GODIŠNJI PORESKI PREGLED
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Uređuje: Redakcioni odbor

ZAGREB — BEOGRAD — LJUBLJANA

[1940]

GODIŠNJI PORESKI PREGLED
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Uređuje: Redakcioni odbor
Nadzor: A. Stemberger, viši poreski inspektor u m.

ZAGREB — BEOGRAD — LJUBLJANA

PREDGOVOR.

Redakcioni odbor »God. por. pregleda« Kr. Jugoslavije uzeo je u zadatak, da najnovije izmene i dopune Zakona i Pravilnika o neposrednim porezima donese onako, kako je to ministarski savet svojom odlukom M. S. br. 1662 od 22. XII. 1939. odredio i unese na odgovarajuća mesta.

Ovako, svakom imaocu naše knjige, biće vrlo lako snaći se u pogledu svojih obaveza prema državi, jer: nepoznavanje zakona nikoga nemože opravdati.

Mnogo, naoko nedužnih propusta u pogledu obaveza poreozovnika prema državi, vrlo često izazivaju neželjene i neugodne posledice.

Poslednjom poreskom i taksenom reformom, kazne su, za sve propuste, vidno i osetljivo pooštrene. One se sastoje iz novčane kazne i kazne zatvorom, već prema slučajevima.

Oštre i velike kazne su naročito kod tečevine i društvenog poreza, ako neko preduzeće ne dozvoli opunomoćenim poreskim organima pregled računa i knjiga.

Kažnjivo delo u tom pogledu, ne čini samo onaj koji to čini, već i ono lice koje drugog svesno navađa na izvršenje kažnjivog dela.

Član 142 a) predvidja slučajeve nenaplativosti redovnog poreza i kaznenog iznosa, koji doseže visinu od 3—6 puta iznosa redovnog poreza i može se pretvoriti u kaznu zatvora s tim, da se za svakih 50 Dinara računa 1 dan zatvora, ali da ukupna kazna zatvora može biti najviše 6 meseci.

Pored ove kazne zatvora, predviđa se i samostalna kazna zatvorom, kod naročito teških poreskih krivica. Te kazne primjenjivaće se u tri slučaja i to:

1.) Ako se neko lice služi naročito pogodnim sretstvima za zavaravanje (lažno knjiženje i bilansiranje).

2.) Ako je to lice u toku poslednje tri godine već bilo kažnjeno zbog prikrate poreza i,

3.) Ako je prikrata poreza činjena svesno kroz više godina, a država tim delom trpi štetu preko 10.000 dinara.

Samostalna kazna može biti u visini do tri meseca.

Ako je država oštećena za više od 100.000 dinara, visina kazne može doseći do godinu dana zatvora.

Ako je država oštećena za sumu za preko 500.000 dinara, kazna može biti izrećena do 2 god. dana zatvora s tim, da će ova kazna biti objavljena u svima dnevnim listovima, o trošku dotičnog lica koje snosi kaznu.

Kazni neće biti mesta, u koliko se stvori zakonom odgovarajuće stanje pre, nego za to kažnjivo delo dozna poreska vlast.

Kazne zatvora uvedene su, da bi se ubuduće brže i lakše naplaćivali utajeni iznosi poreza i novčane kazne, pošto se dosadanje odredbe, koje su predviđale samo novčane kazne, nisu pokazale dovoljno efikasne.

Ž. D.

ZAKON I PRAVILNIK
o neposrednim porezima
na osnovu odluke M. S. br. 1662 od 22-XII-1939

Član 10.

Od poreza na prihod od zemljišta oslobađaju se:

1) sva državna zemljišta, koja se privredno tekovno ne iskorišćuju;

2) zemljišta stranih država uz zgrade poslanstva ili konzulata, u slučaju reciprociteta;

3) crkvene porte, dvorišta bogomolja i javna groblja priznatih veroispovesti;

4) zemljišta, koja neposredno služe u narodno prosvetne, kulturne, sanitarne i dobrotvorne celji bez svrhe zarade;

5) ugledni lozni i voćni rasadnici države, samoupravnih tela i privrednih društava (zadruga), podignuti u cilju pouke, a bez svrhe zarade;

6) javni drumovi i putevi, ulice, trgovi i javni parkovi države i samoupravnih tela;

7) kanali i vodovodne instalacije, koji služe u javne i opšte korisne svrhe;

8) nasipi, kanali (prokopi) i njihove ustave, odbranbeni vrbaci i nasadi, rovovi i sva druga za odbranu, odvodnjavanje ili navodnjavanje potrebna postrojenja, izvedeni po propisima ili zakonima o vodnom pravu;

9) potoci, reke, jezera, baruštine (močvare), ako ne daju nikakvog prihoda;

10) neplodna i poljoprivredno neupotrebljiva zemljišta;

11) zemljišta pod zgradom, kao i dvorišta (okućnice) do 500 kvadratnih metara, ako se napose ne izdaju pod zakup, ili odvojeno od zgrade ne uživaju. U ovom slučaju podleže porezu na rente.

12) zemljišta onih zemljoradnika, koji se zadužuju isključivo zemljarinom, ako ukupna suma katastarskog čistog prihoda njihovog celokupnog zemljišta, samovlasnog i suvlasnog, ležećeg na teritoriji jedne poreske uprave, ne iznosi više od 1.000.— dinara. Privremena poreska oslobođenja i olakšanja, odobrena po Zakonu o neposrednim porezima i drugim zakonima, ne uzimaju se u obzir za određivanje gornje ukupne sume.

Svi članovi jednog zajedničkog kućanstva, koji imaju zemljišta, smatraju se jednim poreskim obveznikom zemljarine.

Poresko olakšanje zemljarine predviđeno za poresku 1936 godinu u § 48 Zakona o budžetskim dvanaestinama za mesece avgust 1935—mart 1936 god. prestaje da važi sa 31 decembrom 1939.

Osnovni porez na prihod od zemljišta za 1940 godinu iznosi 10% katastarskog čistog prihoda.

Prednja oslobođenja važe i za sve prireze, koji se razrezuju na ovaj poreski oblik. No na zemljišta, iz tačke 12) ovog člana mogu se razrezivati opštinski prirezi, ali ne u većem iznosu od zaduženja za 1939 godinu.

K članu 10.

U ovom članu zakon nabraja slučajeve poreskog oslobođenja zemljišta, za koje rok oslobođenja nije unapred određen, za razliku od zemljišta, koja se po čl. 11. mogu osloboditi poreza privremeno, t. j. za jedno unapred u trajanju tačno određeno vreme.

Uslove oslobođenja, kao i vreme njegovog trajanja po čl. 10. veže zakon za postojanje izvesnih činjenica, i to s obzirom na ličnost posednika, ili svrhu, ili pak način upotrebe zemljišta. Sva takva zemljišta načelno su podložna zemljarini, i imaju se uneti u katastar sa svojim čistim prihodom, samo se za njih ne zadužuje porez dok traje oslobođenje. Sa ovih raznih stanovišta zakon oslobađa:

1) sva državna zemljišta, koja se privredno tekovno ne iskorišćuju. Ne može se smatrati privredno tekovnim radom, kad se državno zemljište makar i poljoprivrednim obrađivanjem iskorišćuje za ciljeve gospodarsko-vaspitne (uzorne državne poljoprivredne stanice i sl.).

2) zemljišta stranih država uz zgrade poslanstva ili konzulata, kao i strana država oslobađa ovog poreza zemljište koje se nalazi uz zgrade su sopstvenost naše države, a u kojima stanuju naši poslanici, odnosno konzuli u inostranstvu;

3) crkvene porte, dvorišta bogomolja i javna groblja priznatih veroispovesti.

Pod crkvenom portom i dvorištem bogomolje podrazumeva se onaj prostor zemljišta oko crkve (bogomolje), koji služi javnoj komunikaciji i koji se poljoprivredno ili šumsko gospodarski ne iskorišćuje;

Zemljišta, koja neposredno služe u narodno prosvetne, kulturne, sanitarne i dobrotvorne celji bez svrhe zarade.

Naročito valja paziti na zakonski postulat »neposrednosti«, jer ako se na pr. zemljište dade pod zakup, ili uzme pod zakup i zakupnina, odnosno višak prihoda upotrebljava u pomenute ciljeve, zemljište ne služi više samo neposredno tim ciljevima. Ono im služi više samo posredno svojim prihodom na kome participira i onaj drugi ko ga u zakup daje, odnosno u zakup uzima.

Zemljište mora da služi u narodne (dakle javne, opšte korisne) prosvetne, kulturne, sanitarne i dobrotvorne celji bez svrhe zarade. Prema tome, bašte uz privatne bolnice, igrališta uz privatne škole i t. d. koje su osnovane u cilju zarade ne mogu biti oslobođene.

Ove, za oslobođenje važne činjenice, moraju katastarske vlasti držati u evidenciji, i s vremena na vreme proveravati, da li one postoje, i da li su tačne;

5) bez svrhe zarade, samo ugleda (pouke) radi podignuti lozni i voćni rasadnici države, samoupravnih tela i privrednih društava (zadruga);

6) javni drumovi i putovi, ulice, trgovi i javni parkokvi države i samoupravnih tela. Javnim drumovima i putovima smatraju se oni, koji su u gruntovnim knjigama kao takvi uneti. U krajevima gde nema gruntovnice, smatraće se javnim onaj drum i put, koga sme svak upotrebljavati bez ičijeg prava zabrane. Ako drum ili put ima ove uslove, smatraće se kao oslobođen poreza, makar on bio svojina i privatnog lica;

7) kanali i vodovodne instalacije, koji i dok služe u javne i opšte korisne svrhe. Kanali, koji služe javnim svrhama, oslobođeni su zemljarine i onda, ako nisu određeni neposredno baš za javni saobraćaj; privatni kanali podložni su porezu, sem ako služe javnim svrhama.

Pod vodovodnom instalacijom podrazumeva se vodovodni uređaj u njegovoj tehničkoj celini, tako da se podrazumevaju sve uredbe, koje su potrebne u svrhu izgradnje, održavanja i rada vodovoda po odobrenom projektu. Zbog toga se zemljišta, koja zaista služe za javni vodovod, ne smatraju kao parifikaciono (porezu podložno) zemljište, makar se vodovodne cevi na njima i ne polagale;

8) pri tač. 8. čl. 10. zakona valja naročito paziti na preduslov, da su odnosne uredbe izvedene po propisima i zakonima o vodnom pravu. Sve te uredbe moraju imati širi, jači poljoprivredni značaj;

9) u ovoj tačci postavljen je, za poresko oslobođenje potoka, reka, jezera i baruština, uslov da ne daju nikakvog prihoda; jezera sa ribolovom podložna su porezu, kao i močvare u kojima se dobiva trstika;

10) neplodna zemljišta nisu podložna porezu već po definiciji poreske obaveze u čl. 9. zakona; pod poljoprivredno neupotrebljivim valja smatrati i takva zemljišta, koja su možda i plodna, ali zbog teške pristupačnosti ostaju stalno poljoprivredno neupotrebljiva;

11) zemljište pod zgradom, kao i dvorište (okućnica) do 500 kv. metara, ako se napose ne izdaju pod zakup ili odvojeno od zgrade ne uživaju. U ovom slučaju podleži odnosni prihod porezu na rente. — Kao zemljište pod zgradom (građevna area) smatra se

ona površina, na kojoj se zaista nalazi građevina. Pod dvorištem se ne može podrazumevati prostor za stovarišta, a pogotovu ne takav prostor, koji sa nijedne strane nije omeđen sa suvišnim gospodarskim zgradama. Ovakva zemljišta smatraju se, kao i građevni placevi, parifikatom po čl. 18. zak.

12) Po ovoj tački oslobođeni su plaćanja zemljarine oni zemljoradnici koji se zadužuju isključivo zemljarinom a čiji katastarski čisti prihod njihovog cjelokupnog zemljišta, samovlasnog i suvlasnog, na teritoriji jedne poreske uprave ne iznosi više od 1.000 dinara. Pri utvrđivanju visine katastarskog čistog prihoda ovakvih zemljoradnika ne uvažavaju se nikakva privremena poreska oslobođenja i olakšanja, odobrena po Zakonu o neposrednim porezima i drugim zaonima (na pr.: čl. 11 i 13 Zakona o neposrednim porezima). Ako zemljoradnik ima na teritoriji jedne poreske uprave pored sopstvenog i suvlasnog zemljišta a katastarski prihod njegovog sopstvenog i na njega otpadajućeg dela suvlasnog zemljišta iznosi više od dinara 1.000, ne može se koristiti oslobođenjem po ovoj tački.

Ako se i čim se zemljišta pod tač. 1—11 prestanu upotrebljavati u svrhe, koje im daju pravo na oslobođenje, odnosno kad se osposobe (tač. 10.) za poljoprivredno iskoriščavanje, postaju od 1. januara naredne godine podložna porezu. (Vidi posledice odocnele prijave tač. 9. k čl. 9. Pravilnika).

Zemljišta koja su oslobođena poreza po tački 1 do 11 ovog člana oslobođena su i plaćanja samoupravnih prireza. Na zemljišta koja su oslobođena poreza po tački 12 ovog člana samoupravni prirezi mogu se razrezati samo do visine razreza tih prireza za 1939 godinu.

Član 27.

U ime poreza na prihod od zemljišta plaća se:

1. osnovni porez sa 12% t. j. 12.— dinara od sto dinara katastarskog čistog prihoda;

2. dopunski porez po sumi ukupnog katastarskog čistog prihoda svega porezu podložnog zemljišta istog obveznika na području jedne poreske uprave umanjenog odgovarajućim delom katastarskog čistog prihoda po kome je prethodne godine izvršen otpis poreza zbog elementarne štete (član 12.).

Dopunski porez iznosi na osnovici, po katastarskom čistom prihodu po prethodnom stavu:

preko	**1.000**	**do**	**2.000**	**dinara**	**2%**
»	**2.000**	**»**	**4.000**	**»**	**3%**
»	**4.000**	**»**	**6.000**	**»**	**3,5%**
»	**6.000**	**»**	**8.000**	**»**	**4%**
»	**8.000**	**»**	**10.000**	**»**	**4.5%**
»	**10.000**	**»**	**12.000**	**»**	**5%**

Preko	do	dinara	
» 12.000	» 15.000	»	5,5%
» 15.000	» 20.000	»	6%
» 20.000	» 30.000	»	7%
» 30.000	» 50.000	»	8%
» 50.000	» 70.000	»	9%
» 70.000	» 100.000	»	10%
» 100.000	» 150.000	»	12%
» 150.000	» 250.000	»	14%
» 250.000			16%

Na ukupni katastarski čisti prihod koji ne prelazi 1.000.— dinara, ne plaća se dopunski porez.

Dopunski porez po višoj stopi ne može biti veći od poreza po najbližoj nižoj uvećanog razlikom zbog koje se primjenjuje viša stopa.

Na dopunski porez ne mogu se udarati nikakvi samoupravni prirezi.

3. Obveznicima zemljarine koji imaju u kućnoj zajednici više od pet članova, a koji kao zemljoradnici neposredno sami obrađuju svoj posed, smanjuje se dopunski porez za svakoga člana preko pet lica prema ovoj tablici:

1) po 5% ako dopunski porez po tačci 2 ovog člana ne prelazi 100 dinara;

2) po 4% ako je dopunski porez po tačci 2 ovog člana preko 100 do 500 dinara;

3) po 3% ako je dopunski porez po tačci 2 ovog člana preko 500 do 1000 dinara;

4) po 2% ako je dopunski porez po tačci 2 ovog člana preko 1000 do 2000 dinara;

5) po 1% ako je dopunski porez po tačci 2 ovog člana preko 2000 do 3000 dinara;

6) 0,5% ako je dopunski porez po tačci 2 ovog člana preko 3000 do 5000 dinara.

7) Dopunski porez preko 5000.— dinara, ne smanjuje se.

Kao članovi kućne zajednice ne mogu se po ovom zakonu smatrati:

1) lica koja su stalno odsutna;

2) lica koja se bilo pored zemljoradnje, bilo isključivo bave zanatom, industrijom ili drugim kojim tekovinskim poslovanjem ili samostalnim zanimanjem;

3) lica koja stoje u odnosu stalne javne ili privatne službe;

4) žene i deca lica pomenutih u tač. 2. i 3.

Za one članove kućne zajednice, za koje se dopunski porez te zajednice smanjuje, ne može se dopunski porez za kakav drugi posed ni u kom slučaju više smanjivati.

Pravo na smanjivanje dopunskog poreza, zemljarine, dužni su poreski obveznici dokazati prijavama u toku meseca januara svake

godine. Ove prijave ispunjavaće se pred nadležnom opštinskom vlasti, po kazivanju obveznika. Za istinitost broja članova kućne zajednice, kao i podatke po tač. 1—4 odgovorna je opštinska vlast. Prijave koje se podnesu posle određenog roka, odnosno koje se podnesu prema čl. 4 još u toku narednih 15 dana, a ne bude prekoračenje roka opravdano važnim razlozima neće se uvažiti za smanjenje dopunskog poreza.

K članu 27.

1. Zemljarina se razrezuje na osnovu katastarskog čistog prihoda, utvrđenog po odredbama novog zakona (čl. 16.—27.) počinjući od 1. januara 1929 god. (čl. 23. zakona). Katastarski čisti prihod, kao poreska osnovica, unet je u katastar zemljarine, i u njem se o čistom prihodu stalno vodi evidencija. Na osnovu ovako utvrđenog i evidentiranog katastarskog čistog prihoda, a po stanju krajem svake kalendarske godine sastavlja se individualni raspored zemljarine posebno za svaku opštinu (vidi pravilnik k čl. 125. i 126.) unoseći u nj, po rednim brojevima posedovnih listova svake opštine podatke po ovm obrascu:

1	2			3	4	5
Red. broj	Porodično očevo i rođeno ime poreskog obveznika	1) Broj članova za koje smanjuje dopunski porez 2) Procenat smanjanja po članu	Ukupni procenat smanjenja	Kućni broj	Mjesto stanovanja poreskog obveznika	Broj posedovnog lista

6		7		8		9		10	
Katastarski čisti prihod		Osnovni porez		Katastarski čisti prihod				Idealni porez na katastarski prihod u stupcu 8.	
zemljište, koje nije trajno oslobođeno od poreza				privremeno oslobođenog zemljišta		po kome je otpisana zemljarina usled elementarnih šteta po čl. 12 i 11 tač. 6 z.			
Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p

11		12		13	14		15	
Osnovni porez stupac 7. manje 10.		Umanjeni katastarski čisti prihod stupac 6. manje 9.		Katastarski čisti prihod po stupcu 12. iz drugih opština iste oblasti			Osnovica dopunskog poreza stupac 12 i 14	
				opština	prihod			
Din	p	Din	p		Din	p	Din	p

16		17			18	19	20	21	22	23	24
Dopunski porez		Ukupno poreza			Razni samoupravni prirezi na porez o stupcu 11					Zaduženo u glavnoj knjizi na listu	Napomena
		stupac 11 i 16		zaokruženo							
Din	p	Din	p	Dinara							

Ovaj posao ima da svrši katastarska vlast (čl. 126. stav treći). U Srbiji i Crnoj Gori svršavaće ga još zasad prvostepene poreske vlasti sve, dok se u pojedinom srezu ne svrši katatarski premer, osnuje za nj definitivni katastar i postave lokalne katastarske vlasti. (Prema tome, gdje se god docnije u ovome članu, pored katastarskih, pominju i prvostepene poreske vlasti, kao nadležne za razrez zemljarine, misli se samo na prvostepene poreske vlasti u Srbiji i Crnoj Gori).

U raspored se ne sme unositi katastarski čisti prihod zemljišta koja su oslobođena zemljarine trajno po čl. 10.

U rasporedu će se odmah po prenosu katastarskog čistog prihoda iz posedovnog lista, obračunavati po zakonskoj stopi osnovni porez i unositi u 7. stupac.

2. Pri sastavljanju ovih rasporeda, katastarska, odnosno poreska vlast treba da izvrši i ovu radnju. Po čl. 3. četvrti stav zakona (vidi pravilnik k čl. 3. tač. 4.) mora se zbog poreskog cenzusa osnovni porez svakog objekta, koji je privremeno oslobođen poreza, ipak razrezati, ali samo idealno, a to će reći utvrditi njegovu visinu, zadužiti ga u poreskoj glavnoj knjizi i ujedno odmah odužiti, kao predmet privremeno oslobođen. Da bi se ova zakonska odredba iz-

vršila, katastarska (odnosno poreska vlast), uneće u stupac 8. katastarski čisti prihod, koji se odnosi na objekte, koji su privremeno oslobođeni zemljarine, a potom će izračunati i u stubac 10. uneti idealni porez takvih zemljišta.

3. Ako je u toku prethodne godine u kojim opštinama vršen otpis osnovnog poreza zbog elementarnih šteta, katastarska vlast (odnosno prvostepena poreska vlast u Srbiji i Crnoj Gori), pri sastavu individualnog rasporeda svake opštine, uneće još kod svakog odnosnog poreskog obveznika u stubac 9. iznos katastarskog čistog prihoda, po kome je prošle godine činjen otpis osnovne zemljarine zbog elementarne štete po čl. 11. tač. 6. i čl. 12. zakona o neposrednim porezima. (Za prvu godinu 1929. neće se ovi otpisi, zbog elementarnih šteta, moći unositi za razrez dopunskog poreza, jer u velikom delu države porez na zemljište za godinu 1928. nije ni razrezivan ni otpisivan po katastarskom čistom prihodu, a i onde gde je katastarski čisti prihod postojao, ne odgovara novom zakonskom katastarskom prihodu). Posle toga povučiće se razlika između stupaca 6. i 9. i uneti u stubac 12.

4. Katastarski čisti prihod u stupcu 12. poreskog rasporeda pokazuje samo rezultat posedovnog lista poreskog obveznika na teritoriji jedne opštine. Da bi se mogla utvrditi osnovica dopunskog poreza potrebno je prikupiti sve katastarske čiste prihode istog poreskog obveznika na području jedne poreske uprave. To prikupljanje katastarskih čistih prihoda jednog obveznika na teritoriji cele uprave vršiće se u poreskom rasporedu one opštine u kojoj poreski obveznik stanuje. Ako poreski obveznik ne stanuje na teritoriji uprave, onda će se svi njegovi katastarski čisti prihodi sakupiti u poreskom rasporedu zemljarine za onu opštinu u kojoj je najveći katastarski čisti prihod istog obveznika.

Za ovo pribiranje katastarskih čistih prihoda otvorena je u poreskom rasporedu rubrika 13., 14. i 15. U rubriku 13. upisuju se imena opština na području iste poreske uprave u kojima poreski obveznik ima svog zemljišta, a u kojima ne stanuje, odnosno, kod onih poreskih obveznika koji ne stanuju na teritoriji uprave, imena onih opština u kojima je katastarski čisti prihod istog obveznika, manji od katastarskog čistog prinosa, opštine u kojoj se ovo pribiranje vrši. U rubriku 14. upisuje se katastarski čisti prihod zemljišta, koji se prenosi iz rubrike 12. poreskog rasporeda odnosnih opština. U rubriku 15. upisuje se osnovica dopunskog poreza t. j. suma katastarskih čistih prihoda po stupcu 12. i 14. istoga rasporeda.

Ako poreski obveznik ima posed samo u jednoj opštini iste poreske uprave ostaće stubac 13. i 14. prazan, a stubac 15. pokazaće isti katastarski čisti prihod kao i stubac 12.

Na poresku osnovicu dopunskog poreza, koja je upisana u stupcu 15., razrezuje se dopunski porez i upisuje u stubac 16. poreskog rasporeda.

5) Pri razrezu dopunskog poreza u svakom slučaju valja paziti na pravilo, da porez po višoj stopi nemože biti veći od poreza po najbližoj nižoj stopi uvećanom razlikom, zbog koje se primenjuju viša stopa, na primer: osnovica dopunskog poreza u stupcu 15 iznosi 8010.— Dinara. Po odgovarajućoj 4,5% stopi porez bi bio 306.45 Dinara, no, kako porez po najbližoj stopi na 8.000.— Dinara (4%) iznosi 320.— Dinara 40 para, a razlika, zbog koje se primenjuje viša stopa (8.010—8.000.—), iznosi 10.— Dinara, to dopunski porez iznosi 320.40+10 dakle 330.40 ili zaokruženo 330.— dinara.

6. Dopunski porez utvrđen po prethodnoj tačci ovoga člana, može se smanjiti pod sledećim uslovima:

1.) ako se poreski obveznik bavi isključivo zemljoradnjom;

2.) ako sam ili sa članovima svoje familije obrađuje posed;

3.) ako familija takvog obveznika broji više od pet članova;

4.) ako dopunski porez utvrđen po prethodnoj tačci nije veći od 5.000.— dinara;

5.) ako u određenom roku podnese prijavu po zvaničnom obrascu.

Lica, koja ma i delimično daju svoj posed u zakup nemaju prava na smanjivanje poreza. Delimično najmljivanje tuđe radne snage, za obrađivanje poseda ne oduzima pravo na smanjivanje poreza. Zemljoradnici, koji svoj posed obrađuju pomoću svoje sopstvene potprege, pomoću poljoprivrednih mašina ili stalno nameštenih poljoprivrednih radnika, ako se i sami bave obrađivanjem svoga poseda, imaju takođe pravo na smanjenje poreza, ako podjedno ispunjavaju i ostale uslove.

Da bi se dopunski porez koji je proračunat u stupcu 16. poreskog rasporeda, mogao smanjiti dužnost je poreskog obveznika, da u fiksiranom roku podnese prijavu nadležnoj opštini, odnosno da zatraži da mu opštinski organ istu prema njegovom kazivanju popuni. Primljene prijave poslaće opština za dva dana po izmaku produženog roka nadležnoj poreskoj upravi. Poreska uprava daće prijave ispitati i proveriti prilikom vanjske službe, pa će ih pohraniti u posebni fascikl.

Pre nego što se pristupi razrezu osnovnog i dopunskog poreza otvoriće Uprave u stupcu 2. poreskog rasporeda dve nove rubrike koje u sadašnjim obrascima manjkaju. Prva novoosnovana rubrika nosiće naslov:

1. Broj članova za koje se smanjuje dopunski porez;

2. Procenat smanjenja po članu.

Druga novoosnovana rubrika nosiće naslov: Ukupan procenat smanjenja.

Iz prijava za smanjivanje dopunskog poreza unosiće se u te

rubrike prethodno provereni i utvrđeni podaci o broju članova familije za koje se ima dopunski porez smanjiti, zatim procenat smanjenja za pojedinog člana i ukupni procenat smanjenja.

Prema tome rubrika 2. sadašnjeg obrasca poreskog rasporeda zemljarine izgledaće ovako:

	2	
Porodično, očevo i rođeno ime poreskog obveznika	**1) Broj članova za koje se smanjuje dopunski porez**	**Ukupni procenat smanjenja**
	2) Procenat smanjenja po članu	

Smanjivanje dopunskog poreza vrše same poreske uprave na osnovu primljenih prijava, a prema broju članova kućne zajednice. U članove kućne zajednice ubrajaju se kod zadruge svi zadružni članovi, a kod samovlasnih poseda svi članovi njegove familije.

U smislu ovoga zakona ne smatraju se članovima kućne zajednice:

(1.) lica koja su stalno odsutna.

Neće se smatrati stalno odsutnima lica koja se nalaze na odsluženju vojnog roka, u školi, na učenju zanata, na lečenju i slično;

(2.) lica koja se pored zemljoradnje bave i industrijom, trgovinom, zanatom ili drugim poslom, koji podleži tečevini;

(3.) lica koja stoje u odnosu javne ili privatne službe;

(4.) žene i deca, lica spomenutih u tač. 2. i 3.;

(5.) kućna služinčad i nameštenici.

7. Smanjivanje dopunskog poreza vršiće se prema zakonskoj skali i prema sledećim primerima:

1.) N. N. ima ženu i šestero dece, a sem toga izdržava i dete svog pokojnog brata. U rubrici 16. poreskog rasporeda proračunat mu je dopunski porez sa 4.800.— dinara.

Prema tome njegova familija broji 9 članova. Kako je u ovom slučaju dopunski porez manji od 5.000.— dinara, a poreski obveznik se bavi isključivo zemljoradnjom, to će se dopunski porez, pod pretpostavkom da je na vreme podneo prijavu, smanjiti za ukupno 2% ili sa 0.50% za svakog pojedinog od ova četiri člana. Usled toga dopunski porez iznosiće 4.800.— 96.— dinara = 4.704.— din.;

2.) N. N. bavi se zemljoradnjom, a podjedno ima i kafansku radnju. Prema tome, ma da je podneo prijavu u zakonskom roku, i ma da ima više od 5 članova familije, nema pravo na smanjenje dopunskog poreza, jer se ne bavi isključivo zemljoradnjom;

3.) N. N. ima 10 hektara zemlje i od toga polovinu daje u zakup. Ma da je prijavu podneo na vreme i ma da mu je dopunski porez manji od 5.000.— dinara, i ma da ima više od 5 članova familije, ipak mu se neće porez moći smanjiti, jer svoj posed sam ne obrađuje;

4.) N. N. ima ženu i 6 djece. Jedan mu se sin nalazi u Americi na radu, dvojica su trgovački pomoćnici. Dopunski porez po osnovici u rubrici 15. poreskog rasporeda iznosio bi 4.800.— dinara. Kako mu je jedan sin stalno odsutan, a druga se dva nalaze u službenom odnosu, to mu se pravo na smanjenje poreza ne može priznati, ma da je prijavu i na vreme podneo, jer se u smislu ovoga zakona ova tri sina ne smatraju članovima familije. Prema tome njegova familija broji svega pet članova, a poreski obveznici, koji nemaju više od pet članova familije nemaju prava na smanjenje poreza;

5.) kućna zadruga N. ima 36 članova i bavi se tovljenjem svinja obrtno. Ma da dopunski porez ove zadruge nije veći od 5.000.— dinara, i ma da se svi članovi bave zemljoradnjom, ipak joj se ne može priznati pravo na smanjenje poreza, jer se zadruga kao celina bavi poslom koji podleži tečevini;

6.) kućna zadruga N. ima 36 članova. Član zadruge Jovan bavi se zemljoradnjom kao i ostali članovi, sem toga on drži i kovačku radnju koja je isključivo njegova sopstvenost. On ima ženu i 4 dece. Brat mu Nikola ima ženu i troje dece, a namešten je kao opštinski blagajnik. Svi ostali članovi zadruge bave se isključivo zemljoradnjom. Dopunski porez ove zadruge po stupcu 16., iznosi 4.500.— dinara. Kako se 11 članova ove zadruge t. j. Jovan, Nikola, njihove žene i deca, u smislu ovog zakona ne mogu smatrati članovima kućne zajednice, to na taj način zadruga u smislu ovoga zakona broji 25 članova, a ima pravo za smanjenje dopunskog poreza za 20 članova i to za svakoga sa 0,50% t. j. za ukupno 10% što iznosi 450.— dinara;

7.) N. N.poseduje skupa s X. Z. 10 hektara zemlje. Dopunski porez na ovaj posed utvrđen je sa 4.000.— dinara;

N. N. ima ženu i troje dece a X. Z. ima ženu i četvoro dece. Dakle ukupno jedanajst članova familije. Pošto je prijava podneta na vreme, to će se dopunski porez smanjiti za šest članova po 0,50% t. j. za 3% što iznosi 120.— dinara;

8.) N. N. poseduje skupa sa X. Z. 10 hektara zemlje. Dopunski porez za ovaj posed utvrđen je sa 4.000.— dinara. Sem toga N. N. poseduje sam za sebe 8 hektara zemlje, a za taj njegov posed utvrđen je dopunski porez sa 3.600.— dinara. Kako N. N. ima ženu i šestero dece to se njegov dopunski porez na tih 8 hektara neće smanjiti, jer mu se smanjuje dopunski porez na posed, koji drži skupa sa X. Z.

Za sva ona lica, kojih je dopunski porez smanjivan bilo radi toga što su smatrani članovima familije poreskog obveznika ili s toga što su sami nosioci poreske obveze, neće se moći dopunski porez na drugom kraju smanjivati, niti kao članovima familije niti kao samostalnim poreskim obveznicima.

Pri sprovođenju smanjivanja dopunskog poreza uprave treba da paze. da se porez ne smanji onom ko na to nema prava, i da se dopunski porez u toku jedne godine može samo jedan put i samo na jednom mestu smanjiti.

Radi lakšeg sprovođenja ove odredbe uprave će sledeće držati u vidu:

1.) poreski obveznici, koji imaju poseda na teritoriji raznih uprava imaju pravo na smanjenje poreza samo u onoj upravi gde stalno žive. Ako takva lica ne žive na teritoriji uprava gde se nalaze posedi onda će se porez smanjiti samo na teritoriji one uprave gde je veći katastarski čisti prihod;

2.) članovi kućne zajednice, koji imaju svog posebnog poseda nemaju pravo na smanjenje dopunskog poreza za svoj posebni posed;

3.) lica, koja sem svog posebnog poseda imaju u zajedničkom posedu sa drugim kojim licem drugi neki posed, nemaju prava na smanjenje dopunskog poreza za svoj posebni posed.

No ako se dopunski porez na zajednički posed lica navedenih pod 2. i 3. ne bi mogao smanjiti bilo radi koga razloga, moći će se smanjiti dopunski porez na posebni posed takvih lica, ako ispunjavaju sve zakonske uslove.

Suma za koju se dopunski porez ima smanjiti upisuje se u stubac 16. poreskog rasporeda, tako da se u gornji deo istoga stubca upiše dopunski porez bez smanjivanja a ispod njega suma za koju se taj porez ima smanjiti. Donja suma odbija se od gornje i razlika upiše u donji deo tog stubca.

8. Svi stupci rasporeda imadu se sabrati na svakoj stranici i zbir svake stranice po redu preneti na poslednju stranu rasporeda u rekapitulaciju, a potom iz svih zbirova izneti sumu za celu opštinu. Raspored svake opštine ima se potvrditi potpisom i zvaničnim štambiljom i najkasnije do 15. maja poslati prvostepenoj poreskoj vlasti, u koliko ona sama nije raspored sastavila (vidi tač. 1. ovoga člana).

Prvostepena poreska vlast, u koliko je obavezna na razrez samoupravnih prireza, koristiće se u poreskom rasporedu otvorenim stupcima 18. do 22. za raspored samoupravnih prireza. Ovi se prirezi ne mogu udarati na dopunski porez.

9. Individualni raspored osnovog i dopunskog poreza na zemljište, izveden prema prednjim uputstvima, izložiće se po čl. 131. zakona na javni ugled kroz 8 dana u prostorijama prvostepene pores-

ke vlasti. O danu, kad će se raspored izložiti i dokad će stajati izložen, valja uobičajenim načinom prethodno javno obavestiti poreske obveznike. Ako bi se od strane obveznika u otvorenom osmodnevnom roku učinili temeljiti prigovori računske prirode ili zbog baze ili procenta dopunskog poreza, treba te prigovore uputiti vlasti, koja je rasporede sastavljala, a ova će prigovore rešiti u roku od 3 dana i učiniti potrebne ispravke u rasporedu u koliko se prigovori odobravaju. Prigovori moraju biti pisani. Na usmene se ne sme obazirati. Na svakom mestu u rasporedu, gde se čini ispravka po prigovorima, valja u napomeni označiti kratko razlog ispravke.

Pošto budu i ovako prigovori rešeni i ispravke izvršene, poslaće prvostepena poreska vlast drugostepenoj poreskoj vlasti sumar rezultata rasporeda zbog daljeg kontrolnog postupanja i evidencije, a sama će odmah pristupiti individualnom zaduženju zemljarine u glavnim poreskim knjigama, označujući u rasporedu u rubrici 23. list glavne knjige, na kome je izvršeno zaduženje. Istovremeno će zadužiti, ali odmah i otpisati u glavnoj poreskoj knjizi u stupcu 10. rasporeda unešeni idealni porez za zemljišta privremeno oslobođena zemljarine (čl. četvrti stav zakona). Po izvršenom zaduženju povratiće se raspored vlasti koja ga je sastavila.

10. Drugostepena poreska vlast, po primljenom sumaru, zadužiće u sreskoj poreskoj knjizi odnosnu poresku vlast. Po izvršenom zaduženju izdaće naređenje prvostepenoj poreskoj vlasti, da unese sumu zaduženog poreza u prvo odeljenje svog godišnjeg poreskog računa.

Član 32.

Od poreza na prihod od zgrada oslobađaju se:

1) sve državne i banovinske zgrade;

2) zgrade samoupravnih jedinica i drugih javnopravnih korporacija i fondova, dok i u koliko služe neposredno u javne ili službene svrhe, ili služe neposredno za stanovanje državnih ili samoupravnih službenika, u koliko su samoupravne jedinice zakonom ili ugovorom obvezane ovim službenicima davati stan u naravi;

3) zgrade stranih država, u kojima su smeštena njihova poslanstva i konzulati, u slučaju reciprociteta;

4) crkve, kapele i manastirske zgrade; zatim zgrade, ili pojedini delovi zgrada, zakonom priznatih veroispovesti, koje se upotrebljuju isključivo za javnu božju službu i za kancelarijske svrhe svećenika odnosnih veroispovesti; verski, kulturno historijski spomenici, zgrade koje se upotrebljavaju neposredno za crkveno-prosvjetne svrhe, zavodi za crkvene potrebe, arhijerejski, nadbiskupski, biskupski i parohijski domovi, kao i domovi koji se daju neposredno za stanovanje verskim poglavicama i sveštenicima ostalih zakonom priznatih veroispovesti;

5) bolnice, obdaništa, utočišta i skloništa, turističke zgrade u planinama, kupatila i sanatorijumi bez svrhe zarade;

6) u opšte sve zgrade namenjene u nacionalno prosvetne, nastavne, dobrotvorne ili narodno-ekonomske svrhe, a bez svrhe zarade, (javni muzeji, javne zgrade za izložbe itd.);

7) fabričke i druge industrijske i zanatske zgrade, ovamo računajući i rudarstvo; zgrade za javna smestišta (skladišta); zgrade železnica; sve ove samo u toliko, u koliko ne služe za stanovanje, ili za dućane, ili za druga preduzeća i radnje;

8) ekonomske zgrade, (kolibe, daščare i druge zgrade za ostavu alata, kleti, obori i ostale ekonomske zgrade, ambar, koš, štala, pušnica za šljive, podrum senik, svinjac (kotac), živinarnik, kolnica (suša), stražare, komore, ćileri i slično) koje nisu samostalno izdate pod kiriju, a služe zemljoradnji ili šumarstvu, izuzimajući prostorije, za koje se iz načina gradnje vidi, da su namenjene za stanovanje;

9) zgrade udruženja (zadruga), osnovanih po propisima zakona o vodnom pravu u svrhu zaštite od plavljenja, odvodnjavanja zemljišta i regulacije voda, ako služe kao strojarnice ili za stanovanje strojarskom osoblju ili čuvarima nasipa, splavnica i kanala;

10) zgrade rekvirirane za besplatno ukonačenje vojske, za vreme dok se sopstveniku ne vrate na slobodno raspolaganje, u koliko je to specijalnim zakonom predviđeno.

11) zgrade podignute privremeno u slučaju vanredne potrebe (požar, poplava, zborovi, logori, epidemije itd.), dok ta vanredna potreba traje;

12) mrtvačnice i mauzoleji;

13) zgrade oslobođene posebnim zakonima;

14) zgrade za stanovanje napuštenih industrijskih i obrtnih preduzeća, dok se na ma kakav način ne iskorišćuju;

15) zgrade, koje služe isključivo zemljoradnicima i njihovim poljoprivrednim radnicima za stanovanje po selima i seoskim opštinama, a isto tako zgrade, koje služe za istu svrhu, a nalaze se van rejona gradova, varoši, varošica i turističkih mesta banjskog karaktera. Ovamo ne spadaju letnikovci podignuti na poljskim imanjima (pustarama, salašima itd.) kao i zgrade onih posednika zemljišta kojih ukupni katastarski čisti prihod prelazi 50.000 dinara.

Isto tako ne oslobađaju se zgrade, koje se nalaze u ušorenim (svrstanim) mestima u kojima ima sedište poglavar sreza ili koja imaju više od 5.000 stanovnika, makar i bila sela odnosno seoske opštine.

Zemljoradnikom, u smislu ove tačke, ne smatra se ono lice, koje se trajno bavi industrijom, trgovinom, zanatom (obrtom) i drugim kojim tekovinskim poslovanjem i samostalnim zanimanjem, ili ima prihod koji potiče iz ili zbog odnosa stalne javne ili privatne službe.

U mestima gde zemljoradničke zgrade uživaju trajno oslobođenje, razrezivaće se kućarina samo na stvarno primljeni iznos kirije, ako zemljoradnik deo zgrade u kojoj stanuje izdaje samo za vreme sezone;

16) zgrade države, samoupravnih tela, kao i obrtnih, industrijskih i rudarskih preduzeća, koje služe za besplatno stanovanje njihovih radnika; i

17) zgrade zadruga i zadružnih saveza, pomenutih u tač. 7. i 8. čl. 76., u koliko služe neposredno ciljevima zadrugarstva.

Ovo oslobođenje vredi i za sve prireze, koji se razrezuju na osnovu neposrednog poreza.

Oslobođenja po ovom članu prestaju u onoliko, u koliko se zgrada, u celini ili delimice, izda pod kiriju, ili se više ne upotrebljava u svrhu, koja daje pravo na oslobođenje.

Radi priznanja poreskog oslobođenja podnosi se poreskoj vlasti prijava u roku od 30 dana, posle početka iskorišćavanja zgrade u pomenute svrhe. U slučaju docnije prijave, poresko oslobođenje počinje tek početkom tromjesečja, koje sleduje podnošenju prijave. Ove prijave ne podnose se za zgrade iz tač. 1, 3, 13, 15, kao ni za crkve i kapele.

Prestanak uslova za poresko oslobođenje po ovom članu dužan je poreski obveznik prijavaiti nadležnoj poreskoj vlasti u roku od 30 dana od nastale promene, a u protivnom snosi kaznene posledice iz čl. 137. odnosno 138. ovog zakona.

K članu 32.

Zgrade, koje su predmet kućarine, dele se na zgrade koje podleže ovom porezu i zgrade koje su od njega trajno oslobođene.

Od poreza na prihod od zgrada oslobođene su:

1. državne zgrade, sem onih koje služe za stanovanje nameštenika i radnika, ili za upravu državnih preduzeća, koja su podložna društvenom porcezu. Ali, po čl. 32. tač. 16. oslobođene su poreza ipak i one zgrade državnih preduzeća podložnih društvenom porezu, u kojima besplatno stanuju radnici kod državnog preduzeća.

Državnom zgradom smatra se ona, koja je u sopstvenosti države. Privatne zgrade, najmljene od države, podložne su porezu.

Namena upotrebe državne zgrade ne menja ništa na njezinom poreskom oslobođenju, sem ako je država izda pod kiriju, ili ako je zgrada državnog preduzeća, koje je podložno društvenom porezu, pa se ne upotrebljava za svrhu zbog koje je oslobođena poreza.

Ne smatra se davanjem pod kiriju, kad država svoju zgradu ustupa svome službeniku za stan u naravi umesto zakonom određe-

ne mu stanarine. Ali, ako se ustupi trećem licu, podleži porezu. Ako pak državni službenik stan u naravi u državnoj zgradi ustupi ovaj, posve ili delimično, uz naknadu, trećem licu, uživalac zgrade je za takav prihod podložan porezu na rente.

Prema ovde postavljenim načelima oslobođene su od poreza, naročito ove zgrade:

(1.) državne zgrade koje služe za potrebe Kraljevskog Dvora;

(2.) državne zgrade koje služe svrhama javne državne uprave (u kojima su smeštena nadleštva građanske i vojne uprave, kasarne vojske, žandarmerije, finansijske kontrole i njima pripadajući razni magazini i štale); za bolnice i klinike i sve zgrade koje služe zdravstvenosti ili zbrinjavanju sirotinje; zgrade državnih humanih i dobrotvornih zavoda uopšte; zgrade koje služe prosveti, vaspitavanju, naučnim akademijama, muzejima, bibliotekama, zvezdarnicama, za studentske domove, laboratorije, seminare visokih škola i školske radionice, internate, državne turističke kuće, kuće šumarske, lugarske i cestarske, kaznionice i njihove radionice, zgrade uzornih državnih gospodarskih stanica, itd.;

(3) državne zgrade koje služe saobraćaju ili preduzećima države, koja su zasnovana na pravu monopola, jer su po čl. 76. tač. 1., kad i u koliko neposredno služe potrebama države, oslobođene društvenog poreza (ovde spadaju sve poslovne zgrade, kao i one koje služe za nadleštva poštanske, telegrafske i telefonske uprave, državne rečne plovidbe kao i radionice svih ovih, stražarske kuće na državnim prugama itd.);

(4) zgrade svih pod (2) i (3) pomenutih uprava i državnih preduzeća, koje se daju njihovim službenicima kao stan u naravi;

(5) zgrade državnih rudarskih preduzeća, kad i u koliko služe potrebama same države. Kako će u praksi biti nemoguće odrediti idealnu vrednost kirije u slučaju kad su ovakva državna preduzeća po čl. 76. tač. 1. delimično podložna društvenom porezu, to će se, zbog neracionalnosti, smatrati da su zgrade ovih državnih preduzeća oslobođene kućarine.

Nisu oslobođene kućarine zgrade državnih preduzeća, koja su podložna društvenom porezu, a služe za stanovanje nameštenika i radenika, odnosno za njihovu upravu, na pr.: zgrade državnog imanja Belje i Topolovca, Vrnjačke Banje itd. Ipak su i od ovih oslobođene one zgrade, koje služe za besplatno stanovanje radnika ovih preduzeća;

2. zgrade banovinske, sreske, gradske, opštinske, zgrade crkvenih vlasti, trgovačko-zanat., industrijskih advokatskih, lekarskih, radničkih komora, radničkih bolesničkih blagajna i ostalih korporacija, koje vrše zakonom predviđene javne funkcije, dok i u

koliko služe neposredno javnim i upravnim svrhama, zbog kojih one postoje.

Prema tome, oslobođene su poreza i zgrade, podignute na granicama gradova, opština ili drugih samoupravnih jedinica za pobiranje opštinskih taksa; zgrade, koje gradovi i opštine podignu na pijacama, pa ih izdaju pojedincima, da u njima prodaju životne namirnice, (pijačni tremovi, kiosci). Od poreza su oslobođene javne klaonice, vatrogasne kasarne, vodovodne i rasvetne zgrade, zgrade podignute u opštem zdravstvenom interesu. Ako zgrade ujedno služe za stanovanje, onda će poresko oslobođenje uživati samo oni delovi zgrada, koji javnim ili službenim interesima služe. Kiosci van pijaca, kao i oni na pijacama, u kojima se ne prodaju životne namirnice, (na pr. duvanđinice), podleže plaćanju poreza.

Međutim zgrade samoupravnih jedinica ili drugih javnopravnih tela, koje služe za stanovanje državnih ili samoupravnih službenika, oslobođene su poreza ako su samoupravne jedinice zakonom ili ugovorom obvezane ovim službenicima davati stan u naravi.

(O postulatu »neposrednosti« vidi tač. 4. k čl. 10. pravilnika analogno tumačenje);

3. zgrade stranih država u kojima su smeštena poslanstva i konzulati, ali samo u onom slučaju, ako postoji reciprocitet. Takove zgrade oslobođene su poreza i onda, ako u njima stanuju nameštenici tih nadleštava. (Vidi pravilnik k čl. 10. t. 2.);

4. crkve, kapele, džamije, sinagoge i manastirske zgrade, zatim zgrade ili delovi zgrada koje nisu najmljene (pod kirijom) koje se upotrebljavaju neposredno za crkveno prosvetne svrhe i za stanovanje arhijereja, nadbiskupa, biskupa, paroha i verskih poglavica svih zakonom priznatih veroispovesti. Zakonom priznate su sledeće veroispovesti: pravoslavna, katolička, rimskog i grčkog obreda, evangelička, kalvinskog i luteranskog obreda, starokatolička, jevrejska sva tri obreda, muslimanska i baptistička. Sem toga su oslobođeni od poreza svi verski i kulturno historijski spomenici i zavodi za crkvene potrebe;

5. bolnica, obdaništa, utočišta, skloništa, turističke zgrade u planinama, kupatila i sanatorijumi, bez obzira, da li su svojina države, samoupravnog tela ili privatnog lica, samo ako ne postoji namera za dobitkom.

Ako bolnica služi i za stanovanje nameštenika: dežurnog lekara. bolničara, milosrdnih sestara ili drugog pomoćnog osoblja, ostaće i u tom slučaju oslobođena poreza, ako i u koliko priroda posla zahteva, da ta lica budu stalno u bolnici. Ako u takvim zgradama stanuju i druga lica, onda će deo, u kom ona stanuju podležati porezu.

Pod bolnicom podrazumeva se ne samo zgrada u kojoj leže bolesnici, nego i ostale zgrade i njihovi delovi, koji služe neposredno

bolničkim svrhama. Isto tako, pod kupališnom zgradom podrazumevaju se sve one zgrade, koje neposredno služe kupališnom preduzeću: prostorije sa kabinama, kancelarije uprave, čitaonice, prostorije za igranke, poštu, telefon i sl. Ali sobe za stanovanje, sobe za ukonačivanje gostiju, zatim otvorene prostorije, makar se nalazile u samoj kupališnoj zgradi, podleže ovom porezu;;

6. zgrade namenjene u nacionalno prosvetne, nastavne ili narodne ekonomske ciljeve, a bez svrhe zarade.

Škole bilo koje vrsti (osnovne, srednje, univerziteti) pa i one, koje privatna lica izdržavaju, isto tako biblioteke, pozorišta, galerije slika, muzeji, zgrade za izložbe, oslobođene su poreza, ali samo onda, ako ne postoji namera za dobitkom, i samo onaj deo, koji neposredno služi prednjim ciljevima. Nastanjeni delovi ovakvih zgrada (učiteljev, služiteljev stan) podleže plaćanju ovog poreza, ako nije ovakva ustanova državna.

Zgrade u kojima se nalaze škole i ostale institucije sa prednjim svrhama, a u cilju sticanja dobitka, podleže ovom porezu. Isto tako podleže porezu i one zgrade, koje se u pomenute svrhe uzmu u najam (pod kiriju), ao i one koje samo posredno služe prednjim ciljevima, na pr. ako izvesno lice ostavi jednu zgradu za dobrotvorne svrhe tako, da se iz prihoda te zgrade, koja će se izdavati pod kiriju, održavaju analfabetski tečajevi, narodni univerziteti, predavanja itd.;

7. fabričke zgrade, rudarske zgrade, zanatske zgrade, javna smestišta, zgrade nedržavnih željeznica, ali sve te samo onda, ako ne služe za stanovanje, dućane ili druge kakve radnje, i ako nisu izdane pod kiriju. Fabričkom ili industrijskom smatra se ona zgrada, u kojoj se prerađuju sirovine ili polufabrikati mašinama, po principu podele rada, a gde se ljudska snaga upotrebljava većinom za nadzor i upravu, ako se producira za skladište, a ne samo po porudžbini.

»Po ovoj tački oslobođene su poreza i one zgrade koje čine sastavni deo fabričkog, odnosno zanatskog preduzeća, a služe za smeštaj sirovina, izrađenih produkata i za fabričke, rudarske, zanatske kancelarijske poslove itd.«

Zgrade ili delovi tih zgrada, koji služe za stanovanje, dućane ili druge kakve radnje, koji nisu u vezi sa fabričkim i zanatskim preduzećima, ili se sa fabrikom, zanatskom radionom ne nalaze na istom zemljištu, podleže porezu.

Zgrade privatnih i samoupravnih železnica oslobođene su poreza samo u onom delu, koji služi poslovanju toga preduzeća, razumevajući tu kancelarije za osoblje, čekaonice, sobe za dežurne činovnike i nameštenike i sl. Delovi ovakvih železničkih zgrada, koji

služe za stanovanje, restoraciju, dućane i slično podleže plaćanju poreza;

8. ekonomske zgrade, bez obzira u čijem su posedu, ako nisu samostalno izdane pod kiriju i ako služe poljskom i šumskom gospodarstvu, sem ako se iz načina gradnje vidi, da su podobne ili namenjene za stanovanje.

Ekonomskim zgradama smatraju se one zgrade, koje služe isključivo poljsko-šumskom gospodarstvu, razumevajući tu i stočarstvo i koje su sastavni deo toga gospodarstva. Ne smatraju se ekonomskim zgradama one, u kojima trgovci marvom drže i gaje marvu, ili trgovac žitom drži žito, jer takve zgrade nisu u vezi ni s kakvim poljsko-šumskim gospodarstvom, nego sa trgovinom. Ako se ekonomske zgrade izdaju pod kiriju same za se, i ako su namenjene za stanovanje, onda i one podleže porezivanju. Ali, ako se takve zgrade izdaju pod kiriju skupa sa poljsko-šumskim gospodarstvom, oslobođene su poreza. Ekonomske zgrade podležaće porezu i onda, ako se gospodarstvo, na kojem se nalaze, izda pod zakup bez zgrada, pa ih sopstvenik uopšte ili retko upotrebljava, ili ih upotrebljava za druge svrhe. Ako u takvim zgradama stanuju poljoprivredni radnici, pa makar samo za vreme poljskih radova,podležaće porezu, ako se posednik tih zgrada ne smatra zemljoradnikom u smislu tač. 15. ovog člana ili se smatra velikim posednikom.

9. zgrade vodnih zadruga, osnovanih po zakonu o vodnom pravu, ako služe za zaštitu od plavljenja, za odvodnjavanje, za navodnjavanje zemljišta i za regulaciju voda, ili ako služe za strojarnice, za stanovanje strojarskog osoblja, čuvara nasipa, splavnica, kanala, itd.

Ako u takvim zgradama stanuju činovnici vodnih zadruga, one će u tom delu podležati ovom porezu, a i onda kad se izdaju pod kiriju licima, koja ne stoje u službenom odnosu prema zadruzi;

10. zgrade rekvirirane za besplatno ukonačivanje vojske za vreme, dok se sosptveniku ne povrate na slobodno raspolaganje. Ako su takve zgrade rekvirirane uz bilo kakvu otštetu, podleže plaćanju ovoga poreza;

11. zgrade podignute privremeno, u slučaju vanredne potrebe (požar, poplava, zborovi, logori, epidemija, zemljotresi itd.). Za poresko oslobođenje ovakvih zgrada potrebna su dva uslova i to: da se podižu samo u slučaju vanrednih potreba i privremeno. Čim vanredna potreba prođe (čim poplava mine, kad se zborovi raziđu, logori dignu, epidemija prođe, itd.), moraju se i zgrade ukloniti, jer u protivnom podleže porezu;

12. mrtvačnice i mauzoleji oslobođeni su poreza, dok se ne izdadu pod kiriju;

13. zgrade oslobođene po specijalnim zakonima, koji se donesu po stupanju na snagu zakona o neposrednim porezima;

14. zgrade za stanovanje napuštenih industrijskih i obrtnih preduzeća, ako se nikako ne iskorišćuju. Ako u tim zgradama stanuju makar i besplatno bivši radnici ili ko drugi, onda će plaćati porez;

15. (1) zgrade koje služe isključivo zemljoradnicima i njihovim poljoprivrednim radnicima za stanovanje, ako se nalaze po selima do 5.000 stanovnika. Međutim, ako se i u takvim selima nalazi sedište sreza, onda te zgrade nemaju pravo na poresko oslobođenje. Od poreza su oslobođene i one zemljoradničke zgrade, koje služe za istu svrhu, a koje se nalaze van reona gradova, varoši, varošica i turističkih mesta banjskog karaktera, zatim van reona onih sela, koja broje preko 5.000 stanovnika, odnosno onih sela u kojima se nalaze sedišta sreza.

Da li se mesto ima smatrati gradom, varoši, varošicom, odnosno selom mora se prosuđivati po propisima, koji su važili pre stupanja na snagu Zakona o opštinama od 14. aprila 1933. godine. Radi sigurnosti u radu, uprave će sastaviti i uz katastar zgrada priložiti spisak mesta klasificiran po tim propisima.

(2) Zemljoradničke zgrade koje se nalaze u mestima gde takve zgrade uživaju trajno poresko oslobođenje, pa se izvesni delovi zgrade samo sezonski izdaju pod kiriju, dok drugi deo služi za stanovanje zemljoradniku, biće stalno oslobođen od poreza samo na onaj deo, koji zemljoradnik za sebe upotrebljava t. j. takve zgrade biće opterećene kućarinom samo od stvarno postignutog prihoda zbog iznajmljivanja. Ako zemljoradnik svoje zgrade u mestu gde takva zgrada uživa trajno oslobođenje, delimično sam upotrebljava, a delimično izdaje pod kiriju preko cele godine, a ne sezonski, onda ta zgrada u celosti podleži porezu. Ako zemljoradnik svoju zgradu sam ne upotrebljava, nego je izdaje pod kiriju makar samo i sezonski podleži porezu po čl. 37-I.

(3) Zemljoradnikom u ovom slučaju treba smatrati ono lice, koje samo ili pomoću stanova svoje porodice obraduje svoju ili u zakup uzetu zemlju, odnosno koje kao poljoprivredni radnik stoji u službenom odnosu, ako se nikakvim drugim zanimanjem trajno ne bavi. Zemljoradnikom smatraće se i ono lice koje svoj posed obdelava i pomoću tuđe radne snage, pod uslovom, da i on sam ili članovi njegove porodice u tom radu sudeluju.

Zgrada, koju zemljoradnik drži u zajedničkom posedu sa licem koje nije zemljoradnik podleže plaćanju poreza bez obzira na mesto gde se nalazi.

Zgrade kućnih zadruga smatraće se zemljoradničkim, ako svi članovi zadruge, koji stanuju u zadružnoj kući, žive isključivo od zemljoradnje.

(4) Zemljoradnikom se ne smatra ono lice, koje se trajno bavi

trgovinom, industrijom, zanatom ili drugim kojim tekovinskim poslovanjem, odnosno lice koje ima prihoda iz odnosa stalne javne ili privatne službe. Izuzetno, sporedno zanimanje kojim se zemljoradnik bavi samo od slučaja do slučaja za vreme ili posle poljskih radova nema uticaja na kvalifikaciju pojma »zemljoradnik«, pa makar i plaćao porez na prihod od takvog zanimanja, (na primer ako preko zime ode u službu na rad). Na kvalifikaciju pojma zemljoradnik, nema uticaja ni takvo zanimanje koje je po čl. 45. i 46. zakona trajno oslobođeno od tečevine.

Zemljoradnici, opštinski časnici § 75. zakona o opštinama, u mestima do 5.000 stanovnika u kojima nije sedište sreza ili stanuju izvan reona varoši ne podleže plaćanju kućarine jer taj poziv nije službeni odnos;

16. zgrade državnih, samoupravnih tela, obrtnih, industrijskih i rudarskih preduzeća, ako služe za besplatno stanovanje radnika, zaposlenih u tim preduzećima. Ako se od radnika naplaćuje kirija za stan ili mu se radi stana u naravi daje manja plata, odnosno, ako se od radnika naplaćuje izvesna suma radi održavanja zgrade, onda takve zgrade podleže plaćanju poreza;

17. zgrade zadruga i zadružnih saveza pomenutih u čl. 76. t. 7. i 8. u koliko služe neposredno ciljevima zadrugarstva.

Pravo na poresko oslobođenje prestaje čim se ma koja od napred pomenutih zgrada izdaje pod kiriju ili se upotrebi za takvu svrhu, koja ne daje pravo na poresko oslobođenje.

Zahtev za poresko oslobođenje ima se staviti u roku od 30 dana, posle početka iskorišćavanja zgrade u pomenute svrhe. U slučaju docnije prijave, poresko oslobođenje počinje početkom tromesečja, koje sleduje podnošenju prijave.

Prijave se neće podnositi za državne zgrade, za zgrade stranih država, za crkve i kapele, za zgrade oslobođene posebnim zakonom, za zemljoradničke zgrade, i za mrtvačnice i mauzoleje.

Prestanak poreskog oslobođenja ima se prijaviti u roku od 30 dana odkad je promena nastala, u protivnom, posednik snosi zakonom predviđene posledice (čl. 137. odnosno 138. zakona).

Zgrade trajno oslobođene plaćanja poreza, oslobođene su i od plaćanja svih prireza, kako državnih tako i samoupravnih.

Član 36.

U ime troška za održavanje, upravu i amortizaciju ima se odbiti od sume bruto kirije:

1) u Beogradu, Zagrebu, Ljubljani i Novom Sadu 20%;

2) u ostalim varošima, varošicama, kupalištima, klimatskim i turističkim mestima.

3) u selima 30%.

Koja će se mesta smatrati kao kupališta, klimatska i turistička mesta određuje Ministarstvo trgovine i industrije u sporazumu sa Ministarstvom socijalne politike i narodnog zdravlja.

Ako se banja ili letovalište nalazi u hataru kakvoga sela, dužna je poreska vlast, sporazumno sa političkom, utvrditi reon banje ili letovališta.

K članu 36.

Odbijanje troškova po čl. 36. zakona vršiće poreska vlast po zvaničnoj dužnosti. Poreski obveznik nema prava da u poreskoj prijavi vrši odbijanje.

Koja će se mesta smatrati kupališnim, klimatskim i turističkim mestima određuje Ministar narodnog zdravlja i Ministar trgovine i industrije. Spisak tih mesta objavljivaće Ministar finansija raspisom.

Ako se kupalište klimatsko i turističko mesto nalazi u hataru koga sela, poreska je vlast dužna sporazumno sa političkom, da odredi reon kupališta, klimatskog i turističkog mesta. Reonom banje i letovališta smatraće se područje omeđeno zatvorenom linijom, u kome se veći deo zgrada redovno izdaje pod kiriju gostima i strancima.

PORESKA STOPA.

Član 37.

Porez se razrezuje po čistom prihodu zgrade. Čisti prihod zgrade jeste razlika između bruto kirije, faktične, odnosno ocenjene (čl. 34. i 35.) i troškova koji se priznaju po čl. 36.

I. U ime poreza na prihod od zgrada plaća se:

1. osnovni porez sa 12% t. j. 12.— dinara od 100.— dinara godišnjeg čistog prihoda;

2. dopunski porez po sumi ukupnog čistog prihoda svih poreza podložnih zgrada, istog obveznika na području jedne prvostepene poreske vlasti, umanjenog odgovarajućim delom čistog prihoda zgrada, po kome je prethodne godine izvršen otpis poreza: zbog neupotrebljivosti ili zbog neupotrebljavanja zgrada ili kog dela zgrade, odnosno zbog nenaplativosti kirije, po čl. 40., i to:

do			10.000	dinara	2%
preko	10.000	do	20.000	„	3%
„	20.000	„	30.000	„	4%
„	30.000	„	40.000	„	5%
„	40.000	„	50.000	„	6%
„	50.000	„	60.000	„	7%
„	60.000	„	70.000	„	8%
„	70.000	„	90.000	„	9%

Preko	do	din
„ 90.000	„ 120.000	„ 10%
„ 120.000	„ 150.000	„ 11%
„ 150.000	„ 250.000	„ 12%
„ 250.000	„ 500.000	„ 13%
„ 500.000	„ 1,000.000	„ 14%
„ 1,000.000		15%

Dopunski porez po višoj stopi ne može biti veći od poreza po najbližoj nižoj stopi uvećanog razlikom osnovice zbog koje se primenjuje viša poreska stopa.

Kad poreska obaveza po čl. 31. nastane u toku poreske godine, dopunski porez razrezaće se po istoj osnovici ujedno sa dopunskim porezom za narednu godinu srazmerno vremenu otkad je obaveza nastala do kraja prve godine.

Na dopunski porez ne može se udarati nikakav samoupravni prirez.

II. Izuzetno, mesto osnovnog i dopunskog poreza plaća se za nove zgrade i delove postojećih zgrada, podignutih po odobrenju građevnih vlasti, samo i to: za zgrade, koje su postale porezu podložne do 31. decembra 1931. godine 6% t. j. šest dinara, a za zgrade koje su postale porezu podložne posle toga roka 12% t. j. dvanaest dinara od 100.— dinara čistog prihoda za vreme niže označeno.

Ovo poresko olakšanje daje se: na 20 godina u mestima preko 50.000 stanovnika, zatim u mestima u kojima se nalazi sedište banovine, gradu Sušaku i zgradama u reonskoj liniji u mestima koja se po članu 36 oglase za kupališta, klimatska i turistička mesta a u ostalim mestima na 10 godina, za sve zgrade koje su:

1. podignute na zemljištu, ranije neizgrađenom (novogradnje);

2. podignute na zemljištu, na kome je zgrada ranije postojala, ali je porušena bilo sasvim ili do temelja, kao i zgrade iz temelja dozidane uz postojeću zgradu.

Samo na polovinu gornjeg vremena daje se olakšanje za nove delove zgrada koji su:

a) nazidani na postojeću zgradu;

b) nazidani ili dozidani na mesto spratova koji su porušeni.

Ova olakšica daje se na 20 godina i za nove hotelske zgrade i njihove pripadnosti, podignute radi podizanja prometa stranaca i turizma, ali se ne može dati za one prostorije koje služe za nehotelske svrhe.

Prepravljene zgrade kao i zgrade privremene namene ili koje su dozvoljene samo na ograničeno vreme ne mogu uživati ovu olakšicu.

Ova poreska olakšica počinje od dana kad poreska obaveza nastaje po čl. 31. tač. 1. i 2. ovoga zakona.

Pravo na olakšicu ostvaruje se posebnom molbom, koja se ima podneti nadležnoj prvostepenoj poreskoj vlasti u roku od 30 dana od dana kad poreska obaveza počinje po čl. 31. tač. 1. i 2. ovoga zakona. Ako se molba za poresko olakšanje podnese posle ovoga roka, računaće se olakšanje od dana podnete molbe, a za vreme za koje je molba kasnije podnesena, gubi se pravo na olakšanje i porez se razrezuje u punom iznosu.

Istom ovom porezu sa 3% podložne su do isteka priznatog im oslobođenja i sve one zgrade, koje su po dosadašnjim zakonima oslobođene poreza na prihod od zgrada.

Zgrade ili delovi zgrada sa poreskim olakšanjem nisu podložne nikakvom samoupravnom porezu i prirezu. Na ostale zgrade na koje se može razrezati samoupravni porez na neposredni porez, ne može se udarati nikakva samostalna samoupravna dažbina u vezi sa zakupnim odnosom (najamni filir).

III. Za zgrade po selima, van reona varoši, varošica i kupališnih, klimatskih i turističkih mesta, koje nisu oslobođene poreza po članu 32 i ne izdaju se pod kiriju, a koje služe isključivo za stanovanje zemljoradnika i sitnih zanatlija razrezivaće se kućarina osnovna i dopunska prema broju prostorija za stanovanje i bruto kiriji utvrđenoj u ovoj tablici:

Broj soba	U selima bez obzira na broj stanovnika	U selima sa središtem sreza, i van reona varoši, kupališnih, klimatskih i turističkih mesta
	Bruto kirija dinara	
1	300.—	400.—
2	550.—	700.—
3	750.—	950.—
4	900.=	1.150.—
5	1.000.—	1.300.—
Svaka prostorija preko 5 soba	75.—	100.—

Ova odredba ne važi za zgrade u selima u kojima je sedište sreza, a koje se nalaze u granicama rejona utvrđenog po čl. 32. Zakona o neposrednim porezima.

Pod prostorijama za stanovanje podrazumeva se svako odeljenje koje je udešeno ili je prikladno za stanovanje.

Samo onaj zanatlija smatra se kao sitni koji ne radi sa više od dva pomoćnika (kalfe),

Ako se ovakve zgrade u toku godine izdadu pod kiriju razrezaće se porez počinjajući sa mesecom koji sleduje izdavanju zgrade pod kiriju po tački I. 1. i 2. člana 37.

Posednici zgrada pomenutih u tačci III. nisu dužni predavati godišnje prijave o visini prihoda zgrade, dok je ne izdadu pod kiriju. Porez od ovakvih zgrada razrezaće se na osnovu katastarskih podataka.

Poreska osnovica ne može ni u kom slučaju biti niža od one po tač. III. ovoga člana.

Tabelarni pregled
porezivanja zgrada zemljoradnika i sitnih zanatlija (uz tč. III. čl. 37. Z)

Oznaka mesta	Broj slanovnika	Sedište sreza		Zgrade se nalaze		Prema tome su zgrade		
						zemljoradnika		sitnih zanatlija
		jest	nije	van rejonske linije	unutar rejonske linije	oslobođene od poreza	podložene porezu po	podložene porezu po
Selo	do 5.000	—	nije	van	—	oslobođene	—	leva tab. tč. III. čl. 37 P.
		—	„	—	unutar	„	—	„
		jest	—	van	—	„	—	desna tab. tč. III, čl. 37. P.
		„	—	—	unutar	—	tč. I. čl. 37 Z.	tč. I čl. 37 Z
	preko 5.000	—	nije	van	—	oslobođene	—	leva tab. tč. III. čl, 37 P.
		—	„	—	unutar	—	leva tabl, čl. III. čl. 37. P.	desna tab. tč. III. čl. 37 P.
		jest	—	van	—	oslobođene	—	„
		„	—	—	unutar	—	tč. I. čl. 37 čl.Z.	tč. I. čl. 37 Z.
grad, varoš, varošica, ili mesto oglašeno za javno lečilište	nije od važnosti	nije od važnosti		van	—	oslobođene	—	desna tab. tč. III, čl. 37 P.
				—	unutar	—	tč. I, čl. 37 Z.	tč. I. čl. 37. Z.

Na zgrade iz čl. 37. III. ne mogu se udariti samoupravni prirezi u većem iznosu od 100%.

K članu 37.

Porez na prihod od zgrada deli se u osnovni i dopunski.

1. Na ime osnovnog poreza plaća se 12% od godišnjeg čistog prihoda.

Ako je poreska obaveza nastala u toku godine, onda će se od poreske osnovice najpre proračunati suma godišnjeg poreza, a ova će se potom reducirati srazmerno vremenu od kada je poreska obaveza nastala. Na pr. Nekoj zgradi izišlo je poresko oslobođenje 28. jula. Ta zgrada izdana je pod kiriju po 1000 dinara mesečno. Prema tome, godišnju zakupnu cenu prestavlja suma od 12.000 dinara. Od te godišnje bruto kirije ima se po čl. 36. odbiti procenat na ime troškova za održavanje, upravu i amortizaciju (n. pr. 20%) što iznosi

2.400 dinara. Ostatak, u 9.600 dinara, jest godišnji čisti prihod i poreska osnovica, po kojoj osnovi godišnji porez sa 12% iznosi 1152 dinara. No, kako je zgrada postala podložna porezu u toku godine, i kako prema čl. 31. obaveza plaćanja poreza počinje sa mesecom, koje sledi času prestanka oslobođenja, u ovom slučaju od 1. augusta, posednik ove zgrade zadužiće se osnovnim porezom samo za ostalih pet meseci, a to je sa 480 dinara.

2. Sem osnovnog poreza na prihod od zgrada plaća se i dopunski porez, po sumi ukupnog čistog prihoda svih porezu podložnih zgrada istog obveznika na području iste prvostepene poreske vlasti, umanjenog onim delom čistog prihoda iz prošle godine, po kom je izvršen otpis zbog neupotrebljivosti ili neupotrebljavanja zgrade, ili radi nenaplativosti kirije. Sumu ovoga umanjenja utvrđuje poreska vlast po zvaničnoj dužnosti.

Kad poreska obaveza nastane u toku godine razrezaće se dopunski porez na tekuću godinu ujedno sa dopunskim porezom za sledeću godinu po istoj osnovici, ali srazmerno vremenu od kada je obaveza nastala.

Na pr.: (1) zgrada, koja je pomenuta u prednjem primeru za proračunavanje osnovnog poreza, osstala je do kraja iste godine u zakupu uz istu cenu. Dopunski porez neće se proračunavati porezom za narednu godinu. Kako je kirija u vreme objave poziva za podnošenje poreske prijave (na pr. 1. decembra) bila ista kao i pre t. j. 1000 dinara mesečno, što čini 12.000 dinara godišnje, ostaće (po odbitku 20%) i poreska osnovica ista t. j. 9.600 dinara. Na tu osnovicu razrezaće se dopunski porez kako za prošlu tako i za tekuću godinu. Za tekuću godinu iznosiće taj porez 192 dinara, a za prošlu 80 dinara;

(2) ako se pretpostavi, da je kirija 1. decembra bila 2000 dinara mesečno, onda već dopunski porez za prošlu godinu iznositi 240, a za tekuću godinu 576 dinara;

(3) posednik zgrade zadužen je osnovnim i dopunskim porezom za tekuću godinu. Osnovica za osnovni porez te zgrade po odbitku iz čl. 36. zak., bila je utvrđena sa 23.420 dinara, a osnovni porez sa 2.810.40 dinara i dopunski sa 937,80 dinara. U toku iste tekuće godine sazida novu zgradu (za koju nije zatražio poresko olakšanje), i izda je pod kiriju od 28. jula za 1000 dinara mjesečno t. j. za 12.000 godišnje.

Poreska vlast zadužiće u ovom slučaju odmah prinovom osnovni porez za tekuću godinu za pet meseci, t. j. sa 480 dinara.

Već ranije razrezan dopunski porez neće se u toku ove (tekuće) godine menjati, nego će se dopunski porez obzirom na novu zgradu naknadno, pri razrezu poreza za iduću godinu, ispraviti srazmerno vremenu i povišenoj poreskoj osnovici na način objašnjen u ovom primeru: sa pretpostavkom, da je na dan objave poziva za podnošenje poreske prijave za iduću godinu (na pr. 1. decembra) ostala kirija ista tj. za jednu zgradu 24.000 dinara godišnje, a za drugu 12.000 dinara. Prema tome osnovica za proračun dopunskog poreza naći će, kad se sumira čisti prihod (osnovica osnovnog poreza) str. 71. obadveju zgrada, a to je 33.020 din. Po ovoj osnovici ima se izvršiti ispravka razreza dopunskog poreza za prošlu god. Na 33.020 din. iznosi godišnji dopunski porez 1651 din. Kako je poreski obveznik u prošloj godini bio već zadužen dopunskim porezom sa 936,80 dinara, to razlika od 714,80 dinara između zaduženja dopunskim porezom u prošloj gogodini i godišnjeg iznosa dopunskog poreza u 1441.60 din. predstavlja dopunski porez za celu godinu za zgradu koja je prošle godine sazidana i ostala neoporezovana dopunskim porezom. Ali kako je ta zgrada stupila u poresku obavezu od 1. avgusta, razrezaće joj se dopunski porez naknadno samo za pet meseci prošle godine sa 297,58 dinara, a za tekuću godinu sa 1441.60 dinara.

Na isti način postupaće se i u onom slučaju, kad zgrada u toku godine izgubi poresko oslobođenje, odnosno kad prestane poreska olakšica.

3. Poreska olakšica po čl. 37. II. ne može se dati onim zgradama, koje se podignu bez ovlašćenja vlasti, kao ni onima, koje se podignu po ovlašćenju, ali samo na određeno vreme ili rok.

4. Trajanje olakšice po čl. 37. II. za spratove, koji se podignu na postojeću zgradu, odnosno nazidaju ili dozidaju na mesto porušenih, zavisi i u ovom slučaju od broja stanovnika mesta.

5. Smatraće se, da samo oni hoteli služe podizanju prometa stranaca i turizma, koji se podižu u mestima, koja su redovno posećivana od strane turista i stranaca, a budu kao takva oglašena i od strane Ministra Trgovine i Industrije. Spisak ovih mesta objavljivaće se raspisima.

6. Pod prepravljenom zgradom podrazumeva se građevina, u kojoj se broj odeljenja povećava preziđivanjem pojedinih prostorija, ili čije se prostorije proširuju izmicanjem pojedinih zidova, ili se pojedina odeljenja preudešavaju za drugu upotrebu, kojoj nisu bila ranije namenjena (na pr. kad se tavanske prostorije pretvore u prostorije za stanovanje).

7. Zgrade privremene namene su takve čiji je opstanak vezan na rok, bilo po odredbi vlasti, ili po volji samoga posednika.

8. Uz molbu za olakšanje poreza po čl. 37. II. treba priložiti odobrenje građevanske vlasti za zidanje sa planovima i od nadležne vlasti izdanu dozvolu za upotrebu i potvrdu o početku upotrebe.

Po molbama za olakšanje odlučuje u prvom stepenu drugostepena poreska vlast. U tu svrhu prvostepena poreska vlast primljene molbe predložiće drugostepenoj vlasti sa iscrpnim predlogom.

9. O svim objektima, koji dobiju ili imadu poresko olakšanje (čl. 37. II. poslednji stav) vodiće evidenciju prvostepena poreska vlast u

posebnom kontrolniku objekta sa poreskim olakšanjem po ovom obrascu:

1	2	3	4	5	6	7	8
Redni broj	Ime prezime i očevo ime poreskog obveznika	Mjesto gde se objekt nalazi	Ulica i kućni broj objekta	Broj akta odobrenja	Odobreno olakšanje od — do	Broj katastralnog lista	Napomena

10. Zgrade sa poreskim olakšanjem ne podleže nikakvom samoupravnom porezu i prirezu.

11. (1) Zemljoradničke zgrade po selima do 5.000 stanovnika u kojima nije sedište sreza oslobođene su poreza.

(2) Zemljoradničke zgrade po selima preko 5.000 stanovnika sa sedištem sreza porezaće se u granicama reonske linije po čl. 37/I.

(3) Zemljoradničke zgrade po selima preko 5.000 stanovnika u kojima nije sedište sreza porezaće se po iznosima iz levog dela tablice iz čl. 37/III.

(4) Zemljoradničke zgrade u selima preko 5.000 stanovnika sa sedištem sreza porezaće se u granicama reonske linije po čl. 37/I. a izvan iste oslobođena su od poreza.

(5) Zemljoradničke zgrade u gradovima, varošima, varošicama i turističkim mestima banjskog karaktera porezuju se po čl. 37/I.

(6) Zemljoradničke zgrade van reonske linije: gradova, varoši, varošica, sela sa preko 5.000 stanovnika i sela sa sedištem sreza oslobođene su poreza.

(7) Zgrade sitnih zanatlija u mestima pomenutim pod tač. (1) porezuju se po iznosima iz levog dela tablice u čl. 37/III.

(8) Zgrade sitnih zanatlija u mestima pomenutim pod tač. (2) porezuju se po čl. 37/I.

(9) Zgrade sitnih zanatlija u mestima pomenutim pod tač. (3) porezuju se po iznosima iz levog dela tablice u čl. 37/III.

(10) Zgrade sitnih zanatlija u mestima pomenutim pod tač. (4) porezuju se po čl. 37/I.

(11) Zgrade sitnih zanatlija u mestima pomenutim pod tač. (5) porezuju se po čl. 37/I.

(12) Zgrade sitnih zanatlija u mestima pomenutim pod tač. (6) porezuju se po desnom delu tablice iz čl. 37/III.

Kako zemljoradničke zgrade u selima sa sedištem sreza nisu oslobođene, nego se porezuju po čl. 37/I. biće potrebno, pri oceni vrednosti kirije zgrada u kojima oni sami stanuju, da se postupa oprezno te da ne dođe do nesrazmernog porezivanja u poređenju sa zgradama van reonske linije.

Katastarski listovi svih ovih zgrada radi kontrole i pravilnog razreza imaju se izdvojiti iz katastra za ostale zgrade. Posednici ovih zgrada oslobođeni su i dužnosti prijavljivanja kirija, u koliko ih ne izdaju pod kiriju.

Razrez poreza za ove zgrade vršiće se prema sledećem primeru: u selu Odžacima u kom se nalazi sedište sreza nalazi se zgrada sa devet soba. Na ovu zgradu razrezaće se kućarina tako da se u tablici uneta bruto kirija za pet soba u iznosu od 1.300.— dinara poveća za 400.— dinara t. j. za svaku sobu preko pet po 100.— dinara što sve skupa iznosi 1.700.— dinara. Od ove utvrđene bruto kirije ima se po odredbi člana 36. odbiti na ime troškova održavanja, uprave i amortizacije 30% t. j. 510.— dinara tako da za poresku osnovicu ostane 1.190.— dinara. Na ovu sumu se ima razrezati osnovni porez sa 142 din. 80 para i dopunski porez sa 23 din. 80 para tako„ da suma osnovnog i dopunskog poreza obzirom na odredbu čl. 6. iznosi 167.— dinara. Ako sopstvenik ovakve zgrade poseduje sem toga i zgradu, koju izdaje pod kiriju, onda će se za zgradu koju sam upotrebljava razrezati osnovni porez kako je napred rečeno, a za razrez dopunskog poreza sabrat će se poreske osnovice obeju zgrada t. j. one koje izdaje pod kiriju i one koju sam upotrebljava. Ako se zgrada kojoj je porez razrezan po napred pomenutoj tablici u toku godine izda pod kiriju, onda će se počimajući sa mesecom koji sledi izdavanju zgrade, razrezati porez po tački 1. i 2. člana 37., a porez razrezan po pomenutoj tablici rashodovaće se od toga meseca pa do kraja godine.

3) POREZ NA PRIHOD OD PREDUZEĆA, RADNJA I ZANIMANJA (TEČEVINA).

PORESKA OBAVEZA.

Član 42.

Porezu na prihod od preduzeća, radnja i zanimanja podleži svako tekovinsko poslovanje koje se obavlja obrtno kao i samostalno zanimanje, kad se obavljaju na teritoriji Kraljevine u cilju sticanja dobitka. Izuzimaju se od ovoga poreza:

1) preduzeća, koja plaćaju porez na dobitak preduzeća obvezanih na javno polaganje računa po odrebama čl. 74.—88. ovoga zakona;

2) poslovanje u poljoprivredi i šumarstvu u granicama čl. 45. ovoga zakona.

Predmeti ovoga poreza, u koliko imaju uslove iz prvog stava ovoga člana dele se u tri grupe:

prva grupa:

1) trgovačka, industrijska, rudarska i tome slična preduzeća i radnje;

2) zanatska preduzeća (radnje), koja prodaju ma i jednim delom nabavljenu gotovu robu;

3) bankarske, eskontne i druge kreditne radnje, zalagaonice i njima slične radnje;

4) apoteke, sanatorijumi, i u opšte sva preduzeća u oblasti narodnog zdravlja;

5) hoteli, pansionati, kafane, gostionice, kinematografi, varijeteji, barovi i slična zabavna preduzeća;

6) vozarska, špediterska, brodarska, železnička, tramvajska i ostala saobraćajna i podvozna preduzeća (amo računajući i poštarska preduzeća u pogledu prevoza putnika i robe);

7) zakupi kod zakupaca, podrazumevajući i zakupe sa delimičnim učestvovanjem u prihodu ma u kom obliku, sem zakupaca zemljišta;

8) agenturne, komisione radnje i sve vrste posredovanja;

9) kupovanje i preprodaja nepokretnosti;

10) trajna vanredna eksploatacija zemljišta, (kamenolomi, krečane, vađenje peska, paljenje drvenog uglja i slično) pod uslovima u čl. 45. tač. 2;

11) svakovrsni poslovi stranih akcionarskih i sličnih društava, zadruga itd., koji ne podleže porezu na dobitak po odredbama čl. 74.—88. ovog zakona;

12) advokati, pravozastupnici, javni beležnici, lekari (lečnici), arhitekti, inženjeri, mernici, geodeti, veterinari i carinski posrednici;

13) svakovrsna druga preduzeća, radnje i poslovanja, u cilju sticanja dobitka, koji ne spadaju u naredne dve grupe.

druga grupa:

1) zanimanja lica koja samostalno vrše usluge drugom uz naknadu, pretežnom primenom sopstvene umne snage, kao što su:

a) opštinski beležnici po prihodima van odnosa službe, putujući agenti, trgovački putnici i zakutni pisari;

b) književnici, privatni učitelji, novinari, umetnici, veštaci, babice, muzičari, svirci i ostali;

2) zanatska preduzeća (radnje), koje nisu obuhvaćene u prvoj grupi i to:

a) koja rade pomoću strojeva na pogon, ili rade sa više od četiri kvalifikovana pomoćnika (kalfe);

b) sve ostale zanatske radnje i poduzetnici po akordu;

3) radnje, koje se ne vode u stalnom lokalu, nego hodanjem od kuće do kuće i od mesta do mesta;

4) zakupi kod zakupaca zemljišta ma u kom obliku, ako zakupljeno zemljište sami ne obrađuju, maloprodavci monopolskih artikala, taksenih vrednosti, poštanskih i poreskih maraka i kolektori srećaka Klasne Lutrije.

5) lov u opšte, i ribolov u slobodnim javnim vodama i moru, u vodama uzetim pod zakup, kao i ostalim vodama, koje su oslobođene od plaćanja poreza na prihod od zemljišta;

6) tovljenje stoke i svinja i gajenje riba, rakova i slično za prodaju, ako prelazi granice poslovanja iz čl. 45. ovog zakona.

treća grupa:

Zanimanja lica, koja samostalno vrše usluge drugom uz naknadu, isključivom ili pretežnom primenom sopstvene telesne snage. Ovamo spadaju taljigaši, fijakeristi i autotaksi ako posao vrše sami i nemaju više od jednih kola.

K članu 42.

A. Pojam i granice poreske obaveze.

1. Pod zakonskim pojmom »tekovinsko poslovanje« podrazumeva se privredna delatnost, koja se sastoji u proizvodnji, preradi i zameni dobara uz naknadu i radi sticanja prihoda. Pod pojmom »samostalno zanimanje« podrazumeva se lično nezavisna privredna delatnost, koja se sastoji u pružanju usluga fizičkim ili intelektualnim radom uz naknadu i radi sticanja prihoda.

2. Da bi se tekovinsko poslovanje, odnosno samostalno zanimanje, moglo kvalifikovati kao porezu podložno potrebno je, da se vrši (1) obrtno, (2) radi sticanja prihoda, (3) u granicama Kraljevine, i (4) samostalno.

3. Pod »obrtnim« tekovinskim poslovanjem redovno se podrazumeva takva privredna delatnost, koja je postavljena na principe privredne organizacije i koja se izvršava po izvesnom, unapred sastavljenom (smišljenom) gospodarskom planu. Ali, zakon o neposrednim porezima, prema smislu definicije poreske obaveze o ovom poreskom obliku (čl. 42.), zauzima nešto širi teren u ovom pogledu, pa supsumira pod obrtno tekovinsko poslovanje i slučajeve, kad se privredna delatnost razvija konstantno, ili, prema naravi posla, sa prekidima ponavlja i nastavlja, pa makar i kod svakog poje-

dinog posla i ne bilo subjekktivne namere za konstantnost delatnosti ili da se ona nastavlja. Konkretno je presudna činjenica postojanja delatnosti bilo kao stalne, bilo da se ona u prekidima ponavlja. Analogan je slučaj i sa delatnošću koja se razvija samostalnim zanimanjem. Činjenica, da je takovinsko poslovanje »obrtno«, manifestuje se spoljnim znacima i objektivnim faktima, koji poslovanju kao celini daju obeležje izvesne stalnosti, odnosno ponavljanja izvesnih privrednih akata (na pr.: veći broj zaključenih poslova; nabavka veće količine robe za rasprodaju, itd.).

Prema tome, konkretno nije potrebno istraživati i utvrđivati, da li postoji namera za obrtnim poslovanjem, jer sama činjenica, da se izvesna poslovna delatnost ponavlja, makar i sa prekidanjem, daje poslovanju karakter obrtnog tekovinskog poslovanja. Neki inžinjer (ili ma ko drugi) sazida zgradu za sopstvenu upotrebu, ali je ubrzo zbog povoljne ponude proda, pa to isto učini i sa drugom i trećom zgradom, koju je u toku godine sazidao. I ako u ovakovim njegovim radnjama, možda, i nije bilo subjektivne namere za obrtnim podizanjem i prodajom zgrada, ipak se ono mora, zbog objektivnih činjenica (fakata), kvalifikovati kao obrtno.

Za poresku obavezu nije važno, da li se ovakva obrtna delatnost konkretno manifestuje kao glavna ili uzgredna (pored druge kakve stalne delatnosti).

Kao obrtno tekovinsko poslovanje, odnosno obrtno zanimanje, ne može se redovno smatrati jedan jedini akt sam za se. Za »obrtnost«, »obrtanje« potrebno je, da je delatnost ili kontinuirana (neprekidna) ili da se prekida i opet ponavlja. Ipak iz jednog jedinog akta privredne delatnosti može se u izvesnim naročitim slučajevima utvrditi da postoji obrtno poslovanje, a to biva onda, kad se po samoj naravi konkretne delatnosti može razabrati, da su neke takve radnje već ranije vršene ili da će se izvesno svršiti (na pr.: kad kakva pozorišna grupa, kakav cirkus pri prolazu kroz jedno mesto, dade samo jednu predstavu). Ali, nema momenta obrtnosti kad na pr.: neko kupi kuću, zemlju, ili hartije od vrednosti, da bolje, rentabilnije plasira svoj raspoloživi kapital. Ako se kupi kompleks zemljišta, da se parceliše i prodaje onda je to očevidno obrtno, tekovinsko poslovanje, koje podleži ovom porezu. Kupovina šume, sama po sebi ne smatra se obrtnim tekovinskim poslovanjem. Ali ako je šuma kupljena da se seče i drvo prodaje, onda je to obrtno, porezu podložno tekovinsko poslovanje. Izdavanje nameštene sobe pod kiriju nije tekovinsko poslovanje. Ali, ako se izdavanje soba vrši obrtno na način sličan hotelskim radnjama, javlja se tekovinsko poslovanje koje podleži ovom porezu.

Iz svega prednjeg razabire se, da pojam obrtnog tekovinskog poslovanja nije vezan ni za nameru, ni za broj poslova, a ni vremenski.

4. Da se obrtno tekovinsko poslovanje (samostalno zanimanje) uzmogne okarakterisati kao porezu podložno, potrebno je, da konkretno postoji namera za sticanjem prihoda. Gde nema takve namere, ili se ona konkretno ne može nazirati, nema ni poreske obaveze (na pr. zakup lova za zabavu, gde je lov očigledno vezan sa gubitkom, ili kad netko sprema ili daje sirotinji hranu,odeću i td. uz naplatu, ali tek da prikrije troškove itd.).

Ako se privredna radinost vrši u vidu preduzeća, zanimanja (kao nacionalno ekonomskog pojma), onda nameru sticanja prihoda ne treba naročito istraživati, jer je ona data već u samoj činjenici industrijskog, zanatskog i trgovačkog preduzeća ili samostalnog zanimanja.

Namera za dobitkom ne postoji, kad se poslovanje vrši tek da se prekrati vreme, da se zadovolje lične potrebe u nauci i slično, na pr. delatnost raznih amatera, naučnjaka, sportista itd.

5. Tekovinsko poslovanje i samostalno zanimanje, koje ima obeležje obrtnosti i razvija se zbog sticanja prihoda, podleži ovom porezu samo onda, kad se obavlja na teritoriju ili sa teritorija Kraljevine. Prema tome je podložno ovom porezu i ono tekovinsko poslovanje, koje vrše inostrani državljani u granicama naše države. Za pitanja poreske obaveze i za cenu, da li se poslovanje vrši u granicama Kraljevine, kao i za sam obim poreske obaveze prema inostranstvu, nisu od važnosti toliko subjektni koliko su merodavni objektni momenti t. j. sem predmet preduzeća, radnje i panimanja. Za pitanje, dali postoji poreska obaveza, i u kom obimu, važno je utvrditi gde se manifestuje tekovna delatnost i dokle ona teritorijalno zasiže, a nije važno ko deluje, da li inostranac ili naš državljanin.

Kada i kako se postupa, kad se nečija privredna delatnost manifestuje i preko granica naše Kraljevine u inostranstvu, odnosno iz inostranstva na našem teritoriju, objašnjeno je u pravilniku k čl. 49.

6. Sem uslova, navedenih u prednjim tačkama, zakon postavlja za poresku obavezu još i postulat — samostalnosti zanimanja. Ovaj postulat je razumljiv, jer je prihod rada iz nesamostalnog zanimanja (koje se javlja najčešće u odnosu službe) podložan službeničkom porezu. (Vidi iscrpnija uputstva o granicama između tečevine i službeničkog poreza u pravilniku k čl. 89.).

7. Zakon čini dva izuzetka od poreske obaveze definisane u čl. 42. prvi stav, i to za:

a) preduzeća iz čl. 74 zakona, koja podleže društvenom porezu. Ova preduzeća mogu se u izvesnim slučajevima samo indirektno podpasti pod tečevinu, i to, kad se uortače sa drugim licima ili trgovačkim radnjama, pa pod naročitom (neakcionarskom) firmom zajednički upražnjavaju kakovo preduzeće i radnju. U tom slučaju javlja se posebno sama radnja kao tečevini podložna;

b) poslovanje u poljoprivredi i šumarstvu u granicama čl. 45. zakona, jer je podložno zemljarini.

B. Grupisanje poreskih predmeta.

Poreske predmete, koji podleže tečevini, svrstava zakon, zbog raznih poreskih stopa, a i zbog poresko katastarske evidencije, u tri glavne grupe. Nabrajanje poreskih predmeta u pojedinim grupama izvršeno je egzemplifikativno (t. j. samo primera radi), obuhvaćajući samo ona preduzeća i radnje koje se u privrednom životu u svakoj podgrupi najčešće javljaju. Ostala u zakonu nepomenuta tekovinska poslovanja i samostalna zanimanja, valja prilikom porezivanja uvrstiti među najsličnije u zakonu pomenute tipove poslovanja ili zanimanja, a što se neda uvrstiti nigde, a ima karakter tekovinskog poslovanja, uvršćuje se u I. grupu tač. 12. Pri tom ocenjivanju valja naročitu pažnju obratiti spoljnim obeležjima i odnošajima radnje i najpre utvrditi u koju grupu, a zatim, pod koju tačku dotične grupe (podgrupe) ona spada. Za ovakvu ocenu treba osobito držati u vidu one momente, koji to poslovanje karakterišu, koji mu daju pravo obeležje.

Na pr. zemljoradnik se bavi kao sporednim zanimanjem prodajom sira, koji proizvodi od prikupljenog mleka. Ovo se zanimanje ne može smatrati trgovačkim, nego zanatskim, jer mu je glavno obeležje sadržano u produkciji. Kad bi se ono u započetom pravcu dalje razvijalo, ono bi postalo industrijsko, a ne trgovačko.

I. grupa.

Ovamo spadaju naročito:

1. trgovačka, industrijska, rudarska i tome slična preduzeća i radnje.

Da lije izvjesno preduzeće trgovačko ili zanatsko, zavisi od naravi samoga posla, od objektivnih činjenica, a ne od odredaba trgovačkog zakona ili onih, kojima je regulisano prijavljivanje poslovanja kod trgovačkih, zanatskih i drugih komora. U svakom konkretnom slučaju, pre nego se počne sa ocenjivanjem prihoda, treba prethodno utvrditi, kakvo je i koje je vrste konkretno preduzeće.

Industrijska su preduzeća ona, koja prerađuju sirovine ili polufabrikate sa strojevima redovno sa stovarišta, a manje po porudžbini, a koja ljudsku radnu snagu upotrebljavaju najviše za upravljanje i nadzor oko strojeva. I kod ove vrste tekovinskog poslovanja valja uvek tačno oceniti sve momente, koji su važni da se pravilno oceni, postoji li karakter industrijskog ili zanatskog preduzeća iradnja. Tako se, na primer, industrijskim preduzećem može smatrati i štamparija, mada radi samo po porudžbini, ako razvija poslove u velikom obimu i ako se posao obavlja u načelu podele rada i pomoću strojeva. Rudarska preduzeća, u koliko zakonski ne podleže društvenom porezu (rudarska društva), podleže takođe tečevini i spadaju isključivo u prvu grupu;

2. zanatska preduzeća i radnje spadaju u I. grupu samo onda ako, ma i jednim delom, prodaju gotovu nabavljenu robu (na pr.: limar prodaje lim i gotovo posuđe, koje nije ni izrađeno u njegovoj radnji; ili stolar prodaje gotovo pokućstvo, izrađeno u tuđoj radionici itd.

Ova odredba ne odnosi se na slučajeve kad zanatlija kao neophodnu dopunu uz sopstvene proizvode prodaje i nabavljenu robu u neznatnim količinama, budući da takva prodaja pretstavlja nužnu dopunu struke, a od sporednog je značaja«.

3. bankarske i eskontne radnje, menjačnice, zalagaonice i ovima slične radnje sa valutama i efektima. Ovamo spadaju i ona lica, koja se bilo u kom vidu bave pozajmljivanjem novca kao glavnim ili uzgrednim tekovinskim zanimanjem. Valja paziti na kriterijum obrtnosti, jer jedna učinjena pozajmica podleži ne tečevini, nego porezu na rente;

4. apoteke, sanatorijumi, lečilišta, banje, kupatila, radnje sa lekovitim travama, privatne klinike, ambulante zubnih lekara i tehničara, hemički, zdravstveni laboratoriji, drogerije, kao i sva druga preduzeća iz oblasti narodnog zdravlja;

5) hoteli, panzionati, kafane, gostionice, obrtno iznajmljivanje soba po privatnim kućama, prehranjivanje abonenata, bifeji, kinematografi, varieteji, barovi, pozorišta, ćevabdžinice i slično;

6. vozarska, špediterska, brodarska, železnička, vazduhoplovna, automobilska prevozna, tramvajska i ostala saobraćajna i podvozna preduzeća, gde spadaju i privatna poštanska preduzeća za prevoz putnika i robe. Ovamo spadaju također i oni rabadžije, fijakeristi i autotaksi, ako posao vrše pomoću tuđe najmljene radne snage i imaju više od jednih kola (jednog autotaksija), u protivnom spadaju u III. grupu.

7. zakupci preduzeća i radnja, koje spadaju u ovu grupu, podrazumevajući tu i zakup sa delimičnim učestvovanjem u dobitku. Zakupci zemljišta spadaju u II. grupu, u koliko zakupnu zemlju sami ne obrađuju, inače su uopšte oslobođeni tečevine;

8. agenture, komisione radnje, razni posrednički biroi i sve ostale vrste posredovanja sa otvorenom radnjom, veliko prodaje duvana;

9. kupovanje i preprodaja nekretnosti, ako se vrši obrtno;

10. trajna vanredna eksploatacija zemljišta, van zemljoradnje,

na pr. kamenolom i krečane, vađenje peska, paljenje drvenog uglja i slično, pod uslovima iz čl. 45. tač. 2. Ali ako su ovi poslovi u vezi sa zanatom, koji spada u drugu grupu i ako se vrše samo radi toga zanata, onda spadaju u drugu grupu. Na pr.: ako kamenolom eksploatiše kamenorezac, ili lončar kopa ilovaču);

11. advokati, pravozastupnici, advokatski pripravnici, ako imaju prihoda van odnosa službe, javni beležnici, lekari (lečnici), ali ako imaju privatnu kliniku ili sanatorijum spadaju u I grupu, arhitekti, inženjeri, mernici, geodeti, veterinari i carinski posrednici;

12. Svakovrsni poslovi stranih akcionarskih i sličnih društava, zadruga itd., koji ne podleže porezu na dobitak po odredbama člana 74—88 ovog Zakona.

13. svakovrsna druga preduzeća, radnje i poslovanja, ako ne spadaju u koju drugu grupu (preduzimači, liferanti itd.).

II. grupa.

Ovamo spadaju naročito:

1. zanimanja lica, koja samostalno vrše usluge drugima uz naknadu pretežno primenom umne snage i to:

a) opštinski beležnici po prihodima van odnosa službe, zakutni pisari, zubni tehničari (ako ne spadaju u II-4 grupu), agenti, senzali, mešetari itd.;

b) književnici, privatni učitelji, novinari, umetnici, veštaci, babice, samostalni maseri, samostalni bolničari, muzičari, svirci i slično;

2. zanatska preduzeća, koja ni u najmanjem delu ne prodaju nabavljenu robu i to:

a) koja rade pomoću strojeva ili sa više od četiri pomoćnika. Šegrti se ne smatraju pomoćnicima ni u kom slučaju;

b) sve ostale zanatske radnje i preduzetnici po akordu;

3. radnje koje se ne vode u stalnom lokalu, nego hodanjem od kuće do kuće i od mesta do mesta (na pr.: torbari, cirkusi, putujuća pozorišta, panorame, putujući fotografi, vašarski trgovci, prodavci cveća, igračaka po ulicama i lokalima, itd.);

4. zakupci zemljišta ma u kom obliku, ako zakupljeno zemljište sami ne obrađuju, u protivnom oslobođeni su od tečevine; maloprodavci monopolskih artikala, taksenih vrednosti, poštanskih i poreskih maraka i kolektori srećaka Klasne lutrije;

5. Lov uopšte, a ribolov samo u slobodnim javnim vodama i moru, kao i vodama uzetim pod zakup i ostalim vodama, koje ne podleže zemljarini. Ali ako se izvesno lice, ili više njih zajedno bavi lovom kao sportom, ili ako divljač upotrebljava samo za se i svoju kuću, onda se takav lov ne može oporezovati tečevinom, pa makar da, ovda-onda, ponešto i proda, da se pokriju troškovi oko lova;

6. tovljenje stoke, svinja, gajenje riba, rakova i slično za prodaju, ako se vrši kao samostalno poslovanje, ili ako prelazi granice poljoprivrednog poslovanja pomenute u čl. 45. zakona.

III. grupa.

Ovamo spadaju zanimanja lica, koja drugima vrše samostalno (dakle ne u odnosu službe) usluge uz naknadu isključivom ili pretežnom primenom sopstvene telesne snage (na pr.: fijakeristi i vozači sa jednim kolima, nosači, novinarski kolporteri, čistači cipela itd.).

Član 44.

Svako preduzeće ili radnja smatra se posebnim poreskim predmetom i u onom slučaju, ako u vidu glavnog i sporednog posla (centrala i filijala) pripada jednom poreskom obvezniku.

Troškovi centrale dele se na filijale po prijavi samoga preduzeća; u protivnom, ako preduzeće ne pruži potrebne podatke, dele se ti troškovi na ravne delove.

Poreski odbor, nadležan za glavni posao (centralu), ustanoviće pored njegovog čistog prihoda još i razmer učešća u njegovim zajedničkim troškovima.

Kod preduzeća kojima se poreska osnovica utvrđuje prema odredbama člana 53a) Zakona smatraće se glavna radnja sa svim ograncima kao jedan poreski predmet. Poreska osnovica u ovim slučajevima utvrđuje se kod one poreske uprave koja je nadležna za glavni posao, a podelu osnovnog poreza kao osnovice za razrez samoupravnih prireza izvršiće poreska uprava po odredbama člana 88 Zakona.

K članu 44.

Odvojeno utvrđivanje poreskih osnovica za svaki spoljno obeleženi ogranak preduzeća ili radnje istog obveznika na teritoriji jedne poreske vlasti propisano je u zakonu samo zato, da bi se mogli na temelju osnovnog poreza pravednije rasporediti samoupravni prirezi. Za sam državni porez ovakav odvojeni poreski postupak nema osobitog značaja. Zbog toga će se u cilju olakšanja i brzine poreskog postupka pravilo čl. 44. primenjivati samo onda, kad se ogranak (filijala, agentura) koga preduzeća nalazi van teritorije opštine gde leži centrala. Kad se pak filijale i drugi ogranci preduzeća nalaze svi na teritoriji jedne opštine, oni će se poresko-tehnički obrađivati kao jedan predmet, i ako to u stvari nisu. Radi toga će se za svako preduzeće, radnju i zanimanje, koji posebno postoje, posebno i poreska osnovica utvrditi (zbog odredbe čl. 51.), ali se za sve njih, ako se u jednoj opštini nalaze, može osnovni porez u jednoj sumi proračunati.

Razume se, da za onakve ogranke preduzeća, za koje se ne utvrđuje specijalno poreska osnovica zbog poresko tehničkih nemogućnosti, ne može biti ni baze za samoupravne prireze.

Treći stav čl. 44. ima samo računsko tehničko značenje t. j. odbor će, pošto utvrdi zajedničke troškove centrale, podeliti ih prema drugom stavu istog člana, i to, naravski, samo onda, kad se tiče ogranka preduzeća u drugoj opštini.

Ako preduzeće ima poslovne ogranke bilo u opštini sedišta glavne radnje bilo u drugim opštinama na teritoriji istih ili drugih poreskih uprava, a poreska osnovica mu se utvrđuje po odredbama člana 53a) Zakona, glavna radnja sa svim ograncima pretstavlja jedan poreski predmet. U takvim slučajevima poreska onovica utvrđuje se kod one poreske uprave, koja je nadležna za glavnu radnju. Poreske uprave na čijim teritorijama se nalaze samo ogranci takve radnje, dužne su prikupljati podatke o obavljenom poslovanju ogranka i sa svojim mišljenjem o čistom prihodu i obavljenom prometu ogranka dostaviti ih poreskoj upravi nadležnoj za glavnu radnju. Osnovni porez kao osnovicu za razrez samoupravnih prireza poreska uprava nadležna za glavnu radnju podeliće između opština glavne radnje i opština ogranka po odredbama člana 88 Zakona.

Isto tako, smatraće se posebnim poreskim predmetom zbirne stanice trgovaca sa poljoprivrednim i stočarskim produktima na području druge opštine, ako upravitelji tih stanica robom disponiraju (kupuju i prodaju).

Ako lekar kroz jedan deo godine vrši praksu u mestu stalnog stanovanja, a za vreme banjske sezone u lečilištu, onda će se u svakom od tih mesta posebno oporezovati.

Ako preduzeće u toku godine osnuje filijalu, zastupstvo ili agenturu ili drugu kakvu novu poslovnicu (makar i na teritoriji iste opštine), onda će se sa takvim novo osnovanim preduzećem posebno postupiti prema čl. 58. zakona i članu 127. pravilnika, da bi se i ona poreski obuhvatila za prvu godinu rada.

Član 45.

Ovom porezu ne podleži:

I) poslovanje, koje se vrši u okviru svoga domaćinstva, isključivo za sopstvene svrhe;

II) sve grane poljoprivrede i šumarstva kod poljoprivrednika, koji su zakonski obveznici poreza na prihod od odnosnog zemljišta. Ali veštačko i trgovačko vrtljarstvo, koje se obavlja obrtno, podleži uvek ovom porezu.

Kao poljoprivreda i šumarstvo smatraju se takođe:

1) poljske i šumske uzgredne privrede, kojim se prerađuju redovito sopstveni proizvodi (n. pr. konzerviranje voća, proizvođenje vina, izrada lana, kudelje, vune, like, kolaca itd.), u koliko ta prerada nema izrazito industriski karakter. Prema tome ovdje ne do-

laze: pivare, tvornice šećera, poljoprivredne fabrike špirita i slično. Tako isto ovde ne dolaze: pčelarstvo, stočarstvo, tovljenje stoke i svinja, prevozništvo, i u opšte sve vrste uzgrednih grana poljoprivrede, kada se redovno i pretežno obavljaju kao samostalno obrtničko preduzeće;

2) iskorišćavanje sopstvene zemlje, upotrebljene za drugu privredu izvan zemljoradnje, ako čist prihod takog iskorišćavanja ne premašuje dvostruki katastarski čisti prihod, i ako se proizvodi ne prerađuju i u prerađenom obliku prodaju; i

3) prodaja sopstvenih poljskih, stočnih ili šumskih proizvoda. Ako se prodaja tih proizvoda obavlja obrtnički na sitno u stalno otvorenoj prodavaonici u drugom mestu, a ne gde je sedište poljskog i šumskog gospodarstva, podleži porezu po ovom obliku. Pod sedištem poljskog i šumskog gospodarstva podrazumeva se mesto gde leži deo imanja, a i samo mesto stanovanja poreskog obveznika, u koliko neposredno iz njega obdelava dotično imanje.

K članu 45.

I. Tečevini nisu podložna:

po čl. 42. tač. 2. (pravilnik k čl. 42. A. 7. b.) izuzimlje zakon od poreske obaveze tečevine poslovanja u poljoprivredi i šumarstvu, samo principijelno, dozvoljavajući, da se i ovakvo poslovanje, kad pređe u zakonu obeležene granice, ipak bude obuhvaćeno tečevinom. Ovo principijelno stanovište zakona, da se poljoprivreda i šumarstvo oslobađa tečevine, dosledno je načelu, da se isti prihod ne udara dvared porezom po prinosu, a u ovom slučaju bi to bilo, jer je poljoprivreda i šumarstvo već pogođena zemljarinom.

Dosledno ovom stanovištu zakon u čl. 45. povlači opšte granice do kojih poslovanje u poljoprivredi i šumarstvu ne sme da se obuhvata tečevinom. Ali poslovanje u poljoprivredi i šumarstvu, koje pređe te granice, postaje podložno tečevini s toga, što se takvim vanrednim radom u poljoprivredi i šumarstvu javlja izvesni viši prihod od onog, koga pogađa zemljarina. Samo ovaj višak prihoda u takvom slučaju zakon pogađa tečevinom.

II. Prema izloženom zakon utvrđuje:

1) da se ne sme udarati tečevina na takvo poslovanje u poljoprivredi i šumarstvu, koje se vrši u okviru svoga domaćinstva, isključivo za domaće svrhe (to znači da sve, što se u domaćinstvu proizvodi, upotrebljava i troši neposredno za kućne i sopstvene gospodarske svrhe, nije podložno tečevini. Ti prihodi obuhvaćeni su u celini zemljarinom);

2) da se, sem izuzetaka dole označenih pod III. ne udara tečevina načelno ni na jednu granu poljoprivrede i šumarstva licu (poljoprivredniku), koje je za to gospodarstvo obavezno da plaća zemljarinu, a to znači, da su podložni tečevini u svakom slučaju zakupci

zemljišta (kad sami ne obrađuju zakupljeno zemljište. II. grupa tač. 4.), jer je zakup zemljišta principijelno podložan tečevini.

III. Ipak postoji i u prednjem slučaju pod II/2 granica, koju zakon postavlja kao među, preko koje se javlja obaveza plaćanja tečevine i za lica, koja od istog zemljišta plaćaju zemljarinu. Zakon u ovom pogledu ističe kao porezu podložno:

1) u svakom slučaju veštačko i trgovačko vrtljarstvo, ako se obavlja obrtno.

Šta se u konkretnom slučaju smatra kao obrtno vrtarstvo, treba oceniti prema faktičnim prilikama svakog konkretnog slučaja, a kao karakteristična obeležja obrtno vođenog veštačkog i trgovačkog vrtarstva smatraće se ova:

(1) da veća važnost vrtlarske proizvodnje ne leži u tlu (zemlji), nego u naročitim instancijama kojima se nadoknađuje uticaj prirode (naročite zgrade za klijalište, semenište, zgrade sa staklenim uređajem i sl.), kao i u ljudskoj stručnoj spremi (upotrebom stručno školovanih radnih snaga):

(2) da se preduzeće ne bavi samo proizvodnjom i prodajom svojih produkata, nego da ono prikupljuje i tuđe proizvode, da ih preprodaje;

(3) da preduzeće redovno prerađuje sopstvene i kupljene produkte, da bi ih posle prodavalo (prerađivanje cveća, zeleni, voća itd.);

(4) da preduzeće ima za prodaju produkata naročite prodavnice.

Gde se ma koje od prednjih obeležja konstatuje postoji slučaj bilo veštačkog, bilo trgovačkog vrtarstva.

Obrađivanje i proizvodnja zeleni i trgovarkog voća na slobodnim površinama smatraće se kao obična poljoprivreda (slobodna od tečevine) i onda, kad se kulture navodnjavaju, bilo direktnim dovođenjem vode ili prskanjem, jer se napredna poljoprivreda već danas služi ovakvim sredstvima. Ipak se proizvodnja vrtarskih proizvoda u naročito instalisanim semeništima i staklenim kućama za prodaju, smatra kao neosporno obeležje veštačkog i trgovačkog vrtarstva.

U spornim slučajevima biće potrebno saslušati stručna lica.

Gde se utvrdi, da se vrtarstvo vodi delimično kao obično poljoprivredno, delimično kao trgovačko, uzeće se kao osnovica za tečevinu samo onaj prihod, koji je postignut u obrtno vođenom trgovačkom vrtarstvu.

2) Uzgredna poljska i šumska (privreda) proizvodnja, kojim se prerađuju redovito sopstveni proizvodi, podložna je tečevini tek onda, kad ima izrazito industrijski karakter.

Uzgredna proizvodnja, koja se izrazito (t. j. redovno, pretežno) vrši u samostalnom industrijskom preduzeću, nije oslobođena od tečevine ni onda, kad se ograničava na preradu samo proizvoda sopstvenog gospodarstva. Prema tome nisu oslobođene tečevine ni strugare (pilane) sopstvenih šuma, u kojima se prerađuje drvo iz sopstvenih šuma kao ni male poljoprivredne špiritne fabrike, jer se ta produkcija vrši redovno i pretežno po industrijskom preduzeću, a sam posao u njemu, obavlja se redovno obrtno i u samostalnim proizvodionicama. (Kao ovakva preduzeća podložna tečevini javljaju se najčešće pivare, šećerane, poljoprivredne fabrike špirita i slično).

Kao vrlo česte grane uzgredne proizvodnje u poljskom i šumskom gospodarstvu, koje nemaju izrazitog industrijskog karaktera i prema tome ne podleži tečevini, smatra se na primer konzerviranje voća, proizvodnja, izrada lana, kudelje, vune, lika, kolaca itd. Na poreskom oslobođenju ove proizvodnje ništa ne menja činjenica, da se ovako prerađuju i tuđi praproizvodi, ali to sme biti samo ovdaonda, a ne redovito, jer se u tom slučaju javlja obaveznost takvog rada tečevini.

3) Pčelarstvo, stočarstvo, tovljenje stoke, svinja, prevozništvo i uopšte sve vrste uzgrednih grana poljoprivrede, ali tek onda, kad se redovno i pretežno obavljaju kao samostalno obrtničko preduzeće.

Pod izrazom »samostalno« preduzeće smatra se svaka ustanova, koja je naročito samostalno uređena i za izvesnu proizvodnju prema konkretnoj svrsi snabdevena i podešena. Ipak nije potrebno za poresku obavezu, da ovakav rad čini jednu samostalnu gospodarsku celinu.

4) Iskorišćavanje supstancije sopstvene zemlje od strane sopstvenika zemljišta za drugu privredu izvan zemljoradnje (parifikaciono zemljište, vidi čl. 18. zakona i čl. 42. I/10. pravilnika) podleži tečevini samo onda, kad prihod iskorišćavanja premašuje dvostruki katastarski čisti prihod, a proizvodi se u prerađenom obliku prodaju. Valja obratiti pažnju, da je u svakom slučaju podložno porezu iskorišćavanje parifikacionog zemljišta u zakupu.

Kao parifikaciono zemljište smatra se takvo zemljište, koje se namerno oduzimlje od poljoprivrednog i šumskog kultivisanja, da bi se upotrebilo za druge svrhe, zbog kojih se ne može ugasiti njegova podložnost zemljarini.

I sasvim obična ručna proizvodnja cigle smatra se kao prerada, koja je podložna tečevini. Tako isto podložno je tečevini pečenje kreča (vapna). Dobivanje kamena iz sopstvenog zemljarini podložnog kamenoloma, koji se tu još ne prerađuje u tucanik (šoder) i prodaja neobrađenog materijala nije podložna tečevini, u koliko se ne radi o samostalom obrtnom poslovanju. (Vidi prednju tač. 3.). Proizvodnja tucanika i prodaja gotovog šodera (prerađenog iz dobivnog kamena) poodložna je tečevini, jer se ovde radi o preradi dobivene supstancije.

5) Prodaja sopstvenih poljskih, stočnih ili šumskih proizvoda, ako se obavlja obrtnički na sitno u stalno otvorenoj prodavnici,

koja se nalazi u drugom mestu, a ne onde gde je sedište poljskog i šumskog gospodarstva. A, kao ovako sedište smatra se mesto, gde leži deo imanja, a i samo mesto stanovanja poreskog obveznika, u koliko neosporno iz njega obdelava dotično imanje.

Član 46.

Oslobođavaju se od ovog poreza:

1) kućno zanatstvo (kućni obrt) kod onih, koji se njim bave sami sa svojim ukućanima, a ne unajmljuju naročite radne snage, ako rade po porudžbini i za račun drugog; isto tako i uzgredna privreda malih poljoprivrednika, vršena s vremena na vreme, koja nema karakter stalne zanatske radnje;

2) preduzeća po zasebnim zakonskim povlasticama;

3) radnje za svaku drugu zaradu nesposobnih ratnih invalida i drugih lica, koji bi inače pali na teret države ili samoupravnih jedinica, ako prosečni dnevni prihod po oceni poreskog odbora nije veći od običajne nadnice u dotičnom mestu;

4) zanimanje:

a) slikara, vajara, kompozitora, ostalih umetnika i književnika u pogledu prihoda od njihovih osnovnih umetničkih i naučnih proizvoda u koliko ti prihodi ne premašuju 20.000 dinara godišnje.

b) novinara, ako se obavlja kao sporedno zanimanje i sa zaradom koja nije dovoljna za njihovo izdržavanje; zanimanja umnim i telesnim radom lica ispod 16 godina u opšte, i đaka u pogledu prihoda od poučavanja, poljoprivredni sezonski radnici, a i telesni radnici iznad 50 godina starosti;

5) zakupi kod zakupaca zemljišta ma u kom obliku, ako zakupljeno zemljište sami obrađuju;

6) obveznici treće grupe čl. 42. koji ne rade u stalnom lokalu, kao nadničari, testeraši, nosači i sl.;

7) vodenice potočare sa najviše dva vitla, koje su postavljene u potocima koji presušuju i koje stoga ne mogu da rade preko cele godine već samo periodično kad naiđe voda.

Ovo slobođenje, izuzev tač. 2., vredi i za sve prireze, koji se razrezuju na osnovu neposrednog poreza, a za oslobođenje pod tač. 2. merodavan je u pogledu prireza, obim i tekst odnosne povlastice.

K članu 46.

a) kućnim zanatlijama (kućnim obrtnicima) smatraju se lica, koja skoro bez ikakvog sopstvenog obrtnog kapitala nisu u mogućnosti, da se proture kao samostalne zanatlije (obrtnici), pa samo po porudžbini i za račun drugog rade pomoću sopstvene kućne radne snage u sopstvenom stanu (bez ikakve otvorene prostorije) na pr. pletenje čarapa, vezenje i slično:

b) kao mali poljoprivrednici u ovom smislu smatraće se lica, kojima poljoprivredni prihod tek dostiže da mogu pokriti svoje kućne i gospodarske potrebe. Sem toga, treba naročito paziti, da ovakva uzgredna privreda konkretno ne uzme karakter stalnosti, jer se ona, da bi bila slobodna od tečevine, sme vršiti samo ovda-onda.

K tač. 3. zakona: posvemašnja nesposobnost invalida za svaku drugu privredu treba biti dokazana lekarskim uverenjem.

K tač. 5. zakona: ako se zakupljeno zemljište ne upotrebljava za poljoprivredno obdelavanje, nego za druge svrhe, pa makar zakupac na tako iskorišćavanom zemljištu sam radio, on načelno nema prava na oslobođenje od tečevine.

K tač. 6. zakona: treba strogo paziti da se ovde radi o licima, koja drugima vrše usluge pretežno telesnom snagom (van službenog odnosa), a takva lica oslobođena su tečevine samo, ako ne rade u stalnom lokalu, kao: nadničari, testeraši, nosači, novinski kolporteri i slično.

Član 49.

Ako domaća radnja proširi svoj rad i na inostranstvo, podleži ovom porezu u pogledu celokupnog svog poslovanja.

Na prihod od preduzeća, filijala, prodavnica, stovarišta, agentura (zastupništva) i drugih takvih stalnih radnja, što ih ovdašnje preduzeće ima u inostranstvu, neće se plaćati porez samo onda, ako poreski obveznik dokaže, da na tu radnju u inostranstvu plaća neposredni porez.

Preduzeća sa sedištem u inostranstvu, koja prošire svoje poslovanje i na teritoriju Kraljevine, plaćaju porez na prihod samo od ovdašnje svoje radnje, odnosno poslovanja.

Smatra se da su proširila svoje poslovanje na teritoriju Kraljevine ona inostrana preduzeća koja imaju na teritoriji Kraljevine poslovni uređaj. Kao poslovni uređaj smatraju se osim sedišta i mesta uprave i ogranci i filijale, fabrike i radionice, mesta kupovanja i prodaje, skladišta i druge poslovnice kao i stalna zastupstva. Kao poslovni uređaj inostranog preduzeća smatra se i svako preduzeće u zemlji, u kome inostrano preduzeće učestvuje u kapitalu, podeli dobitka, ili na kakav drugi način barem sa 50%, odnosno ako barem sa 50% snabdeva preduzeće sa robom.

Smatraće se, da su proširila poslovanje na teritoriju Kraljevine i ona strana preduzeća koja u Kraljevini vrše prodaju robe preko trgovačkih putnika.

K članu 49.

1. Pri razrezu tečevine mora se redovno (u pravilu) obratiti pažnja na celokupni opseg preduzeća u poslu i na celokupni u preduzeću postignuti prihod.

2. Činjenice, koje po čl. 49. drugi stav, mogu služiti kao razlog, da se jedan deo preduzeća izluči od poreza u našoj državi (zbog plaćanja poreza u inostranstvu), mora poreski obveznik da dokaže. Kao takva činjenica, koja treba da se dokaže, jest držanje u inostranstvu izvesne vrste stalne radnje (njezinog ogranka) i činjenica da se na nju plaća onamo neposredni porez. Gde nema ovih uslova mora se i prihod od rada u inostranstvu, opteretiti tečevinom kad on pritiče ovdašnjem preduzeću.

3. Odredbe čl. 49. zakona nisu vezane na jednaki postupak inostranstva prema našim preduzećima. I ako, dakle zakon ne postavlja uslov reciprociteta, on u čl. 162. predviđa mogućnost retorzivnih mera.

4. Tečevini podleži na primer: posećivanje naših tržišta (pijaca) od strane inostranih trgovaca, da na njima prodaju svoju robu; vršenje lekarske prakse od strane inostranih lekara u naročito za ovu svrhu u zakup uzetim prostorijama; gostovanje inostranih umetnika (veštaka), ako postoji namera za preduzetničkom dobiti (a ne u odnosu službe); držanje stalnih nameštenika ili zastupnika od strane inozemnih firmi u svrhu svršavanja raznih dužnosti na pr.: za carinjenje, nabavku robe, za montiranje i reparature, za posredovanje u kupovinama, preduzimanje i ekspediciju kupljene robe itd.

Kad se smatra da je inostrano preduzeće proširilo poslovanje na teritoriju Kraljevine i šta je poslovni uređaj objašnjava se u zaglavlju III člana 74 Pravilnika.

Odredbe poslednjeg stava člana 49 Zakona ne primenjuju se na ona inostrana preduzeća koja su pravna lica.

5. Odredbe čl. 49. imaju se smatrati kao opšte načelne prirode od kojih se mogu činiti izuzeci putem posebnih ugovora po čl. 162. zakona.

Član 53a

Poreska osnovica utvrđuje se po bilansu zasnovanom na poslovnim knjigama za ove poreske obveznike:

1) industrijska, rudarska, bankarska, željeznička, brodarska, tramvajska i međunarodno-transportna preduzeća i menjačnice;

2) preduzeća i radnje iz prve grupe člana 42 Zakona čija je poreska osnovica za prethodnu poresku godinu iznosila najmanje 100.000 dinara ili im je promet prethodne poslovne godine pre poreske godine iznosio najmanje 2,000.000 dinara.

Obaveza vođenja poslovnih knjiga za poreske obveznike iz tač. 1) ovog člana počinje sa prvim danom poslovanja. Obaveza vođenja poslovnih knjiga za poreske obveznike iz tač. 2) ovoga člana počinje sa prvim danom kalendarske godine koja sledi onoj poreskoj godini za koju im je utvrđena poreska osnovica tečevine sa najmanje

100.000 dinara ili im je promet protekle poslovne godine iznosio najmanje 2,000.000 dinara.

Poresku osnovicu i bruto promet ovih poreskih obveznika utvrđuje poreska uprava.

Ako poreska vlast ima razloga, da posumnja u verodostojnost poreske prijave i podataka kao i poslovnih knjiga, na osnovu kojih je sačinjen bilans, utvrdiće poresku osnovicu upoređenjem sa sličnim preduzećem, radnjom ili zanimanjem. A ako se ni na taj način ne može utvrditi poreska osnovica, utvrdiće je poreski odbor po slobodnom uverenju, imajući u vidu mogući prihod prema svim konkretnim činjenicama i lokalnim i opštim uslovima.

Odredbe ovog člana primenjivaće se već za 1940 poresku godinu, osim za one poreske obveznike iz tog člana koji dokazano nisu vodili poslovne knjige u poslovnoj godini koja prethodi 1940 god.

Onim poreskim obveznicima iz ovog člana koji dokazano dosad nisu vodili poslovne knjige obaveza vođenja poslovnih knjiga počinje sa 1 januarom 1940. Ako poreski obveznik izjavi da nije dosad vodio poslovne knjige, pa se protivno utvrdi, kazniće se novčano od 5.000 do 100.000 dinara, čime se ne lišava i krivične odgovornosti po članu 142 i 142a) Zakona.

K članu 53a)

Poreske obveznike koji su dužni da vode poslovne knjige Zakon svrstava u dve grupe pod tačkom 1) i 2) uzimajući kao kriterium: vrstu poslovanja i postignuti čisti prihod odnosno obavljeni promet obveznika iz I grupe člana 42.

Obveznici tačke 1 člana 53a) dužni su da vode poslovne knjige bez obzira na visinu postignutog čistog prihoda i obavljenog bruto-prometa. U ovu grupu dolaze: industrijska, rudarska, bankarska, železnička, brodarska, tramvajska i međunarodno-transportna preduzeća i menjačnice.

Po tački 2 člana 53a) Zakona dužni su da vode poslovne knjige svi obveznici iz I grupe člana 42 Zakona čija je poreska osnovica za prethodnu poresku godinu iznosila najmanje 100.000 dinara kao i oni iz I grupe člana 42 koji nisu imali za prethodnu poresku godinu osnovicu od najmanje 100.000 dinara ali im je bruto-promet protekle poslovne godine pre pooreske iznosio najmanje 2,000.000 dinara.

Novi poreski obveznici iz tačke 1 člana 53a) Zakona dužni su da vode poslovne knjige od prvog dana poslovanja. Sadašnji poreski obveznici iz te grupe, koji dokažu da dosada nisu vodili poslovne knjige, dužni su da knjige vode počev od 1 januara 1940.

Poreski obveznici (sadašnji i novi) iz tačke 2 člana 53a) Zakona dužni su da vode poslovne knjige počev od prvog dana one godine koja sleduje poreskoj godini za koju im je utvrđena poreska

osnovica sa najmanje 100.000 dinara, odnosno kojima je promet prethodne godine iznosio najmanje 2,000.000 dinara. Ako sadanji poreski obveznici te grupe dokažu da dosad nisu vodili poslovne knjige, dužni su da knjige vode počev od 1 januara 1940.

Ako sadašnji poreski obveznik iz tačke 1 odnosno iz tačke 2 člana 53a) Zakona tvrdi da dosada nije vodio poslovne knjige a poreska vlast na osnovu drugih prikupljenih podataka posumnja u verodostojnost tog tvrđenja, može ta vlast primenom odredaba člana 143 Zakona izvršiti pretres poslovnih prostorija i stana obveznika i svih drugih prostorija i mesta gde bi se po njenoj oceni mogle nalaziti poslovne knjige. Ako se utvrdi da je takav obveznik vodio poslovne knjige, poreska uprava kazniće ga po odredbi stava poslednjeg člana 53a) Zakona, čime se poreski obveznik ne rešava krivične odgovornosti po članu 142 i članu 142a) Zakona.

Poreskim obveznicima iz člana 53a) Zakona može se utvrditi poreska osnovica na tri načina: prvo, po poslovnim knjigama; ako se poslovne knjige ne prihvate kao verodostojne, onda upoređenjem sa sličnim preduzećem, radnjom ili zanimanjem, kojima je osnovica utvrđena po knjigama, i na kraju, po slobodnom uverenju. Za prva dva načina nadležna je sama poreska vlast a za treći poreski odbor.

I. Poreska vlast nije dužna da primi poslovne knjige kao punopravni dokaz, s obzirom na obim poslovanja radnje, lokalne i opšte ekonomske prilike i druge relevantne okolnosti, posumnja da u knjigama nije proknjižen sav prihod poreskog obveznika. Ako poreska vlast s obzirom na ove okolnosti ne posumnja u verodostojnost knjiga, utvrdiće poresku osnovicu po stanju koje knjige iskazuju. U ovakvom slučaju poreska osnovica se iznalazi na osnovu završnih godišnjih računa, uzimajući u obzir odredbe člana 54 i 55 Zakona. (Vidi i odredbe člana 120 Pravilnika uz Zakon i odgovarajuće propise o društvenom porezu).

II. Ako poreska vlast zaključi da ne može utvrditi poresku osnovicu po prvom načinu, utvrdiće je upoređenjem sa sličnom radnjom i preduzećem odnosno zanimanjem, kojima je poreska osnovica utvrđena na prvi način. Ovo upoređenje može izvršiti kako za poresku osnovicu tečevine tako i za osnovicu minimalnog poreza.

Upoređenje treba vršiti sa onom radnjom i preduzećem, odnosno zanimanjem koje je po poslovanju istovrsno i nalazi se ili u istom mestu ili u sličnom po veličini i privrednim prilikama.

III. Ako se poreska osnovica tečevine, odnosno minimalnog poreza ne bude mogla utvrditi ni po drugom načinu, utvrdiće je poreski odbor po slobodnom uverenju, imajući u vidu mogući prihod prema svim konkretnim činjenicama i lokalnim i opštim uslovima. U ovakvim slučajevima poreski odbor nije dužan da se pridržava odredaba člana 53, 56, 57, 120 Zakona i 120 Pravilnika o načinima utvrđivanja poreske osnovice, niti reda kojim se ti načini primenjuju (člana 120 Pravilnika pod I, II, III i IV). Poreski odbor može uzeti u razmatranje sve okolnosti koje su istaknute u tim odredbama, ali ga to ne obavezuje da se ne posluži slobodnom ocenom, ako nađe da osnovica po slobodnoj oceni više odgovara pravom stanju. Pravo slobodne ocene u smislu propisa člana 53a) ima i reklamacioni odbor.

Pošto Zakon daje poreskom, odnosno reklamacionom odboru ovlašćenje za slobodnu ocenu, teret protivdokaza pada na poreskog obveznika.

Član 54.

Od verodostojno dokazanog bruto prihoda odbijaju se troškovi potrebni da se postigne, održi i osigura bruto prihod kao:

1) kirija za lokale u tuđoj zgradi, odnosno zakupna vrednost u sopstvenoj zgradi, ako i u koliko podleži porezu na prihod od zgrada, kao i kirija, odnosno zakupna vrednost u zgradama sa poreskim olakšanjem po čl. 37. II., ogrev, osvetlenje i slično;

2) katastarski čisti prihod zemljišta koje neposredno služi preduzeću i radnji;

3) plate i nadnice pomoćnog osoblja i posluge, u novcu i naturi;

4) kamate dugova koji terete posao, u koliko su ove pojedinačno i poimenično pokazane i dokazane;

5) otpisi na ime amortizacije zgrada koje ne podleže porezu na prihod od zgrada, isto tako i za strojeve i za ostali mrtvi inventar, a sumu takvog otpisa ceni poreski odbor. Sem toga odbijaju se kod rudarskih preduzeća gubitci na supstanciji rudnika, na osnovu i u granicama u rudnik dokazanog uloženog kapitala, a po odnosu, u kome stoji količina godišnje izvađene rude prema stručno utvrđenom celokupnom kapacitetu rudnika;

6) faktično plaćeni državni i samoupravni posredni porezi, takse i carine, porez na poslovni promet, prirez za komore i prinosi za osiguranje nameštenika u granicama zakonske obaveze; premije za osiguranje zgrade i radnje, robe i strojeva;

7) prinosi u penzione fondove nameštenika, ako je poreski obveznik na to obavezan zakonom ili pravilima odobrenim od strane nadležnih državnih vlasti;

8) kod rudarkih preduzeća i radnja, sem gore navedenih odbitaka, još i prinosi u rudarske bratimske kase kao i sve osobene takse, prinosi, naknade štete, zakupnine i posebne rudarske dažbine;

9) prihodi iz inostranstva u slučaju čl. 49.;

10) kamate porezane porezom na rente po poreskom rasporedu.

Član 55.

Ne mogu se od bruto prihoda odbiti, i ako su kao faktični izdaci verodostojno dokazani:

1) sume upotrebljene na povećanje preduzeća ili radnje; za povećanje osnovnog kapitala, ili za izravnanje dugova;

2) neposredni porez po ovom obliku;

3) ekvivalent radne snage članova porodice u preduzeću ili radnji, ako ti članovi žive zajedno sa poreskim obveznikom;

4) darovi i neugovorene nagrade nameštenicima ili drugima, i svakovrsni drugi slični neobavezni izdaci;

5) troškovi kućanstva poreskog obveznika ma u kom obliku;

6) kamate na celokupan uložen kapital sopstven ili tuđ, ma u kom obliku;

7) unos (dotacija) u rezervne fondove (zaklade), sem sume, za koju se daje pravo otpisa po tač. 5. čl. 54.;

8) gubici iz prošlih poslovnih godina i

9) povraćaj potpore (subvencije).

K članovima 53., 54. i 55.

(Vidi uputstva k čl. 120.).

Odredbe čl. 54. i 55. primenjivaće se u celosti pri utvrđivanju poreske osnovice po knjigama i završnim računima, kad poreski odbor nađe da su računi verodostojni i da su sastavljeni po zakonskim propisanim, uredno vođenim trgovačkim knjigama. Pri tom treba se držati analognih upustava, koja su dana za odgovarajuća konkretna pitanja i konkretne slučajeve u pravilniku k čl. 82. i 83.

PORESKA STOPA.

Član 59.

I. U ime poreza plaćaju poreski obveznici:

1) iz člana 53 a) Zakona	**12%**
ostali iz prve grupe	**10%**
druge grupe tač. 1 a) i 2 a)	**8%**
druge grupe tač .1 b), 2 b), 4, 5 i 6	**6%**

osnovnog poreza od stotinu dinara čistoga prihoda, i osim toga:

2) dopunski porez od ukupnog čistog prihoda svih poreskih predmeta istog obveznika podložnih ovom porezu na teritoriji jedne prvostepene poreske vlasti i to:

do			10.000	dinara	2%
preko	10.000	do	20.000	„	2,5%
„	20.000	„	30.000	„	3%
„	30.000	„	40.000	„	4%
„	40.000	„	50.000	„	5%
„	50.000	„	70.000	„	6%
„	70.000	„	90.000	„	8%
„	90.000	„	120.000	„	10%
„	120.000	„	150.000	„	12%
„	150.000	„	250.000	„	14%
„	250.000	„	500.000	„	16%
„	500.000	„	1,000.000	„	18%
„	1,000.000				20%

Porez obveznika druge grupe, tač. 3., iznosi godišnje 60.— dinara i za svakog momka (pomoćnika) po 30.— dinara.

Putujući agenti i trgovački putnici plaćaju u ime poreza godišnje 1000.— dinara.

Osnovni i dopunski porez tečevine ne sme biti manji od minimalnog poreza koji iznosi:

2‰	tj.	2	din	od	1.000	din	osnova	koji prelazi	2,000.000	din
								a ne prelazi	5,000.000	»
3‰	»	3	»	»	1.000	»	»	koji ne prelazi	10,000.000	»
4‰	»	4	»	»	1.000	»	»	» » «	15.000.000	«
5‰	»	5	»	»	1.000	»	»	» » «	20,000.000	«
6‰	»	6	»	»	1.000	»	»	» » «	25,000.000	«
7‰	»	7	»	»	1.000	»	»	» » «	30.000.000	«
8‰	»	8	»	»	1.000	»	»	» » «	50.000.000	«
9‰	»	9	»	»	1.000	»	»	» » «	100,000.000	«
10‰	»	10	»	»	1.000	»	»	» prelazi	100,000.000	«

Kao osnov minimalnog poreza uzima se godišnji iznos robnog bruto prometa, odnosno godišnji iznos primljene bruto naknade za učinjene usluge, a kod novčanih poslovanja — godišnji iznos bruto kamata, provizija i usluga.

Preduzećima i radnjama koje podleže plaćanju posebnog poreskog dodatka (čl. 59-II) minimalni porez izračunat po prednjim odredbama uzeće se u dvostrukom iznosu.

Kod primene više stope dopunskog i minimalnog poreza ne može porez biti veći od poreza po najbližoj nižoj stopi uvećanog razlikom osnovice zbog koje se primenjuje viša poreska stopa.

Na dopunski porez ne mogu se udariti nikakvi samoupravni prirezi, a tako ni na porez obveznika treće grupe.

Ni na porez putujućih agenata i trgovačkih putnika sa zakonski utvrđenom sumom od 1.000.— dinara.

Prodavci lozova Državne klasne lutrije umesto osnovnog i dopunskog poreza plaćaju 3.50 dinara od 1000 dinara vrednosti uzetih

srećaka svakog kola. Oni mogu od svojih potprodavaca naplatiti 2.50 dinara od 1000 dinara vrednosti od njih preuzetih lozova svakog kola. Od naplaćene sume poreza pripada nadležnoj opštini u kojoj se nalazi glavna radnja ovlašćenog prodavca 20% a banovini 10%.

Na proviziji koje isplaćuju ili odobravaju osiguravajuća preduzeća fizičkim licima van službeničkog odnosa, zadržavaće prilikom isplate po odbitku 25% na ime troškova odgovarajući iznos osnovnog i dopunskog poreza. Naplaćene sume predavaće se mesečno nadležnoj poreskoj upravi po spisku. Kod lica, koje se podjedno bave i drugim tečevinskim poslovima isplaćena provizija uzima se u obzir samo radi utvrđivanja poreske stope, koja će se primeniti na prihode istih poslova. Ako se u ovom slučaju porezivanje vrši po trgovačkim knjigama, postupaće se sa provizijama kao i sa ostalim prihodima, pa će se više plaćene sume povratiti a manje plaćene zadužiti.

Ako se utvrdi neispravnost u radu lica obaveznih da odbijaju porez iz prethodna dva stava, a na štetu Državne blagajne, šteta će se naknaditi sa 8% interesa za sve odnosno vreme, a pored toga primeniće se odredbe stava drugog člana 139 Zakona.

Sitne zanatlije iz tač. 2) b) druga grupa čl. 42 koji rade ručnom snagom (bez upotrebe strojeva na pogon) sa najviše 2 pomoćnika (kalfe) plaćaju na ime poreza godišnje i to:

U MESTIMA	Kategorija	Ako ne uposluju tuđu radnu snagu	Ako uposluju jednog pomoćnika (kalfu)	Ako uposluju dva pomoćnika (kalfe)
do 5.000 stanovnika	Za sve kategorije	80 din	150 din	240 din
preko 5.000 do 10.000 stanovnika	„	120 „	210 „	320 „
preko 10.000 do 20.000 stanovnika	„	200 „	330 „	480 „
u mestima preko 20.000 stanovnika sem Beograda, Zagreba i Ljubljane	I. kat.	220 „	370 „	540 „
	II. kat.	260 „	420 „	600 „
	III. kat.	300 „	470 „	660 „
	IV. kat.	340 „	520 „	720 „
u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani	I. kat.	300 „	450 „	640 „
	II. kat.	350 „	550 „	720 „
	III. kat.	450 „	650 „	960 „
	IV. kat.	550 „	800 „	1.200 „

Podelu sitnih zanatlija u kategorije vršiće Ministar finansija. Zanatske radnje koje ne budu svrstane u kategorije plaćaju porez po poreskoj osnovici.

Obučari (postolari), čizmari, opančari, papučari, nanuldžije i pamuklijaši plaćaju u svim mestima iznad 10.000 stanovnika, bez obzira na veličinu mesta, one paušalne iznose koji važe za mesta preko 10.000 do 20.000 stanovnika.

Sitne zanatlije koji se po prednjim odredbama oporezuju paušalnim iznosima dužni su svake godine do 31 januara da prijave poreskoj upravi broj pomoćnika (kalfa) koje uposluju. Ako im se u toku godine poveća broj uposlenih pomoćnika, dužni su to da prijave u roku od 15 dana od dana nastale promene. Ako ne udovolje ovim obavezama, kazniće se novčano od 200 do 5.000 dinara, a pored toga gube pravo za dve godine na paušalno oporezivanje.

Zanatske komore dužne su na traženje poreskih vlasti da daju podatke o broju uposlenih pomoćnika (kalfa) kod sitnih zanatlija u mestima preko 20.000 stanovnika.

Obveznici treće grupe člana 42 plaćaju godišnje 80.— dinara, a za svakog pomoćnika (kalfu) 40.— dinara u mestima do 10.000 stanovnika; u mestima od 10.000 do 20.000 povećava se porez za 25% u mestima od 20.000 do 50.000 povećava se porez za 50%; u mestima preko 50.000 povećava se porez za 75%. Autotaksi plaćaju 50% vie od ovih suma.

Porezi iz oba prednja stava plaćaju se u rokovima predviđenim u stavu prvom člana 148. A kao osnovica za razrez samoupravnih prireza služiće 60% godišnjeg poreza.

II. Neovisno od redovne tečevine koja se razrezuje po odredbama tačke I. ovoga člana, ustanovljava se posebni poreski dodatak na ukupni bruto promet obavljen u poslovnoj godini pre poreske, ako i kad isti prelazi dinara 1,000.000.—, izuzimajući samo izvoz u inostranstvo, i to:

od prvih punih	1,000.000.—	Dinara	0.3%
od narednih započetih ili punih	2,000.000.—	«	0.4%
« « « « «	3,000.000.—	«	0.5%
« « « « «	6,000.000.—	«	0.6%
« « « « «	8,000.000.—	«	0.7.%
« « « « «	10,000.000.—	«	0.8%
« « « « «	20,000.000.—	«	0.9%
od svake naredne sume preko	50,000.000.—	«	1 %

Pre primene poreske stope izuzeće se iz poreske osnovice deo prometa sa inostranstvom.

Ovom posebnom poreskom dodatku podleže:

a) ona industrijska preduzeća, koja robu prodaju neposredno potrošačima preko svojih filijala, prodavnica i komisionarskih stovarišta ili preko trećih fizičkih ili pravnih lica;

b) ona trgovačka i zanatska preduzeća, koja pored glavne radnje imaju i filijale (prodavnice) za prodaju robe neposredno potrošaćima.

Osnovica posebnog poreskog dodatka za obveznike iz tačke a) i b) utvrđuje se kod Poreske uprave koja je nadležna za glavnu radnju, i to: za obveznike iz člana 53 a) Zakona po odredbama toga člana, a za ostale obveznike po odredbama Zakona koje važe za utvrđivanje poreske osnovice tečevine tih obveznika.

v) svi veliki magacini t. j. ona preduzeća, koja neposredno potrošačima prodaju mnogovrsnu robu koja po svojoj prirodi spada u razne proizvodne i trgovačke grane.

Ne podleže uopšte ovom posebnom poreskom dodatku preduzeća, koja se bave proizvodnjom i prodajom ogrevnog materijala (drva i uglja), građevnog materijala veštačkih đubriva, mlinovi, kao ni novinska, ni štamparska preduzeća.

Svi poreski obveznici, koji podleže ovom posebnom poreskom dodatku, dužni su na pismeni zahtev poreske vlasti odnosno poreskog i reklamacionog odbora dati uviđaj u svoje poslovne knjige i račune, u protivnom kazniće se novčano od 1.000.— do 10.000.— Dinara, a razrez izvršiće im se na osnovu predležećih podataka.

Ovaj posebni poreski dodatak razrezaće se u sedištu uprave preduzeća (centrale) i nanj se ne mogu udariti nikakvi samoupravni prirezi.

U svemu ostalom važe i za ove poreske obveznike odredbe Zakona o neposrednim porezima.

K članu 59.

(Vidi odredbe pravilnika o rasporedu tečevine k čl. 125. i 126. tač. 6.).

I. 1. U primeni skale dopunskog i minimalnog poreza valja paziti na pravilo, da porez po višoj stopi ne može biti veći od poreza po najbližoj nižoj stopi, uvećanog razlikom, zbog koje se primenjuje viša stopa (vidi primere u pravilniku k čl. 95. tač. 3. i čl. 27. tač. 5.).

Minimalni porez razrezuje se onim poreskim obveznicima koji zbog gubitka nemaju poreske osnovice ili čiji osnovni sa dopunskim porezom iznosi manje od minimalnog poreza.

Ako se utvrđuje jedna poreska osnovica tečevine za glavnu radnju i ogranke, utvrđuje se i jedan osnov za razrez minimalnog poreza.

Kod preduzeća i radnja podložnih posebnom poreskom dodatku minimalni porez razrezuje se u dvostrukom iznosu.

2. Kao pomoćnik u radnji bez stalnog lokala čl. 42. II/3 smatraće se svako lice koje u poslu pomaže. (Vidi čl. 148. i 157. zakona o naplati tečevine i dokaz o plaćenim sumama).

3. Sitnim zanatlijom smatra se onaj, koji radi najviše sa dva pomoćnika (čl. 37/III).

Međutim ima sitnih zanatlija, koji zbog prirode posla upotrebljavaju strojeve male pogonske snage, a koji ie postižu veći prihod od drugih sitnih zanatlija, koji rade sa jednim odnosno dva pomoćnika. U ovakvim slučajevima ne bi bilo u saglasnosti sa intencijama zakona osporavanje prava na paušalno oporezovanje. Kao strojevi male pogonske snage računaju se svi strojevi na pogon do dve konjske snage (2 H. P.), odnosno do najviše 1,5 kilovata a sa potrošnjom do najviše 1.000 kilovat časova godišnje.

Prema tome, oporezuju se paušalnim iznosima sitne zanatlije i u ovim slučajevima:

a) ako rade bez pomoćnika a sa strojevima na pogon do dve konjske snage (2 H. P.), odnosno do 0,5 kilovata sa godišnjom podišnjom potrošnjom do 500 kilovat časova.

b) ako rade sa jednim pomoćnikom i sa strojevima na pogon do jedne konjske snage (1 H. P.), odnosno do 0,736 kilovata sa godišnjom do 500 kilovat časova.

Pri određivanju koji će paušalni iznos platiti ovakav sitni zanatlija, treba postupiti na sledeći način:

ako radi bez pomoćnika a sa strojem na pogon od jedne konjske snage (1 H. P.), ili do 0,736 kilovata sa godišnjom potrošnjom do 500 kilovat časova, platiće paušalni iznos sitnog zanatlije iz istog mesta i iste kategorije koji radi samo sa jednim pomoćnikom;

ako radi sa takvim strojem na pogon i sa jednim pomoćnikom platiće paušalni iznos sitnog zanatlije iz istog mesta i iste kategorije koji radi sa dva pomoćnika;

ako radi bez pomoćnika a sa strojevima na pogon preko 1 do 2 konjske snage (ili preko 0,736 do 0,5 kilovat sati sa godišnjom potrošnjom do 1.000 kilovat časova, platiće paušalni iznos sitnog zanatlije iz istog mesta i kategorije koji radi sa dva pomoćnika;

ako pak radi sa jednim pomoćnikom i sa strojevima iz prethodnog stava, odnosno ako radi sa dva pomoćnika i sa strojevima na pogon do 1 konjske snage, nema prava na paušalno oporezivanje.

Prema tome ne mogu se sve zanatlije iz tač. 2b čl. 42. smatrati sitnim i koristiti odredbama o paušalnom plaćanju tečevine, nego samo oni koji kroz godinu nemaju više od dva pomoćnika i koji se sem toga ne bavi nikakvim tekovinskim poslom, a nabrojani su u niže navedenom spisku zanatlija. Ova se odredba ima tako tumačiti stoga, što čl. 42. ne govori o sitnim zanatlijama, nego o zanatlijama, koji rade ili ne rade sa mašinama odnosno koji rade sa manjim ili većim brojem radne snage, Zanatlijama koji se u smislu rečenoga ne mogu smatrati sitnim razrezaće se tečevina, bez obzira na mesto u kome stanuju, po oceni poreskog odbora.

Prilikom prosuđivanja da li se izvesan zanatlija ima smatrati sitnim i u koju će se grupu tablice iz stava devetog pod I čl. 59 Zakona svrstati obzirom na broj stanovnika dotičnog mesta, uzeće se u obzir poslednji zvanični popis stanovništva. A da li je lice koje sitni zanatlija uposluje pomoćnik (kalfa) prosuđivaće se po odnosnim odredbama Zakona o radnjama. Učenici (šegrti) ne smatraju se pomoćnicima (kalfama) ni u kom slučaju.

One sitne zanatlije, koje se pored zanata bave i kakvim drugim tekovinskim radom porezaće se od celog poslovanja po oceni poreskog odbora.

Ne smatra se da se bave drugim tekovinskim radom sitne zanatlije, koji kao neophodnu dopunu uz sopstvene proizvode prodaju i ophodnu dopunu uz sopstvene proizvode prodaju i nabavljenu robu u neznatnim količinama (n. pr. kod obućara: pertle, vezice, mast za cipele i sl.). Pošto ovakva prodaja pretstavlja nužnu dopunu struke a od sporednog je značaja, treba ovu odredbu imati u vidu i kod ostalih zanatlija pri utvrđivanju da li spadaju u prvu ili drugu grupu člana 42 Zakona.

Sitne zanatlije koji se na osnovu stava devetog člana 59-I Zakona oporezuju paušalnim iznosima dele se u četiri kategorije kako sledi:

I. kategorija:

1) lončari,
2) kovači i potkivači,
3) košaro-pletači,
4) sitari, rešetari,
5) kolari, izrađivači karoserija,
6) brodski tesari,
7) bačvari (kačari),
8) parketari,
9) kalupari u drvetu,
10) izrađivači lula (čibugdžije),
11) remenari (sarači i sedlari),
12) samardžije,
13) četkari i kičičari,
14) užari i mutavdžije,
15) ličioci kola,
16) jorgandžije,
17) pozlatari nameštaja i izrađivači ramova okvira),
18) krojači rublja,
19) krojači narodnog odela (abadžije, terzije),
20) brijači (berberi, frizeri, vlasuljari),
21) svećari, voskari i medičari (licitari),
22) firmopisci (slovoslikari),
23) ličioci, soboslikari, zanatski slikari ind. izrađevina,
24) koritari,

25) brdari,
26) zurladžijski zanati,
27) izradba štipaljki,
28) izrada potpetica za obuću,
29) izrada metli (metlari),
30) lebledžijski zanat,
31) tucanje i prženje kafe,
32) bičari,
33) opravka gumene obuće,
34) pedikeri,
35) pranje i glačanje rublja,
36) veštačko krpljenje tkanina,
37) izrada asura,
38) ukrasivači grobova.

II. kategorija:

1) keramičari, pećari,
2) staklari (stakloresci),
3) nožari i oštrači (brusači) · turpiorezači,
4) bravari, građevinski bravari, bravari nameštaja, izrađivači vaga (kantardžije),
5) stolari,
6) stolari modela,
7) strugari drveta (drvotokari), drvoresci (drvorezbari i duboresci),
8) kožari,
9) pozamentari, izrađivači vrpca i traka,
10) tapetari kola (kolosatlersko-lakirerski zanat),
11) tapetari i dekorateri,
12) predioci i tkači,
13) proizvođači pletene robe od prediva (pletioci čarapa, trikotaže i t. d.),
14) krojači muškog odela,
15) krojači ženskog i dečijeg odela,
16) šeširdžije (klobučari),
17) kapari, izrađivači narodnih kapa i fesova,
18) kožuhari i ćurčije,
19) modisti (kitničari),
20) šećerdžijski-bonbondžijski, sladoledarski bez otvorenog lokala),
21) krovopokrivači,
22) maseri,
23) izrada dečijih igračaka,
24) proizvođači predmeta od žica (čavala, užeta od žica itd.),
25) izrada mlinova za mlevenje kafe,

26) izrada kočnica za dizalice,
27) autogeno varenje (švajseri),
28) izrada lanaca,
29) valjarske radnje,
30) vunovlačarske radnje,
31) vezilje, izrada abažura, crteža za ručne radove,
32) izrada čipaka i zastora,
33) izrada lustera od svilene tkanine,
34) končari, proizvođači kravata,
35) proizvođači vreča,
36) izrada šamija i marama,
37) izrada tutkala,
38) izrada gumene pantljike (vrpca),

III. Kategorija:

1) brusači stakla, graveri stakla, izrađivači ogledala,
2) slikari porcelana i fajanse, izrađivači mozaik radova,
3) puškari,
4) mašinski bravari,
5) proizvođači izrađevina od pletene žice,
6) limari, instalateri vodnih, kanalizacionih i gasnih postrojenja,
7) kotlari (kazandžije),
8) livci metala, zvonolivci,
9) pojasari, metalostrugari (kovinotokari), cizeleri, kovinobrusači, savijači metala, proizvođači metalne galanterije,
10) izrada lustera,
11) izrada dečijih kolica,
12) kujundžije, zlatari, izrađivači nakita i predmeta od kina srebra,
13) modelari, kalupari u metalu
14) galvanizeri, galvanoplastičari,
15) mehaničari, mehaničari precizne mehanike, auto-mehaničari,
16) proizvođači medicinskih i hirurških instrumenata, aparata i alata,
17) časovničari (urari),
18) izrađivači muzičkih instrumenata (glazilarski),
19) češljari, izrađivači predmeta od rožine i kosti ili galalita,
20) vajari (kipari) u kamenu, drvetu, sadri itd.,
21) izrađivači torba, kovčega i kožne galanterije,
22) knjigovesci i izrađivači kartonaže,
23) bojadžije (tkanine, predje) i hemiski čistači,
24) proizvođači steznika (midera) i pojaseva,
25) izrađivači veštačkog cveća, perjanica i ukrasa,
26) proizvođači venaca, buketa i aranšmana od prirodnog cveća,
27) burekdžije,

28) orijentalski poslastičari,
29) sapundžije,
30) proizvođači predmeta od cementa i veštačkog kamena imaoci manjih klesarskih radnja,
31) popločari, kaldrmdžije,
32) stukateri, gipsari (sadrari),
33) imaoci manjih zidarskih radnja,
34) imaoci manjih tesarskih radnja,
35) česmedžijski zanat,
36) sirari,
37) izrađivači sagova (tepiha),
38) vulkanizeri, izrada i popravka gumene robe,

IV. kategorija:

1) graveri, pečatoresci, metalografi, emaljeri, giljošeri, rezbari nota, amalgameri,
2) rukavičari,
3) bandadžiste, proizvođači ortopedskih predmeta,
4) kišobranari, suncobranari,
5) krznari, bojadžije krzna, kože i perja,
6) kozmetičari za njegu lica i tela,
7) proizvođači kozmetike i mirisnih sretstava,
8) crevari,
9) štampari,
10) slovolivci, cinkografi, silografi, litografi,
11) fotografi,
12) instalateri parnog, vodnog ili vazdušnog grejanja,
13) elektroinstalateri, elektromehaničari, radiomehaničari,
14) zidari-majstori,
15) tesari-majstori,
16) klesari-majstori,
17) bunardžije (zdenčari),
18) izrada presovanih artikala,
19) izrada kesa i koverata od hartije i ostala papirna konfekcija.

Obućari (postolari), čizmari, opančari, papučari, nanuldžije i pamuklijaši plaćaju u svim mestima preko 10.000 stanovnika one paušalne iznose koji važe za mjesta preko 10.000 do 20.000 stanovnika; u mestima do 5.000, odnosno do 10.000 stanovnika plaćaju paušalne iznose koji važe za ta mjesta.

Ostalim sitnim zanatlijama, koji nisu svrstani ni u jedno od ovih kategorija, (pekari, poslastičari, izrađivači keksa, sladoleda, kandita i bonbona, mesari i kobasičari i drugi), razrezuje se tečevina po poreskoj osnovici koju utvrđuje poreski odbor. Zbog toga oni su dužni, da kao i ostali obveznici tečevine, podnose godišnje poreske prijave.

Sitne zanatlije koji se paušalno oporezuju ne podnose godišnje poreske prijave. Umesto takvih prijava oni su dužni da svake godine do 31 januara prijave poreskoj upravi broj uposlenih pomoćnika. Osim ovog dužni su da prijave svako povećanje broja pomoćnika u toku godine, a u roku 15 dana od dana nastale promjene. U istim rokovima dužni su sitni zanatlije da prijave pored stanja i promena u broju uposlenih pomoćnika i jačinu i promenu jačine strojeva na pogon.

Ako sitne zanatlije koji se paušalno oporezuju ne udovolje ovim dužnostima, kažnjavaju se novčano od 200 do 5.000 dinara i gube pravo za dve godine na paušalno oporezivanje.

Prijave o jačini upotrebljenih strojeva na pogon poreske uprave proveriće na licu mesta a po mogućstvu u prisutnosti stručnog lica.

Na licu mesta treba proveriti i prijave o broju uposlenih pomoćnika.

Uz to treba za svaki slučaj pribaviti podatke od okružnog ureda za osiguranje radnika, a u mestima preko 20.000 stanovnika i od zanatskih komora.

Zanatske komore dužne su na pismeni poziv poreskih vlasti dostavljati ovima na osnovu evidencija, koje vode, sve podatke o sitnim zanatlijama u mestima preko 20.000 stanovnika. U protivnom odgovaraju krivično po članu 138 Zakona.

Porez sitnih zanatlija bez obzira na mesto, iznosi 120.— dinara više dodatak od 60.— dinara za svakog pomoćnika.

Obveznici treće grupe čl. 42. plaćaju porez prema mestu u kome radnju upražnjavaju i to:

1) u mestima do 10.000 stanovnika iznosi njihov porez 80.— dinara više dodatak za svakog pomoćnika po 40.— dinara godišnje; 2) u mestima preko 10.000 stanovnika do 20.000 stanovnika iznosi taj porez 100.— dinara više dodatak za svakog pomoćnika po 50.— dinara; 3) u mestima preko 20.000 do 50.000 stanovnika iznosi taj porez 120.— dinara više dodatak za svakog pomoćnika po 60.— dinara; 4) u mestima preko 50.000 stanovnika iznosi njihov porez 140.— dinara više dodatak za svakog pomoćnika po 70.— dinara. Autotaksi koji spadaju u treću grupu, u slučaju pod 1) plaćaju 120.— dinara i dodatak za svakog pomoćnika po 60.— dinara; u slučaju pod 2) plaćaju 150.— dinara i dodatak za svakog pomoćnika po 75.— dinara; u slučaju pod 3) plaćaju 180.— dinara i dodatak za svakog pomoćnika po 90.— dinara, a u slučaju pod 4) plaćaju 210.— dinara i dodatak za svakog pomoćnika po 105.— dinara.

Sitne zanatlije, pa ni obveznici treće grupe ne podnose poreske prijave. Njihovo postojanje utvrđuje poreska vlast na osnovu popisa poreskih obveznika.

Da li sitne zanatlije zaposlavaju 2 pomoćnika, oceniće se na osnovu prosečnog godišnjeg stanja, a po podacima službeničkog poreza.

3) Tabelarni pregled
porezivanja tečevinom. (Uz tč. I. čl. 59. Z. i P.)

Red. broj	Obveznici tečevine po članu 42. Z.		Porez po tački I. 59. Z.	NAPOMENA
	grupa	podgrupa		
1.	I.	Tačka 1. — 12.	10% osnovni porez, te dopunski porez po zakonskoj skali.	Razrez poreza vrši poreska uprava po osnovici prošlogodišnjeg čistog prihoda utvrđenoj po poreskom odboru, a naplaćuje ga u četiri jednaka godišnja obroka. - Kao osnovica za razrez samoupravnih prireza služi osnovni porez
2.	II.	Tč. 1, (izuzev agente osiguravajućih preduzeća, te putujuće agente i trgovačke putnike, koje vidi niže pod r. 4. i 5.) tč. 2. a.	8% osnovni porez, te dodopunski porez po zakonskoj skali	Kao gore pod. br 1.
3.	II.	Tč. 1. b., tč. 2 b. (izuzev sitne zanatlije navedene niže pod r. br. 6.) tč. 4. (izuzev prodavaoca lozova Drž. klas. lutrije niže pod r. br. 8.), tč. 5. i tč. 6.	6% osnovni porez, te dopunski porez po zakonskoj skali,	Kao gore pod r. br. 1.
4.	II.	IZ tč. agenti osiguravajućih preduzeća van službenog odnosa	8% osnovni porez, te dopunski porez po zakonskoj skali	Poreskom osnovicam služi provizija po odbitku 25% u ime režije. Porez zadržavaju osiguravajuća preduzeća prilikom isplate i mesečno u roku od 15 dana sa spiskom predavaju nadležnoj poreskoj upravi. — Kao osnovica za razrez samoupravnih prireza služi osnovni porez.
5.	II.	Iz tč. 1. a. putujući agenti i trgovački putnici	1.000 din. godišnje.	Porez naplaćuje poreska uprava najedamput pre početka zanimanja i to ako je isto započeto u prvoj polovini godine onda u celom iznosu (1.000 din.), a ako je započeto u drugoj polovini godine onda u polovičnom iznosu (500 din.) — Na ovaj porez ne mogu se udarati nikakvi samoupravni prirezi.
6.	II.	Iz tč. 2. b. oni sitni zanatlije koji kroz godinu nemaju više od dva pomoćnika, koji se sem toga ne bave nikakvim drugim tekovinskim poslom, te koji stanuju u mjestima za koja važe odredbe tč. III. 37. Z. (t. j. u selima koja nemaju više od 5000 stanevoika i nisu sjedište sreza)	120.- din. godišnje i za svakog pomoćnika još po 60.- din.	Porez razrezuje poreska uprava i naplaćuje ga u četiri jednaka godišnja obroka.— Kao osnovica za razrez samoupravnih prireza služi 80% godišnjeg poreza.
7.	II.	Tč. 3. (putujuće radnje)	60 din. godišnje i za svaku pomoćnu radnu silu još po 30 din.	Porez naplaćuje poreska uprava najedamput pre početka zanimanja i to ako je isto započeto u prvoj polovini godine onda u celom iznosu (60 din.), a ako je započeto u drugoj polovici godine onda u polovičnom iznosu (90 din.).
8.	II.	Iz. tč. 4. prodavaoci lozova Državne klasne lutrije	3.50 din. od 1.000 din. vrednosti uzetih srećaka svakog kola.	Porez naplaćuje Klasna lutrija i predaje državnoj blagajni u roku od 45 dana po izmaku vučenja posljednje klase svakog kola. — Od naplaćene sume poreza pripada opštini. gde je glavna radnja ovlašćenog prodavaoca 20%, a banovini 10%.
9.	II.	Ovršenje usluga primjenom sopstvene telesne snage, kamo spadaju vozari i fijakeristi (ali izuzev autotakse niže pod r, br. 10).	godišnje i to u mestima: do 10.000 stan. -- 80 d. i po pomoćniku 40 d. do 20.000 stan. --100 d. i po pomoćniku 50 d. do 50.000 stan. --120 d. i po pomoćniku 60 d. preko 50.000 stan. --140 d. i po pomoćniku 70 d	Kao gore pod. r. broj 6
10.	III.	Autotaksi koji imaju samo jedna kola i posao sami vrše.	godišnje i to mastima: do 10.000 stan. --120 d. i po pomoćniku 60 d. do 20.000 stan. --150 d. i po pomoćniku 75 d. do 50.000 stan. --180 d. i po pomoćniku 90 d, preko 50.000 stan. --210 d. i po pomoćniku 105 d.	Kao gore pod r. broj 6.

II. Posebnom poreskom dodatku po tč. II. čl. 59. Zakona podleže i to:

a) ona industrijska preduzeća, koja robu prodaju neposredno potrošačima preko svojih filijala, prodavnica ili komisionarskih stovarišta ili preko trećih fizičkih ili pravnih lica;

b) ona trgovačka i zanatska preduzeća, koja pored glavne radnje imaju i filijale (prodavnice) za prodaju robe neposredno potrošačima;

c) svi veliki magacini t. j. ona preduzeća koja neposredno potrošačima prodaju mnogovrsnu robu, koja po svojoj prirodi spada u razne proizvodne i trgovačke grane.

Sva ova preduzeća podležaće pod navedenim uslovima posebnom poreskom dodatku ako i kad njihov celokupni bruto promet obavljen u poslovnoj godini pre poreske bude premašio 1,000.000 dinara. Pod celokupnim prometom ima se razumevati ne samo promet obavljen sa potrošačima nego i sav obavljeni promet u zemlji i inostranstvu kako od preduzeća (centrale) tako i od svih njegovih ogranaka. Prema tome kod prosuđivanja pitanja da li promet ovom posebnom poreskom dodatku podložnog preduzeća premašuje godišnje din. 1,000.000.— ili ne treba uzeti u račun izloženi celokupni promet. Tek pošto se na ovaj način utvrdi poreska podložnost, izlučuje se promet obavljen sa inostranstvom, a sav preostali ostatak služi kao osnovica za razrez ovog posebnog poreskog dodatka.

Pod bruto prometom koji podleži posebnom poreskom dodatku podrazumeva se visina ugovorene ili primljene naknade (za gotovo ili kredit) za ustupljenu ili prodatu robu bez ikakvih odbitaka za podvoz, dažbine, trošarinu itd.

Promet obavljen od preduzeća u poslovanju sa potrošaćima na osnovu prikupljenih narudžaba preko svojih trgovačkih putnika ne podleži posebnom poreskom dodatku, u koliko se preduzeće nije istovremeno bavilo i neposrednom prodajom potrošačima na način izložen u tačci II. čl. 59. Zakona, u kom slučaju plaća ovaj posebni poreski dodatak od celokupnog svog prometa kako je gore izloženo.

Kod industrijskih, trgovačkih i zanatskih preduzeća smatra se neposrednom prodajom potrošaču prodaja one robe, koja je bila na skladištu kod ogranaka rečenog preduzeća. Kod velikih magacina smatra se neposrednom prodajom potrošaču svaka prodaja obavljena bilo kod samog preduzeća ili njegovih ogranaka.

Potrošačem se smatra ono lice, koje je gotovu robu izloženu na prodaju nabavilo za ličnu sopstvenu upotrebu. Prodaja polufabrikata, sirovina i t. sl. kupcu za njegovu sopstvenu proizvodnju ili upotrebu u njegovom privrednom radu za plasiranje sopstvenih gotovih prerađevina trećim licima kao potrošačima, ne smatra se prodajom robe potrošaču. U ovom potonjem slučaju preduzeće ne podleži plaćanju posebnog poreskog dodatka, u koliko se istovremeno ne bavi i neposrednom prodajom potrošačima na način izložen u tačci II. čl. 59. Zakona, jer onda plaća ovaj posebni poreski dodatak od celokupnog svog prometa kako je gore izloženo.

Ne podleži posebnom poreskom dodatku neposredna prodaja vlastitih proizvoda preduzeća njegovim radnicima i nameštenicima za njihovu sopstvenu upotrebu i utrošak, u koliko se preduzeće istovremeno ne bavi i neposrednom prodajom drugim potrošačima u smislu tač. II. čl. 59. Zakona.

Preduzeća koja podleže plaćanju posebnog poreskog dodatka dužna su da u svojoj godišnjoj poreskoj prijavi izjave ne samo promet obavljen sa potrošačima nego i sav ostali promet kako u zemlji tako i u inostranstvu, naznačivši podjedno zasebno koliko od toga prometa otpada na promet obavljen sa inozemstvom.

U cilju kontrole obavljenog prometa poreske će vlasti vake godine pravovremeno prikupiti kod carinarnica, pošte, paroobrodarskih društava, transportnih preduzeća itd. podatke o primljenoj i otpremljenoj robi svakog pojedinog preduzeća podložnog plaćanju posebnog poreskog dodatka.

Osnovica posebnog poreskog dodatka za obveznike iz člana 59/II pod a) i b) utvrđuje se kod one poreske uprave koja je nadležna za glavnu radnju i to od strane poreske uprave odnosno poreskog odbora, prema tome da li je uprava ili odbor nadležan za utvrđivanje poreske osnovice u dotičnom slučaju.

Na osnovu ovako prikupljenih zvaničnih podataka i podataka podnete poreske prijave, nadležna će poreska vlast uzeti u rasmatranje prijavljeni promet. U koliko se ukaže potreba obaviće daljnje izvide, tražiće od preduzeća objašnjenja i dokaze, a po potrebi izvršiće i uviđaj u poslovne knjige, fakture, korespondenciju, zaključnice, obračune i ostale isprave (čl. 85., 108. i 127. Zakona i čl. 120. Pravilnika). Preduzeće koje ne bi dalo uviđaj u knjige kazniće se novčano od 1.000.— do 10.000.— dinara. Ovu kaznu izriče nadležna poreska vlast protiv čije presude postoji pravo žalbe u roku od 15 dana na nadležnu Finansijsku direkciju.

Ako preduzeće koje je prodavalo robu neposredno potrošaču podnese negativnu izjavu, ili podnesu neistinitu izjavu u pogledu ukupno obavljenog prometa, ili ne dade objašnjenja koja od poreske vlasti budu od njega zatražena, ili ne dozvoli uviđaj u knjige i račune, nadležna će poreska vlast po utvrđenju činjenica izvršiti razrez poreza na osnovu podataka sa kojima bude raspolagala, a preduzeću će u koliko budu postojali elementi poreske krivice, krivično progoniti po odredbama čl. 142. zakona.

Na razrezati posebni poreski dodatak ne mogu se udarati nikakovi samoupravni prirezi.

Član 63.

Oslobađaju se od ovog poreza:

1. svakovrsna primanja države, oblasti, srezova i opština koja su ovom porezu podložna;

2. apanaža članova Kraljevskog Doma;

3. prihodi iz inostranstva diplomatskih predstavnika i konzula stranih država, njihovih službenika i službenika njihovih porodica, ako su inostrani državljani;

4. kamate, koje isplaćuju u inostranstvo: država, oblasti, srezovi, opštine, Narodna Banka Kraljevine Jugoslavije, Državna Hipotekarna Banka i Poštanska štedionica po sopstvenim zajmovima i drugim sopstvenim dugovima izuzimajući uloge na štednju;

5. kamate po državnim bonovima;

7. kamate, koje odobravaju novčani zavodi Poštanskoj štedionici za njezine viškove položene kod njih;

7. kamate državnih i drugih zajmova, koje su oslobođene po ranijim specijalnim zakonima ili zakonima koji se u buduće budu donosili;

8. sopstveni prihodi udruženja i samostalnih fondova, koje osnivaju javna tela i preduzetnici isključivo za svoje namještenike i radnike u cilju osiguranja bolesničkih troškova, naknada za nesrećni slučaj, invalide, penzije za starost, penzije za udovice i siročad, za pogrebne troškove;

9. sopstveni prihodi bratimskih blagajna i humanitarnih sirotinjskih blagajna i kamate misnih zaklada;

10. kamate, koje isplaćuju ili odobravaju zadružni savezi iz čl. 76. tač. 7. i 8. svojim zadrugama ili drugim takvim savezima na novčane iznose kod njih deponovane, ali ne kamate uloga na štednju zadrugara;

11. prihodi javno-pravnog karaktera: komora, crkvenih opština i ostalih crkvenih tela, manastira, zadužbina itd.;

12. potpora i izdržavanja, koja daju bračni drugovi jedan drugome, roditelji deci i deca roditeljima;

13. stipendije;

14. penzioni fond za udovice i decu umrlih državnih činovnika i službenika;

15. invalidske potpore po zakonu o invalidima i potpore koje imaju karakter invalide, a koje primaju pojedina lica iz fondova osnovanih po zakonu o zaštiti i osiguranju radnika; potpore famliijama u ratu poginulih i umrlih lica;

16. invalidi i druga za obradu zemlje fizički nesposobna lica u pogledu na zakup datog zemljišta;

17. prihodi, koji budu oslobođeni specijalnim rešenjem po čl. 64.; i

18. kamate koje plaćaju agrarni interesenti bivšim sopstvenicima za neisplaćene oštete po Zakonu o likvidaciji agrarne reforme;

19. zakupnine u novcu odnosno u pašarini, žirovini ili slično koje primaju zemljoradnici za svoja zemljišta izdata u zakup za industrijske ili šumske pruge.

Ovo oslobođenje vredi i za sve prireze, koji se razrezuju na osnovu neposrednog poreza.

K članu 63.

Oslobođenja od poreza na rente pobrojana su u sedamnaest tačaka. Drugog osloobođenja sem ovih zakon ne poznaje.

Od ovoga poreza oslobađaju se:

1. Svakovrsna primanja države, oblasti, srezova i opština bilo da su zasnovana na javnopravnom ili privatno-pravnom naslovu. Prema tome, a u vezi sa čl. 10. zak. o izmenama i dopunama, od svih se lica neće porez naplaćivati ni u kom slučaju, t. j. neće se ni zadržavati po čl. 71., a ni raspoređivati u por. rasporedu.

2. Apanaže članova Kraljevskog Doma, ali ostali njihovi prihodi koji pritiču iz imovinskih predmeta i prava, podleže ovome porezu, u koliko ih ne pogađa drugi koji poreski oblik.

3. Prihodi iz inostranstva koje primaju diplomatski pretstavnici i konzuli stranih država, njihovi službenici i službenici njihovih porodici, ako su inostrani državljani.

Prihoda ovakvih lica, koje primaje sa naše teritorije, podleže plaćanju ovoga poreza. Isto tako podleže plaćanju poreza na rente prihodi iz imovinskih predmeta prava, koje primaju naši državljani nameštenici stranih poslanstava i konzulata pa ma poticali oni i iz inostranstva, ako ne postoji slučaj iz člana 66. stav drugi.

4. Kamate, koje isplaćuju u inostranstvo država, oblasti, srezovi, opštine. Narodna banka, Državna hipotekarna banka i Poštanska štedionica po zajmovima i drugim sopstvenim dugovima inostranstvu bez obzira da li se isplata vrši neposredno ili preko drugih ustanova iz čl. 71. zak. Kamate po ulozima na štednju što ih ova lica plaćaju inostranstvu podleže ovom porezu, i naplatiće se zadržavanjem.

5. Kamate po državnim bonovima.

6. Kamate, koje odobravaju drugi novčani zavodi Poštanskoj štedionici na njezine viškove položene kod njih.

7. Kamate državnih zajmova koju su oslobođene po ranijim specijalnim zakonima ili zakonima koji se u buduće budu donosili, bez obzira da li se te kamate isplaćuju inostranstvu ili kod nas. Isto tako oslobađaju se od poreza i kamate po zajmovima drugih javnopravnih tela i privatno-pravnih institucija, koje su već ranijim specijalnim zakonima od toga oslobođene ili u buduće budu oslobođene.

Kamate državnih i drugih zajmova po postojećim zakonima, na pr. lutrijski zajam od 1881. god., duvanski od 1888. god., konvertovani od 1895. god., zajam od 1902. god., zajam od 1906. god., zajam od 1909. god., državni spoljni zajam od 1922. god., 7% zajam od 1921. god., agrarni zajam od 1921. god., po obveznicama ratne štete itd.;

8. sopstveni prihodi udruženja i samostalnih fondova, koje osnivaju javna tela i preduzetnici isključivo za svoje nameštenike i radnike radi osiguranja bolesničkih troškova, naknada za nesretni slučaj, invalide, penzije za starost, penzije za udovice i siročad i za pogrebne troškove, ako postoji uslov iz tač. 8. čl. 83. zakona, t. j. pravila za upravljanje tih fondova.

9. sopstveni prihodi bratimskih blagajna i humanitarnih sirotinskih blagajna, ali kamate koje ove blagajne i fondovi iz prethodnog stava isplaćuju drugim licima podleže ovom porezu. Sopstveni prihodi misnih zaklada oslobođeni su od poreza na rente ali lica koja imaju primanja iz tih zaklada plaćaće porez na ta primanja:

10. kamate, koje isplaćuju ili odobravaju zadružni savezi iz člana 76. tačka 7. i 8. svojim zadrugama ili drugim takvim savezima ili zadruge međusobno na novčane iznose kod njih deponovane oslobođene su od poreza, ali kamate uloga na štednju pojedinih zadrugara podleže porezu i naplatiće se zadržavanjem;

11. Prihodi javno-pravnog karaktera ureda za osiguranje radnika, komora, crkvenih opština, zadužbina, manastira itd. i ostalih crkvenih tela. Prihodi privatno-pravne naravi, koje ova tela primaju podleže ovom porezu, sem ako budu specijalnim rešenjem po čl. 64. zakona od toga oslobođena;

12. potpore i izdržavanja, koje daju bračni drugovi jedan drugome, roditelji i deci iobratno, podrazumevajući ovde oca, majku, očuha, maćehu i njihovu decu zakonitu i pozakonitu i nezakonitu bez obzira na njihovo imovno stanje;

13. stipendije, koje primaju đaci od države i drugih javnopravnih tela, fondova, zadužbina itd. oslobođeni su poreza na rente.

Ako se stipendije primaju iz familijarnih zadužbina ili na osnovu testamenta ili legata, biće oslobođene poreza samo onda ako je u zadužbinskoj ispravi odnosno u testamentu izrikom spomenuto, da stipendije služe isključivo za školovanje lica koja na nju imaju pravo. Pod stipendijama razumeva se potpore za svršavanje bilo koje vrste škole ili zanata;

14. sopstveni prihodi penzionog fonda za udovice i decu umrlih državnih činovnika i službenika;

Penzije primane iz ovog fonda podleže službeničkom porezu;

15. invalidske potpore po zakonu o invalidima i potpore koje imaju karakter invalide iz fondova osnovanih po zakonu o zaštiti

i osiguranju radnika, kao i potpore i priznanja familijama u ratu poginulih i umrlih lica;

16. zakupnine koje primaju invalidi ili druga za obradu zemljišta fizički nesposobna lica.

17. Sva specijalna rešenja, koja će biti doneta po čl. 64. zakona, saopćiće se i preko »Službenih Novina«.

18. Izuzetno od odredbe druge rečenice tač. 6) čl. 60. Zakona o neposrednim porezima od poreza na rente oslobađaju se zakupnine u novcu odnosno u pašarini, žirovini ili slično koje primaju zemljoradnici za svoja zemljišta izdata u zakup za industrijske ili šumske pruge.

PORESKA STOPA

Član 69.

I. Porez na rente koji se razrezuje po rasporedu i naplaćuje neposredno od poreskog obveznika ili posredno po čl. 72 iznosi 15% t. j. petnaest dinara od svakih sto dinara poreske osnovice.

Isto tako porez na rente iznosi 15% od kamata na stalne pozajmice pravnih lica, koja u Kraljevini ne plaćaju društveni porez, makar se rentovni porez naplaćivao posredno preko dužnika po članu 71 ovog zakona.

Ako su predmet poreza kamati za pozajmice novčane iznose i ako ugovorena kamatna stopa sa svim naknadama (oštetama) nije viša od 12% porez iznosi 12% t. j. dvanaest dinara od svakih sto dinara poreske osnovice.

Udovice, lica pod starateljstvom i ostala siromašna lica čiji ukupni prihod podložan ma kom neposrednom porezu po oceni poreskog odbora nije veći od 10.000.— dinara, plaćaju na ime ovog poreza 8% t. j. 8.— dinara od svakih sto dinara poreske osnovice.

II. Porez na rente iznosi 6% t. j. 6 dinara od svakih 100 dinara poreske osnovice u ovim slučajevima iz člana 71 Zakona;

a) na kamate od izdatih hartija od vrednosti bez obzira da li se isplata vrši otkupom kupona ili kojim drugim putem;

b) kamate po novčanim iznosima primljenim na ukamaćenje kod novčanih zavoda.

Izuzetno ovaj porez iznosi 3% t. j. 3.— dinara od svakih sto dinara kamata na uloge na štednju po knjižicama ili tekućim računima kod Poštanske štedionice, kod zadruga pomenutih u čl. 7. i 8., kod regulativnih i opštinskih štedionica i činovničkih kreditnih zadruga.

Porez po tač. II. ovoga člana, 8 porez po tačci I. ovoga člana i porez po čl. 72. ne podleži nikakvim samoupravnim prirezima.

K članu 69.

(bez upustva).

Ovaj poreski oblik nema dopunskog poreza.

Poreska stopa od 15% ima se primenjivati u svim onim slučajevima kad se porez naplaćuje neposredno, odnosno posredno po čl. 72., a kad su u pitanju prihodi od kapitala datog u zajam sa kamatnom stopom većom od 12%.

Poreska stopa od 15% ima se primenjivati i u svima slučajevima kamata na stalne pozajmice date od strane pravnih lica, koja u zemlji ne plaćaju društveni porez preduzećima koja su u Kraljevini podložna društvenom porezu i to bez obzira na visinu kamatne stope i način naplate rentovnog poreza. Šta se ima podrazumevati pod stalnom pozajmicom, obrazloženo je u stavu drugom tačke 4) člana 82 Zakona.

Poreska stopa od 12% primenjivaće se na kamate za pozajmljene novčane iznose,ako ugovorna kamatna stopa sa svima naknadama i oštetama nije veća od 12%.

Izuzetno od kamate i rente koje primaju udovice, lica pod starateljstvom i ostala siromašna lica čiji ukupni porezu podložni prihod ma iz koga vrela nije veći od 10.000.— dinara primenjivaće se poreska stopa od 8%.

Kad se porez na rente naplaćuje preko dužnika (član 71 Zakona), primenjuje se stopa poreza od 6% samo na: a) kamate hartija od vrednosti bez obzira da li se isplata vrši otkupom kupona ili kojim drugim putem; b) kamate po novčanim iznosima primljenim na ukamaćenje kod novčanih zavoda. U ostalim slučajevima iz člana 71 Zakona primenjuju se odgovarajuće stope poreza iz člana 69 Zakona.

Kamate i rente koje isplaćuje Poštanska štedionica, zadruge iz člana 76. tačka 7. i 8. regulativne štedionice i činovničke kreditne zadruge porezaće se sa stopom od 3%.

Pri oceni pitanja pod koju stopu rentovnog poreza potpadaju izvesne kamate, valja uvek imati u vidu: ličnost dužnika, pravni osnov po kom se kamata plaća, zatim ličnost poverioca i celokupni iznos kamata i provizije, njihov odnos prema kapitalu. Ako kamata i uzgredna odobravanja delom podleže društvenom porezu utvrđivaće se stopa rentovnog poreza, prema celokupnom iznosu kamata i uzgrednih odobravanja, makar da ona u celom iznosu i ne podleže rentovnom porezu.

Porez na rente koji se naplaćuje posrednim putem po članu 71. i 72. i 8% porez na rente ne podleži nikakvim samoupravnim prirezima.

Član 71.

Porez na rente naplaćuje se u narednim slučajevima posredno preko dužnika, koji je obavezan da za račun države odbije po zakonskim stopama iz člana 69 Zakona i državnoj blagajni preda porez na prihod koji je podložan porezu na rente, a nije tog poreza oslobođen.

Porez na rente dužni su da zadržavaju i predaju državnoj blagajni:

1) sve blagajne Države i samouprava i njihovih ustanova i zavoda kao i javnih fondova kad isplaćuju ili u računu odobravaju ovom porezu podložni a od njega neosslobođeni prihod;

2) sva preduzeća obavezna na javno polaganje računa, koja su načelno podložna društvenom porezu, i svi obveznici tečevine koji su obavezni da vode poslovne knjige po članu 53a) Zakona kad isplaćuju ili u računu odobravaju ovom porezu podložni a od njega neoslobođeni prihod.

Ispravnost osnovice poreza i primenu poreskih stopa proverava poreska vlast. Ako se utvrdi neispravnost u radu lica obaveznih da odbiju porez, a na štetu Države, šteta će se naknaditi sa 8% intereresa za sve odnosno vreme, a pored toga primeniće se odredbe stava drugog člana 139 Zakona.

K članu 71.

Porez na rente neće se obustaviti u slučajevima oslobođenja po članu 63 Zakona i u slučajevima kad se prihod, podložan ovom poreskom obliku, isplaćuje ili u računu odobrava preduzećima iz člana 74 Zakona.

Poreska obaveza u svim slučajevima iz čl. 71. nastaje čim se kapital uloži na knjižicu, tekući račun, žiro ili čekovni račun, odnosno kad lice stekne pravo na kamatu ili rentu. Čim se kamata ili renta isplati odnosno odobri i porez na odgovarajući način državnoj kasi preda, prestaje i poreska obaveza.

Odredbe o postanku i prestanku poreske obveze, ne važe za slučajeve navedene u ovome članu. Visinu ovih troškova utvrđuje poreska uprava po odredbama člana 68 Zakona.

Za kamate ili rente koje isplaćuju i od kojih porez zadržavaju lica i ustanove iz ovoga člana ne treba podnositi poreske prijave.

Ustanove pomenute u ovom članu, koje vrše isplatu kamata i renta, podneće nadležnoj poreskoj upravi najkasnije za 45 dana, po izmaku svakog polugodišta, spisak isplaćenih kamata i renta u dva primerka po ovome obrascu.

Ime lica (firme), koje vrši isplatu. . . . . .

Sedište. . . . .

SPISAK

Kamata i renta, koje su isplaćene, obračunate, odnosno ukapitalisane od: 1. $\frac{\text{januara}}{\text{jula}}$ godine . . . . do $\frac{\text{30. juna}}{\text{31. decembra}}$ godine . . . .

1	2	3	3	5		6
Redni broj	Na osnovu čega se vrši isplata	Suma kamata odnosno vrednest rente	Poreska stopa	Porez		Napomena
				Din	p.	

Uz predaju spiska uplatiće se u državnu kasu ustavljeni porez sa uplatnicom, koju ima platac poreza na rente da ispuni analogno obrascu, propisanom za službenički porez (vidi pravilnik k čl. 99. tač. 4.). Primljene uplatnice čuvaće poreska vlast kao dokumenat najmanje dve godine dana.

U drugu rubriku spiska unosi se pravni osnov, po kome se vrši isplata. na pr.: po uložnoj knjižici, po tekućem računu, lična renta i sl. U trećoj rubrici upisuje se suma kamata i vrednost rente bez ikakvog odbitka, redom po vrstama isprava, na osnovu kojih se isplata vrši. U rubrici »poreska stopa« upisaće se stopa, koja je na odnosnu vrstu kamata i renta primenjena. Spisak treba sastaviti tako da u njemu budu isplate ili odobrenja grupisana prema poreskim stopama, počev od najniže

Za tačnost u spisku sadržanih podataka odgovara ustanova, koja plata vrši. U rubrici »poreska stopa« upisaće se stopa, koja je na podnete spiskove, upoređujući ih sa knjigama i ostalim dokumentima dotične ustanove.

Da bi se ovakva kontrola obezbedila, vodiće svaka poreska vlast imenik svih ovakvih ustanova na njezinom teritoriju, koje su dužne ustavljati porez na rente pri isplati, odnosno obračunavanju kamata i renta.

Ako ovakve ustanove ne ustave ili ustavljene sume poreza na rente ne polože najkasnije za 45 dana, po izmaku svakog polugodišta, naplatiće porez na rente poreska vlast egzekutivnim putem sa 6%interes za sve vreme zadocnjenja. Ako postoji neispravnost na štetu države, primeniće se protiv odnosne ustanove odredba

drugog stava čl. 139, u kome slučaju ima se primeniti, ne redovna 6% po čl. 149., nego izuzetna 8% interesna stopa po čl. 71. posljednji stav. Ova 8% stopa primeniće se i onda, kad se u predaji jave i neispravnosti, koje nemaju karakter utaje.

U slučajevima iz člana 71 Zakona samoupravni prirezi nemogu se udarati samo na porez po onom prihodu koji podleže stopi iz člana 69-II Zakona.

5. Porez na dobitak preduzeća obvezanih na javno polaganje računa (društveni porez).

Poreska obaveza.

Član 74.

Društvenom porezu podleže:

1) sledeća pravna lica koja imaju svoje sedište na teritoriji Kraljevine:

a) akcionarska društva, komanditna društva na akcije, društva sa ograničenim jamstvom i zadruge;

b) rudarska društva, osiguravajuća društva, štedionice, udruženja, samostalni fondovi i zadužbine, u koliko su ova lica obavezna na javno polaganje računa;

2) tekovinska preduzeća države i samoupravnih jedinica;

3) inostrana pravna lica u pogledu njihovog poslovanja odnosno poseda u Kraljevini, ako imaju na teritoriji Kraljevine nekretnosti ili poslovni uređaj. Kao poslovni uređaj smatraju se osim sedišta i mesta uprave i ogranci i filijale, fabrike i radionice, mesta kupovanja i prodaje, skladišta i druge poslovnice, kao i stalna zastupstva. Kao poslovni uređaj inostranog pravnog lica smatra se i svako preduzeće u zemlji, u kome inostrano pravno lice učestvuje u kapitalu, podeli dobitka, ili na kakav drugi način barem sa 50%, odnosno ako barem sa 50% snabdeva preduzeće sa robom.

K članu 74.

1. Zakon o neposrednim porezima svrstava poreske obveznike društvenog poreza u tri grupe:

I grupa, podeljena u dve grupe, obuhvata sledeća pravna lica, pod uslovom da imaju svoja sedišta na teritoriji Kraljevine:

a) svakovrsna akcionarska društva, komandietna društva na akcije, sve vrste društava sa ograničenim jamstvom i svakovrsne zadruge.

Pod pretpostavkom da su ta pravna lica, izuzev mali broj društava sa ograničenim jamstvom. obavezna na javno polaganje ra-

čuna već po svojoj strukturi i po pravilima u Zakonu o neposrednim porezima za njihovu podložnost društvenom porezu nije izričito postavljen uslov obaveze javnog polaganja računa. Prema tome, društvima sa ograničenim jamstvom ili po nekom drugom zakonu obvezna na javno polaganje računa ili ne;

b) rudarska društva, osiguravajuća društva, štedionice, udruženja, samostalni fondovi i zadužbine, no, sva ova pravna lica samo pod uslovom, da su obvezna na javno polaganje računa.

Dakle, za podložnost društvenom porezu za pravna lica iz podgrupe a) dovoljno je da imaju svoje sedište na teritoriji Kraljevine, a za pravna lica iz podgrupe b) pored toga potrebno je da su još obvezna na javno polaganje računa.

Prvi važan uslov za podložnost društvenom porezu sadržan je u zahtjevu, da preduzeće ima svoje sedište na području Kraljevine. Kao preduzeća sa sedištem u Kraljevini smatraće se ona, u čijim je nadležno odobrenim pravilima kao sedište predviđeno mesto koje leži u Kraljevini. Ovakva preduzeća, izuzev onih koja se usled propisa poslednje rečenice tačke 3 člana 74 Zakona o neposrednim porezima imaju smatrati kao poslovni uređaji inostranog pravnog lica, smatraju se domaćim preduzećima za razliku od preduzeća koja su svrstana u III grupu društvenog poreza.

Dužnost pak javnog polaganja računa ne postoji samo onda, kad preduzetnik mora da javno objavljuje sve poslovne završne račune i iznosi ih na odobrenje zboru učesnika ili da ih podnosi upravnom organu koji je nadležan za zaštitu javnih interesa, nego se smatra da postoji obaveza javnog polaganja računa i onda, kad preduzetnik poslovne račune uopšte i van kruga učesnika u preduzeću mora da pokaže organu koji je pozvan da štiti javne interese. Za pojam javnog polaganja računa nije neophodno potrebno, da se račun o radu preduzeća oglašuje u novinama ili izlaganjem na javni uvid, osim ako je to naređeno zakonom ili statutima.

Poreski obveznici u ovoj grupi pobrojani su taksativno, tj. preduzeća, koja ne odgovaraju ovde pobrojanim, a ne ulaze ni u II ni u III grupu obveznika društvenog poreza, smatraju se obveznicima tečevine po članu 42 Zakona o neposrednim porezima.

II. grupa obuhvata preduzeća države i samoupravnih jedinica u koliko ona imaju tekovinski karakter.

Obaveza ovih preduzeća na javno polaganje računa sadržana je već u činjenici, da su ova preduzeća sopstvenost države ili samoupravnih jedinica, dakle, javno pravnih tela, koja su već obavezna, po postojećim zakonima ili zakonskim statutima, da račune svojih preduzeća stavljaju na uviđaj i odobrenje javnim nadležnim instancijama, odnosno javnim upravnim organima.

Kao tekovinska preduzeća države i samoupravnih jedinica smatraju se takva njihova preduzeća koja se obavljaju obrtno i u cilju zarade.

III grupa obuhvata pravna lica koja imaju svoje zakonsko ili statutarno (pravilima određeno) sedište, u inostranstvu, u pogledu njihovih poslovanja odnosno poseda u Kraljevini, pod uslovom da poseduju na teritoriji Kraljevine nepokretnosti, odnosno da imaju na teritoriji Kraljevine svoj poslovni uređaj. Za podložnost društvenom porezu inostranog pravnog lica u Kraljevini, dakle, nije potrebno, da ima u Kraljevini propisno registrovano zastupništvo, nego je dovoljno da ima u njoj svoj poslovni uređaj.

Kao poslovni uređaj inostranog pravnog lica u Kraljevini smatra se stalni uređaj ovakvog pravnog lica u zemlji, u kome on u celosti ili delomično, samo ili preko trećeg pravnog ili fizičkog lica, obavlja svoj rad. Ovakvi poslovni uređaji jesu osim sedišta i mesta uprave preduzeća još i ma koje vrste ogranci preduzeća i filijale, fabrike i radionice, mesta kupovanja i prodaje, tehnički i prodajni biroi i druge poslovnice kao i stalna zastupstva. Pod pojam stalnog zastupstva potpada i držanje agenta zavisnog od inostranog lica, koji je opunomoćen za samostalno zaključivanje poslova za račun tog inostranog pravnog lica. Podržavanje poslovnih veza preko jednog agenta potpuno nezavisnog od inostranog pravnog lica, koji obavlja agenturske poslove za više inostranih ili inostranih ili domaćih firmi, i koji samo prikuplja porudžbine za inostrano pravno lice, kao i držanje putujućih agenata u istom cilju, pod uslovom da i jedan i drugi samo posreduju u poslovima, ali nisu opunomoćeni za samostalno zaključivanje poslova za račun inostranog pravnog lica koga zastupaju, ne stvara za inostrano pravno lice podložnost društvenom porezu, već eventualno tečevini u smislu poslednjeg stava člana 49 Zakona o neposrednim porezima.

Kao poslovni uređaj inostranog pravnog lica u zemlji smatra se naposletku i svako preduzeće u zemlji, bilo ono inače kao domaće preduzeće podložno društvenom porezu ili tečevini, u kome inostrano pravno lice učestvuje na kapitalu, podeli dobitka, ili na kakav drugi način barem sa 50% snabdeva preduzeće sa robom.

Učestvovanje inostranog pravnog lica u preduzeću u zemlji u visini od najmanje 50% može da bude ili u vidu učešća na kapitalu (poslovnim udelima ili uloščima), ili u vidu udela na dobitku, ili na koji drugi način. Ovakvi drugi načini mogu da budu na pr.: ako inostrano pravno lice osim učestvovanja na kapitalu sa ispod 50% dade preduzeću u zemlji još stalnu ili privremenu pozajmicu, tako da učestvovanje u kapitalu zajedno sa datom pozajmicom iznosi ukupno najmanje 50% od uloženog kapitala preduzeća u zemlji; ili, ako stalna pozajmica sama ili zajedno sa privremenom pozajmicom, koje je dalo inostrano pravno lice poreduzeću u zemlji dostigne barem 50% od uloženog kapitala tog preduzeća; ili, ako pored udela na čistom dobitku preduzeća u zemlji ispod 50% bude inostranom prav-

nom licu odobreno još nešto u vidu provizije, kamate ili drugih odobrenja, osobito onih iz drugog stava člana 81 Zakona o neposrednim porezima, tako da učestvovanje inostranog pravnog lica na čistom dobitku ispod 50% zajedno sa takvim odobrenjima iznosi najmanje 50% od dobitka preduzeća u zemlji inostranom pravnom licu na način iz drugog stava člana 81 pomenutog zakona ukupno iznosi najmanje 50%, t. sl.

Isto tako smatra se da postoji poslovni uređaj inostranog pravnog lica u zemlji, ako ovakvo pravno lice snabdeva preduzeće u zemlji sa robom u visini najmanje 50% od ukupnih nabavki tog preduzeća. Svejedno je u ovom slučaju, ako snabdevanje robom iznosi najmanje 50% od vrednosti ili od količine robe, a kao baza služi vrednost odnosno količina celokupne robe, koju je preduzeće u zemlji u toku jedne poslovne godine nabavilo, bez obzira na pojedine vrste njezine i bez obzira na njezino poreklo.

Ako inostrano pravno lice učestvuje na gore opisani način u preduzeću u zemlji ili isto na gore opisani način snabdeva robom, podleže društvenom porezu u zemlji celokupno poslovanje odnosno celokupni prihod u zemlji, kako tog inostranog pravnog lica tako i preduzeća u zemlji, bez obzira da li ovo poslednje inače podleži tečevini ili društvenom porezu. Sledstveno tome, ima se smatrati ovakvo preduzeće u zemlji sa celokupnim svojim poslovanjem i prihodom kao poslovni uređaj inostranog pravnog lica, makar ono bilo registrovano kao domaće preduzeće ili bilo samostalno pravno lice sa statutarnim sedištem u zemlji. Isto tako će se kod takvog preduzeća u zemlji oporezovati celokupno poslovanje odnosno prihod u zemlji inostranog pravnog lica bez razlike, da li se isto obavlja samo preko jednog ili preko više njih, ili još direktno od sedišta u inostranstvu. No, u slučaju da inostrano pravno lice obavlja svoje poslovanje preko više poslovnih uređaja u zemlji, oporezaće se prihod od celokupnog tog poslovanja društvenim porezom kod onog poslovnog uređaja, koji smatra najjačim.

Svako drugo inostrano preduzeće u Kraljevini, dakle, koje se ne smatra pravnim licem, ili ako se i smatra pravnim licem, ali nema u zemlji poslovni uređaj u perdnjem smislu, ili u zemlji ne poseduje nekretnine, podleži, ukoliko na teritoriji Kraljevine razvija tekovinski rad, tečevini po članu 42 Zakona o neposrednim porezima.

Član 76.

Oslobađaju se ovog poreza:

1) sva preduzeća državna, koja se zasnivaju na pravu monopola, ili služe svrhama javne uprave i saobraćaja, kao i sva ostala, ako i u koliko služe neposredno potrebama same države;

2) preduzeća samoupravnih jediinca, u koliko služe neposredno

u svrhu javne uprave ili neposredno sopstvenim potrebama samoupravnih jedinica;

3) preduzeća po posebnim zakonskim povlasticama;

4) inostrana preduzeća po međunarodnim ugovorima;

5) državna Hipotekarna Banka i Poštanska štedionica;

6) Zanatska banka Kraljevine Jugoslavije;

7) sve zadruge i njihovi savezi osnovani po Zakonu o privrednim zadrugama od 24 septembra 1937 ako po svojim pravilima a i faktički posluju saobrazno odredbama tog Zakona. No, nabavljačke i prodajne zadruge oslobođavaju se ovog poreza samo onda ako pored toga ne prodaju alkoholna pića i luksuzne artikle iz spiska koji utvrđuje Ministar finansija u sporazumu sa ministrima koji po § 105 pomenutog Zakona vrše nadzor nad radom zadruga i njihovih saveza. Prodaja alkoholnih pića i luksuznih artikala, kao i povreda odredaba Zakona o privrednim zadrugama o načinu rada povlači gubitak prava na oslobođenje poreza za dve godine. Revizijski savezi su dužni da o svakom prekršaju koji povlači za sobom gubitak oslobođenja poreza izveste nadležnu finansijsku direkciju najdalje za tri godine od dana kada je prekršaj počinjen; u protivnom odgovaraju po članu 141 ovog Zakona.

8) Zdravstvene zadruge i njihov Savez, osnovan po Zakonu od 19 decembra 1930 pod uslovima propisanim za zadruge i prethodne tačke, a s tim da i za njih važe tamo pomenute odredbe o gubitku prava na oslobođenje poreza kao i o dužnostima i odgovornosti Saveza.

Ne gube pravo na oslobođenje od poreza kreditne zadruge koje ispunjavaju uslove iz tač. 7) i 8) člana 76, a koje na zadružne udele ne odobravaju višu kamatu od eskontne stope Narodne banke.

9) bez cilja zarade na načelu uzajamnosti osnovana udruženja i zadruge, kao i samostalni fondovi, koje osnivaju javna tela ili preduzetnici, za svoje nameštenike u cilju osiguranja: bolesničkih troškova, naknada za nesretni slučaj, osiguranje invalide, penzije za starost, penzije za udovice i siročad, za pogrebne troškove, ili za potpore javnim i privatnim činovnicima i ostalim službenicima, ma primali oni prinos i darove i od nečlanova;

Kad ovakva preduzeća radeći i sa privatnim licima, ne vode zaseban račun za poslovanje sa privatnim licima, podela prihoda i rashoda na poslovanje koje podleži porezu i poslovanje koje ne podleži porezu izvršiće se na način predviđen u tač. 14. čl. 82 Pravilnika.

10) vodne zadruge osnovane po zakonima o vodnom pravu;

11) banovinske samoupravne štedionice;

12) Hipotekarna Banka Trgovačkog Fonda, dok svoje prihode bude upotrebljavala za celji naznačene u prvim pravilima, odnosno u zakonu od 22. februara 1902. godine.

Oslobođenje pod tač. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 i 12 vredi i za sve prireze, koji se razrezuju na osnovu neposrednog poreza, a za oslobođenje pod tač. 3. i 4. merodavan je u pogledu prireza obim i tekst povlastice odnosno ugovora.

K članu 76.

Oslobođavaju se društvenog poreza:

1. sledeća preduzeća državna:

(1) koja se zasnivaju na pravu monopola duvana (proizvodnja, kupovina, prerada i prodaja u zemlji i van zemlje), soli (proizvodnja, kupovina, prerada i prodaja), petroleuma, žigica i upaljača, hartija za cigarete, saharina, baruta i danamita, monopolsanih obrazaca, itd.;

(2) koja služe svrhama javne uprave i saobraćaja. Ovamo naročito spadaju državna pošta, telegraf i telefon, državne željeznice, državni rečni, pomorski, vazdušni i automobilski saobracaj;

(3) sva ostala preduzeća države, ako i u koliko služe neposredno potrebama same države. N. pr. državne radionice za izradu vojnih odećnih, posteljnih, stražarskih i drugih potreba; državne automobilske i vazduhoplovne radionice i zavodi; državne železničke radionice za popravku voznih sredstava, tehničke radionice itd. Ako pak, ova i druga preduzeća rade ne samo za potrebu države, već i za privatna lica, onda prihod od rada za privatna lica podleži društvenom porezu (na pr. ako i u koliko državni rudnik prodaje svoje proizvode i privatnim, državne štamparije rade i privatne porudžbine i slično).

Odluku o podložnosti ovom porezu državnih preduzeća, koja rade i za privatna lica, donose drugostepene poreske vlasti. U tom cilju, prvostepene poreske vlasti popisaće svaka na svom području sva ovakva preduzeća države i saopštiti ih drugostepenoj poreskoj vlasti.

2. Ona preduzeća samoupravnih jedinica, koja i u koliko služe neposredno u svrhe javne uprave, ili neposredno sopstvenim potrebama samoupravnih jedinica.

Kao preduzeća samouparvnih jedinica, koja služe neposredno u svrhe javne uprave,, smatraju se naročito: vodovodi, klanice, ustanove za ispitivanje kakvoće hrane, za dezinfekciju, za kanalizaciju i iznos đubreta, za bagerovanje, i t. sl.

Što se tiče onih preduzeća, koja služe za snabevanje stanovništva: gasom, elektrikom, i t. sl. ili služe javnom saobraćaju (tramvaji, omnibusi i dr.) ona su podložna društvenom porezu osim onog dela prihoda, koji se odnosi na iskorišćavanje preduzeća za sopstvene potrebe samoupravne (na pr. osvetljenje sopstvenih zgrada, ulica, trgova itd.). Ako ova preduzeća nemaju zasebnog računa za prihod od rada za sopstvene potrebe, podela prihoda i rashoda na poslovanje koje podleži porezu i poslovanje koje ne podleži porezu izvršiće se na način predviđen u tač. 14. čl. 82 Pravilnika.

Odluku o podložnosti društvenom porezu preduzeća samoupravnih jedinica, kako gore navedenih, tako i svih drugih, koja se obavljaju obrtno (kao što su: neke oblasne radionice za umetno zanatstvo, tkaonice ćilimova, veza i dr.) donose drugostepene poreske vlasti. (U ostalom važe i ovde odredbe posljednje rečenice prethodne tačke).

3.—6. Oslobođenja po tač. 3., 4., 5. i 6. ovoga člana zakona jasno su obeležena u zakonu. Sva oslobođenja odnosnih preduzeća u pogledu trajanja i obima regulisana su po propisima posebnih zakonskih povlastica i međunarodnih ugovora.

7 i 8. Sve zadruge i njihovi savezi osnovani po Zakonu o privrednim zadrugama od 24 septembra 1937 godine, kao i zdravstvene zadruge i njihov savez osnovani po Zakonu o zdravstvenim zadrugama od 19 decembra 1930, ako po svojim pravilima a i faktički posluju saobrazno odredbama zakona po kome su osnovani. Da bi ove zadruge stekle pravo na poresko oslobođenje, moraju dokazati da se u svemu pridržavaju propisa pomenutih zakona, a pored toga da ispunjavaju i uslove predviđene u Zakonu o neposrednim porezima.

I. Od uslova propisanih pomenutim zakonima sa poreskog gledišta su najvažniji ovi:

a) Po Zakonu o privrednim zadrugama:

(1) Zadruga se može baviti samo nezabranjenim radom (stav drugi § 1).

(2) Poslovni višak može se deliti samo srazmerno poslu pojedinog zadrugara sa zadrugom (stav treći § 1). Prema tome, zadruga ne može deliti poslovni višak srazmerno uplaćenim ili upisanim udelima ili na koji bilo drugi način.

(3) Na poslovne udele može se, ako ima poslovnog viška, plaćati kamata najviše do eskontne stope Narodne banke; ako zadruga prima uloge na štednju, kamata na udele ne može biti veća od kamate na uloge; niukom slučaju kamata na udele ne može biti veća od 6% (član četvrti §1).

Najviša stopa po kojoj se uopšte može vršiti ukamaćivanje poslovnih udela iznosi, dakle 6%. Ali ako je eskontna stopa Narodne banke niža od 6%, na primer 5½%, onda zadruge mogu plaćati kamatu na udele samo do stope Narodne banke, u ovom slučaju dakle 5½%. One pak zadruge, koje primaju uloge na štednju, mogu po poslovnim udelima plaćati samo onoliku kamatu, koliko iznosi kamata koju plaćaju po ulozima na štednju, ali ta kamata ne može da pređe ni stopu od 6% niti eskontnu stopu Narodne banke.

(4) Članovima upravnog i nadzornog odbora ne može se davati tantijema ni pod kakvim vidom ili nazivom (stav peti § 1).

Pod tantijemom treba razumeti davanje svake nagrade članovima upravnog ili nadzornog odbora za njihov rad u tome svojstvu. Međutim, plate činovnika koji su istovremeno i članovi uprave ne mogu se smatrati tantijemom, ako te plate odgovaraju mesnim prilikama i funkciji odnosnog činovnika. Isto tako, dnevnice za sednice upravnog ili nadzornog odbora, ne mogu se smatrati tantijemom ako se daju kao naknada za izgubljeno vreme za stvarno prisustvovanje sednicama i u visini, koja odgovara nadnici prosečnog radnika u dotičnom mestu. Kao visinu nadnice prosečnog radnika uzeti nadnicu koja se utvrđuje po § 44 Zakona o samoupravnim putevima.

(5) Rezervni fond se niukom slučaju ne može podeliti među zadrugare (stav peti § 1, stav prvi § 60 i stav šesti §69).

(6) Ostali fondovi zadruge takođe se ne mogu podeliti među zadrugare, već se imaju privesti svrsi kojoj su namenjeni (stav drugi § 70, stav sedmi § 69 i stav peti § 70).

(7) Pri stupanju iz članstva ili kod likvidacije, zadrugari mogu dobiti vrednost svojih udela najviše do uplaćenog iznosa sa kamatima koje su bile odobrene tokom godina (stav treći § 1, § 48, stav treći i četvrti § 69, stav prvi § 70). Preko toga iznosa zadrugarima se ne može ništa isplatiti, jer bi to značilo podelu dobitka zbog koje se gubi pravo na poresko oslobođenje.

(8) Svaki zadrugar može imati pravo samo na jedan glas a samo kod proizvođačkih zadruga mogu imati najviše do pet glasova stav drugi § 33).

(9) Zadruga može poslovati samo sa svojim zadrugama i sa svojim poslovnim savezom; no zadruga može (stav šesti, sedmi, osmi i deveti § 1);

1) u poslovima kreditnim uzimati kredite i primati uloge na štednju od nezadrugara;

2) proizvode svoje i svojih zadrugara u prerađenom i neprerađenom stanju prodavati nezadrugarima;

3) u poslovima zadružne nabavke artikala, namenjenih potrošnji svojih zadrugara, nabavku vršiti od nezadrugara, ali nabavljene predmete osim monopolskih artikala ne može prodavati nezadrugarima ni u neprerađenom ni u prerađenom stanju;

4) u poslovima zadružne izrade i prerade:

a) od nezadrugara nabavljati postrojenja i druge predmete potrebne za izradu i preradu (mašine, sprave, pogonski materijal i slično);

b) od nezadrugara nabavljati sirovine radi izrade predmeta za potrošnju svojih zadrugara;

v) zanatlijske zadruge od nezadrugara nabavljati materijal i sirovine za preradu i izrađivane prodavati nezadrugarima;

5) u poslovima osiguranja vršiti reosiguranja i kod nezadruž-

nih ustanova za osiguranje, i od njih primati reosiguranja do iznosa svojih reosiguranih glavnica;

6) u poslovima zajedničke nabavke i potrošnje prodavati zavoje (ambalažu) i ukvarenu ili oštećenu robu, kao i otpatke ili uzgredne proizvode dobivene pri zadružnoj proizvodnji ili preradi, a koji ne služe potrošnji njenih zadrugara; o takvoj izvršenoj prodaji ukvarene ili oštećene robe zadruga je dužna odmah izvestiti revizijski savez;

7) od nezadrugara izvesno vreme nabavljati proizvode u slučajevima elementarnih ili periodičnih smetnji zbog kojih zadruga ne bi mogla proizvodima svojih zadrugara zadovoljiti potrebe svojih stalnih potrošača; odobrenje za ovo davaće Ministar poljoprivrede po saslušanju Glavnog zadružnog saveza;

8) u svojim prodavnicama pored glavnog proizvoda svog ili svojih zadrugara prodavati uzgredne potrošne artikle, nabavljene od nezadrugara, bez kojih se glavni proizvod ne može uspešno prodavati; odobrenje za ovo davaće Ministar poljoprivrede po saslušanju Glavnog zadružnog saveza.

Kreditne zadruge i njihovi savezi mogu se baviti samo primanjem uloga na štednju, uzimanjem kredita, davanjem pozajmica, posredovanjem u poslovima osiguranja za svoje članove, kao i nabavkom sretstava poljoprivredne proizvodnje za račun svojih zadrugara i komisionom prodajom njihovih proizvoda.

Kreditne zadruge mogu svoje novčane viškove da poveravaju samo svojim poslovnim kreditnim savezima, a savezi državnim ili povlašćenim ili samoupravnim novčanim ustanovama, ili onima u kojima oni i njihove zadruge imaju većinu deonica, ili zadružnoj banci kad se ova osnuje, a dotle po odobrenju nadležnog revizijskog saveza i drugim novčanim ustanovama.

Na proizvode, koje zadruga primi od zadrugara radi prodaje, može zadruga uzimati lombardne zajmove u korist zadrugara sopstvenika proizvoda.

(10) Svaka zadruga mora biti članica jednog saveza (stav prvi § 89).

b) Po Zakonu o zdravstvenim zadrugama:

(1) Zdravstvene zadruge mogu se baviti ovim poslovima (§ 2):

1) mogu osnivati, graditi i uređivati zdravstvene ustanove;

2) mogu postavljati zadružne lekare, sestre pomoćnice, babice i drugo potrebno stručno osoblje;

3) mogu putem zadružnih lekara i ustanova lečiti besplatno ili pod posebnim uslovima svoje članove;

4) mogu osnivati i držati zadružne apoteke;

5) mogu preduzimati radove na asanacijama u mestima i na području gde postoje;

6) mogu preduzimati i druge radove za unapređenje narodnog zdravlja.

(2) Apoteke zdravstvenih zadruga mogu izdavati lekove samo

za svoje članove, ako u mestu postoji javna apoteka (stav treći § 3). Ako pak u mestu nema javne apoteke, onda zadružna apoteka može izdavati lekove i nečlanovima.

(3) Zdravstvene zadruge moraju biti članice Saveza zdravstvenih zadruga (stav prvi § 7).

(4) Pošto po § 13 Zakona o zdravstvenim zadrugama za te zadruge važe odredbe Zakona o privrednim zadrugama, to zdravstvene zadruge moraju ispunjavati i sve gore pobrojane uslove pod a) u tačkama (2) do (8), koji su navedeni za privredne zadruge.

II) Osim gornjih uslova po Zakonu o privrednim zadrugama i po Zakonu o zdravstvenim zadrugama, u tački 7 člana 76 Zakona određeno je da nabavljačke zadruge i prodajne zadruge ne mogu prodavati alkoholna pića i luksuzne artikle iz spiska koji utvrđuje Ministar finansija sporazumno sa ministrima, koji po § 105 Zakona o privrednim zadrugama vrše nadzor nad radom zadruga i njihovih saveza. Po odredbi tačke 8 člana 76 Zakona, iste odredbe važe i za zdravstvene zadruge.

Prema tome, nabavljačke i zdravstvene zadruge ne mogu prodavati alkoholna pića a niti luksuzne artikle. Međutim, kod zdravstvenih zadruga ne će se smatrati alkoholnih pića prodaja čistog špirita kao i prodaja rakije od vina (konjak) u zatvorenim bocama.

Samo proizvođačke zadruge (voćarske, vinogradarske, obučarske i druge) mogu prodavati alkoholna pića, odnosno luksusne predmete sopstvenog proizvoda.

Spisak luksuznih artikala objavljivaće se u »Službenim novinama«.

III) Zadruge koje protivno odredbama Zakona budu prodavale alkoholna pića ili luksuzne artikle iz utvrđenog spiska, ili koje povrede odredbe Zakona o privrednim zadrugama, odnosno odredbe Zakona o zdravstvenim zadrugama, gube pravo na poresko oslobođenje za vreme od dve godine. Prestanak poreskog oslobođenja počinje sa poreskom godinom koja sledi poslovnoj godini u kojoj je nastala povreda pomenutih odredaba.

Revizijski savezi privrednih zadruga kao i Savez zdravstvenih zadruga, dužni su da o svakom prekršaju, koji povlači za sobom gubitak oslobođenja od plaćanja poreza, izveste nadležnu finansijsku direkciju. Izveštaj se mora podneti najkasnije u roku od tri godine od dana učinjenog dela. U protivnom, savezi će odgovarati po članu 141 Zakona o neposrednim porezima.

9., 10. i 11. Oslobođenja po ovim tačkama čl. 76. zakona jasno su obeležena u zakonu te im nije potrebno naročito objašnjenje.

Isto tako i posljednji stav čl. 76. po sebi je jasan.

Član 77.

Poreska obveza počinje onim danom, od kojega preduzeće pravno postoji, a prestaje krajem onoga meseca, u kome preduzeće dokazano potpuno obustavi svoj rad. Početak i prestanak poreske obveze

dužan je poreski obveznik prijaviti nadležnoj poreskoj vlasti u roku od 14 dana. Poreski obveznik, koji ovako ne postupi, kazniće se po odredbama čl. 138. ovog zakona.

Ako preduzeće nastavlja rad za vreme likvidacije ima se jednom za svagda izvršiti razrez poreza na osnovu zaključnog računa (likvidacioni bilans), koji pokazuje uspjeh likvidacije. Po ovom računu utvrđen uspeh smatra se jednogodišnjim, a poresku osnovicu sačinjava neoporezovani višak imovine na kraju likvidacije iznad imovine poslednjeg oporezovanog bilansa uzimajući u obzir odredbe člana 81—83 Zakona.

Imovina preduzeća u likvidaciji ne može se sve dotle razdeliti, dok nije razrezan i naplaćen sav porez do prestanka poreske obaveze.

K članu 77.

1. Poreska obaveza počinje onim danom, od kojeg preduzeće pravno postoji i to:

(1) za akcionarska društva, komanditna društva na akcije, društva sa ograničenim jamstvom i za osiguravajuća društva, onim danom, kad društvo bude propisno registrovano;

(2) za rudarska društva kad ugovore ili statute društvene odobri nadležni Ministar, ili kad rudarska vlast registruje društvo po rudarskim knjigama;

(3) za zadruge i slične ustanove od dana, kad su uvedene u zadružni registar:

(4) za inostrana pravna lica, koja imaju na teritoriji Kraljevine samo nekretnosti, od dana prenosa nekretnosti u vlasništvo inostranog pravnog lica; za inostrana pak pravna lica, koja imaju na teritoriji Kraljevine svoj poslovni uređaj, onim danom, kad je inostrano pravno lice dobilo od naldežne vlasti dozvolu za rad svog poslovnog uređaja. No, u slučaju učestvovanja inostranog pravnog lica na način iz tačke 3 člana 74 u preduzeću u zemlji, koje inače podleži plaćanju tečevine, obaveza društvenog poreza počinje onim danom kada je takvo učestvovanje ugovoreno, odnosno faktički počelo.

Poreska obaveza tekovinskih preduzeća države i samoupravnih tela počinje od dana početka rada preduzeća, odnosno od dana početka poslovanja za privatne potrebe.

Određivanje početka poreske obaveze danom pravnog postojanja preduzeća ima značaj samo za prijavu preduzeća kod nadležne poreske vlasti, a razrez poreza se vrši po propisima čl. 80. i sledećih ovog zakona.

2. Poreska obaveza prestaje krajem onoga meseca, u kome preduzeće dokazano potpuno obustavi svoj rad a u preduzećima, u kojima učestvuje inostrano pravno lice na način iz tačke 3) člana 74,

i koja bi bez tog učestvovanja bila podložna tečevini, krajem onog meseca u kome učestvovanje inostranog pravnog lica dakazano potpuno pristaje. Ovakva preduzeća, makar da postoje još kao pravni subjekti, ne smatraju se kao poreski obveznik, usled čega ne podleže porezu ni obliku minimalnog poreza, predviđenog u čl. 86. ovoga zakona.

Obustava rada po čl. 77. mora da bude potpuna, a ne delimična, (kao na pr. za vreme sezone, za vreme krize itd.) i mora da bude dokazana. Ne smatra se potpuonm obustavom rada dok god preduzeće vuče ma kakvu korist od bilo kog dela svoje imovine, i dok god podržava i zaposluje ma kaku radnu snagu. U ovu svrhu poreska vlast proveriće stvarne činjenice i doneti odluku.

3. Početak i prestanak poreske obaveze, dužan je poreski obveznik prijaviti nadležnoj poreskoj vlasti u roku od 14 dana od početka odnosno prestanka preduzeća.

U prijavi o početku poreske obaveze poreski obveznik je dužan saopštiti vreme kad je osnovano preduzeće i početak njegovog rada. Ako rad počinje posle više od 14 dana od dana osnivanja preduzeća, poreski obveznik je dužan naknadno saopštiti početak rada, opet u roku od 14 dana od dana početka rada.

Kao nadležna poreska vlast za ove slučajeve smatra se drugostepena poreska vlast, na čijem se području nalazi sedište glavne uprave preduzeća. Ako je preduzeće inostrano pravno lice nadležna je drugostepena poreska vlast mesta gde se nalazi poslovni uređaj, odnosno nepokretna imovina preduzeća. Ovakve slučajeve dostavljene prvostepenoj poreskoj vlasti ova će odmah saopštiti nadležnoj drugostepenoj radi evidencije.

Preduzeće koje potpuno obustavi svoj rad ili nad kojim se otvori stečaj, prestaje biti poreski obveznik osim ako i za vreme likvidacije ili stečaja nastavlja rad. U ovom slučaju, izvršiće se nov razrez poreza na osnovu rezultata rada za vreme likvidacije ili stečaja.

Kao baza za oporezivanje uspeha likvidacije služi vreme od poslednjeg oporezovanog bilansa dalje do kraja likvidacije. Bilans za poslednju godinu redovnog poslovanja ulazi dakle u osnov za oporezivanje, pošto inače prirast imovine pokazan u tome bilansu, ne bi bio oporezovan.

Polazna tačka likvidacione poreske osnovice je neoporezovani višak imovine na kraju likvidacije iznad imovine poslednjeg oporezovanog bilansa, tj. bilansa na kraju pretposlednje, odnosno početkom poslednje godine redovnog poslovanja (početna likvidaciona imovina). Tome višku treba dodati sva odobrenja, odnosno izdatke za vreme od poslednjeg oporezovanog bilansa do svršetka likvidacije, koji se po propisima člana 81 i 82 Zakona o neposrednim porezima ne priznaju kao odbitni, a od njega odbiti sve za to vreme unišle prihode, koji se u smislu propisa člana 83 istog Zakona poreski

priznaju. Na taj način dobijena suma pretstavlja poresku osnovicu likvidacije.

Imovina poslednjeg oporezanog bilansa pretstavlja početnu likvidacionu imovinu sa poreskog gledišta. Ta imovina nastaje kao razlika između aktive i pasive poslednjeg oporezanog bilansa. Kod toga računanja u aktivu ne ulaze preneti gubici iz ranijih godina, a u pasivu ne ulazi uložena glavnica sa prenetim dobicima iz ranijih godina i oporezanim rezervama. Prema tome, korektivne stavke, kao na primer amortizacioni fondovi i ostale neoporezane rezerve ulaze u pasivu.

Imovina koja se u toku ili na kraju likvidacije deli akcionarima ili drugim vlasnicima preduzeća, ili njihovim pristankom trećim licima, pretstavlja konačnu likvidacionu imovinu.

Poreska osnovica likvidacije izračunava se po niže navedenom primeru na ovaj način:

Bilans poslednje oporezovane poslovne godine bio je sledeći:

Aktiva		Pasiva	
	din		din.
zemljišta i zgrade	600.000.—	osnovana glavnica	1,000.000.—
postrojenja	1,000.000.—	slobodne rezerve	100.000.—
zalihe	200.000.—	amortizacion. fond neoporezan)	450.000.—
vrednosni papiri	100.000 —		
dužnici	270.000.—	poverioci	1,150.000.—
blagajna	30.000.—		
gubitak	500.000.—		
	2,700.000.—		2,700.000.—

Po likvidacionom bilansu ostalo je za podelu akcionarima dinara 580.000.—, a u toku poslednje poslovne godine bilo je njima podeljeno na način iz drugog stava člana 81 Zakona o neposrednim porezima dinara 30.000.—. U istoj godini plaćeno je bilo na društvenom porezu dinara 40.000.—. Za vreme likvidacije bio je rezervisan društveni porez od dinara 30.000.—, a prihod vrednosnih papira iznosio je dinara 6.000.—.

Prema tome, neoporezovani višak likvidacione imovine iznosi:

Podeleni višak iz likvidacije .	din. 580.000.—	
u poslednjoj poslovnoj godini podeljeni dobitak . . .	din 30.000.—	din. 610.000.—
Manje početna likvidaciona imovina prema gornjem bilansu		din. 600.000.—
		din. 10.000.—

Dodatne stavke:		
plaćeni društveni porez . .	din 40.000.—	
rezervisani društveni porez .	din 30.000.—	din. 70.000.—
		din 80.000.—
Manje odbitne stavke:		
prihod vrednosnih papira		din 6.000.—
Likvidacioni višak za oporezivanje		din. 74,000,—

Podela imovine preduzeća u likvidaciji između članova društva, odnosno zadruga, ne može se izvršiti sve dotle, dok nije razrezan i plaćen sav porez do prestanka poreske obaveze.

Za naplatu dužnog poreza u ovim slučajevima, jamče likvidatori preduzeća, čl. 78. odgovorna je i vlast, koja vrši raspored imovine.

Član 78.

Ako se poslovanje preduzeća proširi i na inostranstvo, podleži ovoma porezu sav dobitak preduzeća.

Ako preduzeće ima u inostranstvu stalno zastupništvo (agenturu, stovarište, filijalu, poslovne prostorije za kupovinu i prodaju itd.) plaćaće porez i na taj dobitak, ako ne dokaže, da na isti u inostranstvu plaća porez istog ili sličnog oblika.

Preduzeća sa sedištem u inostranstvu, koja proširе svoje poslovanje i na teritoriju Kraljevine, plaćaju porez na dobitak od tog svog poslovanja.

K članu 78.

a) proširenje poslovanja domaćeg preduzeća na inostranstvo i

b) proširenje poslovanja inostranog preduzeća na teritoriji Kravine.

1. U prvom slučaju važi pravilo da domaće preduzeće podleži porezu načelno u celokupnom njegovom obimu i na celokupni njegov dobitak, t. j. kako na onaj koji preduzeće postigne na teritoriju Kraljevine, tako i na onaj koji je postiglo u inostranstvu.

U poresku osnovicu domaćeg preduzeća ne ulazi prihod, koji je preduzeće postiglo u inostranstvu samo onda, ako preduzeće dokaže uverenjem potvrđenim od strane našeg poslanstva odnosno konzulata, sledeće činjenice:

(1) da ima u inostranstvu stalno zastupništvo, agenturu, stovarište, filijalu, ili poslovne prostorije za kupovinu i prodaju, biro za računovodstvo i kontrolu itd.;

(3) da je porez, koji onde plaća istog ili sličnog oblika, t. j. da je porez državni, a nije porez samoupravnih tela, i da je zaseban porez na prihod od preduzeća, a nije na pr. porez na promet, ili opšti porez na imovinu ili na ukupni dohodak.

Ako poreski obveznik ne dokaže da na prihod od stalnog zastupništva u inostranstvu plaća neposredni porez, ili se vidi, da postignuta dobit u inostranstvu nije oporezovana državnim porezom tamo u celokupnoj sumi, onda taj neporezovani prihod podleži društvenom porezu. U ovom slučaju je poreski obveznik dužan, da podnese poreskoj vlasti bilans sa računom gubitka i dobitka za celo preduzeće, i za svako zastupništvo i izrično pod potpisom uprave da potvrdi, je li dobit iz inostranstva ušla u bilans centrale. vode li dotična zastupništva zasebno knjigovodstvo i sklapaju li ona sama svoj definitivni bilans ili to čini centrala i na kakav je način izračunata dobit zastupništva.

2. U drugom slučaju, preduzeća sa sedištem u inostranstvu, koja proširе svoje poslovanje i na teritoriji Kraljevine plaćaju porez samo na dobitak od ovog svog poslovanja.

Ovamo spadaju samo ona inostrana preduzeća inostranih pravnih lica, koja imaju na teritoriju Kraljevine poslovni uređaj ili posed nekretnosti. Sva druga inostrana preduzeća, koja prošire svoje poslovanje i na teritoriju Kraljevine, plaćaju na dobitak od tog svog poslovanja tečevinu po čl. 42. ovog zakona.

Odredbe iz ove tačke mogu biti alterirane samo naročitim ugovorom sklopljenim po čl. 162. ovog zakona.

Član 81.

Porezu podložni dobitak jedne poslovne godine (poreska osnovica) iznalazi se na osnovu bilansa (računa izravnanja) i računa gubitka i dobitka, uzimajući u obzir odredbe člana 82. i 83. ovog zakona.

Kao porezu podložni dobitak smatra se i svaka prikrivena podela ili rezervisanje dobitka.

Poreska vlast kad nađe za potrebno može ući u ispitivanje ocene vrednosti materijala, sirovina, uzgrednih produkata, otpadaka, poluproizvoda, gotovih proizvoda i gotove robe. Ako pri tom utvrdi veoma znatne razlike prema oceni nabavnoj odnosno proizvodnoj, koje nisu opravdane razumljivim razlozima uobičajene opreznosti pri oceni zaliha, poreska će vlast za svu neopravdanu razliku podići poresku osnovicu.

U koliko porezu podložni dobitak, utvrđen prema propisima stava prvog i drugog ne odgovara obimu poslovanja i visini iskazanih poslovnih troškova preduzeća, a poreska vlast opravdano posumnja u verodostojnost knjiga i knjižnih podloga tako da na osnovu njih ne bi mogla pravilno oceniti tačnost iskazanog bruto dobitka u završnom računu, utvrdiće taj bruto dobitak sama upoređenjem sa sličnim preduzećem. No, ako se bruto dobitak ne može utvrditi ni na taj način ustanoviće ga poreska vlast po slobodnom uverenju, imajući u vidu mogući dobitak prema svim konkretnim činjenicama i lokalnim i opštim uslovima. U ovim slučajevima teret protiv dokaza pada na poreskog obveznika.

Ako se inostrana osiguravajuća društva, koja su prema propisima tačke 3) člana 74 Zakona obveznici društvenog poreza u zemlji, nije moguće tačno ustanoviti njihov prihod iz poslovanja u zemlji, to će se kao u zemlji porezu podložni prihod uzimati deo iskazanog dobitka celokupnog preduzeća koji odgovara odnosu naplaćenih bruto premija društva. Ovako izračunatom prihodu dodavaće se izdaci iz poslovanja preduzeća u zemlji, koji se po zakonu ne priznaju kao odbitni.

K članu 81.

Za određivanje poreske osnovice merodavan je redovno bilans preduzeća sa računom gubitka i dobitka.

Iz ovog se vidi, da se odredbe zakona o društvenom porezu zasnivaju na vođenju knjiga, te da prema tome rezultati rada ovakvih preduzeća moraju biti iskazani godišnjim bilansom, (računom inventara, izravnanja) a i računom gubitka i dobitka gde je dvojno knjigovodstvo.

Ali, kako račun izravnanja i račun gubitka i dobitka ne pokazuju uvek sav faktički dobitak a osobito u slučajevima kad se prihodi ne pokazuju u celosti u računu dobitka i gubitka, već se uvršćuju neposredno gdegod u pasive (dug) preduzeća, to se dobitak odnosno gubitak po bilansu javlja samo kao polazna tačka za iznalaženje poreske snovice, te pri njenom iznalaženju neophodno je potrebno ispitati, da li su svi dobitci i gubitci uneti u račun dobitka i gubitka, i ako nisu, potrebno je dodati ih odnosno odbiti od dobitka po bilansu, po odredbama čl. 82. odnosno čl. 83. ovog zakona.

U tom cilju potrebno je uz završne račune zahtevati i odnosne poslovne izveštaje uprave u koliko postoje, a i potrebna obaveštenja o nedovoljno objašnjenim stavkama završnih računa.

Stvarni dobitak iz poslovanja pojedinih preduzeća nije uvek uopšte ili kao takav pokazan po bilansu, odnosno po računu gubitka i dobitka, već je isti vrlo često na razne načine i pod raznim nazivima još pre zaključka knjiga podeljen putem isplata ili odobrenja, odnosno rezervisan preko tekućih računa, ili pod raznim prividnim poslovnim izdacima pokazan u računu gubitka ili dobitka kao režijski trošak. Da bi poreska vlast mogla na taj način podeljeni odnosno rezervisani dobitak podvrći oporezivanju, mora poresku prijavu preduzeća zajedno sa bilansom i svim prilozima temeljito ispitati. Ako kod tog ispitivanja posumnja, da u bilansu odnosno u poreskoj prijavi iskazani dobitak ne odgovara obimu i vrsti poslovanja i prilikama, u kojima se isto razvijalo, ona će svestranim pregledom knjiga i knjižnih dokumenata pokušati da pronađe taj dobitak.

Dobitak se može prikriveno deliti na različite načine, a najčešće kada osnivači ili članovi preduzeća ugovorno ili neugovorno: dobijaju kao poslovodeći činovnici, kao članovi egzekutive ili upravnog i nadzornog odbora nesrazmerno visoke plate i tantijeme i to ne samo za sebe već i za daljnju podelu ostalim akcionarima;

primaju pored odgovarajućih prinadležnosti još zasebne bonifikacije od obavljenog prometa na svoje ime ili na ime nameštenika preduzeća;

primaju od preduzeća beskamatno ili uz niski kamatnjak pozajmice;

daju preduzeću stalne ili privremene pozajmice u kamatnjak viši od uobičajenog kamatnjaka za štednju ili bankovne uloge;

za preduzeće daju garancije uz srazmerno visoku garancijku proviziju;

liferuju preduzeću ili nabavljaju od njega robu i druge imovinske predmete i prava po nesrazmjerno visokim cenama ili dobivaju osobite popuste na ceni i rabate;

prodaju preduzeću vrednosne papire iznad njihove kursne ili pijačne cene ili kupuju od preduzeća iste za cene niže od kursnih, odnosno pijačnih;

prevaljuju na preduzeće, a u svoju korist svoje dugove ili druge obaveze, na primer, garantovanje;

primaju koristi od preduzeća time, što se ono odriče prava koja ima prema njima;

prevaljuju na preduzeće troškove za vlastite poslove sa trećim licima;

primaju isplate ili odobrenja iz neproknjiženih prodaja preduzeća, i tome slično.

Dobitak se prikriveno deli i onda kad inostrana centrala ili posestrimsko preduzeće stavljaju razne svoje troškove na teret preduzeća u zemlji; kao i kada država ili samouprave stavljaju razne svoje troškove na teret svoga tekovinskog preduzeća.

Na poreskoj podložnosti ovih koristi ne menja ništa, ako iste primaju osnivači ili članovi preduzeća sami na svoje ime, ili pak na ime članova svojih familija ili njihovih preduzeća ili trećih lica. Isto tako, ne menja ništa na poreskoj podložnosti ovih koristi, ako su iste u gornje ili slične svrhe na bilo kakav način rezervisane.

Preduzeća, koja stoje u međusobnoj ovisnosti bilo u kom pogledu moraju vlasti ispitivati istovremeno i uzajamno jedna drugoj dostavljati potrebne podatke, kako ne bi došlo do dvostrukog porezivanja i da pojedini prihodi ne bi izbegli porezivanju .

Poreska vlast može ući i u ispitivanje ocene vrednosti svih postojećih zaliha (materijala, sirovina, uzgrednih produkata, otpadaka, poluproizvoda, gotovih proizvoda i gotove robe) kad nađe da je ta ocena neopravdana ispod nabavne odnosno proizvodne cene. Pri ispitivanju razloga nižoj oceni, poreska će vlast utvrditi nabavnu odnosno proizvodnu cenu zaliha i uzeće u razmatranje sva objašnjenja koja preduzeće bude iznelo na opravdanje niže ocene, te

će s obzirom na okolnosti koje su bile merodavne u momentu ocene imovine, doneti svoj zaključak. Ako nakon ovog ispitivanja utvrdi da su zalihe neopravdano bile ocenjene znatno ispod nabavne odnosno proizvodne cene, poreska će vlast ove i ovako utvrđene razlike uneti u poresku osnovicu. Poreska vlast neće osporiti takove niže ocene za koje postoje opravdani razlozi kao što su: nepovoljne i nesigurne privredne prilike, zastoj u poslu, nagomilavanje zalihe zbog pomanjkanja prodaje, konkurencija, pad cena gotovim proizvodima ili gotovoj robi, kvar u zalihama, gubitak u težini, rasip fabrikata, sirovina ili materijala itd., i koje ne premašuju maksimalnu granicu od 20%. Ovakova ispravka ocene zaliha može se vršiti samo do uručenja rešenja o razrezu društvenog poreza.

Ukoliko poreska vlast ni na prednji način ne može doći do pravilne poreske osnovice, pa usled toga opravdano posumnja u verodostojnost predloženih knjiga i knjižnih dokumenata, utvrdiće bruto dobitak sama parifikacijom. Opravdana sumnja u ispravnost knjiga pojaviće se na primer u sledećim slučajevima: kada iskazani bruto promet ne odgovara visini produkcionih i administrativnih troškova ili visini nabavljenih i utrošenih sirovina, isplaćenih nadnica ili nesrazmjerno visokih plata vodećih činovnika i nagrada članovima upravnog odbora; kada je iskazani bruto promet mnogo manji od bruto prometa kod sličnih preduzeća, koja rade pod jednakim okolnostima, a preduzeće ne može verodostojno opravdati ovu razliku u prometu; kada je prema podacima pribranim od strane poreske vlasti obavljeni promet bio veći od iskazanog; kada su knjiženja u poslovnim knjigama vršena bez verodostojnih knjižnih podloga, ili su ove podloge sumnjive, pa preduzeće ne dokaže istinitost njihovu; ako su knjižne stavke u knjigama brisane, stranice iscepane te se dobija utisak, da preduzeće vodi još i tajno knjigovodstvo, ako preduzeće uskrati uvid ili pregled knjiga i radije plati kaznu iz člana 85 Zakona o neposrednim porezima no da predloži knjige na uvid; ako preduzeće ne vodi, odnosno ne pokaže pomoćne poslovne knjige bez kojih se ne može izvršiti efikasna kontrola poslovanja i uspeha, na primer, magacinsku knjigu, knjigu sednica upravnog odbora ili egzekutive itd. i tome slično.

Ovakvi slučajevi dešavaju se naročito kod familijarnih preduzeća ili preduzeća sa malim brojem akcionara i kod preduzeća inostranih pravnih lica, pa treba zato baš kod takvih preduzeća poresku prijavu i uz nju podneti bilans sa prilozima najpažljivije ispitati ne samo u razreznom već i u cenzurnom postupku.

Kada iskazani bruto dobitak ne odgovara obimu poslovanja i visini iskazanih troškova, a poreska vlast nakon pregleda knjiga i prikupljanja podataka opravdano posumnja u verodostojnost knjiga i knjižnih dokumenata, ona će razloge svoje sumnje saopštiti preduzeću sa pozivom da u određenom roku podnese svoje protivdokaze. Ukoliko se preduzeće ovom pozivu ne odazove u danom roku

ili podnetim protivdokazima verodostojno ne otkloni opravdanu sumnju poreske vlasti, ista će vlast bruto dobitak utvrditi upoređenjem (parifikacijom) sa sličnim preduzećem — objektom društvenog poreza ili objektom tečevine kome je poreska osnovica utvrđena na način iz člana 53 a) Zakona o neposrednim porezima i na način, propisan u poslednjoj rečenici stava Ad II glave A) Pravilnika uz član 120 istog Zakona.

No ako poreska vlast ne bi našla objekt podesan za upoređenje, ustanoviće bruto dobitak preduzeća slobodnom ocenom analogno propisima stava Ad III A) Pravilnika uz član 120 Zakona o neposrednim porezima.

Kod celokupnog postupka oko utvrđivanja bruto dobitka putem upoređenja ili slobodne ocene, treba imati na umu da teret protivdokaza pada na poreskog obveznika.

Ako kod inostranog osiguravajućeg društva, koje je svoje poslovanje proširilo i na teritoriju Kraljevine, nije moguće tačno ustanoviti prihod njegovog poslovanja (poslovnog uređaja) u zemlji iz bilansa stavljenog za to poslovanje, poreska će vlast postupiti po odredbi poslednjeg stava člana 81 Zakona o neposrednim porezima. Ovakav će slučaj nastupiti tada, kada prihod inostranog osiguravajućeg društva po bilansu za njegov poslovni uređaj u zemlji nije u srazmeri sa prihodom sličnih domaćih osiguravajućih društava ili sa ukupnim prihodom tog inostranog osiguravajućeg društva po centralnom bilansu, pa se pregledom knjiga pravi prihod iz raznih razloga (na primer, pošto se u knjigama u zemlji ne knjiži celokupni razvitak i zaključak poslova iz zemlje) ne može sa sigurnošću ustanoviti. U takvom će slučaju poreska vlast u mesto dobitka pokazanog po bilansu poslovnog uređaja u zemlji, kao polaznu tačku poreske osnovice uzeti onaj deo iskazanog celokupnog dobitka društva po centralnom bilansu ,koji odgovara odnosu naplaćenih bruto premija u zemlji prema ukupno naplaćenim bruto premijama društva. Pod godišnjom bruto premijom podrazumevaju se ukupno naplaćećene premije zajedno sa reosiguranim premijama, a po odbitku storniranih premija i bonusa.

Na primer: Inostrano osiguravajuće društvo naplatilo je sveukupno bruto premija po odbitku storna i bonusa dinara 120,000.000 i pokazalo po centralnom bilansu ukupni dobitak sa din. 10,000.000. U njegovom poslovanju u zemlji naplaćeno je tih premija dinara 30,000.000, a po bilansu poslovnog uređaja u zemlji pokazan je dobitak sa dinara 1,000.000. Prema tome ukupni dobitak društva stoji prema ukupno naplaćenim premijama kao 1 : 12, a dobitak poslovnog uređaja u zemlji prema u zemlji naplaćenim premijama kao 1 : 30. razlog ovakvog nesrazmera u dobitku nije se mogao pregledom knjiga u zemlji verodostojno ustanoviti. Zato će poreska vlast kao polaznu tačku poreske osnovice uzeti dobitak centrale od dinara 10,000.000, i to u odnosu naplaćenih bruto premija 30,000.000 :

120,000.000.—. Kako je taj odnos kao 1 : 4 uzeće kao dobitak poslovnog uređaja u zemlji četvrti deo ukupnog dobitka po centramom bilansu od dinara 10,000.000, dakle, dinara 25,000.000. Ovom dobitku dodaće poreska vlast još izdatke iz bilansa poslovnog uređaja u zemlji koji se poreski ne priznaju, pa će tako doći do poreske osnovice.

Član 82.

Pri iznalaženju poreske osnovice ne mogu se odbiti:

1) neposredni porez plaćen po ovom obliku i samoupravni prirezi do iznosa ovoga poreza. Ostali neposredni porezi i samoupravni prirezi unose se u poresku osnovicu u punom iznosu;

2) neposredni porez sa svima prirezima, koje je preduzeće platilo umesto svojih nameštenika;

3) poslovni gubitak prethodne poslovne godine;

4) naknade ili koristi osnivača ili drugih članova, u bilansu posebno zaračunate iz prihoda preduzeća u korist njihovu ili članova njihovih porodica ili njihovih preduzeća; kamate ili dividende na kapital uložen u preduzeća u vidu akcija, prioritetnih akcija, poslovnih i zadružnih udela, uložaka komanditista i t. sl.; kamate na zajmove date na temelju deonih zadužnica, založnica ili hipotekarnog osiguranja; kamate na kapital koji je od fizičkih lica preduzeću stavljen na raspolaganje u vidu stalne pozajmice.

Kao stalna pozajmica smatra se svaki kapital stavljen preduzeću na raspolaganje barem kroz dve godine.

5) povraćaj potpore (subvencije) države ili samoupravnih jedinica i garantovanog (zajemčenog) prinosa države i drugih javnih tela;

6) kod inostranih preduzeća svako opterećenje ovdašnjeg filijala od strane glavnog zavoda u ime dela režijskih troškova;

7) darovi i neugovorne nagrade nameštenicima ili drugim licima i svakovrsni drugi slični neobavezni izdaci, (sem ako su u neposrednoj vezi sa poslom i kreću se u običajenim granicama).

Višak ukupnih ugovorenih primanja pojedinih nameštenika preko 150.000 dinara godišnje. Pod tim primanjima podrazumevaju se osim plate i svi ugovoreni dodaci bilo kakve vrsti, u novcu ili naturi, renumeracije, tantijeme, nagrade i t. sl. Od ovakvih viškova primanja proračunati društveni porez umanjiće se za iznos plaćenog službeničkog poreza koji otpada na njih;

8) tantijeme, dnevnice i druge slične nagrade članova upravnog i nadzornog odbora kao i neugovorene tantijeme ostalih službenika preduzeća.

Činovničke plate lica podjedno zauzimaju položaj članova upravnog i nadzornog odbora unose se u poresku osnovicu, a proračunati porez umanjuje se za iznos službeničkog poreza plaćenog na ta primanja;

9) svakovrsni otpisi ili unosi (dotacije) u rezervne fondove, sem onih, spomenutih u čl. 83. pod tač. 8. i 9.;

10) prihod rudarskih preduzeća od naknade za pomoćne rovove, za učinjene usluge i u ime rudničkih službenosti (servituta):

11) sume upotrebljene iz tekućih prihoda na povećanje imovine ma u kom obliku;

12) kamate, računajući tu i sva sporedna davanja (provizije, odobrenja garancije i t. sl.) na zajmove, kredite ma koje vrste, posredovanja, finansiranje i t. sl., koja se odobravaju poveriocima u inostranstvu sa iznosom, koji prelaze kamatnu stopu od 8 posto.

Na iznose, koji po prethodnom stavu podleže društvenom porezu, neće se naplaćivati porez na rente;

13) gubici na berzanskim spekulacijama u inostranstvu u koliko nisu u vezi sa osnovnim poslom preduzeća i u koliko nisu dokazani;

Ako je čisti dobitak po bilansu umanjen za gore pobrojane odbitke, pa se izviđajem ili pregledom knjiga utvrdi njihovo knjiženje na teret dobitka, imaju se čistom dobitku po bilansu dodati.

14) ni u kom slučaju ne mogu se priznati odbici odnosno izdaci učinjeni u cilju sticanja takvih prihoda (dobitaka) koji po odredbama ovog Zakona u celosti ili delom ne ulaze u poresku osnovicu.

No, izuzetno neće se unositi u poresku osnovicu kamate na pozajmljeni kapital, kojim preduzeće za sebe nabavi državne blagajničke zapise kao i obveznice onih dugoročih državnih zajmova, koji su emitovani u cilju izvođenja javnih radova.

K članu 82.

U ovom članu pobrojani su oni izdaci, koji se ne mogu odbiti t. j. uvažiti pri iznalaženju poreske osnovice. U koliko se oni javljaju među zaračunatim izdatcima, valja ih uneti u poresku osnovicu.

1. Kao neposredni porez smatra se osnovni dopunski ili minimalni porez. U osnovicu ulaze i samoupravni prirezi na društveni porez u najvećim iznosima od 100% istoga. Svi ostali neposredni porezi (kućarina, zemljarina) i samoupravni prirezi na ove poreske oblike unose se u osnovicu u punom iznosu.

2. Nezavisno od toga, da li je preduzeće platilo porez sa svima prirezima za svoje nameštenike dobrovoljno ili prema ugovoru, plaćene sume ne mogu se odbiti od poreske osnovice, jer po članu 5. zakona, obaveza plaćanja poreza prenesena privatno pravnim ugovorima na drugo lice, ne veže poreske vlasti.

3. Poslovni rad svake poslovne godine uzima se samostalno, redovno kao baza za utvrđivanje poreske osnovice. Zbog toga, ni gubitak prenet u tekuću godinu kao negativni saldo poslovnog rada prošle godine ne može zakidati poresku osnovicu, koja se utvrđuje po računima godine u koju je gubitak računski prenet.

4. U porezu podložni dobitak (poresku osnovicu) ulaze prema propisu tačke 4 člana 82 Zakona:

a) u bilansu posebno zaračunate naknade ili koristi osnivača ili članova preduzeća i to bez razlike, da li su isplaćene njima samima, ili članovima njihovih porodica (ženi, deci, roditeljima, braći itd.), ili preduzeću u kome su oni vlasnici, suvlasnici, glavni akcionari i tome slično;

b) kamate ili dividende na kapital uložen u preduzeću u vidu akcija, prioritetnih akcija, poslovnih i zadružnih udela, uložaka komanditista i tome slično;

v) kamata na kapital, koji su dala preduzeću na stalno raspolaganje fizička lica. Kamata od privremenih pozajmica, koje su dali preduzeću akcionari ili drugi članovi preduzeća sami ili članovi njihovih porodica (žena, deca, braća i tako dalje) ili njihovih preduzeća (kao vlasnici, suvlasnici, glavni akcionari istih i t. sl.), unosi se u osnovicu na osnovu propisa drugog stava člana 81 i to samo višak kamata, koji premašuje uobičajeni kamatnjak od uloga na štednju ili na bankovne uloge.

Kamate na kapital, koji su dala preduzeća na raspolaganje u vidu stalne pozajmice pravna lica koja u Kraljevini ne plaćaju društveni porez, podleže plaćanju 15%-tnog rentovnog poreza iz stava prvog člana 69-I Zakona.

Kao stalna pozajmica smatra se onaj kapital:

1) koji je preduzeću stavljen na raspolaganje barem kroz dve godine bez obzira da li je ovo trajanje unapred ugovoreno ili neugovoreno tokom vremena stvarno nastupilo, ili

2) koji je preduzeću dat na temelju deonih zadužnica ili založnica ili uz hipotekarno osiguranje.

5. Povraćaji potpora ili garantovanog prinosa države i drugih javnih tela moraju se unositi u poresku osnovicu, kao što i povraćaj kapitala pozajmljenog ili povraćaj kapitala uloženog u preduzeće od strane članova društva ili zadruge.

6. Kao opterećenje ovdašnjeg filijala smatraju se svi izdaci za izdržavanje centralne uprave inostranog preduzeća, kao n. pr. na plate nameštenika centrale, na isplatu poreza centrale, na putne troškove činovnika centrale, na snošenje gubitka centrale i t. sl. Svi ovakvi zaračunati izdaci moraju se unositi u poresku osnovicu.

7. Da li darovi i neugovorne nagrade podleže odbitku od prihoda, ili se njemu dodaju, zavisi od dva uslova: a) da li oni stoje u neposrednoj vezi sa poslom preduzeća i b) ako stoje, da li se kreću u običajnim granicama.

7. a) Višak ukupnih ugovornih primanja pojedinih nameštenika preduzeća preko 150.000 dinara godišnje podleži načelno službeničkom porezu isto tako kao iznos ispod te sume, pa se zato ima prilikom unošenja tog viška u osnovicu društvenog poreza na nj plaćeni službenički porez već u razreznom rešenju odbiti od razreza-

nog društvenog poreza, ukoliko je preduzeće dokazalo da je taj službenički porez zaista bio uplaćen.

Pitanje o tome, da li su ove isplate u neposrednoj vezi sa poslom t. j. traži li njih sam posao preduzeća, i ako traži, da li ne premašuju običnu visinu, rešava se zasebno u svakom konkretnom slučaju. N. pr. prinosi za izdržavanje ustanova za decu, u kojima se u toku dana čuvaju deca nameštenika industrijskog preduzeća ili u kojima se ona uče. Isto tako i unosi u osiguravajuća društva za osiguranje penzije službenika i nameštenika preduzeća, smatraju se da su u vezi sa poslovanjem preduzeća, te se ne uračunavaju u čisti dobitak. Ali ako preduzeće daje izvesne sume na pr. za više školovanje namešteničke dece, onda se izdatci takve vrste moraju uračunati u čisti dobitak, jer ne stoje u neposrednoj vezi sa poslom.

Pod nameštenicima i službenicima podrazumevaju se lica koja stoje u službenom odnosu (čl. 89. ovog zakona).

Kao izdaci koji se poreski priznaju, smatraju se također i darovi i neugovorne nagrade i drugim licima sem nameštenika, ako su u neposrednoj vezi sa poslom. N. pr. sume koje o Novoj Godini daju osiguravajuća preduzeća požarnim četama, banke i novčani zavodi organima javne bezbednosti, poštanskim službenicima i dr.

8. Primanja članova upravnog i nadzornog odbora u obliku tantijema ,dnevnica i drugih nagrada ne smeju se uvažiti kao izdatak, nezavisno od toga na koji se način ona isplaćuju i pod kakvim imenom. Sledstveno ovome, ove tantijeme, dnevnice i druge slične nagrade, ne podleže službeničkom porezu iz člana 96. u vezi propisa po čl. 89. zakona.

Ovakvi izdaci ne mogu se uvažiti ni kod inostranog preduzeća, koga prestavlja ovde njegova filijala, agentura i sl. bez obzira na to, da li filijala, agentura i sl. neposredno iplaćuje ovakve sume u obliku tantijema ili nagrada članovima upravnog i nadzornog odbora, ili u ovu svrhu predaje svoju dobit centrali u inostranstvu.

Tantijeme ostalih službenika preduzeća neće se uvažiti kao izdatak, ako nisu unapred ugovorene. Ugovorene tantijeme službenika (po statutima ili po specijalnim ugovorima), odbijaju se pri iznalaženju poreske osnovice, jer podleže službeničkom porezu (član 96., osim ako same ili ukupno sa ostalim ugovorenim primanjima pojedinog nameštenika ne ulaze u višak iznad 150.000 dinara godišnje, koji se po propisu i načinu iz drugog stava tačke 7 člana 82 unosi u osnovicu društvenog poreza.

9. Otpisivanja ili unosi (dotacije) u rezervne fondove mogu se slobodno od poreza izvršivati samo u slučajevima člana 83. tačke 6. i 7., 8. i 9. Otpisivanja ili dotiranja fondova u druge svrhe spadaju u poresku osnovicu.

10. Pod naknadom za pomoćne rovove po tač. 10. član 82. podrazumeva se naknada, koju jedno rudarsko preduzeće plaća drugom susednom za dozvolu, da se otvori kroz njegov rudni prostor pomoć-

ni potkop, okno ili oduška za promaju vazduha i posve nužni putovi i vodovodi provedu na površju.

Kao naknada za usluge smatra se i plaćanje susednom rudarskom preduzeću za pomoć u nesretnom slučaju u preduzeću.

Pod prihodima rudarskih preduzeća u ime rudničkih službenosti (servituta) podrazumevaju se prihodi od naknade za iskorišćenje različitih rudničkih ustanova drugog preduzeća (mostova, putova, potkopa, rovova i slično).

11. Povećavanjem imovine razume se kako porast imovine u smislu umnožavanja imovinskih predmeta (n. pr. usled kupovine novog zemljišta, zidanja zgrada iz tekućeg prihoda), tako i uvećavanje u smislu proširenja preduzeća: n. pr. ulaganje prihoda na nove investicije, na melioracije, a takođe ina isplatu dugova preduzeća. prema tome, svi izdatci, upotrebljeni u ove svrhe, ili koji su u vezi sa njima, smatraju se kao rashodi za povećanje imovine, te se moraju uneti u poresku osnovicu.

Ako se izdaci na povećanje imovine ne pokrivaju iz tekućih prihoda, već se za njih upotrebljavaju sume osnovnog ili pozamljenog kapitala, ili već oporezovanih rezervnih fondova, onda upotrebljene sume ne ulaze u poresku osnovicu.

Tako n. pr. svi rashodi pomenuti u drugom stavu ove tačke, ako su pokriveni iz kapitala, ne dodaju se čistom dobitku po bilansu.

Rashodi na nabavku novih strojeva na teret amortizacionog fonda, u koliko ovakva nabavka premašuje sumu ovog fonda na teret tekućih prihoda, dodaju se čistom prihodu. Ako je na primer stara mašina, čija prvobitna vrednost iznosi 100.000 dinara, amortizovana na polovinu, a preduzeće kupuje novu mašinu za 120.000.— dinara, bez angažovanja kredita ili delova sopstvenog, disponibilnog kapitala to znači, da su 70.000.— dinara, upotrebljeni iz tekućeg prihoda, te se moraju dodati čistom dobitku po bilansu.

Sume za izravnanje dugova upotrebljene iz tekućih prihoda, dodaju se čistom dobitku.

Rashodi za melioracije dodaju se čistom prihodu, u koliko se njima povećava vrednost imovine. Da li se pak ovi izdatci javljaju kao tekuće opravke (za nužno održavanje), ili kao izdatci za povećanje vrednosti imovine, rešava se u svakom posebnom slučaju prema konkretnim prilikama. N. pr. bojenje ograde, krova, mora se uvažiti, no obrnuto, zamena stare ograde, starog krova novim smatra se kao opravka, koja povećava vrednost imovine i rashodi za nju dodaju se čistom dobitku po bilansu.

12 Kamate sa svima ostalim uzgrednim odobravanjem koje se pored kamata plaćaju ili priznaju poveriocu u inostranstvu moraju se uneti u poresku osnovicu društvenog poreza u iznosu koji prelazi 8% ukamaćenja. U iznosu do 8% podleže ovakva odobrenja rentovnom porezu. Radi pravilne primene ove odredbe moraju preduzeća u svojim specifikacijama poimenično pokazati sva odobrenja koja is-

plaćuju i odobravaju preduzećima u inostranstvu a istovremeno moraju označiti i pravni osnov po kom se ta odobrenja vrše.

13. Berzanskim gubicima u inostranstvu treba pokloniti naročitu pažnju i oni se ne mogu bezporezno propuštati ako nisu u vezi sa osnovnim poslom preduzeća. (Na pr. ako banka kupuje i prodaje na berzi u inostranstvu metalnu robu, onda se takav gubitak neće priznati).

14. U onim slučajevima, kad bilans po kojem se vrši razrez društvenog poreza sadrži prihode koji u celosti ili delom ne ulaze u osnovicu društvenog poreza, pojavljuje se potreba da se sa izdvajanjem takvih prihoda ujedno izuzmu i rashodi odnoseći se na takve prihode. Takvi slučajevi mogu nastati kad završni računi sadrže prihode kao: a) koji su podložni drugom poreskom obliku (na pr. prihod od zgrada i zemljišta — tč. 3 čl. 83 Zakona); b) koji su podložni istom poreskom obliku ali kod drugog lica (na pr. dividende domaćih akcija — tč. 3 čl. 83. Zakna); — v) koji su oslobođeni rentovnog poreza; — g) koji su trajno oslobođeni društvenog poreza (na pr. državna ili opštinska električna centrala proizvodi i prodaje struju za privatnu i javnu rasvetu — tč. 1 čl. 76 Zakona; — d) koji uopšte ne podleže društvenom porezu (na pr. prihodi javnopravnog karaktera sadržani u podnetim završnim računima samoupravnih tekovinskih preduzeća); — đ) prihodi iz inostranstva u koliko se po čl. 78 Zakona izuzimaju iz poreske osnovice; — e) koji su privremeno oslobođeni društvenog poreza (na pr. banka ima i brodarstvo, metalna industrija ima brodogradnju); i t. sl.

Pri utvrđiyanju visine prihoda koji se u smislu prednjeg stava imaju izuzeti iz poreske osnovice, razrezne vlasti postupiće za slučajeve pod a), b) i v) po odredbi t. 3 i 4 čl. 83 Zakona i Pravilnika, a u svim ostalim slučajevima izuzeće takve prihode iz osnovice u njihovim stvarnim iznosima. Ako nije moguće utvrditi stvarne iznose u bilansu sadržanih pomenutih prihoda koji se imaju izuzeti iz poreske osnovice, onda će se oni utvrditi uzimajući u obzir sve činjenice koje su od uticaja za njihovu visinu kao: količinu prodate robe ili usluga, nabavnu ili proizvodnu vrednost prodate robe, i t. sl.

Isto tako i rashodi, koji su učinjeni u cilju ostvarenja pomenutih prihoda koji se imaju izuzeti iz poreske osnovice, izuzeće se prvenstveno po njihovim stvarnim iznosima. Ako nije moguće utvrditi stvarne iznose u bilansu sadržanih takvih rashoda, oni će se utvrditi u odnosu bruto prihoda koji se imaju izuzeti iz poreske osnovice prema celokupnim bruto prihodima uzimajući u obzir sve činjenice koje su od uticaja na njihovu visinu kao: veličinu ostvarenih prihoda koji se izuzimaju iz poreske osnovice; količinu proizvedene robe (polufabrikata, nusprodukata, otpadaka i gotove robe) ako se radi o proizvodnim troškovima; količinu prodate robe ako se radi o prodajnim troškovima; kod električnih centrala količinu električne struje upotrebljene za javnu rasvetu i struje prodate privatnicima, i t.

sl. Takvi rashodi imaju se izuzeti iz ukupnih rashoda, odnosno drugim rečima imaju se dodati poreskoj osnovici, i u onom slučaju ako takvi prihodi uopšte nisu bili ostvareni iako je bilo troškova učinjenih za njihovo ostvarenje. Kao takvi rashodi dolaze naročito amortizacija i uzdržavanje zgrada podložnih kućarini, porezi na zgrade i zemljište (t. 1. čl. 82 Zakona), prenosna dopunska taksa, pasivne kamate, plate i nadnice nameštenika, proizvodni i prodajni troškovi, kancelarijski i opšti troškovi, u koliko su svi ovi izdaci učinjeni u cilju postizanja prihoda koji se izuzimaju iz poreske osnovice.

No. izuzetno ne unose se u osnovicu kao rashod imovine čiji prihod ne ulazi u osnovicu društvenog poreza- kamate na onaj kapital. koji je preduzeće uzajmilo u svrhu nabavke državnih blagajničkih zapisa i obveznica onih dugoročnih državnih zajmova koji su emitovani u cilju izvođenja javnih radova, Ovo samo u slučaju ako je preduzeće pomenute papire nabavilo za svoje sopstvene investicione svrhe,

Član 83.

Pri iznalaženju poreske osnovice odbijaju se:

1) višak uplate preko nominalne vrednosti novih deonica prilikom emisije:

2) prenos u prošloj godini već oporezovanog dobitka;

3) prihod onih predmeta. koji su podložni drugom kojem poreskom obliku. ili uživaju privremeno olakšanje po čl, 37,-II,. u sumi koja služi podlogom za razrez poreza po odnosnom poreskom obliku, Ovamo spadaju i primljene dividende domaćih akcionarskih društava;

4) prihod u kamatama. oslobođenim od poreza na rente. izuzimajući kamate spomenute u članu 82. tačka 4,;

5) potpora (subvencija) države i samoupravnih jedinica i garantovani prinosi od strane države;

6) otpisi na ime trošenja ili gubitka vrednosti inventara ili pogonskog materijala. otpisi na ime gubitaka koji su u poslu već nastali na substanciji. u kursu ili u čemu drugom;

7) oni delovi poslovnog prihoda koji se zbog razloga u prednjoj tačci 6 stavljaju u naročite fondove »(za otpise. amortizovanje. gubitke itd,). ali samo onda. kad su takvi fondovi namenjeni da se iz njih pokriju gubici izrično označene vrste. koji su već nastali. ili se mogu očekivati kao predvidljivi rezultat poslovnih odnosa i delatnosti,

Ako su otpisi već provedeni po prednjoj tačci 6. ne mogu se

delovi poslovnog prihoda za istu svrhu još i rezervisati po ovoj tačci 7,

Sva rezervisanja po ovoj tačci 7 imaju se upotrebiti samo za svrhe kojima su namenjena,

Ni jedan rezervni fond po ovoj tačci 7 ne može da bude veći od one imovinske vrednosti zbog koje je on i osnovan;

8) unos (dotacija) u penzioni fond nameštenika dotičnog preduzeća, ako postoje posebna pravila za upravljanje tim fondom i svi drugi izdaci za nameštenike. izuzimajući izdatak iz tač, 2, čl, 82., ako je i u koliko preduzeće na to obvezano zakonom ili ugovorom; kod rudarskih preduzeća unosi u bratinsku kasu i svi drugi unosi, koje je rudarsko preduzeće zakonom ili ugovorom obvezano davati. Takav penzioni fond mora biti samostalan i mora imati svoju odvojenu upravu;

9) kod osiguravajućih preduzeća ona suma, koja je stavljena u premijske rezerve po pojedinim granama osiguranja, kao i kamate takvih rezervnih fondova sve dotle, dok se te sume ne upotrebe za druge svrhe;

10) kod osiguravajućih preduzeća prijavljena i priznata, ali još neizmirena potraživanja od osiguranja i

11) svaki gubitak i izdatak, stavljen na teret već oporezovanog fonda.

Sem ovih odbitaka, priznaju se kao izdaci plaćeni posredni porezi, takse, carine, porez na poslovni promet, samoupravne dažbine, prirezi odnosno komore, sve vrste osiguranja od šteta, pasivne kamate, kirije, zakupnine i u opšte svi režijski troškovi, potrebni za postignuće dobitka u koliko nisu izuzeti u čl. 82;

12) otpisi potraživanja, odobreni isključivo u svrhu sanacije preduzećima u zemlji od strane verovnika, koji ne podleže plaćanju društvenog poreza u Kraljevini, ako je takvo potraživanje nastalo dokazano iz uplata u gotovom novcu.

Odredbe ovog paragrafa primenjivaće se i za nesvršene razreze poreske 1939. godine.

Poreski će obvezanici o izvršenim otpisima i rezervacijama po tač. 6 i 7 ovoga člana, kao i o načinu upotrebe ovakovih rezerva u toku poslovne godine, podnositi preglede i objašnjenja na zahtev poreske vlasti i po njenom upustvu.

Ako poreska vlast smatra da visina izvršenih otpisa po tačci 6 odnosno rezervisanja po tačci 7 ovoga člana nije primerena ili nije dovoljno opravdana, utvrdiće je ona saslušanjem stručnih lica.

Odeljenje poreza Ministarstva Finansija može svake godine utvrditi srednji procenat godišnje amortizacije, koji će se smatrati normalnim gubitkom usled trošenja imovinskih predmeta.

K članu 83.

U ovom članu pobrojani su prihodi, koji se odbijaju od dobitka po bilansu, u koliko su kao prihodi u računu pokazani. Takovi prihodi mogu biti:

1. Sume unete kao prihod od viška postignutog prilikom izdavanja novih deonica po kursu iznad nominalne vrednosti (ažija), jer one pretstavljaju samo povećanje kapitala, koji se ulaže u preduzeće, i ne stoji ni u kakvoj vezi sa tekućim poslovima preduzeća;

2. kako je ceo dobitak prethodne poslovne godine već ranije obuhvaćen porezom, ne mogu se zbog toga prenosi dobitka iz prethodne poslovne godine unositi u poresku osnovicu, već ih valja odbiti od ukupnog dobitka po bilansu naredne godine.

3. da bi se izbeglo dvostruko porezivanje istog prihoda, koga pogađa drugi poreski oblik, i društvenim porezom, zakon određuje, da se prihod onih predmeta, koji su podložni kome drugom poreskom obliku, il ikoji (kao nove zgrade) uživaju privremeno poresko olakšanje (po čl. 37. II.), odbije od dobitka po bilansu u sumi, koja služi kao osnovica za razrez poreza po odnosnom poreskom obliku, u koliko je taj prihod u istoj sumi i pokazat po bilansu. Kao ovakvi prihodi smatraju se prihodi od zemljišta i zgrada, a tako isto i primljene dividende domaćih akcionarskih društava.

Kod zgrada koje su delom ili u celini upotrebljene za sopstvene svrhe preduzeća izuzeće se iz osnovice društvenog poreza kao prihod onaj iznos koji je sužio za osnovicu kućarine od ovih prostorija upotrebjenih za sopstvene svrhe preduzeća, bez obzira da li je i sa kojim iznosom, ili uopšte nije, u završnim računima proknjižena vrednost prihoda i istovremeno rashoda za ove prostorije.

Samo se po sebi razume, da odbitak ovih prihoda ima za posledicu, da se plaćeni porezi na te prihode ne mogu uračunati u režijske troškove preduzeća, jer bi time dobitak preduzeća bio smanjen dva puta. Ako na pr. akcionarska šećerna fabrika ima zemljište za sađenje repe sa katastarskim čistim prihodom od 6.800.— dinara a njen dobitak po bilansu iznosi 60.000.— dinara, onda se dobitak po bilansu može smanjiti samo za 6.800.— dinara. Ako pak plaćeni porez na prihod od ovog zemljišta sa prirezima samoupravnih tela iznosi 900.— dinara, onda se ta suma mora dodati dobitku po bilansu, ako je uneta u rashode preduzeća. S istih razloga ne mogu se priznati ni pasivne kamate, gubici ili drugi poslovni troškovi koji terete onaj deo imovine, čiji se prihodi isključuju iz poreske osnovice.

Prihod od zemljišta i zgrada odbija se od čistog dobitka preduzeća nezavisno od toga, da li se zemljište i zgrade iskorišćuju u sopstvenoj režiji ili se izdaju pod zakup. Za zemljište odbija se iznos katastarskog čistog prihoda. Za zgrade, nezavisno od toga da li služe samo za potrebu preduzeća ili se u celini ili jedan deo izdaje pod zakup, odbijaće se suma, koja je utvrđena od strane poreske vlasti (odnosno poreskog odbora), kao poreska osnovica kujećim specijalnim zakonima (član 63. tačka 7.).

Ako su nekretnosti bile u svojini preduzeća samo izvesno vreme godine, odbitak će se priznati srazmerno vremenu posedovanja odnosne godine.

Sem prihoda od zemljišta i zgrada od odbitka po bilansu odbijaju se i sume primljenih dividenda, ali samo domaćih akcionarskih društava, bez obzira, da li su ova društva podložna društvenom porezu ili su oslobođena od njega. Primljene dividende iz inostranstva, makar odnosna društva i imala registrovano zastupništvo ili nepokretnosti u Kraljevini, ne odbijaju se od dobitka, sem ako se dokaže, da se na te prihode plaća neposredni porez u inostranstvu i ako ne postoji reciprocitet.

Porez na rente plaćaju preduzeća samo kao državni inkasanti prilikom isplate kamata i rente (čl. 71 zakona). U ovom slučaju naplaćene sume poreza, ako je naplata izvršena od poverioca, imaju karakter prolaznih suma, koje ne utiču na čisti dobitak. Ali kad preduzeća ne naplaćuju ovaj porez od poverioca svojih prilikom isplate ili obračuna kamata i renta, već porez obračunavaju na teret svojih prihoda onda se naplaćene sume poreza ne smatraju kao režijski troškovi preduzeća, i moraju se uneti u poresku osnovicu.

4. U kamate oslobođene od poreza na rente spadaju: kamate državnih zajmova, koje su oslobođene od poreza na rente, po postojećim specijalnim zakonima (član 63. tačka 7.).

Valja naročito paziti da po zakonu nisu oslobođene poreza kamate · (član 66. stav treći), koje dužnici u Kraljevini plaćaju inostranim poveriocima. Na ovakve kamate moraju dužnici odnosno lica podložna društvenom porezu, ustavljati i državnoj blagajnici plaćati porez na rente (član 71. i 72).

5. Tačka 5. član 83. zakona jasna je.

6. Zakon dozvoljava da se pri iznalaženju poreske osnovice uvažavaju sume koje su izravno otpisane na odnosnom imovinskom računu na ime trošenja ili gubitka vrednosti inventara ili pogonskog materijala, na ime gubitka koji su u poslu već nastali na substanciji, u kursu ili u čem drugom. Uslov za priznanje ovih gubitaka je dakle da su u poslu već nastali i da se mogu obrazložiti i utvrditi. U vezi ove zakonske odredbe sve sume koje bi možda naknadno ušle od potpuno ili delimično otpisanih gubitaka imaju se naknadno proknjižiti u poslovnim knjigama kao vanredan prihod u onoj poslovnoj godini u kojoj taj prihod bude ostvaren.

Kako se već nastali gubici mogu ili izravno otpisati na odnosnom imovinskom računu (tačka 6 člana 83) ili neizravno putem naročitih fondova · (tačka 7 člana 83), to sve odredbe i objašnjenja koja su data u sledećoj tačci 7 Pravilnika k članu 83 važe i imaju se analogno primenjivati također i za izravne otpise po tačci 7 člana 83 zakona.

7. Zakon u tačci 7 člana 83 dozvoljava da se pri iznalaženju poreske osnovice uvažavaju oni delovi poslovnog prihoda, koji se zbog gubitaka pomenutih u tačci 6 člana 83 zakona, stavljaju u naročite fondove (za otpise, za amortizovanje na pr. investicija, fabričkih nekretnina, mašina, rudokopa itd., za gubitke itd.). Iz odredaba tačke 6 i 7 člana 83 zakona sledi dakle, da se otpisi već nastalih gubitaka mogu vršiti ili izravno na samome imovinskom računu (tačka 6 člana 83) ili neizravno preko naročitih fondova (tačka 7 člana 83). U slučaju primene neizravnog otpisa, pored uslova da su gubici u poslu već nastali i da se mogu dokazati i utvrditi, zakon predviđa da se delovi poslovnih prihoda unose u naročite fondove izrično označene vrste. Kako se u redovnom poslovanju mogu pojaviti i takovi gubitci, koji se brojčano ne mogu utvrditi, jer se nisu još ostvarili, ali se ipak sa stalnošću mogu očekivati u bližoj budućnosti, zakon dozvoljava da se i za ove predvidive gubitke mogu delovi poslovnog prihoda stavljati u naročite fondove za pokriće gubitaka izrično označene vrste. Da bi se međutim ova rezervisanja mogla poreski uvažiti ostavljen je uslov: da se visina predvidivog gubitka može očekivati kao predvidivi rezultat poslovnih odnosa i delatnosti. Rezervisanja za predvidive gubitke mogu se primerice obavljati z asumnjiva potraživanja (dužnici i menice), za razliku na tečaju efekata, deviza itd., za neobračunate sporove itd. Po prestanku razloga rezervisanju ovi se fondovi ili delovi istih, u koliko već nisu utrošeni za svrhe za koje su bili osnovani, imaju knjižiti kao vanredan prihod poslovanja one godine u kojoj je prestao razlog za rezervisanje.

(1) Iz odredaba tačke 6 i 7 člana 83 zakona sledi da za samo pitanje odbitka u ime amortizacije nema značaja, na koji se knjigovodsko-tehnički način umanjuje imovinska vrednost, koja se nalazi u bilansu: da li otpisom na ime umanjenja vrednosti predmeta neposredno na investicionom poslovnom računu, ili posredno rezervisanje t. j. unošenje odnosne sume u naročiti rezervni fond određen za odnosnu svrhu. Valja paziti da li preduzeće upotrebljava u jednoj poslovnoj godini za jedan isti predmet možda oba postupka t. j. otpis na samome poslovnom računu i unos u rezervni fond. Gde se to konstatuje sme se samo jedno smanjivanje vrednosti priznati. (Ako je na pr. u aktivi bilansa vrednost strojeva 100.000 din., onda se odbitak može vršiti: sa određenom sumom »(na pr. sa 10%) ili: b) tako, da sama vrednost strojeva ostaje na računu strojeva bez promene, a u pasivu se unosi svake godine u posebni rezervni fond za umanjivanje vrednosti strojeva, suma namenjena za pokriće godišnjeg gubitka na vrednosti strojeva. U prvom slučaju otpis bi iznosio svake godine po 10.000.— dinara, (ako se ne računa vrednost materijala po izmaku amortizacionog roka), te bi vrednost strojeva svake godine bila umanjena za tu sumu. U drugom slučaju pomenuti

posebni rezervni fond povećavao bi se svake godine za 10.000.— din., (a vrednost u aktivi ostaje ista).

(2) U slučaju rezervisanja prihoda zakon traži da odnosni fondovi budu namenjeni za pokriće izdataka i gubitaka tačno označenih vrsta t. j. da budu posebni za svaku dotičnu namenu »(n. pr. račun za amortizaciju strojeva, račun za amortizaciju zgrada koje nisu podložne kućarini, itd.), da bi poreska vlast mogla iz njih jasno videti ne samo visinu, nego vrstu i povod rezervisanja. Namena rezervnog fonda može se dokazati statutom, zaključkom glavne skupštine, zaključkom upravnog odbora ili konstatovanjem iz godišnjeg izveštaja, kog je primila glavna skupština »(zbor). Osim toga zakon odrešuje, da se sume iz takovih posebnih rezervnih fondova mogu upotrebiti (utrošiti) samo za one svrhe kojima su ti fondovi bili i namenjeni. Sume, koje iz takovih fondova budu upotrebljene (utrošene) u druge kakove svrhe unose se u poresku osnovicu one godine u kojoj s upotreba (utrošak) vršila.

(3) Zakon dozvoljava otpis u ime: umanjenja vrednosti fizičkih predmeta i to: zgrada, strojeva, mrtvog i živog inventara i supstancije, čije je trošenje neposredno i redovna posledica iskorišćavanja ovih predmeta u poslovanju preduzeća. Osim fizičkog trošenja predmeta može se pojaviti u konkretnim slučajevima smanjenje njihove vrednosti drugim povodom (na pr. nova tehnika u proizvodnji), ali taj mora biti evidentan.

(4) Zakon dozvoljava i otpise u ime drugih gubitaka u težini, kvarenju, rasipu fabrikata, sirovina ili materijala, jer nisu na vreme prodati ili što fabrikat nema prođe i ne da se više unovčiti. Međutim ovakovi se gubici uvažavaju već pri oceni zaliha po stavu trećem člana 81 zakona i prema tome se za ovaj gubitak ne može još i po drugi put vršiti i otpis bilo izravno na samom odnosnom računu, bilo neizravno rezervisanjem u specijalni rezervni fond.

(5) Ne može se otpisati ni izravno na samom odnosnom računu ni neizravno rezervisanjem u specijalni rezervni fond vrednost onih predmeta koji se poslovanjem ne troše: kao zemljište samostalno ili pod zgradom, vrednost uložena za otkup firme preduzeća, prava patenta, licenca, ili druga slična imovinska prava, nadalje gubici na nepokretnoj vezi sa poslovanjem preduzeća (kao: gubici od požara, poplave itd.).

Izravni ili neizravni otpisi za one delove imovine, za koje je amortizacija priznata po specijalnim zakonima i uredbama (zakon o valorizaciji, zakon o bilansiranju državnih hartija od vrednosti, uredba o sanaciji banaka i dr.) uvažavaju se samo do roka predviđenog u tim zakonima i uredbama odnosno dok se već ispune uslovi iz tih zakona i uredaba.

(6) Zakon zabranjuje uvažavanje otpisa ili rezervisanja u ime smanjenja vrednosti onih zgrada, koje podleže porezu na prihod od

zgrada, kao i onih, koji uživaju privremeno olakšanje po članu 37. II. zbog toga, što je u poreskom postupku kućarine već uvažena zakonom dozvoljena paušalna suma u ime troškova za održavanje, upravu i amortizaciju zgrade po odredbama člana 36. zakona.

(7) Pod umanjenjem vrednosti razume se razlika između vrednosti dotičnog predmeta u početku poslovne godine i smanjene vrednosti istog na kraju te godine.

Amortizacija se vrši na osnovi nabavne cene i vremena, koliko predmet može da služi poslovnoj svrsi, uzimajući u obzir i cenu koja se dobije, kad predmet iziđe iz eksploatacije.

(8) Pojam gubitka na supstanciji javiće se u poreskoj praksi najviše kod preduzeća ,čija priroda poslovanja uslovljava postepeno iscrpljenje same supstancije, kao što su preduzeća rudarska, kamenolomi, vađenje ilovače i sl. Kod ovakvih preduzeća nastaju u toku poslovanja gubitci u tome, što se sama supstancija (unutrašnjost, sama utroba zemljišta), na kojoj i počiva svrha rada, postepeno iskopavanjem smanjuje.

Iz ovoga sledi da je u godišnjem buto prihodu preduzeća sadržana ujedno ošteta za onaj deo uloženog kapitala u sam rudnik, koji odgovara količini supstancije, izvađene u poslovnoj godini, i da se vrednost ove oštete treba izdvojiti, da bi se dobio čisti prihod. U ovom slučaju može se rudno blago shvatiti kao jedno stovarište sirovina, čije se zalihe malo po malo crpe, bez mogućnosti da se nadoknađuju a za čiju je nabavku jednom izdana izvesna vrednost.

Ako se na pr. u jednoj poslovnoj godini iz takvog stovarišta rudnog blaga izvadi pedeseti deo njegove prvobitne zalihe, može se reći da je te godine za nabavku sirovina izdan također pedeseti deo prvobitno plaćene nabavne cene. Vrednost rudnih zaliha smanjila se je, dakle, po izmaku te poslovne godine za jednu pedesetinu, a, prema tome, može se i kao redovni otpis knjižiti jedna pedesetina nabavne cene. Ako se u drugoj poslovnoj godini izvadi dvostruka količina supstancije smanjile su se zalihe stovarišta te godine za dve pedesetine, što čini 1/25 prvobitno raspoložive zalihe, a prema tome poresko pravno ne može se ništa zameriti, ako se te god. otpiše 1/25 prvobitne nabavne cene. Da li se je i koliko međutim vrednost supstancije, same po sebi, ma u čemu izmenila poreski-pravno nema važnosti. Merodavno je poreski pravno za priznanje otpisivanja samo to, da otpisna kvota stoji prema nabavnoj vrednosti u istom odnosu kao i količina supstancija koja je izrađena u odnosnom vremenu. Iz ovog sledi, da otpisana kvota za smanjivanje (gubitak) supstancije treba da se ravna po nabavnoj ceni celokupnog kapaciteta (količine rudnog blaga) i po godišnjem gospodarskom radnom planu.

Ovo otpisivanje, odnosno stavljanje u rezervni fond, dozvoljava u članu 83. tačka 6. i 7. i u članu 54. tačka 5. zakon o neposrednim porezima.

Praktično je od velike važnosti pitanje, šta ima da služi kao osnovna vrednost, po kojoj se može izvršivati otpisivanje, odnosno rezervisanje. Svrha je svakog poreski slobodnog otpisivanja, da se izvesni ulog (investicija) kapitala u poslovnom radu sačuva narodnom gospodarstvu.

Zakon u članu 83., stavu 4 tačke 7, ovo svoje stanovište indirektno otkriva i u odredbi, da rezervni fondovi po tački7., ne mogu biti veći od sume utvrđene na ime vrednosti predmeta po bilansu. Višak, koji se preko toga javlja u rezervnom fondu, smatra se načelno i poreski kao dobitak koji povećava samo imovinu. Dosljedno ovome, kao osnovna vrednost po kojoj se može vršiti otpisivanje na ime gubitka supstancije, jeste nabavna cena ili vrednost izdataka da se supstancija otvori ili da se do nje dođe.

Zakon ovu cenu ili izdatke obeležava u članu 54. izrazom »u rudnik uloženog kapitala« i ujedno postavlja zahtev, da se visina toga kapitala (dakle nabavne cene, odnosno izdataka za otvaranje rudnika) mora konkretno dokazati.

Kako ovakva otpisivanja, po dosadašnjim poreskim zakonima, nisu svuda poreski priznavana, ili pojedina preduzeća nisu knjigovodski ni vršila otpise na ime gubitka supstancije, treba paziti, kako će se i u koliko ovaki otpisi poreski praktično uvažavati po novom zakonu. Ako koje reduzeće ovakve otpise bude vršilo moraće se provesti dokazni postupak o prvobitnoj količini rudnog blaga, kao i o količini dosad već izvađenog rudnog blaga. Ako se konstatuje ovakvim postupkom, da se izvađenog rudnog blaga vrednost uloženog kapitala već naknadila, neće se u ovakom slučaju ni po novom zakonu uvažavati otpisi. Naprotiv, ako je koji deo uloženog kapitala ostao još neamortizovan dozvoljavaće se otpisi, odnosno rezervisanja, ali samo do visine još neamortizovane kvote uloženog kapitala.

(9) Pri uvažavanju otpisa i rezervisanja mogu se uzimati u obzir samo oni iznosi gubitaka i smanjenja vrednosti, koji su proizašli u dotičnoj poslovnoj godini ili u kojoj su se desile prilike, iz kojih može da se pouzdano zaključi, da će se ovi gubitci nesumnjivo dogoditi.

Otpis u ime amortizacije istog predmeta, u nekoliko puta pod različitim nazivima i računima, sme se uvažavati samo jedanput (n. pr. kad se na investicionom računu izvrši otpis, a istovremeno vrednost otpisa knjiži na teret režijskih troškova na ime opravke istog predmeta).

(10) U slučaju kad preduzeće, sem otpisa na amortizaciju, čini izdatke na opravku istog predmeta, neophodno je potrebno svaki put utvrditi da li ovakvi rashodi nemaju karakter povećanja vrednosti predmeta, za koji se vrši i amortizacija. U tom slučaju važe propisi uz tačku 11. člana 82. ovog zakona, a po visini sume, uložene u ovakvu opravku, odbijaće se od dobitka po bilansu isti procenat za amortizaciju, koji se odbija za vrednost istog predmeta po bilansu.

Kad se kupi novi stroj na mesto starog, koji je postao neupotrebljiv pre izmaka amortizacionog roka, uvažiće se kao rashod ceo neamortizovani deo njegove vrednosti manje vrednost materijala.

Za razlike koje se u izravnim ili neizravnim otpisivanjima za već nastale gubitke, kao i u rezervisanjima za predvidljive gubitke pokažu između poreskih vlasti i preduzeća, nema mesta krivičnom progonu (vidi stav sedmi člana 142 zakona).

8. Unos (dotacija) u penzioni fond nameštenika preduzeća, uvažava se pri utvrđivanju poreske osnovice ako postoje posebna pravila za upravljanje tim fondom, ako je taj fond samostalan i ako ima svoju odvojenu upravu. Fond osnovan po izloženom principu smatra se specijalnim rezervnim fondom koji se bezporezno dotira, jer za samo preduzeće pretstavlja dugovanje prema nameštenicima.

U poresku osnovicu ne unose se ni obavezni izdatci za nameštenike kao: izdatci za osiguranje u slučaju bolesti, iznemoglosti, starosti, smrti i u nesrećnim slučajevima, u visini određenoj zakonom o osiguranju radenika. Izdatci ove vrste predviđeni ugovorom, u nedostatku zakonskih odredaba, uvažavaće se u visini određenoj odnosnim ugovorom. Isto tako uvažavaju se i unosi u bratimsku kasu i svi drugi unosi, koje je rudarsko preduzeće zakonom ili ugovorom obavezno davati.

9. Premijske rezerve kod osiguranja života, pojavljuju se po bilansima, pod nazivom »rezervna premija« (matematička rezerva, premijska pričuva), ili pod nazivom »prenosna premija« (fond prenosne premije).

a) Rezervne premije sastoje se iz uplaćenih premija radi obezbede isplate osiguranih suma o utvđenom roku. Na ime ove premije, u koliko nije naročito posebnim zakonom drukčije određeno, odvaja se prosečno 80% od ukupno uplaćenih premija u toku poslovne godine po odbitku reosiguranja, te se toliki iznos ima odbiti od poreske osnovice, odnosno priznati kao dotacija rezervnoj premiji. N. pr., ako je jedno osiguravajuće društvo u toku 1929. god. primilo na ime premija po polisama osiguranja života sumu od 5,000.000.— din., od kojih je pripalo na reosiguranje 2,000.000.— din., onda od ostatka u 3,000.000.— din. pripada na ime dotacije rezervnoj premiji

$$\frac{3{,}000.000\times80=}{100}$$

2,400.000 dinara, koja suma ne ulazi u poresku osnovicu i pojavljuje se po računu gubitka i dobitka kao rashod, a po računu izravnanja »(bilansu) kao pasiva-dotacija rezervnoj premiji na kraju prošle godine, a pretek u

$$\frac{(3{,}000.000\times20)}{100} = 600.000.\text{— din.}$$

mora se uračunati u prihod društveni.

b) Prenosna premija sastoji se iz premija, koje pripadaju sle-

dećoj poslovnoj godini, a naplaćene su u tekućoj poslovnoj godini. N. pr., ako je jedno osiguravajuće društvo u toku 1929. god., primilo, po odbitku reosiguranja, na ime premija po polisama osiguranja života 3,000.000.— din., u kojoj se sumi sadrže i naplaćene premije za 1930. god., u 300.000.— din., onda se ova suma pokazuje po računu gubitka i dobitka kao rashod, a po računu izravnanja (bilansu) kao pasiva-dotacija prenosnoj premiji na kraju prošle godine, te se cela ta suma (300.000.— din.) mora odbiti od poreske osnovice.

Premijske rezerve kod osiguranja protivu požara, elementarne štete i svih drugih vrsta osiguranja, pojavljuje se po bilansima najčešće, pod nazivom prenosna premija, (ređe pod nazivom: rezervna premija, rezerva za neugasle rezlike, rezerva za neisplaćena štete), i sastoje se iz uplaćenih premija po odbitku reosiguranja, radi obezbede isplate šteta i radi prenosa naplaćenih premija u toku godine za račun sledeće godine. Na ime ove premije, u koliko nije posebnim zakonom drukčije određeno, odvaja se najviše 40% od ukupno uplaćenih premija u toku poslovne godine po odbitku reosiguranja, te se toliki iznos ima odbiti od poreske osnovice, odnosno priznati kao dotacija prenosnoj premiji. N. pr. ako je jedno osiguravajuće društvo u toku 1929. god., primilo na ime premija po polisama osiguranja din. 1,000.000., onda od ostatka u din. 2,000.000.— koji se pokazuje po računu gubitka i dobitka kao rashod, a po računu izravnanja-bilansu kao pasiva-dotacija prenosnoj premiji na kraju prošle godine, pripada na ime dotacije prenosnoj premiji najviše: $\frac{(2,000.000.—\times 40)}{100}$ = 800.000.— din koja suma ne ulazi u poresku osnovicu, a pretek u $\frac{(2,000.000\times 60)}{100}$ = 1,200.000.— din, mora se uračunati u prihod društveni.

I kamate takvih rezervnih fondova, po prednjem zakonskom propisu, odbijaju se od poreske osnovice. U ove kamate spadaju samo one, koje pripadaju rezervnoj premiji (matematičkoj rezervi) i to samo kod osiguranja života, jer se obično, krajem svake godine, na iznos rezervne premije dodaje kamata najviše 4—5% radi pojačanja te rezerve. Prema ovome, sve ostale vrste kamata koje draštvo primi, računaju se u prihod društveni, i podleže plaćanju društvenog poreza.

Sve napred pobrojane vrste premijskih rezerva, kao i kamate takovih rezervnih fondova, uvažavaju se pri utvrđivanju poreske osnovice sve dotle, dok se te sume ne upotrebe za druge svrhe. Da bi se ovo moglo od strane poreskih vasti kontrolisati, osiguravajuća društva biće dužna da po računu gubitka za svaku poslovnu godinu sve vrste premijskih rezervi iz minule godine pokazuju kao dobitak (prihod) po bilansu tekuće poslovne godine, a sve dotacije ovim premijama iz prihoda za tekuću poslovnu godinu imaju društva da pokazuju kao dug (pasivu) po bilansu te godine.

10. Kod osiguravajućih preduzeća prijavljena i priznata, ali još neizmirena potraživanja od osiguranja odbijaju se takođe od poreske osnovice. Ova vrsta potraživanja (odnosno dugovanja preduzeća) pojavljuju se po bilansu i računu gubitka i dobitka obično pod nazivom: rezerve za isplatu štete (rezervne štete) u koje ulaze sve sume po svima vrstama osiguranja, koje su prijavljene u toku poslovne godine, ali isplate nisu izvršene ni do kraja iste godine. Isplata ovih potraživanja vrši se u sledećoj godini najčešće preko specijalnog računa štete. Na kraju te godine sume rezerve za isplatu štete pokazuju u opšte gubitak, a samo kod pojedinih slučajeva može pokazati dobitak.

11. Po zakonskom pravilu pri utvrđivanju poreske osnovice uvažava se (t. j. ne ulazi u poresku osnovicu) svaki gubitak i izdatak, koji se čini na teret već oporezovanog fonda.

Da bi se praktično ova zakonska norma mogla i pravilno shvatiti i pravilno izvesti treba znati, da ima fondova (ostava):

(1) koji su već u celini oporezovani, odnosno od poreza oslobođeni:

(2) koji su u celini neoporezovani i

(3) koji su mešoviti t. j. delimično oporezovani, a delimično neoporezovani.

Pored prednjeg razlikovanja fondova valja konkretno uvek još utvrditi:

a) da li je trošenje (pokrivanje gubitka, izdatka) iz koga bilo od prednjih fodova, takvo da bi se moralo uvažiti (t. j. ne unositi u poresku osnovicu) i onda, kad bi ase vršilo iz tekućih prihoda poslovne godine, ili

b) da li je trošenje (pokrivanje gubitka, izdatka) iz kog bilo od prednjih fondova, takve prirode, da se ne bi uvažilo (t. j. dodalo bi se poreskoj osnovici), kad b se vršilo na račun tekućih prihoda poslovne godine.

Ad a) Ako se pod tač. a) pomenuta trošenja vrše:

(1) iz fonda posve oporezovanog ili posve oslobođenog od poreza (na pr. činovnički penzioni fond), jasno je, da se pri utvrđivanju poreske osnovice u nju ne smeju unositi;

(2) iz fonda posve neoporezovanog ne ulaze u obzir pri utvrđivanju poreske osnovice t. j. ona se kao već unesena u (opšti poslovni račun) račun gubitka i dobitka moraju priznati kao trošenje koje ne podleži porezu;

(3) iz fonda mešovitog moraju se proporcionalno podeliti prema odnosu oporezovanog i neoporezovanog dela fonda, i onaj deo koji otpada na oporezovani deo fonda, uvažiti.

Ad b) Ako se pod tačkom b) pomenuta trošenja (kao na pr. nagrade, darovi, isplate dividenda i u opšte svi porezi podložni izdaci) vrše:

(1) iz fonda posve oporezovanog ili posve oslobođenog od poreza, ne utiču ni malo na utvrđivanje poreske osnovice t. j. oni se ne smeju dodavati dobitku po bilanau;

(2) iz fonda posve neoporezovanog moraju se redovno u celini naknadno oporezovati t. j. u poresku osnovicu unositi;

(3) iz fonda mešovitog moraju se proporcionalno podeliti prema odnosu oporezovanog i neoporezovanog dela fonda i onaj deo, koji otpada na neoporezovani deo fonda, u poresku osnovicu unositi.

(Primer trošenja iz mešovitog fonda: postoji izvesni rezervni fond od 100.000.— dinara u kome je sadržano 20.000.— din. oporezovanih i 80.000.— dinara neoporezovanih rezerva. Iz toga fonda pokriva preduzeće neki gubitak od 10.000 din. Ova suma ima se najpre podeliti srazmerno oporezovanim i neoporezovanim rezervama (x : 10.000=20.000 : 100.000) prema tome otpada od 10.000 dinara, na oporezovane rezerve iznos od 2.000.— dinara, a na neoporezovane iznos od 8.000.— dinara. Ako se sad konkretno radi o pokriću jednog gubitka, koji se i poreski uvažuje, onda će se iznos od 2.000.— dinara izuzeti od poreske osnovice. Ako se radi o gubitku ili izdatku, koji se uopšte ne uvažava, onda će se iznos od 8.000.— dinara uneti u poresku osnovicu).

II. Drugostepena poreska vlast dužna je držati u evidenciji stanje rezervnih fondova svakog preduzeća podložnog društvenom porezu, kao i njihovu podelu u oporezovane, neoporezovane i mešovite. vite.

Iz ove evidencije mora se videti na kakav se način postupilo pri razrezu poreza, odnosno utvrđivanju poreske osnovice sa promenama, koje su u toku godine nastale u stanje dotacija, odnosno trošenja rezervnih fondova.

Pri otvaranju prve evidencije rezervnih fondova, poreska će vlast prilikom razreza društvenog poreza 1929. godine, (u koliko iz dosadašnjih poreskih razreznih akata ne može sama utvrditi), međusobnim objašnjenjem saporeskim obveznikom utvrditi i kategorisati postojeće rezervne fondove.

Ovakvo utvrđeno stanje fondova ima se uz potvrdu saopštiti poreskoma obvezniku.

III. Drugostepena poreska vlast mora voditi strogo računa o prednjim uputstvima i o vođenju tačne evidencije o rukovanju sa rezervnim fondovima i ne sme zabroaviti, da su baš ovde u pitanju važni fiskalni interesi, a da se ma kakvi propuštaji ove vrste mogu vrlo često da jave tek pošto prođe rok zastare, a često puta posle decenija (kao u slučaju likvidovanja).

Dužnost je odelenja poreza ministarstva finansija, da prilikom pregleda rada drugostepenih poreskih vlasti obrati naročitu pažnju u kom se stanju nalaze agendi ove evidencije, da li se ona ispravno

vrši i da referente po potrebi pouči u ovome radu u smislu ovih upustava.

12. Kao odbitna stavka priznaje se otpis potraživanja od strane poverioca, koji ne podleži u Kraljevini plaćanju društvenog poreza. No, za bespcresko priznanje ovakvog otpisa potrebno je još, da su ispunjena i sledeća dva uslova: 1) da otpis potraživanja služi isključivo u svrhu sanacije preduzeća — dužnika i 2) da je ovakvo potraživanje nastalo iz uplata u gotovom novcu. Ne može se, dakle besporeski priznati otpis, ukoliko bi isti služio preduzeću — dužniku u druge no sanacijske svrhe, kao ni onda ako je otpisano potraživanje nastalo na primer, iz kreditiranja u robi, iz ma kakvih odobrenja od strane preduzeća — dužnika, iz prenosa sa poverioca podložnog društvenom porezu u zemlji na poverioca, koji u Kraljevini ne podleže tom poreskom obliku, i t. d.

13 Sem napred navedenih odbitaka (tač. 1—11) priznaju se kao izdaci

(1) posredni porezi, takse, carine, porez na poslovni promet, samoupravne dažbine, sem onih koje se udaraju na društveni porez, prirezi za odnosne komore pod uslovom, da su svi ovi faktično plaćeni i da stoje u vezi sa poslovanjem preduzeća.

U koliko su državne takse i samoupravne dažbine plaćene za poslove, koji ne stoje u vezi sa poslovima za postignuće dobitka, već za promenu ili povećanje imovine, iznos njihov ne može se odbiti od poreske osnovice. N. pr. plaćene takse na osnovnu ili povećanu glavnicu, za prenos tapije za kupljeno imanje, i t. sl. ne mogu se odbiti od čistog dobitka;

2) u vrste osiguranja od štete, spadaju osiguranja protiv požara, provale, krađe, pronevere i dr.;

3) odbitku podleže sve pasivne kamate kako po kratkoročnim, tako i po dugoročnim (hipotekarnim) dugovima, po domaćim zajmovima i po zajmovima zaključenim u inostranstvu, i svi rashodi koji povećavaju visinu kamata (provizija, troškova i t. sl.). Ovamo ne spadaju kamate na neplaćene dospjele sume poreza. (Vidi odredbe o porezu na rente član 71. i 72.);

(4) kirije, zakupnine i uopšte svi režijski troškovi za postignuće dobitka, u koliko nisu izuzeti u čl. 82. zakona, odbijaju se ako se odnose na poslovnu godinu, čiji dobitak služi kao poreska osnovica. Zbog toga se troškovi, koji pripadaju ma kojoj drugoj godini, ne mogu odbiti od ovog dobitka.

Sem toga odbijaju se troškovi koji su neophodno potrebni za postignuće dobiti t. j. koji su u vezi sa poslovanjem i koji su faktično učinjeni. Zbog toga, izdaci na dobrotvorne svrhe, poklone, i t. sl. kao i sume rezervisane na pokriće ovakvih izdataka, koji nisu još izvršeni, ne mogu se odbijati od čistog dobitka.

Kao režijski troškovi naročito se smatraju plate i dodaci činovnika i nameštenika, ogrev, osvetlenje, kancelarijski materijal, poštanski, telefonaski i telegrafski troškovi, potrošni materijal kod

industrijskih preduzeća (ugalj, drva, mazivo), troškovi za održavanje zgrada i prostorija, koje su namenjene za poslovanje preduzeća i stanovanja službenika i radnika, ako se time ne povećava vrednost imovine i ako su te zgrade oslobođene plaćanja poreza (kućarine), troškovi za održavanje živog i mrtvog inventara, za nabavku materijala za proizvodnju, sudski troškovi, i dr.

13. Da bi poreska vlast mogla udovoljiti odredbi pretposlednjeg stava člana 83. Zakona preduzeće će prilikom podnošenja poreske prijave predložiti nadležnoj poreskoj vlasti ne samo detaljne preglede o stanju, unosima i utrošcima pojedinog fonda u toku jedne poslovne godine, već će i svaki otpis (izravni i neizravni), rezervisanje ili utrošak dovoljno objasniti i obrazložiti. Ove preglede objašnjenja i obrazloženja uzima poreska vlast u rasmatranje, pa u koliko smatra da nisu dovoljni može od preduzeća zatražiti dalje preglede, objašnjenja, obrazloženja i dokaze odnosno može u smislu poslednjeg stava člana 108. zakona, a u granicama člana 120. zakona, preduzeti preslušanje svedoka, i izvršiti pregled poslovnih knjiga preduzeća.

Ako poreska vlast i nakon ovih izvida bude smatrala da otpisi odnosno rezervisanja (tačka 6. i 7. člana 83. zakona) nisu primerena ili nisu dovoljno opravdana, pribaviće zvaničnim putem mišljenje stručnih lica i to u prvom redu od odnosnih stručnih organa državnih ili banovinskih. U koliko takovih ne bi bilo poreska vlast može da ovo mišljenje pribavi i od drugih stručnih lica ili postojećih stručnih ustanova. Pri oceni rezervnih fondova iz tačke 7. člana 83. zakona drugostepena poreska vlast treba da ima u vidu odredbu poslednjeg stava tačke 7. člana 83. zakona po kojoj ti rezervni fondovi ne mogu biti veći od one imovinske vrednosti zbog koje su oni i osnovani.

Da bi poreska vlast mogla kontrolisati stanje tih fondova, potrebno je, ne samo da su ovi fondovi bili namenjeni za pokriće izdataka i gubitaka tačno označene vrsti (tač. 7. čl.83.), nego da u poslovnim knjigama preduzeća postoji za svaki odnosni fond posebni konto (račun) iz koga će se videti, kad je dotični fond osnovan i kad su i sa kolikim sumama vršene dotacije. Čim suma rezervnog fonda dostigne onu vrednost, koju je odnosni predmet po knjigama imao kad je fond osnovan, ne mogu se više poreski uvažavati dotacije ovom fondu.

Za sve postojeće rezervne fondove drugostepena će poreska vlast stalno voditi posebnu evidenciju u knjizi preduzeća obaveznih na javno polaganje računa. U ovu evidenciju unosiće se za svako preduzeće stanje svakog pojedinog fonda a početku poslovne godine, dotacije ili utroške u toku te godine, te stanje koncem iste godine. Pored toga za svaki će se fond naznačiti je li pravi rezervni fond sa kojim preduzeće slobodno raspolaže, ili je vezani fond koji pretstavlja korekturu dotičnog dela imovine. S tim u vezi za svaki će se fond naznačiti je li oporezovan, neoporezovan ili je mešovit. Za potonji mešoviti fond ima se još naznačiti koliko je od njega opo-

rezovano, a koliko neoporezovano. Stanje, dotacija i utrošak ovih fondova po spomenutoj evidenciji mora se poklapati sa stanjem istih fondova po bilansu i po razreznom rešenju drugostepene poreske vlasti.

Član 85.

Svi poreski obveznici po ovom obliku poreza dužni su, na pismeni zahtev poreske vlasti, dati uviđaj u svoje knjige i račune.

Ako ne udovolje ovom zahtevu, koji se može za jednu poresku godinu ponavljati, kazniće se za svaki slučaj neudovoljenja ponaosob sa10.000 do 100.000 dinara, a razrez poreza izvršiće sama poreska vlast služeći se načinom iz pretposlednjeg stava člana 81 Zakona, ne lišavajući ih time krivične odgovornosti iz člana 142 i 142a) Zakona.

K članu 85.

Lica podložna društvenom porezu dužna su da na pismeni zahtev poreske vlasti, pod pretnjom kazne iz člana 138, daju poreskoj vlasti pismena obaveštenja kao i specifikacije pojedinih stavaka završnih računa.

Pored toga poreskoj je vlasti dato pravo po članu 85. da može odrediti i neposredni uviđaj u knjige i račune ovom porezu podložnih lica ne tražeći od njih pristanak (vidi suprotno pravo kod tečevine član 120. prvi stav).

Za preglede knjiga i računa odrediće poreska vlast kog stručno veštog državnog činovnika. U nedostatku ovih može se za pregled odrediti koje drugo stručno privatno lice, nadležno zvanično zakleto, u kom će slučaju pregledu prisustvovati jedan državni činovnik, koji je potpuno vešt razrezu poreza po ovom obliku.

Lice, kome je poveren pregled. mora imati pismeno naređenje (rešenje) za pregled i, sem toga, mora uručiti pre početka rada obvezniku uredno izdani pismeni zahtev da dozvoli pregled, u kom se moraju predočiti sankcije, ako zahtevu ne udovolji.

O izvršenom pregledu i nađenom stanju sastaviće se zapisnik. (Vidi detaljnija upustva k članu 120. pravilnika o sastavu zapisnika i o činjenicama, koje se u njemu moraju konstatovati). Ako obveznik ne dozvoli pregled sastaviće se o tom kratak zapisnik, a poreska će ga vlast kazniti po čl. 85. i izvršiti razrez na osnovu svojih podataka.

Važan je zakonski postulat, da se uviđaj u knjige ima ograničiti samo na ona pitanja, koja uplivišu na pravilan raspored poreza. Prema tome zabranjeno je uviđaj proširavati na pitanja, dokumenta i rad preduzeća, koja konkretno nisu od važnosti za poresku vlast.

Kad poreski obveznici ne udovolje zahtevu poreske vlasti da se dadu knjige i računi na uvid ili pregled, kazniće se novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara prema nahođenju poreske vlasti. Za jednu poresku godinu zahtev za pregled knjiga može se ponavljati sve dotle, dok poreski obveznik tražene knjige i račune ne stavi na raspoloženje za pregled. Za svaki slučaj neudovoljenja zahtevu treba izreći zasebnu kaznu, no s tim da svaka naredna kazna bude veća od prethodne. Kažnjavanjem po ovom članu poreski obveznik se ne lišava krivične odgovornosti i kazne iz člana 142 i 142a.

Poreska stopa.

Član 86.

I. Na ime poreza na dobitak preduzeća obveznih na javno polaganje računa plaća se od dobitka, proračunatog po čl. 81. do 84.:

1) osnovni porez sa:

a) za regulativne štedionice i gradske štedionice	10%
b) za industrijska i rudarska preduzeća kao i zadruge koje ne ispunjavaju uslove za oslobođenje	11%
v) za sva ostala preduzeća	12%

2) dopunski porez koji iznosi:

2%	ako	rentabilitet	ne	prelazi	6%	uloženog	kapitala
3%	«	«	«	«	8%	«	«
4%	«	«	«	«	10%	«	«
5%	«	«	«	«	12%	«	«
6%	«	«	«	«	14%	«	«
7%	«	«	«	«	16%	«	«
8%	«	«	«	«	18%	«	«
9%	«	«	«	«	20%	«	«
10%	«	«	«	«	22%	«	«
11%	«	«	«	«	24%	«	«

12%	ako	rentabilitet	ne	prelazi	30%	uloženog	kapitala
13%	«	«	«	«	40%	«	«
14%	«	«	«	«	50%	«	«
15%	«	«	«	«	60%	«	«
16%	«	«	«	«	70%	«	«
17%	«	«	«	«	80%	«	«
18%	«	«	«	«	90%	«	«
19%	«	«	«	«	100%	«	«
20%	«	«		prelazi	100%	«	«

Ali osnovni i dopunski porez ne sme biti manji od minimalnog poreza koji iznosi i to:

2% tj. 2 dinara od osnova koji ne prelazi 5,000.000 dinara
3% tj. 3 » » » » » » 10,000.000 «
4% tj. 4 » » » » » » 15,000.000 »
5% tj. 5 » » » » » » 20,000.000 »
6% tj. 6 » » » » » » 25,000.000 »
7% tj. 7 » » » » » » 30,000.000 »
8% tj. 8 » » » » » » 50,000.000 »
9% tj. 9 » » » » » » 100,000.000 »
10% tj. 10 » » » » prelazi 100,000.000 »

Kao osnov minimalnog poreza uzima se i to: a) kod industrijskih, trgovačkih, i rudarskih preduzeća i zadruga, godišnji robni bruto promet dodavši bruto prihod od sviju imovinskih predmeta i prava, — b) kod osiguravajućih društava iznos godišnjih bruto premija (podrazumevajući reosigurane premije) po odbitku storniranih poslova i bonusa, dodavši bruto prihod sviju imovinskih predmeta i prava, — v) kod novčanih zavoda, štedionica, kreditnih zadruga i t. sl. godišnji bruto prihod sviju imovinskih predmeta i prava. Od tog prometa odnosno prihoda izuzimaju se prihodi oslobođeni od društvenog poreza. Niukom slučaju minimalni porez ne sme biti manji od:

2% tj. 2 din. od ulož. kapitala, koji ne prelazi 5,000.000 din.
3% tj. 3 » » » » » « « 10,000.000 «
4% tj. 4 » » » » » » » 15,000.000 «
5% tj. 5 » » » » » » » 20,000.000 «
6% tj. 6 » » » » » » » 25,000.000 «
7% tj. 7 » » » » » » » 30,000.000 «
8% tj. 8 » » » » » » » 50,000.000 «
9% tj. 9 » » » » » » » 100,000.000 «
10% tj. 10 » » » » » prelazi 100,000.000 «

U slučaju privremenog razreza poreza po čl. 80 kao minimalni porez, ako se isti u pomanjkanju uložnog kapitala ne može razrezati po odredbama prednjeg stava, uzeće se 2% t. j. 2.— dinara od 1000.— dinara od čiste imovine.

Preduzećima koja podleže plaćanju posebnog poreskog dodatka (tač. II. čl. 86) minimalni porez, izračunat po prednjim odredbama, uzeće se u dvostrukom iznosu.

Samoupravni prirezi mogu se udarati samo na 50% minimalnog poreza.

U slučaju sticaja poreskih stopa pod tač. 1. a., b., v. kod istog poreskog obveznika, primenjuje se na sve samo viša poreska stopa.

Kod primene više stope dopunskog poreza ne može porez biti veći od poreza po najbližoj nižoj stopi, uvećanog razlikom dobitka, zbog kojeg se primenjuje viša poreska stopa.

Rentabilitet se utvrđuje iz odnosa dobitka, koji služi kao poreska osnovica i uloženog kapitala dotičnog preduzeća.

Kao uloženi kapital preduzeća smatra se: po stanju knjiga pr-

vog dana poslovne godine uplaćena osnovna glavnica, opšti rezervni fond i svi ostali u bilansu iskazani pravi rezervni fondovi s kojima preduzeće slobodno raspolaže, zatim preneseni dobitak iz prošle godine i povećanje glavnice, u koliko je uplaćeno u prvoj polovini po odbitku prenetog gubitka iz prošle godine. Od ovako proračunatog uložnog kapitala odbiće se radi proračuna rentabiliteta oni bilančni iznosi kojih prihodi ne ulaze u poresku osnovicu.

Kao osnovna glavnica kod akcionarskih društava i komanditnih društava na akcije smatra se uplaćeni osnovni kapital: kod zadruga suma uplaćenih udela zadrugara, a kod društava sa ograničenim jemstvom, kao i kod rudarskih društava, temeljne uplate odnosno vrednost kuksa, u obadva poslednja slučaja zajedno sa doplatama.

Kod preduzeća koja nemaju ni jedan od elemenata uložnog kapitala (stav deveti tačke I. člana 86), uzima se da je rentabilitet 10%.

Pri proračunavanju osnovnog i dopunskog poreza zaokružuje se poreska osnovica na nižu punu stotinu dinara.

Na dopunski porez ne može se udarati nikakav samoupravni prirez.

I a) Dividende po akcijama, dobici iz člana 81 kao i koristi i kamate iz tačke 4) člana 82 ovog Zakona podleže plaćanju dodatnog poreza i to u momentu kada se isplaćuje ili u računu odobravaju zainteresovanim licima.

Ovaj dodatni porez iznosi:

10% od ukupnog iznosa ovom porezu podložnih isplata ili odobrenja koji pretstavlja najviše 4% od uloženog kapitala,

15% od ukupnog iznosa ovom porezu podložnih isplata ili odobrenja koji pretstavljaju najviše 6% od uloženog kapitala,

20% od ukupnog iznosa ovom porezu podložnih isplata ili odobrenja koji pretstavljaju najviše 10% od uloženog kapitala.

25% od ukupnog iznosa ovom porezu podložnih isplata ili odobrenja koji pretstavljaju preko 10% od uloženog kapitala.

Ovaj porez dužna su preduzeća iz člana 74 Zakona predati državnoj blagajni najkasnije u roku od 15 dana po isplati odnosno odobrenju, a mogu ga primaocu porezu podložnih suma zaračunati. Ako se utvrde neispravnosti pri predaji tog poreza a na štetu državne blagajne, šteta će se odmah nadoknaditi sa 8% interesa za sve odnosno vreme. Definitivni razrez ovog poreza izvršiće finansijske direkcije zajedno sa razrezom društvenog poreza za dotičnu poresku godinu a na osnovu prijave koju će preduzeća koja isplaćuju ili u računu odobravaju ovom dodatnom porezu podložne iznose podnositi istoj zajedno sa prijavom društvenog poreza. Ako se kod podnošenja ove prijave ustanovi delo utaje, primeniće se odredbe iz člana 142 i člana 142a) Zakona.

Ovom dodatnom porezu podleže i svi likvidacioni viškovi imovine koji se oporezuju po propisima stava trećeg člana 77 Zakona.

Na ovaj dodatni porez ne mogu se udarati samoupravni prirezi. Za ovaj dodatni porez ne mogu da važe nikakva pa ni ranije data oslobođenja od poreza.

II. Neovisno od redovnog društvenog poreza koji se razrezuje po odredbama tačke I. ovoga člana, ustanovljava se posebni poreski dodatak na ukupni bruto promet obavljen u poslovnoj godini pre poreske, ako i kad isti prelazi 1,000.000.— dinara izuzimajući samo izvoz u inostranstvo, i to:

od prvih punih	1,000.000.—	dinara	0.3%
od navedenih započetih ili punih	2,000.000.—	»	0.4%
» » » » »	3,000.000.—	»	0.5%
» » » » »	5,000.000.—	»	0.6%
» » » » »	8,000.000.—	»	0.7%
» » » » »	10,000.000.—	»	0.8%
» » » » »	20,000.000.—	»	0.9%
od svake naredne sume preko	50,000.000.—	»	1. %

Pre primene poreske stope izuzeće se iz poreske osnovice deo prometa sa inostranstvom.

Ovom posebnom poreskom dodatku podleže:

a) ona industrijska preduzeća-obveznici društvenog poreza, koja robu prodaju neposredno potrošačima preko svojih filijala, prodavnica i komisionarskih stovarišta ili preko trećih fizičkih ili pravnih lica;

b) ona trgovačka i zanatska preduzeća-obveznici društvenog poreza koja pored glavne radnje imaju i filijale (prodavnice) za prodaju robe neposredno potrošačima;

v) svi veliki magacini obveznici društvenog poreza, koji neposredno potrošačima prodaju mnogovrsnu robu koja po svojoj prirodi spada u razne proizvodne i trgovačke grane.

Ne podleže uopšte ovom posebnom poreskom dodatku akcionarska preduzeća, koja se bave proizvodnjom i prodajom ogrevnog materijala (drva i uglja), građevnog materijala, veštačkih đubriva, mlinovi, kao ni novinska, ni štamparska preduzeća.

Svi poreski obveznici, koji podleže ovom posebnom poreskom dodatku, dužni su na pismeni zahtev poreske vlasti dati uviđaj u svoje poslovne knjige i račune, u protivnom kazniće se novčano od 1.000.— do 10.000.— dinara, a razrez izvršiće im se na osnovu predležećih podataka.

Ovaj posebni poreski dodatak razrezaće se u sedištu uprave preduzeća (centrale), i na nj se ne mogu udarati nikakvi samoupravni prirezi.

U svemu ostalom važe i za ove poreske obveznike odredbe zakona o neposrednim porezima.

K članu 86.

(Vidi odredbe o razrezu u pravilniku k članu 127. tač. 2. b.).

U čl. 86. određene su tri vrste društvenog poreza: a) osnovni porez; b) dopunski porez; i v) minimalni porez.

I. Osnovni porez plaća se od porezu podložnog dobitka (poreske osnovice) proračunatog po članu 81. do 84. zakona i to:

1) za regulativne i gradske štedionice po poreskoj stopi 10%;

2) za industrijska i rudarska preduzeća, kao i zadruge, koje ne ispunjavaju uslove za oslobođenje po poreskoj stopi 11%

3) za sva ostala preduzeća, po poreskoj stopi 12%.

U slučaju sticaja više stopa kod istog poreskog obveznika, primenjuje se samo viša poreska stopa. Ako na pr. industrijsko ili rudarsko preduzeće ima posebne dućane — stovarišta — za prodaju svojih proizvoda, ili novčani zavod ima strugaru, brodarstvo, onda se plaća osnovni porez po najvišoj poreskoj stopi 12%.

II. Dopunski porez plaća se od iste poreske osnovice, koja služi za razrez osnovnog poreza. Da bi se odredila stopa ovog poreza potrebno je prethodno izračunati rentabilitet preduzeća. Rentabilitet se utvrđuje iz odnosa porezu podložnog dobitka (poreska osnovica) i uloženog kapitala dotičnog preduzeća po odbitku vrednosti onih bilančnih pozicija čiji prihodi ne ulaze u poresku osnovicu (na pr. vrednost zgrada koje podleže kućarini, vrednost zemljišta, vrednost državnih papira, akcije drugih preduzeća, vrednost imovine, uložene u konzorcijalne poslove itd.). Radi proračuna rentabiliteta, od uloženog kapitala odbiće se vrednost ovih imovinskih objekata onako, kako je u bilansu pokazana, bez uvažavanja ikakve amortizacije na tim objektima, jer se amortizacija na ovim predmetima po zakonu ne uvažava. Primer: zgrada u bilansu pokazana sa 1,000.000.— dinara, protivstavka u pasivi za amortizaciju 900.000.— dinara uzeće vrednost od 1,000.000.— dinara uz to utvrditi da ranijih godina nije vršena neposredna amortizacija na aktivi u kom bi se slučaju sumi od 1,000.000.— dodala suma neposredno izvršene amortizacije. Ako je vrednost objekta valorizirana uzeće se vrednost dobivena valorizacijom bez ikakvih amortizacija ili neposrednih otpisa .

Kao uloženi kapital preduzeća smatra se: po stanju knjiga prvog dana poslovne godine uplaćena osnovna glavnica, opšti rezervni fondovi i svi ostali u bilansu iskazani pravi rezervni fondovi, sa kojima preduzeće slobodno raspolaže, kao i preneti dobitak iz prošle godine i povećanje glavnice, u koliko je uplaćeno u prvoj polovini dotične poslovne godine, a isto tako i onaj kapital čije se kamate unose u poresku osnovicu po stavu drugom tačke 4 člana 82 zakona.

1. Prvi je elemenat, iz kojeg se sastoji uloženi kapital, — osnovna glavnica. Kao osnova glavnica smatra se kod akcionarskih preduzeća i komanditnih društava na akcije, uplaćeni osnovni kapital: kod zadruga suma uplaćenih udela zadrugara, a kod društava sa ograni-

čenim jamstvom, kao i kod rudarskih društava, temeljne uplate odnosno vrednosti kuksa, no u obadva poslednja slučaja zajedno sa doplatama. Pod kuksom se razumevaju udeli članova rudarskog društva u rudarskoj imovini. Oni glase na ime, a izdaje ih rudarska vlast.

Kad se osnovna glavnica u toku poslovne godine poveća (kod akcionarskih društava i kod komanditnih društava na akcije usled izdavanja novih akcija ili povećanja vrednosti postojećih akcija; kod zadruga usled upisa udela novih zadrugara; i kod društava sa ograničenim jamstvom i rudarskih društava usled naplaćivanja doplata od članova društava), i u prvoj polovini poslovne godine uplati, dodaje se sumi osnovne glavnice i ulazi s njom kao sastavni deo uloženog kapitala.

Pri povećanju osnovne glavnice kod akcionarskih društava i komanditnih društava na akcije, nema značaja na koji se način uplata vrši, da li uplatama novih akcionara, doplatama starih akcionara ili iz rezervnih fondova samih društava.

Kao oslovna glavnica kod inostranih preduzeća smatra se kapital, koji je društvo prijavilo vlasti za registraciju i protokolaciju firme. U koliko ne postoji ovakva prijava, a i inače se ne može visina osnovnog kapitala utvrditi, postupiće se po narednom stavu.

Kao osnovna glavnica državnih i samoupravnih preduzeća smatra se ona vrednost koju je država ili samouprava kao svoju imovinu u preduzeće unela.

2. Drugi elemenat iz kojeg se sastoji uloženi kapital, jest opšti rezervni fond i svi ostali u bilansu iskazani pravi rezervni fondovi, sa kojima preduzeće slobodno raspolaže. Kao ovakvi fondovi (opšti i pravi rezervni fondovi) smatraju se oni fondovi, čiji su unosi (dotacije) po tač. 9. čl. 82. i eventualni viškovi u fondovima, koji se stavljaju po tač. 7., 8. i 9. čl. 83. već oporezovani.

Sem toga, čine sastavni deo uloženog kapitala i vrednosti, koje su po čl. 3. zakona od 7-VIII-1926. o valorizovanju bilančne vrednosti investicija propisno utvrđeni kod društava obvezanih na javno polaganje računa.

3. Treći je elemenat uloženog kapitala preneseni dobitak iz prošle godine, jer je on, kao nepodeljen udeonicama (akcionarima) također jedan činilac u stvaranju prihoda. Sledstveno tome od uloženog kapitala se odbija preneti gubitak iz ranijih godina.

4. Četvrti elemenat iz kojeg se sastoji uloženi kapital je onaj kapital čije se kamate unose u poresku osnovicu po tačci 4 člana 82 zakona.

5. U onim slučajevima kad ne postoji ni jedan od nabrojana četiri elementa uložnog kapitala rentabilitet se uzima sa 10%. Takvi izuzetni slučajevi mogu se javiti kod ponekih državnih i samoupravnih tekovinskih preduzeća, osiguravajućih društava na načelu uzajamnosti, i t. sl.

III. Minimalni porez razrezuje se kao privremeni porez za novoosnovana preduzeća (čl. 80), odnosno kao definitivni porez za već postojeća preduzeća.

Privremeni minimalni porez razrezuje se prema uložnom kapitalu sa stopama određenim u trećoj rečenici stava drugog tačke I. člana 86 Zakona. No, ako nema uložnog kapitala onda će se po odredbi stava trećeg iste tačke I. čl. 86 Zakona privremeni minimalni porez razrezati od čiste imovine i to sa stalnom stopom od 2%. Čista imovina pretstavlja višak celokupne imovine i potraživanja prema celokupnim dugovanjima.

Definitivni minimalni porez razrezuje se onda kad nema osnovice za razrez osnovnog i dopunskog poreza, ili kad osnovni i dopunski porez po odbitku eventualnog plaćenog službeničkog poreza na plate iz t. 8 čl. 82 Zakona iznose manje od minimalnog poreza. Definitivni minimalni porez razrezuje se na način određen u prvoj i drugoj rečenici stava drugog tačke I. čl. 86 Zakona. U slučaju da postoji mešovito preduzeće, onda će zbir svih osnova iz druge rečenice stava drugog tačke I. čl. 86 Zakona sačinjavati jednu osnovicu za razrez minimalnog poreza takvog preduzeća.

Niukom slučaju minimalni porez ne može biti manji od poreza proračunatog po uložnom kapitalu u smislu poslednje rečenice stava drugog tačke I. čl. 86 Zakona.

Kad se radi o preduzećima podložnim posebnom poreskom dodatku (tač. II. čl. 86 Zakona) minimalni porez izračunat po prednjim odredbama uzeće se u dvostrukom iznosu.

Samoupravni prirezi mogu se razrezivati samo na 50% minimalnog poreza, bilo privremenog ili definitivnog .

IV. Posebnom poreskom dodatku po tačci II. člana 86 zakona podleže i to:

a) ona industrijska preduzeća - obveznici društvenog poreza koja robu prodaju neposredno potrošačima preko svojih filijala, prodavnica ili komisionarskih stovarišta ili preko trećih fizičkih ili pravnih lica;

b) ona trgovačka i zanatska preduzeća - obveznici društ. poreza, koja pored glavne radnje imaju i filijale (prodavnice) za prodaju robe neposredno potrošačima;

v) svi veliki magacini t. j. oni obveznici društvenog poreza koji neposredno potrošačima prodaju mnogovrsnu robu koja po svojoj prirodi spada u razne proizvodne i trgovačke grane.

Sva ova preduzeća podležaće pod navedenim uslovima posebnom poreskom dodatku ako i kad njihov celokupni bruto promet obavljen u poslovnoj godini pre poreske bude premašio 1,000.000 din. Pod celokupnim prometom ima se razumevati ne samo promet obavljen sa potrošačima nego i sav ostali obavljeni promet u zemlji i inostranstvu kako od preduzeća (centrale) tako i od svih njegovih ogranaka. Prema tome kod prosuđivanja pitanja da li promet ovom posebnom poreskom dodatku podložnog preduzeća premašuje godišnje din 1,000.000 ili ne, treba uzeti u račun izloženi celokupni promet. Tek pošto se na ovaj način utvrdi poreska podložnost izlučuje se promet obavljen sa inostranstvom, a sav preostali ostatak služi kao osnovica za razrez ovog posebnog poreskog dodatka.

Pod bruto prometom koji podleži posebnom poreskom dodatku podrazumeva se visina ugovorene ili primljene naknade (za gotovo ili kredit) za ustupljenu ili prodatu robu bez ikakvih odbitaka za podvoz, dažbine, trošarinu i t. d.

Promet obavljen od preduzeća u poslovanju sa potrošačima na osnovu prikupljenih narudžaba preko svojih trgovačkih putnika ne podleži posebnom poreskom dodatku, u koliko se preduzeće nije istovremeno bavilo i neposred. prodajom potrošačima na način izložen u tačci II. člana 86. zakona, u kom slučaju plaća ovaj posebni poreski dodatak od celokupong svog prometa kako je gore izloženo.

Kod industrijskih, trgovačkih i zanatskih akcionarskih preduzeća smatra se neposrednom prodajom potrošaču prodaja one robe, koja je bila na skladištu kod ogranaka rečenih preduzeća. Kod velikih magacina pako smatra se neposrednom prodajom potrošaču svaka prodaja obavljena bilo kod samog preduzeća ili njegovih ogranaka.

Potrošačem se smatra ono lice, koje je gotovu robu izloženu na prodaju nabavilo za ličnu sopstvenu upotrebu ili utrošak. Prodaja fabrikata, sirovina i t. sl. kupcu za njegovu soptsvenu proizvodnju ili upotrebu u njegovom privrednom radu za plasiranje sopstvenih gotovih prerađevina trećim licima kao potrošačima, ne smatra se prodajom robe potrošaču. U ovom potonjem slučaju preduzeće ne podleži plaćanju posebnog poreskog dodatka, u koliko se istovremeno ne bavi i neposrednom prodajom potrošačima na način izložen u tačci II. člana 86. zakona, jer onda plaća ovaj posebni poreski dodatak od celokupnog svog prometa kako je gore izloženo.

Ne podleži posebnom poreskom dodatku neposredna prodaja vlastitih proizvoda preduzeća njegovim radnicima i nameštenicima za njihovu sopstvenu upotrebu i utrošak, u koliko se preduzeće istovremeno ne bavi i neposrednom prodajom drugim potrošačima u smislu tač. II. čl. 86 Zakona.

Preduzeća koja podleže plaćanju posebnog poreskog dodatka dužna su da u svojoj godišnjoj poreskoj prijavi izjave ne samo promet obavljen sa potrošačima nego i sav ostali obavljeni promet kako u zemlji tako i u inostranstvu, naznačivši podjedno zasebno koliko od toga prometa otpada na promet obavljen sa inostranstvom.

U cilju kontrole obavljenog prometa poreske će vlasti svake godine pravovremeno prikupiti kod carinarnica, pošte, parobrodarskih društava, transportnih preduzeća i t. d. podatke o primljenoj i otpremljenoj robi svakog pojedinog preduzeća podložnog plaćanju posebnog poreskog dodatka.

Na osnovu ovako prikupljenih zvaničnih podataka i podataka podnete poreske prijave, nadležna će poreska vlast uzeti u rasmatranje prijavljeni promet. U koliko se ukaže potreba obaviće daljnje izvide, tražiće od preduzeća objašnjenja i dokaze, a po potrebi izvršiće i uviđaj u poslovne knjige, fakture, korespondenciju, zaključnice, obračune i ostale isprave (čl. 85. 108 i 127 zakoan i čl. 120 pravilnika). Preduzeće koje ne bi dalo uviđaj u knjige kazniće se novčano od 1.000.— do 10.000.— dinara. Ovu kaznu izriče nadležna Finansijska direkcija protiv čije presude postoji pravo žalbe u roku od 15 dana na Odeljenje poreza ministarstva finansija.

Ako preduzeće koje je prodavalo robu neposredno potrošaču podnese negativnu izjavu ili podnese neistinitu izjavu u pogledu ukupno obavljenog prometa, ili ne dade objašnjenja koja od poreske vlasti budu od njega zatražena, ili ne dozvoli uviđaj u knjige i račune nadležna će poreska vlast po utvrđenju činjenica izvršiti razrez poreza na osnovu podataka sa kojima bude raspolagala, a preduzeće će u koliko budu postojali elementi poreske krivice, krivično progoniti po odredbama člana 142 zakona.

Posebni poreski dodatak smatra se neposrednim porezom, koji se unosi u poresku osnovicu po odredbama tačke 1 člana 82 zakona.

Na razrezati posebni poreski dodatak ne mogu se udarati nikakovi samoupravni prirezi.

V. Dodatni porez iz poslednjeg stava tačke I. člana 86 Zakona plaća se na sve dobitke, koje preduzeća iz člana 74 Zakona (bilo da podleže plaćanju društvenog poreza bilo da su od njega oslobođena po odredbama Zakona o neposrednim porezima ili specijalnim zakonima) isplaćuju ili u računu odobravaju pravnim ili fizičkim licima kao sudeonicima u dobitku dotičnog preduzeća bilo pod kojim nazivom, kao: dividende po svima vrstama akcija; dobici društava s o. j.; dobici rudarskih društava na kukse; dobici osiguravajućih društava; dobici štedionica; interesi po zadružnim udelima; dobici državnih i samoupravnih tekovinskih preduzeća; dobici inostranih pravnih lica iz tačke 3 člana 74 Zakona. Pod napred pobrojanim dobicima podrazumevaju se ne samo dobici pokazani po bilansu već i svi ma na koji način podeljeni dobici, osobito oni iz stava drugog člana 81 Zakona. Dalje, podleže ovom dodatnom porezu sve naknade, koristi i kamate iz tačke 4 člana 82; viškovi isplaćeni prilikom likvidacije ili fuzije preduzeća iznad imovine poslednjeg oporezovanog bilansa; raspodela svih vrsti rezervi ili drugih postojećih fondova, pa i latentnih rezervi; izdavanje gratis akcija i t. sl.

Ovom dodatnom porezu ne podleže viškovi podeljeni među zadrugare u odnosu poslovanja sa zadrugom koja uživa oslobođenje po čl. 76 odnosno olakšicu po čl. 84 Zakona.

Ovaj dodatni porez dužna su preduzeća ustegnuti i državnoj blagajni predati najkasnije u roku od 15 dana po isplati ili odobrenju.

Predaja poreza vrši se uz istovremeno podnošenje u triplikatu sastavljenog spiska po ovom obrascu:

Ime preduzeća koje vrši isplatu: ....

....

sedište: .... ulica .... br. ....

SPISAK

podeljenih dobitaka padložnih dodatnom porezu iz poslednjeg stava tačke I. člana 86 Zakona o neposrednim porezima.

1	2	3	4	5		9		7
Redni broj	Dan isplate ili odobrenja u računu	Strana dnev. ili knjige blagajne	Vrsta podeljenog dobitka (dividenda, naknada, korist, kamata ili na drugi način podeljeni dobitak	Iznos podeljenog dobitka		Porez		Napomena
				Dinara	p.	Dinara	p	

Izjavljujemo da smo podatke uneli po najboljem znanju i savesti.

U .... dana .... 19 .... god.

Potpis preduzeća:

....

....

U ovaj spisak unose se isplate ili odobrenja u račun onim redom kako su bila provedena u knjigama preduzeća. Na jednom primerku spiska Poreska uprava potvrđuje primljenu sumu uz stavljanje zvaničnog štambilja i potpisa dvojice činovnika (blagajnika i likvidatora) i vraća ga preduzeću kao dokaz da je u spisku označena suma plaćena. Drugi primerak spiska, na kojem se takođe stavljaju podaci o plaćenoj sumi, redni broj dnevnika i potpisi blagajnika i likvidatora ostaje u pohrani kod Poreske uprave i čuva se uz knjigu obveznika dodatnog poreza. Treći primerak spiska dostaviće poreska uprava finansijskoj direkciji, koja će ga priložiti razreznom aktu društvenog poreza za dotičnu godinu u svrhu kontrolisanja tačnosti prijave za razrez dodatnog poreza.

Budući da je ovaj porez objektivni poreski oblik, to se poreskim obveznikom smatra samo preduzeće koje dobitak deli. No, iznimno Zakon dozvoljava da može ono otpadajući porez zaračunati primaocu oporezovanih suma.

Obveznici društvenog poreza dužni su svake godine uz prijavu za razrez društvenog poreza podneti i prijavu (pozitivnu ili negativnu) za razrez dodatnog poreza, i to po sledećem obrascu:

PRIJAVA

za dodatni porez (poslednji stav člana 86-I) za poresku godinu 19 . .

Naziv preduzeća . . . .
Sedište uprave . . . . ,
Poslovna godina je počela . . . . . . a završila je . . . . .

POREZU PODLOŽNI DOBITAK IZNOSI:

VRSTA PODELJENOG DOBITKA	Podela je izvedena	
	u bilansu na kraju poslovne godine	u teku poslovne godine
1) Dividende: po običnim akcijama, po prioritetnim akcijama		
2) Dobitak (čl. 81): kod zadruga podeljen srazmerno zadrugarskim udelima		
kod društava sa ograničenim jamstvom podeljen srazmerno udelima i doplatama		
kod rudarskih društava podeljen srazmerno kuksovima i doplatama		
kod osigur. društava podeljen srazmerno udelima		
kod državnih i samoupravnih tekovinskih preduzeća ustupljen državi odnosno samoupravi . .		
kod inostranih pravnih lica ustupljen centrali .		
3) Kamate odobrene ili plaćene na sopstveni kapital stav prvi tačka 4 čl. 82):		
kod zadruga po zadrugarskim udelima		
kod društava sa ograničenim jamstvom po udelima i doplatama		
kod rudarskih društava po kuksovima i doplatama		
kod osiguravajućih društava po udelima . . .		
kod državnih i samoupravnih tekovinskih preduzeća po uloženoj osnovnoj glavnici i po potraživanjima države odnosno samouprave		
kod inostranih pravnih lica po uloženoj osnovnoj glavnici i potraživanjima inostranih lica . . .		
4) Ostale kamate na kapital iz tač. 4 čl. 82: . .		
kamate na zajmove date na temelju deonih zadužnica, založnica ili hipotekarnog osiguranja . .		
kamate na stalne pozajmice date preduzeću od fizičkih lica		

POREZU PODLOŽNI DOBITAK IZNOSI:

VRSTA PODELJENOG DOBITKA	Podela je izvršena	
	u bilansu na kraju poslovne godine	u toku poslovne godine
5) Specijalne koristi osnivača ili drugih članova preduzeća (čl. 81 i stav prvi tačke 4 čl. 82):		
preterano visoke plate i tantijeme		
bonifikacije i provizije od obavljenog prometa . .		
nezaračunate ili premalo zaračunate kamate na dugovanja preduzeća		
previše odobrene kamate na potraživanja od preduzeća . . . . , , , ,		
previsoko zaračunate provizije za garancije date preduzeću		
previsoko plaćena cena za robu ili za hartije od vrednosti prodate preduzeću		
nezaračunata ili premalo zaračunata cena za robu ili hartije od vrednosti kupljene od preduzeća .		
obaveze prenete na preduzeće bez naknade ili bez dovoljne naknade (na pr.: preneta dubiozna ili nenaplativa potraživanja, preneta garantovanja i dr.) . . . . , , ,		
oslobođenje od obaveza prema preduzeću bez naknade ili bez dovoljne naknade (na pr.: otpis dugovanja prduzeću)		
primljene koristi koje pripadaju preduzeću (na pr.: naplaćivanje potraživanja ili prihod od prodaje, koji pripadaju preduzeću)		
prevaljivanje na preduzeće sopstvenih troškova .		
troškovi i izdaci inostrane centrale ili posestrimskog preduzeća stavljeni na teret preduzeća u državi (na pr.: plate činovnika u inostranstvu i drugo)		
troškovi i izdaci države ili samouprave stavljeni na teret njihovog tekovinskog preduzeća . . .		
Svega:		

Porezu podložni dodatak, dakle, iznosi:
podela izvršena u bilansu na kraju godine . . . . dinara
podela izvršena u toku godine . . . . dinara
Ukupno: . . . . dinara

Izjavljujemo da su podaci uneti na osnovu potvrđenih i uredno vođenih knjiga po našem najboljem znanju i savesti.

U . . . . dana . . . . . . 19 , ,

Potpis prijavitelja:

Za netačnost i neblagovremenost ove prijave važe iste kaznene sankcije kao za prijavu društvenog poreza.

Finansijska direkcija rasmotriće prilikom razreza društvenog poreza i prijavu za razrez dodatnog poreza i proveriti da li je preduzeće u njoj zaista pokazalo sve iznose koji podleže tome porezu, pa će zajedno sa društvenim porezom za dotičnu godinu definitivno razrezati i dodatni porez i to istim rešenjem, kojim bude razrezan društveni porez. Ukoliko bude direkcija tom prilikom našla da iznosi za oporezivanje dodatnim porezom nisu tačno prijavljeni, ona će za neplaćene sume poreza odrediti naplatu 8%-tnog interesa za sve odnosno vreme, a protivu prduzeća povesti krivični postupak zbog kažnjivog dela iz člana 142 Zakona.

Poreske uprave osnovaće na osnovi podataka dostavljenih im od finansijske direkcije zasebnu evidenciju preduzeća koja podleže plaćanju dodatnog poreza i na osnovu toga kontrolisati da li je taj porez plaćen i zravilno obračunat.

Kontrola poreske uprave sastoji se u tom, da odmah po primitku pomenutih obaveštenja od finansijskih direkcija a na osnovi kod nje nalazećih se spiskova plaćenog dodatnog poreza proveri, da li je na sve te iznose već plaćen odgovarajući porez.

Ako se ovaj porez ne plati u roku od 15 dana od dana izvršene podele dobitka (isplate ili odobrenja), naplata će se izvršiti egzekutivnim putem sa 6% kamata za celo vreme zadocnjenja

Za ovaj dodatni porez ne važe nikakva pa ni ranije data oslobođenja od poreza..

Na ovaj porez ne mogu se udarati samoupravni prirezi.

Član 87.

Za zadruge za međusobno pomaganje, kod kojih se poslovni udeli sabiraju uplatama, koje ne premašuju mesečno 50 ili nedeljno 10 dinara, a rad im je ograničen na davanje pomoći, predujma ili zajma svojim članovima za slučaj nevolje, oskudice, bolesti ili smrti, smanjuje se stopa osnovnog poreza na dobitak (čl. 86. tač. 1. a.), za 5, ako svojim članovima računaju maksimalno za 3% veće kamate od najviše kamatne stope, koju je Narodna Banka u dotičnoj godini računala za eskontovanje menica.

Ako bi eskontna stopa bila niža od 5%, neće zadruga izgubiti ovu pogodnost, ako je članovima računala 8% u ime kamate.

K članu 87.

Prema odredbi čl. 87. normalna stopa osnovnog poreza smanjiće se, kad se utvrdi, da je rad zadruge u toku cele protekle poslovne godine potpuno odgovarao uslovima koji su određeni zakonom i to: a) odnosno visine poslovnih uplata članova, b) ograničenje rada za-

druga tačno u granicama zakona i pravila i v) visine kamate, koju zadruga računa svojim članovima.

Član 88.

Kad se kod industrijskih ili rudarskih preduzeća, uprava (centrala) i filijale (fabrika, radionica, agentura, stovarište itd.) ne nalaze na teritoriji jedne opštine, ukupno razrezani osnovni porez u mestu sedišta uprave, kao osnovica za samoupravne prireze, podeliće se tako, da će se za opštinu sedišta uprave prvenstveno izdvojiti 20%, a ostatak od 80% podeliti između opština filijala, po srazmeri njihovog postignutog bruto prihoda.

Ako gde nema bruto prihoda, ili se ovaj ne može utvrditi, podela ostalih 80% osnovnog poreza za razrez samoupravnih prireza u odnosnim opštinama, izvršiće se po srazmeri ličnih izdataka službenika i radnika.

Kod preduzeća trgovačkog karaktera, novčanih zavoda, osiguravajućih društava koje nemaju industrijski karakter, izdvojiće se za opštinu sedišta uprave prvenstveno 50%, a ostatak će se podeliti po odredbi prethodnih stavova.

Kod saobraćajnih preduzeća sav osnovni porez služi za razrez samoupravnih prireza jedino u mestu sedišta uprave.

K članu 88.

U čl. 88. određuje se način podele ukupno razrezanog osnovnog poreza, kao osnovice za samoupravne prireze, kod preduzeća, čija se uprava i filijale, odnosno ostali ogranci preduzeća, ne nalaze na teritoriji jedne opštine.

1. Kod industrijskih i rudarskih preduzeća razrezani osnovni porez podeliće se tako, da će se za opštinu sedišta uprave prvenstveno izdvojiti 20%, a ostatak od 80% podeliti između opština filijala i ostalih ogranaka preduzeća, po srazmeri njihovog postignutog bruto prihoda. Ako gde nema bruto prihoda, ili se ovaj ne može utvrditi, podela ostalih 80% osnovnog poreza za razrez samoupravnih prireza u odnosnim opštinama, izvršiće se po srazmeri ličnih izdataka na službenike i radnike. Na pr. osnovni porez jednog preduzeća iznosi 200.000 din. Centrala je preduzeća u opštini A, a filijale su na teritoriji opštine B. i V. Zbog toga, što se ne može bruto prihod preduzeća utvrditi, podela se vrši prema ličnim izdacima za službenike i radnike. Oni iznose u opštini A (40.000 din.); u opštini B (80.000 din.) i u opštini V 120.000 din. Prvenstveno se izdvoji 20% za opštinu sedišta uprave A u iznosu

$\frac{(200.000 \times 20)}{100}$ = 40.000.— dinara, a od ostalih 80%, koji se dele u srazmeri ličnih izdataka, kod opštine B. deo osnovnog poreza iznosi

(X:160.000=80.000:200.000)=64.000 dinara. Kod opštine V deo osnovog poreza iznosi (X : 160.000=120.000:200.000)=96.000 dinara,

2. Kod preduzeća trgovač. karaktera, novčanih zavoda, osigur. društava i zadruga, koje nemaju industrij. karakter, izdvojiće se za opštinu sedišta uprave prvenstveno 50%, a ostatak će se podeliti po prethodnoj odredbi.

Odnosno osiguravajućih društava, kao njihovi ogranci smatraju se samo njihove filijale, zastupništva i njihove glavne agenture. Stoga se, pri podeli razrezanog osnovnog poreza, ne uzimaju u obzir sve one opštine, u kojima se nalaze samo agenti njihovi, koji vrše osiguranja.

Kao osnovica za podelu razrezanog osnovnog poreza radi plaćanja samoupravnih prireza u opštinama filijala, zastupništva i glavnih agentura osiguravajućih preduzeća, služe samo sume primljenih bruto premija po svim vrstama osiguranja (podrazumevajući i reosiguranje premije, po odbitku storniranih poslova i bonusa.

Napred navedeni primer za industrijsko preduzeće, ako bi se primenio za trgovačka preduzeća, novčane zavode, zadruge koje nemaju karakter industrijski i za osiguravajuća društva, pod pretpostavkom da označene sume plata predstavljaju suma bruto prihoda pomenutih preduzeća ili bonus, za osiguravajuća društva, podela razrezanog osnovnog poreza radi plaćanja samoupravnih prireza, iznosila bi:

za opštinu A:
50% × 200.000 . . . . . . 100,000 din,
za opštinu B:
X : 100.000 = 80.000 : 2000.000 . , 40,000 din,
za opštinu V:
X : 100.000 = 120.000 : 200.000 60.000 din.

Ukupno . . 200.000 din,

3. U slučaju kada preduzeće ima mešoviti karakter, na pr. kad novčani zavod ima još filijalu koja se bavi novčanim poslovima, a ima i industrijsko preduzeće sa sedištem u raznim opštinama, osnovni porez deli se srazmerno bruto prihodu jednog drugog preduzeća novčanog zavoda sa filijalom s jedne, i industrijskog preduzeća s druge strane, a za tim deo poreza za svako preduzeće deli se prema propisima za industrijska odnosno za trgovačka preduzeća. Na pr. ako bruto prihod jednog takvog zavoda koji ima filijalu i industrijsko preduzeće iznosi din.: 300.000 za poslove centrale, din 100.000 za poslove filijale, a za industrijsko preduzeće din. 600.000 pod pretpostavkom da osnovni porez iznosi din.: 20.000, onda se podela osnovnog poreza vrši prema bruto prihodu i iznosi:

za novčani zavod i filijalu:
(X : 20.000=400.000 : 1,000.000)= 8.000 din.

za industrijsko preduzeće:

(X : 20.000=600.000 : 1,000,000) =	12.000 din.
Svega	20.000 din.

Podela sume od 8.000 i 12.000 din. sledeća je:

a) od sume u 8.000 din., pripada na centralu 50%	4.000 din.
b) na filijalu pripada ceo ostatak u iznosu od	4.000 din.
v) od sume u 12.000 din. pripada centrali 20%	2.400 din.
g) industrijskom preduzeću pripada	9.600 din.
Svega	20.000 din

4. U sumu ličnih izdataka službenika i radnika uračunavaju se sve isplate pomenute u tač. 1. čl. 89. ovog zakona.

5. Za inostrana preduzeća, koja na teritoriju Kraljevine imaju samo nekretnosti, podela razrezanog osnovnog poreza vrši se prema odredbama uz tač. 2. ovog člana. Ako kod ovakvih preduzeća nema bruto prihoda, niti se ovaj može utvrditi, podela ostatka osnovnog poreza za mesta sedišta filijala (50%) deli se između ostalih opština po srazmeri ličnih izdataka; a kad i takvi izdaci nisu poznati — prema visini čistog katastarskog prinosa zemljišta i visini porezu podložnog prihoda od zgrada.

6. Podela osnovnog poreza vrši se u obliku rešenja, koje drugostepena poreska vlast izdaje i saopštava poreskom obvezniku, odnosnim prvostepenim poreskim vlastima i opštinama. Protiv ovih rešenja, poreski obveznik i opštine, mogu se žaliti Odeljenju poreza ministarstva finansija u roku od 30 dana, od dana saopštenja rešenja, i to opština samo protiv načina podele i obračunavanja osnovice za podelu, a ni u kom slučaju protiv poreske osnovice.

7. O svima promenama u pogledu svojih ogranaka (otvaranja novih filijala, obustavljanja postojećih filijala, prodaje i kupovine nekretnosti) preduzeća su dužna podneti prijavu u roku od 14 dana od dana svake promene drugostepenoj poreskoj vlasti koja je nadležna za razrez poreza.

8. Kod saobraćajnih preduzeća (vozarskih, špediterskih, brodarskih, železničkih, vazduhoplovnih i ostalih) sav osnovni porez služi za razrez samoupravnih prireza jedino u mestu sedišta uprave.

6. Porez na prihod od nesamostalnog rada i zanimanja (službenički porez).

Član 89.

Ovom porezu podleži svaki prihod iz nesamostalnog rada i zanimanja, koji potiče sa područja Kraljevine, bilo neposredno iz odnosa službe, bilo po pravu, koje je dano znanjem ili položajem, ako stvarno ne podleži porezu na prihod preduzeća, radnja i zanimanja (čl. 42., čl. 55. tač. 4.) odnosno porezu na dobitak preduzeća, obve-

zanih na javno polaganje računa (čl. 82. tač. 7. i 8.) bez obzira, da li su rad ili zanimanje trajne ili prolazne prirode. Ovom porezu podložan je i prihod koji potiče iz inostranstva, za nesamostalni rad i zanimanje koje se vrši na teritoriji Kraljevine, u koliko se ne dokaže da se na nj u inostranstvu plaća neposredni porez.

Kao prihodi podložni ovom porezu smatraju se naročito:

1) plate, dodaci na plate svake vrste, honorari, nagrade, remuneracije, gratifikacije, tantijeme, sedničke i dežurne dnevnice, ispitne takse, štolarine i druge slične nagrade ili primanja pod ma kakvim imenom, koristi sa novčanom vrednošću i naknade lica, koja su uposlena ili nameštena u državnoj, javnoj ili privatnoj službi;

2) penzije, potpore, opskrba i svaka druga primanja i koristi sa novčanom vrednošću za raniju službu ličnu ili trećeg lica.

Kao ovaki prihodi ne smatraju se:

1) civilna lista i priandležnosti narodnih poslanika;

2) onerozne prinadležnosti službenika u državnoj ili drugoj javnoj službi, kao razni paušali za podmirenje službenih izdataka, dnevnice oblasnih poslanika, putne dnevnice i ostali putni troškovi;

3) isplaćene ili priznate tantijeme, dnevnice ili druge slične nagrade članovima upravnog i nadzornog odbora i službenicima onih preduzeća koja su bilo trajno, bilo privremeno oslobođena od društvenog poreza, ili im je po dotičnom bilansu razrezan minimalni porez usled pomanjkanja poreske osnovice.

4) onerozne prinadležnosti lica, koja su uposlena ili nameštena u privatnoj službi, u visini dokazanih troškova.

K članu 89.

Ovom porezu podleži svaki prihod iz nesamostalnog rada i nesamostalnog zanimanja, koji potiče sa područja Kraljevine, bilo neposredno iz odnosa službe, bilo po pravu, koje je dano zvanjem ili položajem, bez obzira, da li su rad ili zanimanje trajne ili prolazne prirode.

Pod samostalnim radom i nesamostalnim zanimanjem podrazumeva se delatnost, koja se vrši za račun i na odgovornost drugog lica (poslodavca) po njegovom naređenju i upustvu. Naprotiv, samostalnost rada i zanimanja očituje se svagda, kad jedno lice radi za svoj račun i pod sopstvenom odgovornošću.

2. Službeni odnos nastaje ugovorom o izvršivanju periodično povratnog niza radova uz naknadu.

Pod naknadom podrazumevaju se svakovrsna davanja, koja uposleniku, za njegov rad u službenom odnosu, poslodavac stvarno čini ili mu ih izrično ili prećutno priznaje.

3. Trajnost ili prolazni karakter nesamostalnog rada i nesamostalnog zanimanja ne menjaju ni u čemu postojanje poreske obaveze.

Svaki nesamostalni rad i nesamostalno zanimanje smatra se kao izvor prihoda načelno podložnog službeničkom porezu, ne obazirajući se na pitanje: da li je radna snaga stavljena na raspoloženje poslodavcu na duže ili kraće vreme, na određeni ili neodređeni rok.

Službeni odnos postoji makar on trajao i jedan dan, ako se u njemu naročito očituje službena (radna) podređenost prema poslodavcu. A ova podređenost očituje se svakad kad se rad (duševni ili telesni) vrši uz naknadu za račun i na odgovornost drugog lica (poslodavca).

Dosledno ovome, ovom porezu podložan je i prihod, koji se dobija nadničarenjem, a to je uposlenjem radne snage uz dnevnu nagradu (nadnicu), jer se ovde ocrtava rad kao nesamostalan.

4. Kad se izvršuje samo izvesno delo, a pod sopstvenom odgovornošću, i za nj samo prima naknada, rad se očituje kao samostalan, i kao takav podleži porezu na samostalno zanimanje pod uslovima čl. 42. Sa ovih razloga ne podleži ovom porezu onaj koji se obaveže, da će uz naknadu na pr.: preneti prtljag (nosači), iscepati izvesnu količinu drva (testeraši), sašiti odelo, okrpiti obuću, nacrtati sliku, napisati knjigu i slično. U svakom ovom slučaju odgovornost za izvršenje pogođenog dela počiva na izvršiocu rada, kome poslodavac, ako mu ne izvrši delo po pogodbi, može uskratiti pogođenu naknadu.

Upravne poreske vlasti obratiće naročitu pažnju u svakom konkretnom slučaju, da bi prema gore izloženim kriterijumima mogle povući tačnu granicu između pojma nesamostalnog rada i nesamostalnog zanimanja, čiji je prihod podložan službeničkom porezu, i samostalnog zanimanja, čiji je prihod pod uslovima čl. 42. podložan tečevini, uvažavajući u jednom, kao i drugom slučaju odredbe o eventualnom oslobođenju od jednog ili drugog poreskog oblika.

U praksi može lako da se pojavi nejasnoća kod trgovačkih putnika, zastupnika ili agenata trgovačkih preduzeća, kad će se smatrati, da su oni u službenom odnosu, a kad da se bave samostalnim radom. U svakom konkretnom slučaju potrebno je utvrditi, da li ova lica stoje u službenom odnosu. A ovakav odnos ne postoji, kad trgovački putnik, zastupnik ili agent trgovačkog preduzeća radi kao samostalni preduzetnik. Kao samostalan preduzetnik smatraće se takvo lice, kad u zaključenim poslovima samo snosi riziko gubitka. kad je visina njegovog dobitka uslovljena poglavito njegovom sopstvenom delatonšću i, prema tome, nije u bitnosti ovisno od preduzeća koga zastupaju. Ovakvi se slučajevi javljaju naročito onda, kad ovakva lica, bez neposrednog upliva sa strane preduzeća, koga zastupaju, mogu iskorišćavanjem konjukture sami uplivisati na visinu svoga dohotka. Inostrani putujući agenti i trgovački putnici ne mogu se tretirati kao podložni ovom porezu, jer nije moguće posve sigurno utvrditi da li službeni odnos stvarno postoji. Oni su podložni u svakom slučaju tečevini po čl. 59. sa 1000 dinara godišnje, ako počinju zanimanje u prvoj polovini poreske godine, odnosno 500 dinara, ako zanimanje počinju u drugoj polovini godine.

5. Službeničkom porezu podleži i takav prihod, koji potiče samo posredno iz odnosa službe, po pravu, koje je dano izvesnom licu samim njegovim zanimanjem ili položajem ili položajem u izvesnom odnosu službe, u koliko ovakav prihod nije rezervisan za porez na prihod od radnja i zanimanja (tečevina) po drugoj grupi čl. 42. (Vidi tač. 7.). Kao ovakvi posredni prihodi po službenom odnosu smatraju se naročito: štolarine, takse od crkvenih obreda koje primaju duhovna lica, kao i njihova primanja u naturi (bir. lukno), zatim primanja, koja pripadaju izvesnim javnim ili privatnim službenicima ili drugim nameštenicima za službene usluge u svojstvu svog položaja, učinjene trećim licima, kao: ispitne takse, unapred utvrđene napojnice i sl. Ali, prihodi ove vrste, koji pripadaju licima, izrikom pomenutom u čl. 42., druga grupa, tač. 1. a., makar se i nalazila u odnosu javne ili privatne službe, potpadaju izuzetno, po izričnoj zakonskoj odredbi, porezu na prihod od preduzeća, radnja, i zanimanja (tečevina).

6. Da bi se odredila poreska podložnost prihoda od nesamostalnog rada i nesamostalnog zanimanja, s obzirom na teritorijalnost, zakon postavlja pravilo, da je službeničkom porezu podložan prihod koji potiče sa područja Kraljevine. Nije merodavna za ovo pitanje činjenica, da li se rad ili zanimanje vrši u Kraljevini ili van njezinih granica. Merodavna je samo činjenica otkud prihod potiče. Prema tome, službeničkom porezu podleži onaj prihod službenika Kraljevine sa vršenjem dužnosti u inostranstvu, ili njihovih porodičnih članova, koji im dolazi po službenom odnosu (plate, dodaci, penzije, potpore, svaka druga primanja iz državnih ili samoupravnih blagajnica naše Kraljevine ili blagajne druge javno- pravne ustanove u našoj Kraljevini).

Pri utvrđivanju poreske podložnosti ovakvih prihoda iz odnosa privatne službe merodavno je: da li je poslodavac radnju, u kojoj je službenik uposlen, registrovao u inostranstvu. U tom slučaju ne mogu biti podložni ovom porezu ni primanja službenika takve radnje. U protivnom slučaju, svaki prihod nameštenika i službenika u inostranstvu iz odnosa službe, zasnovanog u našoj državi, podložan je ovom porezu.

Isto tako podleže ovom porezu i sva primanja lica, koja stanuju u inostranstvu, a na ime penzije ili potpore, koje im dolaze po odnosu pređašnje službe od privatnih lica sa teritorije naše Kraljevine.

Službeničkom porezu podložni su i prihodi posade svih pomorskih i rečnih brodova, koji su registrovani u kojoj od naših luka, makar se brodovi nalazili i u inostranstvu.

Ovom porezu podložan je prihod, koji potiče iz inostranstva za nesamostalni rad i zanimanje, koje se vrši na teritoriji Kraljevine, u koliko ne dokaže, da se na nj u inostranstvu plaća neposredni porez. Ovamo naročito spada prihod naših državljana iz odnosa ili po odnosu službe kod diplomatskih predstavnika stranih država i drugih lica u Kraljevini, kojima po međunarodnom pravu pripada eksteritorijalnost.

Ne može se smatrati da prihod potiče iz inostranstva u slučaju službenog odnosa, koji postoji sa radnjom inostranog preduzeća, koja je podložna porezu po čl. 42. i 74. zakona.

U pogledu inostranih putujućih agenata i trgovačkih putnika vidi tač. 4., poslednji stav.

7. U slučaju sticaja prihoda od nesamostalnog rada ili nesamostalnog zanimanja sa prihodom od samostalnog rada kod istog lica, t. j. kad jedno lice vrši samostalan rad ili samostalno zanimanje, ali stoji i u nekom službenom odnosu, podložan je službeničkom porezu samo prihod od nesamostalnog rada i nesamostalnog zanimanja, dakle onaj iz službenog odnosa. Prihod od samostalnog rada i samostalnog zanimanja (čl. 43.) rezervisan je za tečevinu po čl. 42. (porez na prihod preduzeća, radnja i zanimanja).

Ovakovi slučajevi vrlo su česti i javljaju se ponajviše kod službenika javno-pravnih tela (države, samouprave itd.), kao što su zvanja: lekara, veterinara, arhitekta, inžinjera, mernika, geometra, profesora, učitelja, opštinskih beležnika itd. Kod svih ovih lica često se događa da, pored svog redovnog službeničkog odnosa, svojom stručnom spremom vrše i posve samostalno usluge trećim licima uz naknadu. Prihod po radu iz odnosa službe podložan je službeničkom porezu, a prihod za samostalno vršenje usluge tečevine (vidi tč. 10.).

Sličnih slučajeva može biti i u privatnom životu, pa će pre konačne odluke o tome, kako se pojedini prihod ima oporezati, biti potrebno tačno razmotriti odnosne zakonske odredbe i njihovu naknadu kao i vrstu posla i zanimanja, pa svaki pojedini prihod podvrći onom poreskom obliku, pod koji po naravi svojoj spada.

Na primer:

(1) Advokati, lekari, veterinari, inženjeri, privatni učitelji i tome slično uz svoje redovno zanimanje — praksu, za koje su stekli osposobljenje, vrše uz unapred pogođenu stalnu (mesečnu, god.) naknadu još i usluge državnim, samoupravnim ili privatnim ustanovama, a te usluge ne stoje u nikakvoj vezi sa njihovim redovnim (glavnim) zanimanjem.

Na primer: advokat uz svoju advokatsku kancelariju, lekar, veterinar i inženjer uz svoju privatnu praksu, namešten je kao kontraktualni ili honorarni nastavnik i član ispitne komisije ili docent na univerzitetu ili kojem srednjem zavodu i predaje bilo koju granu pravne znanosti, medicinske nauke ili inženjerske struke; privatni učitelj muzike i pevanja sem privatnih časova, koje daje pojedinim

licima, namešten je kao stalan horovođa kod kojeg pevačkog ili muzičkog društva, kao stalan organista u crkvi, kao honorarni učitelj muzike i pevanja u kom srednjem zavodu i tome slično. Prihodi ovakih lica, koje oni primaju iz svog redovnog i glavnog zanimanja, advokatske kancelarije, lekarske i veterinarske, te inženjerske privatne prakse, davanja časova iz muzike privatnim licima, pošto ta zanimanja imaju sva obeležja iz člana 42 Zakona o neposrednim porezima, podložni su tečevini. Prihodi pak, koje oni primaju u vidu stalne mesečne ili godišnje plate-honorara, kao kontraktualni ili honorarni nastavnici-docenti, učitelji muzike i pevanja od državnih i samoupravnih vlasti, zavoda i ustanova, te nagrade kao članovi ispitnih komisija, pošto proističu iz odnosa službe, biće podložni službeničkom porezu i to stalni honorari ili plaće po članu 95, a nagrade za ispite po članu 96 Zakona o neposrednim porezima.

(2) Lica, navedena pod (1), pored vršenja svog redovnog stalnog-samostalnog zanimanja, vrše uz napred pogođenu (mesečnu, godišnju) naknadu usluge državnim, samoupravnim ili privatnim ustanovama i licima, a te su usluge u neposrednoj vezi sa njihovim glavnim zanimanjem- poslom, to jest oni i ovim ustanovama i licima obavljaju iste poslove kao i drugima, koji ih plaćaju od svakog pojedinog posla prema njegovoj vrednosti i obimu. Na primer: advokat se pogodi sa jednim akcionarskim preduzećem, da će mu uz napred određen honorar (godišnji, mesečni) obavljati sve poslove, koji zasecaju u advokatsku struku, lekar ili veterinar se pogodi sa jednim tvorničkim preduzećem, ili veleposjednikom, koji se bavi uzgajanjem i tovljenjem blaga ili sa drugim licem, da će mu uz (godišnji, mesečni) honorar obavljati sve u njihovu struku zasecajuće poslove (lečiti radnike, članove porodice, blago itd.). U ovakim slučajevima ne postoje sva obeležja »službenog odnosa«, a to zato, jer ovaka lica, makar da su se obvezala na rad uz napred pogođeni honorar, ne stoje u stalnom službenom odnosu nego te poslove vrše onda kad se pojavi potreba ili po dogovoru, a uz to vrše iste usluge n drugima.
pojavi potreba ili po dogovoru, a uz to vrše iste usluge i drugima.
onda, kad se izvestan posao pogodi u akordu. Zato će u oavkim slučajevima svi prihodi, dakle kako oni, koji se javljaju u vidu stalnog (godišnjeg ,mesečnog) tako i oni povremenog karaktera, biti podložni tečevini.

(3) Lica navedena pod (1), stoje u stalnom službenom odnosu i privatnih ustanova, zavoda ili lica i vrše uz stalnu mesečnu ili godišnju platu usluge, koje zasecaju isključivo u njihovu struku, ali ne vrše usluge i drugima, koje nose karakter samostalnog zanimanja. Na primer: jedan inženjer primi stalno nameštenje kod nekog preduzeća i obavlja sve u njegovu struku zasecajuće poslove, uz stalnu (mesečnu, godišnju) platu i radi samo isključivo za to preduzeće, ili jedan lekar primi isto takovo nameštenje u jednom privatnom sanatorijumu i vrši lekarsku praksu samo i isključivo u tom sanato-

rijumu. Vršenje prakse na taj način gubi obeležje samostalnosti i zadobiva sva obeležja službenog odnosa, pa će zato prihodi toga zanimanja biti podložni službeničkom porezu.

Po izloženom načelu ima se ali postupiti samo onda, ako takovo lice na izloženi način vrši svoju praksu isključivo kod jednog preduzeća. Istovremeno vršenje takog zanja, makar i uz iste uslove, kod više raznih preduzeća dobiva već karakter obrtnosti i samostalnosti, a pošto i inače ta zanimanja, po vrsti i načinu svoga rada podleže tečevini, to u slučaju istodobnog nameštenja kod dvaju ili više preduzeća imaju prihodi biti oporezovani tečevinom.

8. Kao prihodi ovom porezu podložni smatraju se sve vrsti primanja, koja su primera radi pobrojana u zakonu u drugom stavu čl. 89. pod tač. 1. i 2. Ovamo spadaju:

a) primanja u gotovom novcu ili naravi i koristi sa novčanom vrednosti iz odnosa državne (vojne ili civilne), ili druge javne ili privatne službe.

b) primanje u gotovom novcu ili naravi i koristi sa novčanom vrednosti za raniju ličnu ili trećeg lica službu državnu, drugu javnopravnu ili privatnu.

Kao primanja u naravi najčešće se javljaju razni deputati, kao: u hrani, u ogrevnom i rasvetnom materijalu, u životnim namirnicama i sl. Deputati u cigaretama podleže porezu, ako se ne primaju radi reprezentacije.

Kao koristi sa novčanom vrednosti javljaju se najčešće: uživanje stana, zemljišta i sl.

9. Po čl. 98. nisu podložni ovom porezu:

a) civilna lista Nj. V. Kralja i prinadležnosti (dnevnice opšte i sedničke) narodnih poslanika;

b) onerozne prinadležnosti službenika u državnoj ili drugoj javnoj službi. Kao onerozne prinadležnosti smatraju se: primanja, koja služe neposredno i za pokriće faktičnih izdataka, koje uposleno lice na račun poslodavca mora da učini, da bi mogao izvršiti povereni mu zadatak. Ovamo naročito spadaju: razni paušali za podmirenje izdataka vezanih za službu (dodaci u vojnoj službi za oficirsku spremu i ratnu opremu, dodatci za momka, za konja u novcu i naturi, dodaci za uniformu, za ukrcavanje kod pomorskih oficira, pomoć za lečenje oficira obolelih u ratu, osiguranje avijatičara, ekvivalenat u novcu mesto hrane za podoficire, raznovrsni paušali ili drugi dodaci službeniku za vršenje spoljne službe itd.), dnevnice oblasnih poslanika, dnevnice članova poreskih odbora po čl. 117., putne dnevnice, putni troškovi prilikom seobe i službenog putovanja, izdaci za podvoz i ostale putne prinadležnosti pod ma kakvim imenom (kao kilometraže, izdaci za prenos prtljaga i sl.), paušali kancelarijski, deputati u cigaretama za reprezentaciju, prinadležnosti koje služe neposredno za pokriće izvesnih izdataka, tesno vezanih sa izvršenjem službene

funkcije (na pr.: reprezentacioni dodaci, paušali za uredske izdatke itd.), jednomesečne prinadležnosti i dvomesečna pomoć državnih službenika po čl. 124. zakona o činovnicima. Prinadležnosti diplomatskih i konzularnih predstavnika Kraljevine na strani smatraju se reprezentativnim (oneroznim) u onom delu, koji prekoračuje visinu prinadležnosti, koju bi imali, da su sa službom u Kraljevini. Ostalim državnim službenicima sa službom van Kraljevine, koji imaju prinadležnosti više od redovnih, određivaće Ministar Finansija ukoliko se te više prinadležnosti imaju smatrati reprezentativnim.

Onerozne prinadležnosti lica, koja su nameštena i uposlena u privatnoj službi, priznavaće se samo u visini uobičajenih, a dokazanih troškova.

10. Po prvom stavu čl. 89. ne podleže ovom porezu ni:

a) oni prihodi, koji izvesnom licu pritiču po pravu, koje mu je dano samim zvanjem ili položajem u odnosu službe, a koji su izričito rezervisani tečevini po čl. 42. druga grupa 1 a. Ovamo spadaju naročito: prihodi lekara, veterinara, arhitekta, inžinjera, mernika, geodeta, profesora, učitelja, opštinskih beležnika itd. koje ova lica, kao državni službenici ili službenici drugih javno-pravnih tela svojim stručnim radom imaju od trećih lica;

b) oni prihodi, koji se ne priznaju kao izdaci obveznicima tečevine po čl. 55. tač. 4. i društvenog poreza (po čl. 82. tač. 7. i 8.) kao: darovi i neugovorene nagrade nameštenicima od strane poreskih obveznika tečevine, zatim darovi i neugovorene nagrade nameštenicima, tantijeme, dnevnice i druge slične nagrade članova upravnog i nadzornog odbora, kao i neugovorene tantijeme ostalih službenika preduzeća, jer su svi ovi izdaci (čl. 55. tač. 4. i čl. 82. tač. 7. i 8.) podložni tečevini, odnosno društvenom porezu.

Ipak podleže službeničkom porezu oni darovi i neugovorne nagrade nameštenicima ili drugim licima u preduzeću, koji su u neposrednoj vezi sa poslom i kreću se u uobičajenim granicama, jer po čl. 82. tač. 7. ne ulaze u osnovicu društvenog poreza. Isto tako podleže službeničkom porezu isplaćene ili priznate tantijeme, dnevnice i druge slične nagrade članova upravnog i nadzornog odbora, kao i službenika onih preduzeća, koja su bilo trajno, bilo privremeno oslobođena društvenog poreza (na pr.: Narodna Banka, Državna Hipotekarna Banka, Poštanska Štedionica, Direkcija za poljoprivredni kredit sa mesnim i oblasnim zadrugama, Zanatska Banka Kraljevine Jugoslavije, sve zadruge pomenute u tač. 7. i 8. čl. 76., banovinske samoupravne štedionice, vodne zadruge, kao i preduzeća državna i samoupravna, pomenuta u tač. 1. i 2. čl. 76 itd.), ili im je po dotičnom bilansu razrezan minimalni porez usled pomanjkanja poreske osnovice.

Član 91.

Sva povratna porezu podložna primanja iz svakog odnosa službe ili svakog zanimanja smatraju se jednim poreskim predmetom. Pri-

fairy shoes
ILICA 62

manja i koristi, koje se javljaju od slučaja do slučaja, čine svako za se posebni poreski predmet.

Povremena ugovorena primanja (trinaesta plata, remuneracija i sl.) čine jedan poreski predmet sa povratnim primanjem onog meseca u kome se isplaćuju.

K članu 91.

1. Za svrhe utvrđivanja i naplate službeničkog poreza prihodi podložni ovome porezu dele se u dve grupe:

a) grupa povratnih prihoda i

b) grupa prihoda, koji se javljaju od slučaja do slučaja.

2. Pod povratnim prihodima podrazumevaju se sva povratna primanja i povratne koristi, koje su ma kakvim načinom unapred utvrđene stalnom sumom i ponavljaju se dnevno, nedeljno, mesečno ili u drugim razmacima unutar jedne poreske godine.

Prihodi, koji nemaju ove kriterijume, ne mogu se smatrati povratnim, nego prihodima, koji se javljaju od slučaja do slučaja. Pod pojmom »stalna suma« (čl. 96) podrazumeva se unapred određena suma (novca ili primanja i koristi sa novčanom vrednosti) za izvesno vreme rada.

Ako je primanje utvrđeno na sat, kao što se dešava kod prekovremenog rada, ne menja ovakav način utvrđivanja prihoda ništa na karakteru prihoda kao povratnog. On je samo jedna nijansa, koja se često javlja u odnosima službe isto onakva kakva se javlja i u slučaju, kad se neki prihod isplaćuje i u drugom roku, a ne ovde predviđenom (na pr: za 20, 14, 10 dana). Isto tako, ako je vreme trajanja službenog odnosa unapred ograničeno i za sve vreme unapred utvrđena jedna skupna plata, smatraće se ipak prihod povratnim.

Prihod mora biti »unapred« utvrđen. Gde to nije slučaj on nema karakter povratnog primanja.

Izuzetno, smatraju se po čl. 92. drugi stav, povratnim prihodom akordne plate, plate po komadu i sl. premda nije unapred određena stalna suma prihoda, ni vreme, za koje se rad nagrađuje.

Jasnoće radi, a imajući u vidu prednja uputstva uz ovaj član, navode se ovde najčešći slučajevi, koji imaju povratni karakter i oni, koji ga nemaju, prema tome, da li je prihod u novcu, naravi ili izvesnoj koristi.

Kao najčešći prihodi povratnog karaktera javljaju se ovi:

U novcu	U naturi [čl. 94.]	U koristi
plata: mesečna nedeljna dnevna na sat plata akordna, po komadu i slično hranarina razni dodaci na plate: mesečni nedeljni dnevni na sat penzije i penzijski dodaci potpore i opskrbe unapred utvrđene stalnom mesečnom sumom i t. d.	hrana ogrev rasveta duhan, cigarete, razne namirnice u koliko se sva ovakva primanja povraćaju dnevno, nedeljno, mesečno	stan u naravi, korišćenje zemljišta i sl.

Kao prihodi od slučaja do slučaja, koji se najčešće javljaju, jesu ovi:

U novcu	U naturi [čl. 94.]	U koristi
tantijeme, koje nisu pogođene društvenim porezom; ugovorni honorari, ugovorne remuneracije i ugovorne gratifikacije, neugovorni samo onda, ako su u vezi sa poslom, pa zbog toga ne ulaze u osnovicu društvenog poreza; dnevnice (sedničke, dežurne), ako nisu pogođene društvenim porezom; školarine i prihodi za vršenje crkvenih obreda; ispitne takse; provizije u koliko ne podleže tečevini; otpremnine; trinaesta plata i t. d.	razni deputati, koji se ne primaju mesečno, nedeljno ili dnevno na pr.: u drvetu, uglju, žitu i drugim životnim namirnicama.	razna prava korišćenja, koja nemaju povratni karakter, nego padaju od slučaja do slučaja

Pri prosuđivanju, da li je neko primanje karaktera povratnog ili nepovratnog, treba da je uvek merodavna činjenica, da li se primanje, kao takvo, više puta u toku jedne godine ponavlja u određenoj sumi. Ne može se smatrati povratnim prihod, koji se po pogod-

bi samo jedanput u godini realizuje, makar on bio u sumi unapred fiksiran.

Prema tome, povratni karakter imaju ona primanja koja se uzuelno isplaćuju dnevno, nedeljno, mesečno, ali primanje ne gubi karakter povratnosti, ako se ono isplaćuje odjednom za više dana, više nedelja, više meseci.

3. Sva povratna primanja jednog lica iz svakod odnosa službe, koja su podložna službeničkom porezu, smatraju se jednim poreskim predmetom. Naprotiv, primanja i koristi, koja se javljaju od slučaja do slučaja, čine svako za sebe posebni poreski predmet.

Ugovorena povremena primanja službenika (trinaesta plata, remuneracija i slično) imaju karakter povratnog prezu podložnog primanja. Ona se oporezuju po spisku onog meseca u kome se isplaćuju zajedno sa redovnim prinadležnostima tog meseca. Zato takva poratna primanja treba u spisku dodati sumi redovnih prinadležnosti, posebno za svakog službenika, pa na ukupni iznos naplatiti porez prema skali uz član 95. Odbici iz člana 93 uvažavaju se jedanput, i to prema iznosu koje čine redovne prinadležnosti sa povremenim primanjem u dotičnom mesecu.

4. Na prihod iz nesamostalnog rada i nesamostalnog zanimanja predviđene su u zakonu različite stope prema tome, da li prihod ima karakter povratni ili se javlja od slučaja do slučaja. Na prvu vrstu prihoda primenjuju se poreske skale iz čl. 95. prema tome, da li se porez udara na nedeljnu ili na mesečnu sumu prihoda. Za drugu vrstu prihoda, a to su oni, koji se javljaju od slučaja do slučaja, primenjuju se poreske stope po članu 96.

Član 92.

Porez se razrezuje po iznosu mesečnog, nedeljnog, odnosno dnevnog povratnog prihoda umanjenog iznosom zakonskog odbitka po narednom članu. Ako povratni prihod nije određen na mesec odnosno nedelju već za koje drugo vreme, obračunava se porez srazmerno mesečnom ili nedeljnom iznosu, računajući nedelju u 6 dana, mesec u 25 dana i godinu u 300 dana.

Ako prihod nije određen po vremenu (akordna plata, plata od komada i slično) određuje se prihod po iznosu, koji će prosečno pasti ili obično pada na dan, nedelju ili mesec.

Na prihode i koristi koji se javljaju od slučaja do slučaja porez se razrezuje po čl. 96.

K članu 92.

1. Porez na povratna primanja i koristi razrezuje se po skupnom iznosu mesečnih, nedeljnih, odnosno dnevnih povratnih prihoda, umanjenih iznosom zakonskog odbitka po čl. 93.

Izuzetno za kućnu poslugu (u koju ne spada posluga po radnjama), ulazi u poresku osnovicu samo primanje u novcu, a ne i vred-

nost stana i hrane, ali se za to njima ne dozvoljava nikakav popust (odbitak) po članu 93.

2. Ako povratni prihod nije određen za mesec, odnosno nedelju, već za koje drugo vreme, obračunava se porez srazmerno mesečnom ili nedeljnom iznosu, računajući nedelju u 6 dana, mesec u 25 dana i godinu u 300 dana.

Ako povratni prihod nije određen po vremenu određuje se prihod po iznosu, koji će prosečno pasti ili obično pada na dan, nedelju ili mesec. Ovi slučajevi javljaju se najčešće kod akordnih poslova i isplata po komadu izrađenog predmeta, na pr.: obućarski radnik dobije od majstora 240 dinara za izrađenu obuću u toku 5 dana. Prema tome, pada mu za svaki dan rada 48 dinara. Po ovoj prosečnoj dnevnoj zaradi porez na zaradu svih 5 dana naćiće se lako po skali u čl. 95. ovog pravilnika, koja je po nedeljnoj zakonskoj skali naročito proračunata sa zakonskim popustima za dnevni i nedeljni prihod.

Član 93.

Pri proračunavanju porezu podložnog prihoda od povratnih primanja i koristi u koje se računaju sva povratna primanja i koristi, koje su ma kakvim načinom unapred utvrđene:

1) ako prihod ne premašuje 4.000.— din. mesečno (960.— dinara nedeljno, 160.— dinara dnevno) odbije se 400 dinara mesečno (100.— dinara nedeljno i 16 dinara dnevno i za svako dete po čl. 90. tač. 6. po 100.— dinara mesečno (25.— dinara nedeljno, 4.— dinara dnevno);

2) ako prihod iznosi preko 4.000.— din. mesečno, (preko 960.— dinara nedeljno i 160.— dinara dnevno) do 6.000.— dinara mesečno (do 1.440.— nedeljno i 240.— dinara dnevno) odbija se polovina u prethodnoj tačci određenog iznosa.

Na prihod preko 6.000.— din. mesečno, (1.440.— din. nedeljno i 240.— din. dnevno) ne dozvoljava se nikakav odbitak.

Ako jedno lice stoji u više službenih odnosa, odbitak se uvažuje samo od prihoda iz onog porezu podložnog službenog odnosa, koji donosi najveći prihod.

Ako imadu prihod iz nesamostalnog rada i zanimanja i muž i žena odbitak za decu priznaće se samo kod prihoda očeva.

K članu 93.

Pri proračunavanju porezu podložnog prihoda od povratnih primanja i koristi iz jednog službenog odnosa odbijaju se sledeće sume od ukupnog prihoda:

		din			din		din
1)	do	4000.—	mesečno	.	400.—	i za svako dete do 18 godina	100.—
	do	960.—	nedeljno	.	100.—	i za svako dete do 18 godina	25.—
	do	160.—	dnevno	.	16.—	i za svako dete do 18 godina	4.—

din. din. din. din.
2) preko 4000·— do 6000·— mesečno 200'— i za svako dete do 18 godina 50.—
960.— „ 1440'— nedeljno 50.— „ „ „ „ „ „ „ 12.—
160.— „ 240'— dnevno 8.— „ „ „ „ „ „ „ 2'—

Na ukupni prihod preko 6.000.— mesečno, preko 1440.— dinara nedeljno i preko 240.— dinara dnevno, kao i na prihod u novcu kućne posluge, bez obzira na njegovu visinu, ne dozvoljava se nikakav popust.

Ako jedno lice stoji u više odnosa službe, popust se uvažava samo od prihoda iz onog porezu podložnog službenog odnosa, koji donsi najveći prihod. Dužnost je uposlenog lica, da o ovome obavesti ostale poslodavce, kod kojih mu popust nije dozvoljen.

Ako muž i žena imaju prihod, odbitak (popust) za decu priznaje se samo kod prihoda očeva. Kod prihoda žene izvršiće se popust za decu samo kad dokaže da njen muž nema prihoda iz nesamostalnog rada i zanimanja.

Primalac prihoda, koji stoji u više odnosa službe ili čija je žena takođe u odnosu službe, ako po čl. 93. dozvoljeni odbitak koristi više nego za jedan odnos službe, podleži kazni po čl. 139. zakona.

Član 95.

Za povratna primanja i povratne koristi porez iznosi:

1.) Za nedeljni prihod umanjen zakonskim odbitkom

Stepen	PRIHOD				Porez din.	Stepen	PRIHOD				Porez din.
1			do	48	1.—	19	od	457	do	480	18.—
2	od	49	do	72	1.50	20	od	481	do	504	19.—
3	od	73	do	96	2.—	21	od	505	do	528	20.50
4	od	97	do	120	2.50	22	od	529	do	552	22.—
5	od	121	do	145	3.—	23	od	553	od	576	23.50
6	od	146	do	168	4.—	24	od	577	do	600	25.—
7	od	169	do	192	4.50	25	od	601	do	624	27.—
8	od	193	do	216	5.50	26	od	625	do	648	28.50
9	od	217	do	240	6.50	27	od	649	do	672	30.—
10	od	241	do	264	7.50	28	od	673	do	696	32.—
11	od	265	do	288	8.50	29	od	697	do	720	34.50
12	od	289	do	312	9.50	30	od	721	do	744	36.—
13	od	313	do	336	10.—	31	od	745	do	768	38.—
14	od	337	do	360	11.50	32	od	769	do	792	40.—
15	od	361	do	384	12.—	33	od	793	do	816	42.—
16	od	385	do	408	14.—	34	od	817	do	840	44.—
17	od	409	do	432	15.—	35	od	841	do	864	46.—
18	od	433	do	456	16.—	36	od	865	do	888	48.—

Stepen	PRIHOD				Porez din.
37	od	889	do	912	50.—
38	od	913	do	936	52.—
39	od	937	do	960	55.—
40	od	961	do	984	57.—
41	od	985	do	1008	59.—
42	od	1009	do	1032	62.—
43	od	1033	do	1056	64.—
44	od	1057	do	1080	66.—
45	od	1081	do	1104	68.—
46	od	1105	do	1128	70.—
47	od	1129	do	1125	72.—
48	od	1153	do	1176	74.—
49	od	1177	do	1200	76.—
50	od	1201	do	1224	78.—
51	od	1225	do	1248	80.—
52	od	1249	do	1272	83.—
53	od	1273	do	1296	85.—
54	od	1297	do	1320	87.—
55	od	1321	do	1344	89.—
56	od	1345	do	1368	92.—
57	od	1369	do	1392	94.—
58	od	1393	do	1416	96.—
59	od	1417	do	1440	98.—
60	od	1441	do	1464	101.—
61	od	1465	do	1488	103.—
62	od	1489	do	1512	106.—
63	od	1513	do	1536	108.—
64	od	1537	do	1560	111.—
65	od	1561	do	1585	113.—
66	od	1585	do	1608	116.—
67	od	1609	do	1632	118.—
68	od	1633	do	1656	121.—
69	od	1657	do	1680	123.—
70	od	1681	do	1704	126.—
71	od	1705	do	1728	129.—
72	od	1729	do	1752	131.50
73	od	1753	do	1776	134.—
74	od	1777	do	1800	137.—
75	od	1801	do	1824	139.—
76	od	1825	do	1848	142.—
77	od	1849	do	1872	145.—
78	od	1873	do	1896	148.—
79	od	1897	do	1920	151.—
80	od	1921	do	1944	154.—
81	od	1945	do	1968	156.—
82	od	1969	do	1992	159.—
83	od	1993	do	2016	162.—
84	od	2017	do	2040	165.—
85	od	2041	do	2064	168.—
86	od	2065	do	2088	171.—
87	od	2089	do	2112	174.—
88	od	2113	do	2136	177.—
89	od	2137	do	2160	180.—
90	od	2161	do	2184	183.—
91	od	2185	do	2208	186.—
92	od	2209	do	2232	190.—
93	od	2233	do	2256	193.—
94	od	2257	do	2280	196.—
95	od	2581	od	2304	199.—
96	od	2305	do	2328	202.—
97	od	2329	do	2352	205.—
98	od	2353	do	2376	209.—
99	od	2377	do	2400	212.—
100	od	2401	do	2424	216.—
101	od	2425	do	2448	219.—
102	od	2449	do	2472	222.—
103	od	2473	do	2496	224.—
104	od	2497	do	2520	226.—
	preko	2520	do	2640	10 %
	preko	2640	do	2880	11 %
	preko	2880	do	3120	12 %
	preko	3120	do	3600	13 %
	preko	3600	do	4320	14 %
	preko	4320	do	4800	15 %
	preko	4800	do		16 %

2.) Za mesečni prihod umanjen zakonskim odbitkom

Stepen	PRIHOD				Porez din.
1			do	200	4.—
2	od	201	do	300	6.—
3	od	301	do	400	9.—
4	od	401	do	500	11.—
5	od	501	do	600	14.—
6	od	601	do	700	17.—
7	od	701	do	800	20.—
8	od	801	do	900	23.—
9	od	901	do	1000	27.—
10	od	1001	do	1100	31.—
11	od	1101	do	1200	35.—
12	od	1201	do	1300	39.—
13	od	1301	do	1400	43.—
14	od	1401	do	1500	48.—
15	od	1501	do	1600	53.—
16	od	1601	do	1700	58.—
17	od	1701	do	1800	63.—
18	od	1801	do	1900	68.—
19	od	1901	do	2000	74.—
20	od	2001	do	2100	80.—
21	od	2101	do	2200	86.—
22	od	2201	do	2300	92.—
23	od	2301	do	2400	98.—
24	od	2401	do	2500	105.—
25	od	2501	do	2600	112.—
26	od	2601	do	2700	119.—
27	od	2701	do	2800	126.—
28	od	2801	do	2900	133.—
29	od	2901	do	3000	141.—
30	od	3001	do	3100	149.—
31	od	3101	do	3200	157.—
32	od	3201	do	3300	165.—
33	od	3301	do	3400	173.—
34	od	3401	do	3500	182.—
35	od	3501	do	3600	191.—
36	od	3701	do	3700	200.—
37	od	3701	do	3800	209.—
38	od	3801	do	3900	218.—
39	od	3901	do	4000	228.—
40	od	4001	do	4100	238.—
41	od	4101	do	4200	248.—
42	od	4201	do	4300	258.—
43	od	4301	do	4400	266.—
44	od	4401	do	4500	275.—
45	od	4501	do	4600	283.—
46	od	4601	do	4700	291.—
47	od	4701	do	4800	300.—
48	od	4801	do	4900	309.—
49	od	4901	do	5000	318.—
50	od	5001	do	5100	326.—
51	od	5101	do	5200	335.—
52	od	5201	do	5300	345.—
53	od	5301	do	5400	354.—
54	od	5401	do	5500	363.—
55	od	5501	do	5600	372.—
56	od	5601	do	5700	382.—
57	od	5701	do	5800	392.—
58	od	5801	do	5900	400.—
59	od	5901	do	6000	411.—
60	od	6001	do	6100	421.—
61	od	6101	do	6200	431.—
62	od	6201	do	6300	441.—
63	od	6301	do	6400	451.—
64	od	6401	do	6500	462.—
65	od	6501	do	6600	472.—
66	od	6601	do	6700	482.—
67	od	6701	do	6800	493.—
68	od	6801	do	6900	503.—
69	od	6901	do	7000	514.—
70	od	7001	do	7100	525.—
71	od	7101	do	7200	536.—
72	od	7201	do	7300	548.—
73	od	7301	do	7400	558.—
74	od	7401	do	7500	570.—
75	od	7501	do	7600	581.—
76	od	7601	do	7700	593.—
77	od	7701	do	7800	605.—
78	od	7801	do	7900	616.—
79	od	7901	do	8000	628.—
80	od	8001	do	8100	640.—
81	od	8101	do	8200	652.—
82	od	8201	do	8300	664.—
83	od	8301	do	8400	676.—
84	od	8401	do	8500	689.—
85	od	8501	do	8600	701.—

Stepen	PRIHOD	Porez din.	Stepen	PRIHOD	Porez din.
86	od 8601 do 8700	713.—	99	od 9901 do 10000	885.—
87	od 8701 do 8800	726.—	100	od 10001 do 10100	899.—
88	od 8801 do 8900	738.—	101	od 10101 do 10200	912.—
89	od 8901 do 9000	752.—	102	od 10201 od 10300	923.—
90	od 9001 do 9100	764.—	103	od 10301 do 10400	933.—
91	od 9101 do 9200	778.—	104	od 10401 do 10500	943.—
92	od 9201 do 9300	791.—		preko 10500 do 11000	10 %
93	od 9301 do 9400	804.—		preko 11000 do 12000	11 %
94	od 9401 do 9500	817.—		preko 12000 do 13000	12 %
95	od 9501 do 9600	830.—		preko 13000 do 15000	13 %
96	od 9601 do 9700	844.—		preko 15000 do 18000	14 %
97	od 9701 do 9800	858.—		preko 18000 do 20000	15 %
98	od 9801 do 9900	871.—		preko 20000 do	16 %

Porez na prihod kućne posluge iznosi godišnje din. 50.— za sako lice. Za dokaz o plaćenom porezu služi poreska karta, koja se mora nabaviti za svako lice najdocnije do kraja januara svake godine, odnosno u roku od 15 dana po prijemu u službu. Poreska karta važi za godinu dana za jednu osobu posluge bez obzira na ličnost, vreme uposlenja i visinu prihoda. Poslodavac koji uopšte, ili na vreme, ne nabavi poresku kartu, platiće na ime kazne petostruku vrednost poreske karte. Karta glasi na ime poslodavca i on je mora nabaviti a plaćeni porez može od službenika naknaditi.

K članu 95.

Za primenu poreskih skala po članu 95. potrebno je imati u vidu ove tri činjenice.

1) da se one primenjuju samo na povratna primanja;

2) da se porez na povratna primanja obračunava od celokupnog prihoda mesečnog odnosno nedeljnog iz jednog odnosa službe, umanjenog odbitkom (popustom u vim granicama)

od ukupnog povratnog prihoda:

	din.	din.		din.
a) do	4000.- mesečno	400.-	i na svako dete do 18 god.	100.---
„	900.- nedeljno	100.-	„ „ „ „ „ „ „	25.---
„	160.- dnevno	16.-	„ „ „ „ „ „ „	4.---
	din.	din.		din.
b) preko	4000—6000.- mesečno	200.-	i na svako dete do 18 god.	50.---
	960—1440.- nedeljno	50.-	„ „ „ „ „ „ „	12.50
	160— 240.- dnevno	8.-	„ „ „ „ „ „ „	2.---

Na ukupni prihod preko 6000.— dinara mesečno, 1440.— din. nedeljno, 240.— din. dnevno, kao i od prihoda u novcu kućne posluge, bez obzira na njegovu visinu, ne priznaje se nikakav odbitak;

3) da pri proračunavanju poreza na prihod preko 2550.— din. nedeljno i preko 10.500.— din mesečno, porez po višoj procentnoj stopi ne može biti veći od poreza po najbližoj nižoj stopi, uvećanog razlikom, zbog koje se primenjuje viša stopa.

Primer: na ukupni nedeljni prihod od 2890 dinara iznosio bi porez po skali 346.80 din. (12% od 2890.— din.). Međutim, on po prednjem pravilu ne sme biti veći od poreza, koji pada po najbližoj nižoj (11%) stopi na njezin najviši (2880 din.) prihod, a to je 316.80 din., (11% od 2880 din.), uvećan razlikom od 10.— (2890—2880) zbog koje se primenjuje viša (12%) stopa, t. j. porez iznosi 316+10= 326.80, umesto 346.80 dinara. (Uzgred se napominje da se službenički porez ne može zaokruživati u smislu čl. 6. zakona, jer kod ovog poreskog oblika nema individualnog zaduženja. Zbog toga Zakon ni u svojim stepenima poreza po čl. 95. ne zaokružuje odgovarajući porez. Ipak iz tehničkih razloga, moraće se pravilo čl. 6. zakona o zaokruživanju primenjivati i na ovaj porez, kad se on naplaćuje u poreskim markama po čl. 100.).

Prednje pravilo ne može se primeniti na porez od prihoda nižeg od 2520.— din. nedeljno i 10.500.— din. mesečno, jer on nije podložan procentnom porezu, nego porezu u stepenima već određenom.

4. Da bi se olakšalo utvrđivanje poreza, a naročito, da se ne moraju u svakom slučaju posebnom računskom utvrđivati poreske osnovice t. j. od celokupnog prihoda odbijati zakonski popust po čl. 93. i po dobivenoj cifri tražiti porez u skalama čl. 95. Zakona, unose se ovde posebno izrađene skale i to: jedna zajednički komponovana za dnevni i nedeljni, a druga za mesečni prihod. U ovim skalama nalazi se odmah porez, bez posebnog odbijanja, na osnovu samog stvarnog ukupnog prihoda, (nedeljnog, dnevnog), ako se pođe stupcem, koji odgovara brojnom stanju dece. Ovako izrađene skale pravilnika mogu se koristiti samo do šestero dece. Ako uposlenik ima veći broj dece do 18 godina moraju se primeniti propisi o odbijanju i porez utvrditi po zakonskoj skali.

(Vidi prilog skala na kraju knjige)

Desna strana (nedeljni povratni prihod) upotrebljava se samo onda, kad se vrši isplata za punu nedelju, a to je za punih uzastopnih 6 ili 7 dana. U tom slučaju treba potražiti na desnoj strani stubac, koji odgovara brojnom stanju dece uposlenika do 18 godina. Potom treba poći niz nađeni stupac dole dok se ne dođe do mesta gde spada ili gde se nalazi konkretna suma povratnog nedeljnog primanja i koristi za 6 ili 7 dana. Na istoj vodoravnoj liniji, gde se taj prihod nađe, na levoj strani u stupcu poreza, za nedelju dana nalazi se izračunat porez za celu nedelju.

Za sve druge slučajeve nemesečnih primanja (dakle, ako primanje ne obuhvata jednu punu nedelju, 6 ili 7 dana) ili obuhvata veći broj dana, za utvrđivanje poreza valja upotrebiti levu stranu za povratni dnevni prihod. Leva strana upotrebljava se tako, da se najpre utvrdi broj efektivnih radnih dana. Neradni dani (kad se ne radi praznikom i nedeljom) ne smeju se uzeti u račun. Sa brojem efektivnih radnih dana deli se ukupna suma prihoda, da se dobije prosečni dnevni povratni prihod. Potom se traži odgovarajući stubac o stanju dece (kako je potvrđeno u poreskoj knjižici uposlenika), i u njem odnosna cifra prosečnog dnevnog prihoda. Na istoj liniji, na kojoj se taj prihod utvrdi nalazi se desno odgovarajući porez za 1, 2, 3, 4, 5 i 6 dana po odnosnim kolonama »poreza«. Ako je broj radnih dana veći od 6 treba porez za jedan dan tim brojem pomnožiti, da se dobije odgovarajući ukupan porez za celu sumu primanja Na malim razlikama, koje rezultiraju upoređenjem između poreza računatog po nedeljnom i poreza računatog po dnevnom prihodu ne treba se ustavljati, jer su one posledica relativno većeg odbitka (popusta), koga zakon dozvoljava (120 din.) za nedeljni, kao najčešći povratni prihod.

Ova skala upotrebljava se samo za povratna mesečna primanja.

Porez po ovoj skali nalazi se: ako se najpre nađe stubac, koji odgovara brojnom stanju dece i u njem odgovarajući ukupni mesečni prihod. U istoj liniji, na kojoj se taj prihod konstatuje, nalazi se na levoj strani odgovarajući porez, na pr.: jedan službenik ima troje dece ispod 18 godina plate sa svima dodacima mesečno 3.800.— dinara. U stupcu za troje dece nalazi se prihod od 3.800.— din. u 30. stepenu i odgovarajući porez u sumi od 149.— dinara.

Za kućnu poslugu plaća se godišnje 50.— dinara za jednog člana posluge. Dokaz o plaćenom porezu je poreska karta na kojoj mora biti napisano mastilom ime i prezime poslodavca.

Poreska karta može se kupiti u Poreskoj upravi i u svakoj prodavnici por. markica. Poslodavac mora odmah na karti mastilom ispuniti svoje ime, prezime i mesto stanovanja.

Ako poreski organi prilikom kontrole poreza nađu, da pomenuti podaci nisu na karti upisani ili nisu upisani mastilom učiniće to sami. Na karti mora biti odštampana godina za koju karta važi.

Poslodavac koji na vreme ne nabavi poresku kartu plaća na ime kazne peterostruki iznos poreza tj. 200.— dinara. Podkazivaču i hvataču pripada na ime nagrade ¼ od naplaćene kazne.

Član 96.

Na prihode i koristi koje se javljaju od slučaja do slučaja i koji nisu utvrđeni stalnom, godišnjom, mesečnom, nedeljnom ili dnevnom sumom (kao što mogu biti: tantijeme, nagrade, sedničke i dežurne dnevnice, provizije i slično) razrezuje se porez svaki put prilikom isplate na svaki posebni iznos prihoda odnosno novčanu vrednost koristi, bez ikakvog odbitka, ovako:

od prihoda do					1.000	dinara	4%
«	«	preko	1.000	do	3.000	«	5%
«	«	«	3.000	«	5.000	«	6%
«	«	«	5.000	«	8.000	«	7%
«	«	«	8.000	«	12.000	«	8%
«	«	«	12.000	«	15.000	«	9%
«	«	«	15.000	«	25.000	«	10%
«	«	«	25.000	«	50.000	«	12%
«	«	«	50.000	«	75.000	«	14%
«	«	«	75.000	«	100.000	«	16%
«	«	«	100.000				18%

Porez po višoj stopi ne može biti veći od poreza po najbližoj nižoj stopi, uvećanog razlikom zbog koje se primenjuje viša stopa.

Oporezovanju po ovom članu podleže i potkazivačke nagrade (čl. 142. Zakona) lica kojima otkrivanje preskih krivica pada u njihovu službenu dužnost.

K članu 96.

Vidi skalu u čl. 96. zakona.

Skala po članu 96. primjenjuje se na prihode i koristi, koji se javljaju od slučaja do slučaja (vidi k članu 91. tač. 2.) i to na svaki prihod odnosno primanje i koristi sa novčanom vrednosti napose, bez ikakvog odbitka. Na pr.: na punu novčanu nagradu 2000.— din. iznosi porez po ovoj skali (5%) 100 dinara. Ovde se ne priznaje odbitak (poreski popust) kao u čl. 95. I ovde važi pravilo za svaki ovakav prihod, da porez po višoj stopi ne može biti veći od poreza po najbližoj nižoj stopi, uvečanog razlikom, zbog koje se primenjuje viša stopa (vidi tumačenja u tački 3. k članu 95.).

Član 99.

Svi poslodavci, sem u slučaju narednog člana kao i državne i samoupravne blagajne i blagajne drugih javnih ustanova, koje vrše isplate po odnosu službe (čl. 89.), dužni su, prilikom svake isplate po odnosu službe (čl. 89.), dužni su, prilikom svake isplate odbiti porez prema skali čl. 95., odnosno člana 96.

Odbijeni i zaduženi porez u toku svakog meseca dužan je svaki poslodavac uplatiti nadležnoj državnoj blagajni po spisku svih nameštenih i uposlenih službenika i radnika, najkasnije petnaesti dan po izmaku svakog meseca. Odeljenje Poreza Ministarstva Finansija može, za pojedine kategorije poslodavaca, dozvoliti da se odbijeni porez polaže i tromesečno, u kom slučaju mora biti plaćen najkasnije za petnaest dana po izmaku svakog tromesečja. Spisak se ima sastavljati po jednoobraznom zvaničnom formularu.

Ako poslodavac stalno stanuje u inostranstvu porez je dužan platiti sam primalac neposredno.

Ako se utvrdi neispravnost u radu lica obaveznih da odbiju porez, a na štetu Države, šteta će se naknaditi sa 8% interesa za sve odnosno vreme, a pored toga primeniće se odredbe stava drugog člana 139 Zakona.

K članu 99.

1. Sva lica privatna i pravna, kao i državne, samoupravne i blagajne drugih javnih ustanova (središni i okružni uredi za osiguranje radnika, blagajne za osiguranje radnika saobraćajnih preduzeća, bratimske kase pri rudnicima, trgovačke, industrijske, obrtničke, zanatske komore i dr.), koje vrše isplate po odnosu službe, dužne su, prilikom svake isplate, odbiti porez prema skalama čl, 95. za primanja novčana i naturalna i koristi povratnog karaktera, odnosno prema skali čl. 96. za primanja i koristi, koji se javljaju od slučaja do slučaja.

Pod isplatom ne podrazumeva se samo plaćanje u gotovom ili u naturi, nego i ustavljanje duga od strane poslodavca uposlenom licu za svoj ili tuđi račun.

2. Ustavljeni porez u toku svakog meseca, poslodavac ima da preda nadležnoj državnoj blagajni po pisku svih svojih nameštenih i uposlenih službenika i radnika najkasnije petnaestog dana po izmaku toga meseca. (Vidi i tač. 6.).

Da bi poreska vlast dobila vremena za pregled podnetih joj spiskova, i da poslodavci ne bi morali dugo čekati na red pri uplati poreza, poreska će vlast unapred odrediti dane, kad će koga poslodavca primiti svakog meseca za prijem službeničkog poreza. Ako zbog velikog broja poslodavaca nije moguće sve njih primiti do petnaestog narednog meseca, smatraće se da je porez pravodobno položen, ako je predan i posle petnaestog dana, ali na unapred utvrđeni rasporedni dan, koji pada posle petnaestog.

Ako poslednji dan roka za plaćanje pada u nedjelju ili na dan praznika, plaćanje se može izvršiti još narednog dana bez štetnih zakonskih posledica.

Za svakoga poslodavca, sem države, nadležna je za prijem službeničkog poreza njegova prvostepena poreska vlast.

Sva državna nadleštva, koja imaju specijalne blagajnice, (kao što su: Ministarstvo Vojske i Mornarice, Ministarstvo Inostranih Dela, Ministarstvo Pošta i Telegrafa, Ministarstvo Saobraćaja, Uprava Državnih Monopola, Uprava Narodnog Pozorišta, Uprava Državne Štamparije, Državna Hipotekarna Banka i t. d.), imaju obračunati i ustavljeni porez, kako onaj za povratne prinadležnosti, tako i onaj za isplaćene sume od slučaja do slučaja, predavati kod odnosnih Finansijskih Uprava, Poreskih Ureda, odnosno u Beogradu kod Beogradskog Poreskog Odeljenja i to najdalje do kraja narednog meseca. Ostale državne blagajnice zaračunavaju ustavljeni porez odmah po isplati kao prihod od službeničkog poreza.

3. Spisak se ima sastaviti po ovom formularu:

Obrazac: Spisak obveznika službeničkog poreza:

1	2	3	4	5	6								7								8	9	10
Broj	Ime i prezime uposlenika	Broj dece do 18 g.	Ukupna vrednost mesečnog povratnog primanja	Ustavljeni porez čl. 95. tablica II	Ukupna vrednost povratnog primanja								Ustavljeni porez po čl. 95 Tablica I								Vrednost primanja od slučaja do slučaja	Porez po čl. 95	
					I		II		III		IV		I		II		III		IV				
					nedelje za rad								nedelju										
					od do	Din	od do	Din	od do	Din	od do	Din	od do	Din	od do	Din	od do	Din	od do	Din			

Svega rubrika 5. Din . . . . .
„ „ 7. „ . . . . .
„ „ 9. „ . . . . .

Ukupno Din . . . .

U spisak se imaju uneti podaci, kako o službenicima i radnicima, koji imaju primanja i koristi preko minimuma po čl. 90. tač. 6., tako i onima, čiji prihod ne premašuje taj minimum.

Za kućnu poslugu ne mora se sastavljati ovaj spisak. Za nju je dovoljna obična pismena prijava, u kojoj je označeno ime i prezime, visina primanja u novcu i ustavljeni porez.

Zvanični obrazac spiska može poslodavac nadomestiti i platnim spiskom svojih uposlenika, ako ovaj sadrži i sve konkretne potrebne u zvaničnom obrascu predviđene rubrike.

4. Prilikom svake uplate poreza poslodavac podnosi poreskoj vlasti spisak i uplatnicu. Na spisku potvrđuje vlast uz zvanični štambilj i potpis dvojice činovnika (blagajnika i onog činovnika, koji je spisak likvidirao), primljenu sumu, i vraća ga poslodavcu kao dokaz, da je u spisku označena ukupna svota poreza položena. Naprotiv poslodavac predaje vlasti svojeručno pisanu i ispunjenu uplatnicu na istu sumu za dokaz vlasti, da je odnosnu sumu primila i unela u blagajnicu.

Uplatnica se sastavlja po ovom obrascu:

UPLATNICA

Primljeno i uknjiženo u poreskom
dnevniku br. .... dana ....
i god. .... Kontirano u knjizi
poslodavaca str. ....

Blagajnik: Likvidator

Na Din.............para..........[rečima..............
.....................] koje sam danas položio blagajnici..............u..................na ime ustavljenog službeničkog poreza u svojoj radnji [preduzeću] za vreme od..............do..............
U..................dana..............god. ....

Svojeručni potp.

FOTO AMATERI
NAJBOLJE APARATE I PRIBOR
FILMOVE! PAPIRE! PLOČE!
dobiti ćete samo u prvoj fototrgovini
Griesbach i Knaus
ZAGREB, Jurišićeva ul. 1.
Zatražite veliki, bogato ilustrovani cjenik (200 str.).
NAŠE AMATERSKE IZRADE SU NAJBOLJE!

Uplatnicu će čuvati poreska vlast kao dokumenat 2 godine dana.

Samom uplatom poreza poslodavac nije lišen odgovornosti za slučaj ako se ma kojim povodom docnije utvrdi kakva zakonska neispravnost.

5. Ustavljeni porez može se, u mesto na državnu blagajnu, polagati i preko Poštanske Štedionice. Početak takvog načina predaje i detaljna uputstva za nju propisaće se naknadno. Međutim uplata preko Poštanske Štedionice može se po sadašnjim propisima i dalje vršiti, gde to već danas postoji.

6. Ustavljeni porez mora se uplatiti, izuzimajući slučajeve ustavljanja poreza na državnim blagajnicama, po odredbi tač. 2. najkasnije petnaesti dan po izmaku svakog meseca. No za pojedine kategorije poslodavaca. Odeljenje Poreza Ministarstva Finansija može dozvoliti, da se ustavljeni porez polaže i četvrtgodišnje, u kom slučaju porez mora biti uplaćen najkasnije za 15 dana po izmaku svakog četvrtgodišta (kvartala).

Pravo polaganja poreza u četvrtgodišnjim rokovima ne lišava poslodavca dužnosti, da za svaki mesec sastavi propisani spisak i prilikom svake isplate unosi potrebne podatke u knjižicu službeničkog poreza. Sa predajom poreza za svako četvrtgodište dužan je poslodavac predati i spiskove za sva tri odnosna meseca.

7. Odeljenje Poreza Ministarstva Finansija može dozvoliti poslodavcima, kod kojih je zaposlen osobito veliki broj službenika i radnika, da u toku svakog četvrtgodišta plaćaju mesečno na ime službeničkog poreza paušalnu sumu, koja odgovara prosečnoj visini poreza za prethodna tri meseca. Konačni obračun, u ovom slučaju, izvodi se na osnovu jednog spiska, sastavljenog za celo četvrtgodište, za koje su plaćene samo paušalne sume poreza.

8. Pošto prođe krajnji rok za plaćanje (polaganje) ustavljenog poreza, računaće se od tog dana na neplaćene dospele sume poreza godišnje 6% kamate do dana naplate (čl. 149).

Ako poslodavac ne plati ustavljeni porez u određenom roku, poreska mu vlast šalje pismenu opomenu, da preda propisni spisak i položi službenički porez u roku od 8 dana. Ako poslodavac ne odgovori svojoj dužnosti ni u ovom roku poreska će vlast, na osnovu člana 125., posljednji stav, odnosno čl. 127., sama na temelju sopstvenih podataka i saznanja, odnosno na temelju izvršenog pregleda po čl. 102. zakona o neposrednim porezima, rešenjem utvrditi porez za odnosni mesec, odnosno tromesečje i ujedno izreči kaznu za neurednosti po čl. 138. Ako postoje neurednosti po čl. 139. kazna će se izreći i za njih u istom rešenju. Izdana rešenja treba ubeležiti u napomeni u knjizi poslodavaca. Žalba na ovakva rešenja ne zadržava naplatu poreza, nego same kazne, a uzima se u postupak po čl. 127.

9. Ako se u radu lica obaveznih da obustavljaju ovaj porez utvrdi neispravnost na štetu državne kase, šteta će se naknaditi sa 8% interesa za sve odnosno vreme, a pored toga takvo lice biće i kažnjeno po odredbama drugog stava člana 139 Zakona.

10. Od prednjih pravila, o odbitku poreza po poslodavcima, zakon čini dva izuzetka i to:

a) kad poslodavac stalno stanuje u inostranstvu, i

b) kad uposleno ili namešteno lice ima prihoda posredno i od trećeg lica po pravu, koje mu je dano zvanjem ili položajem u odnosu službe (čl. 89. prvi stav), kao što su na pr.: prihodi duhovnih lica za činodejstvo i sl. (Vidi k čl. 89. tač. 7., kad ovakvi prihodi podleže tečevini, a ne ovom porezu). U ovim slučajevima porez je dužan da plati sam primalac neposredno i u rokovima, koji su određeni i za poslodavce.

Da bi se ovakvi slučajevi naplate službeničkog poreza lakše, kako za poreske vlasti, tako i za primaoca prihoda otpravljali, mogu primaoci prihoda sa nadležnom poreskom vlasti utvrditi (poslednja rečenica čl. 112.) prosečnu mesečnu vrednost ovakvih prihoda (bez prijavljivanja konkretnih slučajeva) početkom svake kalendarske godine, a poreska će ih vlast zadužiti u knjizi poslodavaca otpadajućim mesečnim porezom po skali čl. 96. i vršiti naplatu poreza po izmaku svakog četvrtgodišta. Ako se o prosečnoj osnovici ne bi mogao postići sporazum, može primalac tražiti posredovanje više poreske vlasti.

U slučaju pod a) neće se postupiti po prednjem stavu ako poslodavac ima radnju u našoj zemlji, jer radnja mora imati lice koje zastupa poslodavca pred vlastima.

Član 105.

Poreska prijava predaje se po opštem javnom pozivu i u roku u njem predviđenom, a ovaj ne može biti kraći od mesec dana.

Poreski obveznici, koji plaćaju porez na dobitak preduzeća obvezanih na javno polaganje računa, podnose prijavu za pet meseca

PERLE ALLIOSAN
ČEŠNJAK BEZ MIRISA
„ALLIOSAN" je preparat izrađen posebnim načinom bez zagrijavanja od jezgre bijelog luka (češnjaka) tako da su sva dobra i ljekovita svojstva češnjaka zadržana, a neugodna uklonjena.
Upotrebljava se kod slijedećih pojava:
ARTERIOSKLEROZE I POVIŠENOG TLAKA KRVI.
Proizvađa pod nadzorom G. PROF. BUBANOVIĆA, šefa kemijskog Instituta medicinske klinike u Zagrebu MR. MILAN GAVRANČIĆ, apoteka Jelačiću banu u Zagrebu Jelačićev trg 12.

po svršetku poslovne godine, a najkasnije za 15 dana posle održanog glavnog zbora, na kome su odobreni završni računi.

Ako poreska obveza nastane tokom poreske godine, poreska prijava predaje se u roku i na način, kako je određeno za odnosni poreski oblik u ovom zakonu, a u ostalim slučajevima za 15 dana od dana, kad nastane poreska obaveza. Poreskoj prijavi dužan je poreski obveznik priložiti, ili na naročiti poziv poreske vlasti naknadno podneti i sve druge podatke, koji su potrebni za pravilan razrez poreza.

Poreski obveznici tečevine koji su po članu 53a) Zakona obavezni da vode poslovne knjige podnose prijavu za tri meseca po završetku poslovne godine.

Oblik poreske prijave, način sastavljanja, opreme i predaje, propisaće se pravilnikom za izvršenje ovog zakona.

Obrasci prijave izdaju se na zahtev poreskog obveznika uz naplatu na njima označene cene koja ne sme biti veća od cene koštanja. Poreska prijava ne podleži nikakvoj taksi.

Ministar finansija može osloboditi pojedine kategorije poreskih obveznika od podnašanja poreskih prijava, ali poreski odbori mogu zahtevati u konkretnim slučajevima, da i takvi poreski obveznici podnesu poresku prijavu.

K članu 105.

Poreske prijave po zakonu o neposrednim porezima mogu se ovako svrstati:

I. prijave, koje se podnose svake godine po opštem javnom pozivu poreskih vlasti;

II. prijave, koje svake godine podnose društva obavezna na javno polaganje računa;

III. prijave, koje se podnose od slučaja do slučaja.

Ad I. Po opštem javnom pozivu i u roku u njem određenom predaju se svake godine poreske prijave za kućarinu, tečevinu i porez na rente, sem u slučaju, kad se ovaj porez naplaćuje po čl. 71. zakona. Opšti javni poziv izdavaće svaka poreska prvostepena vlast za svaki ovaj poreski oblik napose, a po uputstvima u naredbi, koju će dobiti od Ministarstva Finansija. Javni poziv izvršiće se javnim afiširanjem poziva (event. i u mesnim listovima), a u seoskim opštinama, pored afiširanja na opštinskoj i drugim javnim zgradama, upozoriće se obveznici uobičajenim načinom na ovaj poziv. U javnom pozivu upozoriće se poreski obveznici: na dužnost prijave po odnosnim poreskim vrstama; na rok, (koji ne sme biti kraći od mesec dana od dana objave poziva), do kog moraju predati prijave; na posledice nepodnošenja prijave, i na dužnost, da se prijave moraju sastaviti po zvaničnom obrascu, koga mogu dobiti uz cenu koštanja i kod prvostepenih poreskih vlasti. No, ako vlast nema slučajno obrazaca, sastaviće se prijava na običnoj hartiji, unoseći u nju sve u zvaničnom obrascu tražene podatke.

U koliko se Ministar Finansija posluži pravom iz poslednjeg stava čl. 105. i oslobodi pojedine kategorije obveznika dužnosti podnošenja prijava imadu se istaknuti u javnom pozivu i određene granice ovog oslobođenja.

Poreske prijave ne podleže nikakvoj taksi po taksenom zakonu. Uz poresku prijavu treba priložiti, ili na naročiti poziv vlasti naknadno doneti, i sve druge podatke, koji su potrebni za pravilan razrez poreza. Svaki poreski oblik ima svoj obrazac prijave. Obrasce prijava mogu po zvanično propisanoj formi izdavati i prodavati poreskim obveznicima i privatne radnje.

Obrasci prijava imaju ove oblike:

(Prva strana)

Obrazac: Poreska prijava kućarine

Opština gde zgrada leži . . . . Broj katastarskog lista . . .

Kvart . . .ulica k. br. . . . (unosi poreska vlast)

PRIJAVA PRIHODA OD ZGRADA

za razrez kućarine za god. 19 . . .

Ime i prezime ....

posednika ....

plodouživaoca: ....

naslednog zakupca: ....

Njegovo zanimanje: ....

Mjesto njegovog stanovanja: ....

Ljekarna sv. Petru

Mr. Hinko Miletić, Zagreb

Vlaška ul. 84 Tel. 40-04

1. Prijava se podnosi po javnom pozivu i u roku u njem određenom.

2. Zakašnjenje ili nepredavanje prijave kazniće se po čl. 137. zakona o neposrednim porezima;

3. Prijavu ispuniti po svim postavljenim pitanjima jasno i čitljivo;

4. Istinitost prijave mora potpisati na određenom mestu kirajdžija (zakupac);

5. Za lažnu potvrdu kirije (zakupne cene) kazniće se zakupac (kirajdžija) po čl. 138. zakona o neposrednim porezima.

6. Kirija (zakupna cena) prijavljuje se u godišnjem iznosu (bez obzira da li je objekat bio celo vreme pod kirijom ili ne) po ugovornom stanju na dan objave javnog poziva po tač. 1. Ako objekat nije izdan, ili ga upotrebljava samo sopstvenik, odnosno ako ga besplatno ili obavezno uz nižu cenu drugom daje, prijaviće poreski obveznik kiriju prema mesnim prilikama;

7. Prijava se podnosi posebno za svaki objekat makar imao i dva kućna broja, a za više objekata može se ujedno podneti samo onda, kad su svi pod jednim kućnim brojem;

8. Zatajenje kirije progoniće se poresko krivično i kazniti po čl. 142. zakona o neposrednim porezima;

9. Po svakoj od vlasti predanoj prijavi tražiće podnosilac potvrdu, koja jedina služi kao dokaz o predaji; za prijave predane preko pošte, kao dokaz za predaju služi poštanska potvrda.

Jugoslovensko društvo

ŽIŽICA a. d.

Beograd - Knežev spomenik 5

(Druga strana)

1	2	3	4						5	6		7	
Redni broj	Ime i prezime kirajdžije, zakupca ili sopstvenika, ako sam uživa zgradu	Položaj stana (suteren, prizemlje sprat itd.)	Broj odelenja						Da li je zgrada ili stan izdat pod kiriju sa namještajem baštom, alatom, uređajem i slično	Bruto kirija za samu zgradu — stan		Bruto kirija, —zakupna cena za baštu, zemlju i ostalo po stupcu 5, bez nameštaja	
			za stanovanje		otvorenih prostorija		pomoćnih prostorija						
			prema ulici	prema dvorištu ili prolazu	prema ulici	prema dvorištu ili prolazu	prema ulici	prema dvorištu ili prolazu		Din	p	Din	p

(Treća strana)

8		9		10						11		12	13	14	
Bruto kirija zakupna cena za namještaj		Sezonska kirija kod zgrada, koje se daju u zakup samo za vreme sezone u banjama u mestima za letovanje		Broj odjelenja za koje je odobreno privremeno poresko olakšanje (čl 37 II)						Bruto kirija zgrade ili prostorija, koje uživaju privremen o poresko olakšanje		Potpis kirajdžije (zakupca)	Napomena	Bruto kirija (zakupna cena) koja je utvrđena po vlasti naknadnim izvidajem (preslušavanjem svedoka) ili upoređenjem sa drugim objektima	
				za stanovanje		otvorene prostorije		pomoćne prostorije							
Din	p	Din	p	prema ulici	prema dvorištu ili prolazu	prema ulici	prema dvorištu ili prolazu	prema ulici	prema dvorištu ili prolazu	Din	p			Din	p

(Četvrta strana)

Štambilj vlasti:

Dan prijema prijave
(Ako je prijava stigla poštom uneti dan prijema kod pošte i priložiti kao dokaz kovert).

1.) da li je prijava blagovremena ....
2.) Razlozi, zašto nije prihvaćena visina kirije
kako je prijavio obveznik: ....
(Upoređenje sa stanjem katastarskog lista, preduzeti izviđaji i preslušanja).
3.) Utvrđena bruto kirija
a) za deo zgrade ili celu zgradu bez poreskog
olakšanja .... din .... p. ....
% odbitka po čl. 36. iznosi .... din .... p. ....
Ostaje osnovica 12% poreza .... din .... p. ....
Osnovnog poreza .... din .... p. ....
Uneto u raspored I. opštine ....
Redni broj ....
b) za deo zgrade ili celu zgradu sa poreskim
olakšanjem .... din .... p. ....
% odbitka po čl. 36. iznosi .... din .... p. ....
Ostaje osnovica 3% poreza .... din .... p. ....
3%-nog poreza .... din .... p. ....
Uneto u rasporedu II, opštine ....
Redni broj ....

Potpis referenta.

Obrazac: Poreska prijava tečevine

(Prva strana)

Opština .... Katastarski list Br. ....
Kvart .... (unosi poreska vlast)
Za poresku godinu ....

PORESKA PRIJAVA
PRIHODA, KOJI PODLEŽE POREZU NA PREDUZEĆA, RADNJE I ZANIMANJA (TEČEVINA)

Ime i prezime (firma) ....
Imena ortaka (članova preduzeća) ....
Kakva je radnja (zanimanje): ....
Ako se vodi više raznih poslova (zanimanja) pod jednom radnjom, koji su to poslovi i koji je glavni: ....
Ulica (selo) i kućni broj radnje: ....
Uloženi kapital: .... sopstveni Din ....
tuđi i čiji: Din ....

Broj nameštenika (kalfa): ....

Kad je posao otpočeo ....

Ima li, i u kojoj opštini iste poreske vlasti, kakvu drugu radnju (agenturu, filijalu itd.): ....

Bruto prihod postignut u god.________	Režijski troškovi u god.________	Čist prihod	Napomeua
Din ________	Din ________	Din ________	

Režijski troškovi pojedinačno:

1. Kirija (vrednost kirije) za lokal: Din
2. Plate i nadnice pomoć. osoblja i posluge Din
3. Kamate na pozajmljeni kapital za radnju Din
4. Ostali troškovi Din

Svega: Din

Slovima:

Izjavljujem, da sam sve podatke uneo po svom najboljem znanju i savesti.

U dana meseca god.

Potpis.

(Druga strana)

Predlog poreske vlasti:

Potpis referenta.

(Treća strana)

Ocena Poreskog odbora:

na sednici održanoj dana u

Razlozi:

Predsednik.

Prisutni članovi:

Delovođa.

(Četvrta strana)

Štambilj vlasti: ....

Dan prijema prijave: ....

(Ako je prijava stigla poštom, uneti dan prijema kod pošte i priložiti kao dokaz kuverat).

1. Prijava se podnosi po javnom pozivu i u roku u njem određenom;

2. Zakašnjenje ili nepredavanje prijave kazniće se po članu 137. zakona o neposrednim porezima;

3. Prijava se podnosi za svaki objekat (centralu, filijalu, agenturu itd.) napose;

4. Prijavu ispuniti po svim postavljenim pitanjima jasno i čitljivo;

5. Podaci traženi u prijavi prijavljuju se po stanju prošle poslovne godine;

6. Poreski obveznik može uz prijavu priložiti po svom nahođenju isprave s kojima raspolaže, a naročito izvode iz svojih trgovačkih knjiga;

7. Po svakoj kod vlasti predanoj prijavi tražiti potvrdu, koja jedina služi kao dokaz o predaji prijave.

Obrazac: Prijava prihoda, koji podleži porezu na rente.

(Prva strana)

Opština: ....

PRIJAVA

prihoda, koji podleži porezu na rente za god. ....

1. Ime i prezime: ....
2. Zanimanje: ....
3. Da li je podnosilac prijave udovica, odnosno da li se nalazi
4. Od koga dana prima kamate — rente? ....

pod starateljstvom: ....

1	2	3		4	5		'		7		8		9	10
Redni broj	Vrsta prihoda	Glavnica		Kamatne stope	Godišnji iznos kamata		Godišnji iznos renta		Tereti i režijski troškovi		Čist prihod		Ime dužnika	Napomena
		Din	p		Din	p.	Din	p.	Din	p.	Din	p.		
Tereti i režijski troškovi pojedinačno:														

Izjavljujem, da sam sve podatke uneo po svom najboljem znanju i savesti.

U .... dana .... meseca .... god.

Potpis.

(druga strana)

Štambilj vlasti: ....

Dan prijema prijave: ....

(Ako je prijava stigla poštom označiti dan prijema kod pošte i priložiti kao dokaz koverat).

Predlog poreske vlasti:

Potpis referenta.

Eventualni zaključak odbora u slučaju čl. 68.

Napomena:

1. Kod poreza na rente ima se podneti jedna prijava za sve prihode u vidu kamata i renta, ali u prijavi mora biti svaki prihod posebno naznačen.

2. Materijalnu stranu poreske prijave proveriće poreska vlast na osnovu podataka, koje dobije od državnih i samoupravnih nadleštava, a naročito od sudskih vlasti, zatim od fondova i ostalih institucija i saslušanjem dužnika.

3. Po svakoj kod vlasti predanoj prijavi treba tražiti potvrdu, koja jedina služi kao dokaz o predaji; za prijave predane preko pošte, kao dokaz za predaju služi poštanska potvrda.

Ad II. Društva obavezna na javno polaganje računa i obveznici tečevine iz člana 53a) Zakona (čl. 127. t. 3.) ne podnose prijavu po opštem javnom pozivu. Društva obavezna na javno polaganje računa dužna su podnositi poresku prijavu, ne čekajući na naročiti poziv vlasti, za pet meseci po svršetku poslovne godine (čl. 80. zakona, prvi stav), a najkasnije za 15 dana posle održanog glavnog zbora, koji je odobrio završni račun. Obveznici tečevine iz člana 53a) Zakona dužni su da podnesu prijavu u roku od tri meseca po svršetku poslovne godine.

Preduzeće obavezno na javno polaganje računa dužno je podneti:

1) poresku prijavu sa dva primerka bilansa i računa gubitka i dobitka za minulu poslovnu godinu, jedan primerak bilansa i računa gubitka i dobitka iz prethodne poslovne godine i jedan primerak društvenih pravila. Bilansi moraju biti overeni od strane uprave društvene sa naznačenjem, da li je zbor akcionara, odnosno zadrugara, odobrio u celini ili sa kakvim izmenama.

Za strana društva, koja imaju svoja zastupništva (filijale, agenturu) u granicama Kraljevine, može, u slučaju potrebe, poreska vlast tražiti i podnošenje centralnog bilansa overenog kod nadležne vlasti dotične države, u kojoj je sedište centrale društvene, i od strane poslanstva ili generalnog konzulata naše Kraljevine;

„PAPIEROS“
veletrgovina papira i pisaćeg pribora
NUNČIĆ, FÜRST I DRUGOVI
Vlasnici: Dr. Miroslav Bloch i dr. Zagreb, Vlaška ul. 40
Tel. inter. 22-844, 22845 Poštanski pretinac 205
GENERALNA ZASTUPSTVA
najrenomiranijih inozemnih i domaćih tvornica

2) zapisnik skupštinskog rada sa izveštajem uprave i nadzornog odbora o radu i računima za odnosnu poslovnu godinu;:

3) detaljan pregled računa režijskih, opštih troškova, (kirija, ogrev, osvetlenje, kancelarijski materijal, poštarina, državne takse itd.); kao i specifikaciju plaćenih neposrednih poreza i samoupravnih prireza.

4) spisak činovnika sa naznačenjem plata i dodataka, i naznačenjem ko plaća službenički porez: sami ili društvo iz svojih sredstava;

5) spisak činovnika, službenika i agenata sa naznačenjem koliko je kome isplaćeno: (1) na ime tantijeme ugovorene, a koliko neugovorene, (2) na ime nagrade ugovorene, a koliko neugovorene i (3) na ime provizije.

6) izvod u ukupnoj sumi isplaćenih radničkih nadnica;

7) spisak nenaplativih potraživanja društvenih, ako se takav rashod pokazuje po bilansu, sa spiskom eventualno naplaćenih potraživanja ove vrste u ranijoj poslovnoj godini i oznakom računa, gde su knjiženi;

8) pregled prihoda od nekretnog imanja, ako ga društvo ima. sa naznačenjem prihoda unetog u račun gubitka i dobitka. Ako društvo za svoje potrebe drži pod zakup tuđu zgradu, priložiće zaseban izveštaj: čija je zgrada, koliko je i za koje vreme plaćeno sopstveniku na ime kirije. Za netačnost ovih podataka sleduju posledice po čl. 138.;

9) pregled prihoda kamata (dividenda) od domaćih hartija od vrednosti, po broju i vrstama tih hartija;

10) spisak (prijava po zvaničnom obrascu) ogranaka, ako ih društvo ima, sa naznačenjem u kom se mestu i oblasti nalaze. Za svaku filijalu (zastupništvo, ekspozituru itd.) ima se označiti bruto prihod, a ako se ovaj ne može utvrditi, ima se označiti suma ličnih izdataka službenika i radnika. U prvom slučaju (za utvrđivanje bru-

to prihoda) treba podneti kratak pregled bruto bilansa za svaki ogranak i za centralu;

11) izvod iz računa fabrikacije, eksploatacije ili robe, sastavljen po kategorijama utroška i prihoda;

12) spisak dužnika (propala potraživanja) sa naznačenjem svote oduzete iz fonda i one stavljene na teret tekućih prihoda;

13) pregled hartija od vrednosti sa svim kretanjima u toku poslovne godine;

14) preglede o stanju, kretanju, dotiranju i utrošcima u računu glavnice i svim ostalim postojećim pravim i vezanim fondovima, sa objašnjenjem za svaku provedenu amortizaciju ili trošak;

15) pregled o stanju i utrošcima latentnih rezerva (§ 27 Zakona o izmenama i dopunama u zakonu o neposrednim porezima od 18. februara 1934 i člana 22 Pravilnika k istome);

16) obračun dobitaka ili gubitaka, prihoda ili rashoda iz konzorcijalnih poslova, koncerna, kartela itd..;

17) pregled kamata, naknada, provizija itd. isplaćenih domaćim ili inostranim poveriocima, glavnim akcionarima, finansijerima, osnivačima, koncernima itd.;

18) iskaz neobračunatih kamata dužnicima;

19) iskaz aktivnih i pasivnih prenosnih stavaka;

20) iskaz verovnika (ime, boravište i konačni iznos potraživanja);

21) specifikacije plaćenih neposrednih poreza i samoupravnih prireza;

22) spisak tantijema, nagrada i dnevnica isplaćenih članovima upravnog i nadzornog odbora;

23) spisak neobaveznih nagrada i darova (siromasima, društvima itd.);

24) izvod iz računa inventara.

25) Sumarni spisak bruto iznosa bez ikakvog umanjenja (ukupna suma potražne strane) i to: obavljenog robnog prometa, osiguravajućih premija, kamata (izuzev kamata oslobođenih društvenog poreza), provizija i usluga. U istom spisku imaju se zasebno iskazati eventualno stornirani poslovi, a kod osiguravajućih društava i bonusi.

Sem napred pobrojanih podataka, preduzeća su dužna dati obaveštenja i podneti podatke za pojedine druge račune, kad to od njih zahteva poreska vlast (čl. 138.), a dužna su njezinom legitimisanom izaslaniku dozvoliti uvid i pregled svoga knjigovodstva u vezi sa konkretnim slučajem (čl. 85.).

Obrasci prijava za društveni porez ovi su:

(Prva strana)

Obrazac A.

Drugostepena poreska vlast ....

Varoš ....

Opština ....

PRIJAVA

za društveni porez

za poresku godinu 19 ....

Naziv preduzeća ....
Sedište uprave ....
Poslovna je godina počela .... i svršila se ....
Glavni je zbor odobrio završne račune ....
Predmet (vrsta) poslovanja preduzeća ....

A. Uložni kapital preduzeća.

	Dinara
(1) uplaćena osnovna glavnica (temeljne uplate sa doplatama, udeli) po stanju knjiga prvog dana poslovne godine (2) opšti rezervni fond i svi ostali u bilansu iskazani pravi rezervni fondovi, sa kojima preduzeće slobodno raspolaže (3) preneseni dobitak iz prošle godine (4) povećanje glavnice u koliko je uplaćeno u prvoj polovini dotične poslovne godine	
Ukupno . . .	
Kod osiguravajućih društava iznos godišnjih čistih premija po odbitku naknađenih premija (bonus)	

B. Podložni porezu dobitak:

I. Dobitak po bilansu bez dela dobitka prenetog iz predhodne god.:
II. Sume, koje se dodaju dobitku, ako je dobitak po računu njihovom vrednošću već umanjen:

	Dinara	Dinara
1. preneti gubitak prethodne poslovne godine (tač. 3 čl. 82)		
2. porezi:		
(1) plaćeni društveni porez (tač. 8. čl. 82)		
(2) neposredni porez sa svima prirezima koje je preduzeće platilo u mesto svojih nameštenika (tač. 2. čl. 82)		
neposredni porezi na zemljišta i zgrade		
3. darovi, neugovorne nagrade i svakovrsni drugi slični izdaci (tač. 7. čl. 82):		
(1) nameštenicima		
(2) drugim licima		

(druga strana)

	Dinara	Dinara
4. Tantijeme, dnevnice i druge slične nagrade članova (tač. 8. čl. 82):		
(1) pravnog i nadzornog odbora		
(2) neugovorne tantijeme ostalih službenika preduzeća		
5. Svakovrsni otpisi ili unosi (dotacije u rezervne fondove po tač. 9. čl. 82:		
(1)		
(2)		
(3)		
(4)		
6. Sume upotrebljene iz tekućih prihoda na povećanje imovine ma u kom obliku (tač. 11. čl. 82):		
(1) na osnivanje novih preduzeća, proširenje postojećih i za povećanje osnovnog kapitala		
(2) na sticanje novih imovinskih predmeta		
(3) popravke, kojima se imovna vrednost predmeta povećava		
(4) na isplatu dugova		
7. U bilansu posebno zaračunate naknade ili koristi osnivača ili drugih članova iz prihoda preduzeća. (tač. 4. čl. 82.)		
Kamate ili dividende (prioritetne dividende) na celokupni sopstveni kapital (tač. 4. čl. 82.)		
8. Povračaj potpore (subvencije države ili samoupravnih jedinica i garantovanog (zajamčenog) prinosa države i drugih javnih tela (tač. 5. čl. 82.)		

	Dinara	Dinara
9. Kod inostranih preduzeća svako opterećenje ovođašnjeg filijala od strane glavnog zavoda u ime dela režijskih troškova (tač. 6. čl. 82.)		
10. Prihod rudarskih preduzeća od naknade za pomoćne rovove, za učinjene usluge i u ime rudničkih službenika (servituta) (tač. 10. čl. 82.)		
Ukupna suma po tač. B. II		
Ukupna suma pod tač. B I+II		

Obveznici tečevine iz člana 53 a) Zakona dužni su uz prijavu da podnesu sve napred navedene podatke za obveznike društvenog poreza izuzev podataka pod br. 2) i 22).

(treća strana)

III. Sume, koje se od dobitka po računu moraju odbiti, ako su već u njem sadržane:

	Dinara	Dinara
1. Višak uplate preko nominalne vrednosti novih deonica prilikom emisije (tač. 1. čl. 83)		
2. Prenos u prošloj godini već oporezovanog dobitka (tač. 2. čl. 83.		
3. Prihod onih predmeta, koji su podložni drugom poreskom obliku ili uživaju privremeno olakšanje po čl. 37. II, u sumi, koja služi podlogom za razrez poreza po odnosnom poreskom obliku (tač. 3. čl. 83.		
(1) katastarski prihod od zemljišta		
(2) prihod od zgrada, po kome je razrezana kućarina		
(3) primljene dividende domaćih akcionarskih društava		
4. Prihod u kamatama oslobođenom od poreza na rente (tač. 4. čl. 83):		
(1) Kamate uloga na štednju kod Poštanske štedionice i svih zadruga spomenutih u (čl. 76. tač. 6.		
(2) Kamate državnih i drugih zajmova po postojećim specijalnim zakonima		

	Dinara	Dinara
5. Potpora (subvencija) države i samoupravnih jedinica i garantovani prinos od strane države (tač. 5. čl. 73.)		
6. Gubitak nenaplativih potraživanja ako ga je odobrio zbor akcionara (glavna skupština) primanjem bilanca (tač. 6. čl. 83.)		
7. Sume, koje su u bilancu otpisane ili unete u posebne rezervne fondove, namenjene za pokriće izdataka ili gubitaka tačne označene vrste (tač. 7. čl. 83.)		
8. (1) Unos (dotacije) u penzioni fond nameštenika preduzeća, ako postoje posebna pravila za upravljanje tim fondom (tač. 8. čl. 83.)		
(2) Svi drugi izdaci za nameštenike ako je i u koliko preduzeće na to obavezno zakonom ili ugovorom		
(3) Unosi u bratimsku kasu i svi drugi unosi, koje je rudarsko preduzeće zakonom ili ugovorom obavezno davati		
9. (1) Kod osiguravajućih preduzeća ona suma, koja je stavljena u premijske rezerve po pojedinim granama osiguranja		
(2) Kamate takvih rezervnih fondova (tač. 9. čl. 83.)		
(3) Prijavljena i priznata, ali još neizmirena potraživanja od osiguranja (tač. 10. čl. 83.) (četvrta strana)		
10. Svaki gubitak i izdatak, stavljen na teret već oporezovanog fonda (tač. 11. čl. 83)		
11. a) Plaćene dažbine, posredne poreze, takse i carine		
porez na poslovni promet		
b) samoupravne dažbine i prirezi za odnosne komore		
12. Sve vrste osiguranja od šteta		
pasivne kamate		
kirije, zakupnine i svi režijski troškovi		
Ukupna suma po tač. III.		

Ukupna suma po tač. B. I+II. ____________

manje ukupna suma po tač. B. III. ____________

porezu podložni dobitak ____________

Izjavljujemo, da su podaci uneti na osnovu potvrđenih i uredno vođenih knjiga po našem najboljem znanju i savesti.

dan mesec 19

Potpis.

Obrazac B.

Drugostepena poreska vlast
Varoš
Opština

PRIJAVA

za podelu osnovnog društvenog poreza među opštinama.

Naziv preduzeća
Sedište uprave
Za poresku godinu 19
Predmet (vrsta) poslovanja preduzeća

Sedište	Opština	Srez	Banovina	Postignut bruto prihod za svaku opštinu za poslovnu godinu	Isplaćena u poslovnoj godini suma ličnih izdataka službenika i radenika	Primedba
Centrale						
Filijale ili drugih ogranaka						
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						

Izjavljujemo da su podaci uneti na osnovu potvrđenih i uredno vođenih knjiga po našem najboljem znanju i savesti.

U .... dan .... mesec .... 19 ....

Potpis

(predstavnika društvenih)

Ad III. Treća vrsta poreskih prijava jesu one prijave, koje se podnose od slučaja do slučaja, kad se u toku poreske godine bilo javi novi poreski predmet ili novo poresko lice (čl. 127. tač. 2), ili je predmet prolazne prirode (čl. 127. tač. 1., vidi i pravilnik uz čl. 127.), i naposletku, kad se u poreskom predmetu u toku godine jave promene, koje utiču na njegovu poresku obavezu. (N. pr. prijave po čl. 40. pretposlednji stav, čl. 65. peti stav). Za prijave ove treće vrste nisu propisani naročiti zvanični obrasci. Obveznici će ih podnositi, služeći se prema konkretnom slučaju, eventualno obrascem propisanim za dotični poreski oblik, a kad je konkretno potrebna prijava drugačijih podataka, nepredviđenih u obrascu, prijaviće obveznik u slobodnoj formi poreskoj vlasti za poreski postupak sve relevantne činjenice. Rokovi za podnošenje ovih prijava utvrđeni su posebno u odnosnim odredbama svakog poreskog oblika. Ako za konkretni slučaj nije utvrđen rok prijave, prijava se mora podneti za 15 dana od dana kad nastane poreska obaveza.

Član 107a)

Poreski obveznici koji su po odredbama člana 53a) Zakona obavezni da vode poslovne knjige dužni su na pismeni zahtev poreske vlasti dati uviđaj u sve svoje poslovne knjige i račune. Ako ne udovolje ovom zahtevu, koji se može za jednu poresku godinu ponavljati, kažnjavaju se novčano od 10.000 do 100.000 dinara za svaki slučaj neudovoljenja posebno čime se ne lišavaju krivične odgovornosti po članu 142 i članu 142a) Zakona. U ovom slučaju poreska uprava utvrdiće sama poresku osnovicu tečevine i bruto promet po svom slobodnom uverenju, imajući u vidu mogući prihod prema svim konkretnim činjenicama i lokalnim i opštim uslovima, a teret protivdokaza pada na poreskog obveznika.

Ako se utvrdi, da poreski obveznik nije po poslovnim knjigama pokazao ma i najmanji deo poslovnog prihoda, i taj deo nije prijavio, kazniće se novčano sa 10.000 do 200.000 dinara, čime se ne oslobađa krivične odgovornosti po članu 142 i članu 142a) Zakona, a poreska vlast utvrdiće mu sama poresku osnovicu tečevine i bruto promet po odredbama prethodnog stava. I u ovom slučaju teret protivdokaza pada na poreskog obveznika.

Ostali poreski obveznici tečevine koji su po odredbama drugih zakona obavezni da o svom poslovanju vode bilo kakve knjige, raču-

ne ili zabeleške, dužni su te knjige, račune ili zabeleške pokazati poreskim vlastima na pismeni zahtev. Ako ti poreski obveznici ne udovolje ovoj svojoj obavezi kažnjavaju se novčano od 1000 do 10.000 dinara.

K članu 107 a) Zakona

Protiv poreskih obveznika iz člana 53a) Zakona koji ne vode poslovne knjige, odnosno koji ih vode a ne pokažu ih, Zakon propisuje: novčanu kaznu i utvrđivanje poreske osnovice u kontumacijskom postupku, po slobodnoj oceni.

Novčana kazna iznosi dinara 10.000 do 100.000 a može se primeniti za jednu poresku godinu više puta: kad god poreski obveznik ne udovolji pozivu poreske vlasti da pokaže sve svoje poslovne knjige i račune za dotičnu godinu. Neudovoljenje svakom pozivu povlači uvek krivičnu odgovornost po ovom članu. Otuda, ako poreski obveznik bude jednom kažnjen zbog toga što nije po pozivu stavio poreskim vlastima na uvid sve svoje poslovne knjige i račune, on se time nije oslobodio obaveze da pokaže knjige i račune a ni krivične odgovornosti zbog neudovoljenja toj obavezi. Takav poziv može poreska vlast obnavljati više puta za istu poresku godinu, a za svaki slučaj neudovoljenja pozivu ima pravo da izriče novčanu kaznu iz ovog člana.

Osim ovakvog prava na izricanje kazne, poreska vlast ima i pravo da obveznicima iz člana 53a) koji na pismeni zahtev ne pokažu sva svoje poslovne knjige i račune utvrdi poresku osnovicu po slobodnom uverenju. U ovakvom slučaju poreska vlast nije dužna da dokazuje osnovanost svoje ocene, pošto teret protivdokaza pada na poreskog obveznika.

Poreski obveznici za koje se utvrdi da u svojim poslovnim knjigama nisu proknjižili ma i najmanji deo poslovnog prihoda i da taj deo nisu prijavili kažnjavaju se novčano od 10.000 do 200.000 dinara. Ova se kazna ne može ponavljati za istu poresku godinu; ali poreski obveznik zbog izricanja ove kazne gubi pravo da mu se poreska osnovica utvrdi na osnovu poslovnih knjiga i podataka. U ovakvom slučaju osnovicu utvrđuje sama poreska vlast po slobodnom uverenju, a teret protivdokaza pada na poreskog obveznika.

Osim obveznika iz člana 53a) Zakona dužni su i ostali obveznici tečevine na pismeni zahtev poreskih vlasti da pokažu one poslovne knjige i račune koje su obavezni da vode po drugim zakonima (Zakon o radnjama, devizno-valutni propisi i dr.). U protivnom, kažnjavaju se novčano od 1.000 do 10.000 dinara.

2. PORESKI ODBORI.

Član 112.

Poreske osnovice po odredbama ovoga zakona, utvrđuje poreski odbor: na prihod od preduzeća, radnja i zanimanja po čl. 42., sem ob-

veznika po drugoj grupi tač. 3. i za porez na prihod od zgrada, kad se prihod ne može utvrditi ni upoređenjem. Poreski odbori vrše i ocene koje se od njih traže po čl. 34. tač. 2., 35., 46. tač. 3, i 68. stav prvi. U svim ostalim slučajevima poreske osnovice utvrđuje, odnosno proverava poreska vlast.

Poreski odbor, na zahtjev poreske uprave, utvrđuje po odredbama ovog Zakona i visinu obavljenog bruto prometa poreskog obveznika tečevine.

K članu 112.

1. Nadležnost poreskih odbora za utvrđivanje poreskih osnovica predviđena je u zakonu samo u ovim slučajevima:

(1) za tečevinu uopšte, sem putujućih radnja i trgovačkih putnika.

(2) za kućarinu samo onda, kad poreska vlast ne može utvrditi osnovicu ni upoređenjem, i kad se objekt izda sa vrtom, nameštajem i t. d., a nije za ovo posebno utvrđena zakupna cena;

(3) za porez na rente kad vrednost prihoda nije utvrđena ispravom.

2. U svima ostalim slučajevima utvrđuje poreske osnovice poreska vlast. Prema tome, poreska vlast je nadležna za utvrđivanje poreskih osnovica za zemljarinu, kućarinu i rente (sem ranije pomenutog izuzetka) i za društveni i službenički porez. Osim toga ona utvrđuje poreske osnovice (privremeno ako se radi o tečevini) po članu 127, kad je predmet porezovanja prolazne prirode i kad u toku poreske godine nastupi poreska obaveza.

3. Radnje pomenute u članu 42. druga grupa 3. (torbarenje), kao i putujući agenti i trgovački putnici, koji ne podleže službeničkom porezu (vidi pravilnik k članu 89, tačka 4. stav četvrti), podleže porezu po fiksiranom zakonskom stavu. Prema tome, kod njih nema poreske osnovice i nisu u ovom pogledu podložni ničijoj nadležnosti.

4. Utvrđivanje bruto-prometa potrebno je iz dva razloga: u cilju razreza minimalnog poreza i posebnog poreskog dodatka i da bi se utvrdilo da li su u pojedinim slučajevima nastale obaveze za vođenje poslovnih knjiga po odredbama člana 53a) Zakona.

Onim poreskim obveznicima kojima osnovicu tečevine utvrđuje poreska uprava, visinu bruto-prometa utvrdiće sama uprava. U ostalim slučajevima, za obveznike iz člana 53a) Zakona kao i za ostale), kad se ukaže potreba), uprava će predlog o bruto-prometu izneti poreskom odboru na ocenu. Poreski odbor utvrđuje visinu obavljenog bruto-prometa na načine kojima se po Zakonu služi za utvrđivanje poreske osnovice tečevine.

Član 113.

Poreski se odbori postavljaju za područje svake prvostepene poreske vlasti. Sedište poreske vlasti jest i sedište poreskog odbora.

MUŠKARCI!
kod spolne slabosti
(kod spolne nemoći)
pokušajte originalne hormonske pilule
HORMO - SEKS
Dobivaju se u svim apotekama 30 pilula Din 84.—; 100 pilula Din 217.—; 300 pilula Din 560.—
Glavni depo: Farm. Kem. Laboratorium »Vis-Vit«, Zagreb, Langov trg. broj 3.
(Oglas reg. S. br. 5846-39)

Prema potrebi može Ministar Finansija na području jedne poreske vlasti postaviti i više poreskih odbora, u kom slučaju jednovremeno određuje njihovo sedište i njihovu teritorijalnu nadležnost.

U mestima preko 50.000 stanovnika može Ministar Finansija narediti postavljenje posebnih poreskih odbora za pojedine kategorije obveznika po čl. 42.

Pri svakom poreskom odboru postavlja drugostepena poreska vlast državnog zastupnika-referenta poreske vlasti pred poreskim odborom, bez prava glasa.

Poreski odbor sastoji se iz predsednika, odnosno njegovog zamenika, i 4 člana i isto toliko zamenika. Zamenik stupa u dužnost kad je redovan član sprečen, a i kad mu je članstvo prestalo pre isteka trogodišnje periode, dok se mesto redovnog člana ne popuni redovnim putem.

Predsednik (predsednikov zamenik) poreskog odbora jest starešina (zamenik starešine) one prvostepene poreske vlasti, za čije je područje postavljen poreski odbor.

U osutnosti predsednika poreskog odbora preuzima sva njegova prava i njegove dužnosti njegov zamenik.

Polovinu članova poreskog odbora tj. dva redovna člana i dva zamenika postavlja drugostepena poreska vlast po slobodnom izboru, a na predlog prvostepene poreske vlasti.

Za drugu polovinu članova biraju nadležne komore (zanatska, trgovačka, industrijska, apotekarska, advokatska itd.) iz reda poreskih obveznika tečevine iz svake opčine sa područja dotičnog poreskog odbora, svaka po dva redovna člana i dva zamenika. Između ovih biranih članova pozvaće pretsednik poreskog odbora vazda samo potreban broj (tj. dvojicu), no pri tom će paziti da u prvom redu budu pozvana oba pretstavnika komore one struke, kojoj pripada poreski obveznik o čijem se predmetu raspravlja, a od kojih bar jedan sa teritorije njegove opštine. Tek ako se ovi članovi (i njihovi zamenici) pozivu ne odazovu ili ako koja komora na području dotičnog

poreskog odbora u opšte nema, ili nema dovoljno, pretstavnika svoje struke, pretsednik će po svom izboru pozvati ma koga između ostalih biranih članova.

Ako koja komora ni na ponovni poziv prvostepene poreske vlasti u određenom roku ne izabere svoje članove za poreski odbor, postaviće ih sama prvostepena poreska vlast po slobodnom izboru prvenstveno iz reda obveznika tečevine uopšte, a sa područja dotičnog poreskog odbora.

Član poreskog odbora ne može istovremeno biti i član ili zamenik reklamacionog odbora nadležnog za dotično područje.

K članu 113.

1. Područje poreskog odbora poklapa se sa područjem prvostepene poreske vlasti, a i sedište im je isto. Izuzetno, ako je područje jedne prvostepene poreske vlasti veliko, može Ministar Finansija, na ja, na predlog drugostepene poreske vlasti, za isto postaviti više poreskih odbora, kojom im prilikom određuje pored sedišta i posebne teritorijalne nadležnosti (reonski odbori). Reonski odbori utvrđuju osnovice za sve slučajeve nadležnosti poreskih obveznika njihovog reona.

Dužnost je prvostepene poreske vlasti, da savezno oceni potrebu postavljanja dva ili više reonskih poreskhi odbora i da podnese svoj obrazloženi iscrpni izveštaj, u kome će se tačno označiti i sedište odbora, kao i njegova teritorijalna nadležnost, i približni broj poreskih obveznika, do 15. decembra pretpostavljenoj drugostepenoj poreskoj vlasti. Predlog ove poslednje vlasti treba da bude podnet Odeljenju Poreza Ministarstva Finansija najkasnije do 20. decembra, da bi i odobrenje Ministarstva Finansija moglo da usledi do kraja decembra.

2. No, na predlog prvostepene poreske vlasti, može Ministar Finansija, u mestima od preko 50.000 stanovnika, narediti postavljenje posebnih poreskih odbora za pojedine kategorije obveznika (stručni poreski odbori). Ako Ministar Finansija odredi postavljenje posebnih poreskih odbora za pojedine kategorije obveznika (stručni poreski odbori). Ako Ministar Finansija odredi postavljenje ovakvih odbora za pojedine kategorije radnja, on će ujedno narediti, koji će od tih odbora rešavati po prijavama poreskih obveznika: na prihod od zgrada i poreza na rente u slučajevima, kad to dolazi u nadležnost odbora (vidi član 132).

Praktična potreba postavljenja stručnih odbora javiće se izuzetno samo u jačim privrednim centrima, gde su relativno mnogo zastupljene pojedine glavne privredne grane, koje podleže tečevini: trgovina i industrija, odnosno zanatstvo (obrt). Stručni odbori postavljaće se po potrebi posebno za zanatstvo (stručni zanatski odbor), a posebno za sve ostale obveznike tečevine (stručni trgovačko-industrijski odbor). Stručni odbor, prema broju odnosnih poreskih obveznika, može da bude postavljen za ceo teritorij poreskih vlasti, a ako je broj obveznika relativno velik, mogu se postaviti dva i više takvih odbora sa tačno određenom teritorijalnom nadležnošću (stručno-reonski odbor). Predlozi za postavljenje ovih odbora treba da se podnose strogo po odredbama pod tač. 1. drugi stav ovog člana pravilnika.

3. Državnog zastupnika (i njegovog zamenika) postavlja drugostepena poreska vlast kao referenta poreskog odbora. Državni zastupnik mora bezuslovno prisustvovati odborskim sednicama, ali na istima nema prava glasanja. Državni zastupnik (njegov zamenik) mora biti činovnik prvostepene poreske vlasti, i to po mogućstvu jedan od najstarijih, najsavesnijih i najsposobnijih. Zamenik državnog zastupnika stupa u funkciju jedino u slučaju, ako je državni zastupnik na odsustvu, bolovanju ili odmoru.

Zadatak referenta — državnog zastupnika opsežan je i složen. Površno shvatanje, nemarno ili nesavesno vršenje ovog zadatka povlači strogu odgovornost. Državni zastupnik ne sme biti pred poreskim odborom bez takvih podataka, kojima može sa uspehom da zastupa predlog poreskih vlasti o visini poreske osnovice.

4. U tu svrhu mora se osnovati i voditi u svakoj prvostepenoj poreskoj vlasti »katastar tečevine«, koji je sastavljen iz nepovezanih listova čvršće hartije po ovome obrascu:

Opština ....

Broj katastar. lista..............
Grupa po čl. 42..............
Podgrupa ....

1.	Ime i prezime obveznika, odnosno registrovano ime firme:			
2.	Mesto radnje zanimanja): ulica i broj:			
3.	Vrsta radnje (zanimanja): (Ako obuhvata više vrsta označiti ih pojedinačno):			
4.	Glavna radnja (čl. 44.)			
5.	Gde se nalaze ogranci radnje (filijale, agenture itd.) i broj njihovog katastarskog lista, ako je ogranak radnje pod istom poreskom vlasti			
6.	Od kad radnja (zanimanje) postoji:			
7.	Koliko ima uposlenika u radnji ovog katastarskog lista:	u g. 19......	u g. 19......	u g. 19......
8.	Suma njihovih plata :	Din.	Din	Din ....
9.	Visina kirije, odnosno njezine vrednosti po rasporedu kućarine ·	Din.	Din.	Din. ....

(Druga, treća i četvrta strana katastr. lista prazna je i namenjena za beleženje prikupljenih podataka o radnji).

Svaki poreski predmet (čl. 44.), izuzimajući obveznike druge grupa tač. 8. i putujuće agente i trgovačke putnike, koji nisu isključivo u službenom odnosu, ima svoj list sa četiri strane u kome su na čelu opšti podaci o radnji, a ostali deo ostavljen je za unošenje specijalnih pribranih podataka, potrebnih za utvrđivanje poreske osnovice. Prostor svakog lista toliki je da može poslužiti za notiranje podataka u toku tri godine. Ako, zbog obilnosti podataka, katastarski list koje radnje ne bi bio dovoljan za tri godine, ulagaće se u nj listovi od obične hartije. Svake tri godine katastar se mora ponovo osnivati.

Katastarski listovi, pošto se ispune potrebnim opštim podacima, slažu se po grupama i podgrupama poreskih predmeta, kako su svrstani u čl. 42. zak. o nep. por. Listovi se slažu po rednim brojevima, koji u svakoj podgrupi počinju sa 1. Ovako složeni katastarski listovi čine u celini »Katastar tečevine«.

Uz katastar vodi se i uredan indeks po azbuci (abecedi), u kome se pored imena označava grupa, podgrupa i broj katastarskog lista.

Katastarski listovi moraju se osnovati i ispuniti u opštem delu najkasnije do 15. decembra 1928. god. U tu svrhu služiće prvostepenim poreskim vlastima dosadašnji elaborati o porezu, koji odgovara novoj tečevini (porez na radnje, opšta tečevina, tecivarina 3. razreda i t. d.). Ako se iz ovih elaborata ne bi dobili svi potrebni podaci, moraće poreske vlasti u samome svome sedištu neposredno, a u ostalim mestima svoje zvanične oblasti preko opštinskih nadleštava, pribrati potrebne podatke, koji se traže po obrascu katastarskog lista. Po izmaku prvog trogodišta, novi katastarski listovi moraće se sastaviti do 15. decembra poslednje godine trogodišta (1931.).

Ovako osnovan katastar tečevine u toku svake poreske godine dopunjuje se novim katastarskim listovima za nove poreske obveznike na osnovu poreskih prijava novih poreskih obveznika, odnosno na osnovu popisa poreskih obveznika (čl. 110. zakona o nep. por.) i zvaničnih izviđaja poreskih vlasti. Novi katastarski listovi ulažu se pod naredni broj odnosne grupe i podgrupe u koju spada radnja, odnosno zanimanje poreskog obveznika. Ako se obveznik sa jednom radnjom bavi poslovima, koji ulaze u više grupa, odnosno više podgrupa, katastarski list ulaže se u onu grupu, odnosno podgrupu, koja se u njegovom poslu najviše očituje.

Kad se radnja ili zanimanje odjavi, da više ne postoji, uneće se na vidnom mestu na čelu katastarskog lista crvenim mastilom oznaka »ne radi od .... (dana), broj akta odjave .... «, a katastarski list ostaće i dalje uložen do kraja trogodišnjeg katastarskog perioda. Svaki slučaj odjavljivanja radnje ili zanimanja treba prethodno proveriti i broj odnosnog akta u katastarskom listu ubeležiti. Ako isto lice u toku trogodišnjeg perioda svoju radnju ponovo otvori, ili zanimanje ponovo otpočne, upotrebiće se do kraja perioda stari katastarski list.

5. Prazni deo katastarskog lista služi za unošenje svih podataka, koji se priberu o radu poreskog obveznika. Za što obilnije prikupljanje ovih podataka dužan je da se stara u prvom redu referent — državni zastupnik pred poreskim odborom, a i sam šef prvostepene poreske vlasti, koji je kao takav odgovoran za pravilno svršavanje svih poslova njegovog nadleštva.

Podaci o radu poreskih obaveznika prikupljaju se neovisno od poreske prijave, bilo preko ili kod javnih ustanova (državnih ili samoupravnih), kao i lica pomenutih u čl. 108. t. 1. i 2. zak. o nep. por. bilo neposrednim posmatranjem rada svakog poreskog obveznika, prilika i uslova, u kojima i pod kojima razvija svoj rad. Svaki podatak o prometu, koji se dobije od ustanova ili nadleštava po čl. 108. t. 3. do 6. zak. o nep. por., treba uneti u katastarski list kao zvanično utvrđeni, navodeći broj akta vlasti, koja ga je dostavila, odnosno podatke zvaničnog akta (ugovora, tovarnih listova, carinske deklaracije, trošarinske knjige, beleške o opštinskoj ili državnoj trošarini itd.). Ovi podaci, zvanično utvrđeni, vrlo su važni, jer je do njih najlakše doći (vidi dužnosti odnosnih vlasti čl. 108. z. o n. p.), a poreski odbor pri oceni prometa ne sme ići ispod vrednosti prometa ovako utvrđenog (čl. 120. stav osmi). Uz beleške u katastarski list ulagaće se i u njem držati, dok razrez ne bude pravomoćan, svi pismeno prikupljeni podaci.

U prikupljanju podataka zvanične prirode ogledaće će se marljivost, a u prikupljanju ostalih podataka (neposrednim posmatranjem) stručna veština i ambicija odgovornih činovnika.

Kako je poreska osnovica tečevine čisti prihod postignut u protekloj godini, razume se, da će se vazda prikupljati i beležiti podaci o radu u godini, koja prethodi poreskoj (čl. 52. zakona o nep. por.).

Sa ovako vođenim katastarskim listom i u njem ubeleženim i argumentovanim podacima, javljaće se referent — državni zastupnik pred poreskim odborom. Razume se, da se uz katastarski list odboru mora predložiti i predata poreska prijava obveznika.

Služeći se pravom, da pri prikupljanju podataka i proveravanju poreskih prijava može preslušavati (čl. 108. poslednji stav) svedoke i tražiti veštačka mišljenja, poreska vlast treba da se u ovom pogledu drži odredaba pravilnika čl. 120. tač. B. o svedocima i veštacima.

6. Svaka prvostepena poreska vlast, pošto završi rad na predlozima za osnovice tečevine, i sastavi propisane spiskove predloga po opštinama (vidi pravilnik k čl. 111. tač. 3. i čl. 117. tač. 2.) pripremiće ujedno i individualni raspored tečevine po ovom obrascu:

će ujedno i individualni raspored tečevine po ovom obrascu: (str. 175)

U rasporedu treba ispuniti sve rubrike od 1 do 6.

U poreski raspored upisuju se obveznici po opštinama i po grupama iz čl. 42. Ako su odbori sastavljeni po kategorijama, napraviće se po kategorijama i raspored.

Poreski obveznici sa više raznih zanimanja uneće se u raspored pod jednim rednim brojem u grupi, kojoj pripada njihovo glavno zanimanje.

Tako pripremljen raspored poslaće se hitno drugostepenoj poreskoj vlasti, koja će ga bez odlaganja pregledati i povratiti sa potrebnim napomenama o eventualnom dopunjavanju. Pošto se postupi i po ovakvim napomenama i korigiraju spiskovi predloga, poslaće se ovi odnosnim opštinama (vidi pravilnik k čl. 116. t. 2.).

Stupci 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 i 14 rasporeda ispunjavaju se pošto poreski odbor utvrdi poresku osnovicu (vidi k čl. 122.) a stubac 24 (zaduženje poreza) pošto drugostepena poreska vlast raspored pregleda i kao formalno pravilan nađe (vidi dalja upustva za raspored tečevine u pravilniku k čl. 125. i 126. tač. 6.).

7. Pravo žalbe državnog zastupnika regulisano je članom 122. On odgovara i disciplinski, a eventualno i za naknadu štete, ako usled toga, što je propustio da se žali, državna kasabude oštećena. Pravo tužbe disciplinskom sudu za disciplinski prestup i eventualno građanskom sudu za naknadu štete pripada (u slučaju neposrednog saznanja ili po izveštaju reklamacionog odbora drugostepenoj poreskoj vlasti protivu državnog zastupnika pri poreskom odboru, a Odeljenju Poreza Ministarstva Finansija protivu državnog zastupnika pri reklamacionom odboru.

8. Poreski odbor sastoji se iz predsednika i četiri člana. I predsednik i članovi imaju zamenike.

Svaki birani zamenik člana poreskog odbora može zameniti samo biranog redovnog člana, ako je ovaj iz budi kog razloga sprečen da učestvuje na sednici ili se rešava poreska prijava, čijem rešavanju on ne može da prisustvuje zbog izuzeća (vidi pravilnik k članu 118.). Redovnog člana, postavljenog (od strane drugostepene poreske vlasti), može zameniti samo postavljeni (od iste vlasti) član zamenik.

Predsednik poreskog odbora mora biti starešina prvostepene poreske vlasti za čije je područje postavljen poreski odbor, a njegov zamenik činovnik iste. Njih postavlja drugostepena poreska vlast. U slučajevima druge i treće alineje ovoga člana zakona, i predsednici i njihovi zamenici moraju biti činovnici poreske struke prvostepeno iz dotične prvostepene poreske vlasti.

Članove poreskog odbora, koje postavlja drugostepena poreska vlast, valja uzeti prvenstveno iz redova starijih penzionisanih ili aktivnih državnih službenika, a ako ovih nema dovoljno, onda iz redova obveznika zemljarine, kućarine, tečevine i t. d. sa područja dotičnog poreskog odbora, kojima su privredne prilike toga područja dobro poznate i koji ispunjavaju uslove iz člana 114 Zakona i Pravilnika.

Obrazac: Raspored tečevine.

1	2	3	4	5		6		7		8	9		10				11			12	
Redni broj	Ime, prezime i očevo ime poreskog obvezanika	Mesto stanovanja	Tačna oznaka radnje [zanimanja] grupa, redni broj i podgrupa redni broj	Čisti prihod						Porez			Poreske kazne po čl. 137 zak				Čisti prihod po stupcu 7 iz drugih opština iste poreske vlasti			Ukupno čisti prihod u stupcu 7 i 11	
				po prijavi		po predlogu vlasti		po zaključku odbora		stopa	osnovni porez		3 %		10 %		opština	prihod			
				Din	p	Din	p	Din	p		Din	p	Din	p	Din	p		Din	p	Din	p

13		14			15		16		17		18		19	20	21	22	23	24	25
Dopunski porez		Ukupno poreza			Porez na poslovni promet								Razni samoupravni prirezi					Zaduženo u poreskoj glavnoj knjizi na listu	Napomena
		u stupcu 9, 10 i 12		zaokruženo	promet po prijavi		promet po predlogu por. vlasti		promet po oceni poresk. odbora		1 % porez								
Din	p	Din	p	Din	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p							

Prvostepena će poreska vlast u mesecu novembru pre izmaka svakog trogodišta (član 114 Zakona) staviti predlog drugostepenoj poreskoj vlasti za postavljenje dva člana poreskog odbora i njihovih zamenika za naredno trogodište.

Istovremeno će prvostepena poreska vlast pismeno pozvati i sve nadležne komore svoga područja, da izaberu svoje članove u poreski odbor. Ako koja komora ne udovolji tome pozivu u određenom roku uputiće joj ponovno jednaki poziv s upozorenjem na odredbu stava desetog člana 113 zakona. Komore su dužne u svom izveštaju kojim prvostepenoj poreskoj vlasti saopštuju imena članova poreskog odbora, potvrditi uz potpis svojih zakonskih pretstavnika, da svi izabrani članovi potpuno ispunjavaju uslove iz člana 114 zakona i Pravilnika.

Birani članovi (po dvojica) prisustvuju raspravama poreskog odbora naizmenično prema tome kako se kad raspravljaju predmeti struke one komore, koja ih je birala. Obzirom na to biće potrebno dnevni red rasprava (vidi tačku 3 Pravilnika k članu 116) sastaviti i poreske predmete izneti na raspravljanje za celo područje poreskog odbora redom po strukama pojedinih nadležnih komora, kako bi birani članovi istih mogli prisustvovati raspravama i na njima pretresti predmete svoje nadležnosti u jedan mah i bez prekidanja, gubitka vremena i troška. Na taj će se način moći polučiti i potrebna pravilnost, jednoličnost pri rešavanju poreskih predmeta dotične struke sa područja istog poreskog odbora. Prema tome pred poreski odbor izneće se predmeti redom po strukama sa celog područja tog odbora i raspraviti uz prisustvovanje biranih članova (ili njihovih zamenika) one komore u čiju nadležnost dotična struka spada. Tako n. pr. poreski predmeti svih advokata sa područja poreskog odbora uz prisustvovanje biranih članova Advokatske komore, svih apotekara uz prisustvovanje Apotekarske komore, svih trgovaca uz prisustvovanje biranih članova Trgovačke komore itd. Ovo valja imati u vidu već kod sastavljanja poreskog rasporeda, pa u isti uneti poreske obveznike redom po strukama onako kako će biti raspravljeni po poreskom odboru.

Kako će se postupiti u slučaju da se birani članovi nadležne komore ne odazovu pozivu na raspravu poreskog odbora, ili ih možda nema ili nema u dovoljnom broju, to je u zakonu jasno izloženo.

Članovi poreskog odbora ili njihovi zamenici postavljeni od drugostepene poreske vlasti, stalno prisustvuju svima raspravama poreskog odbora po predmetima sviju struka bez rizlike.

Član 114.

Članovi poreskih odbora postavljaju se, odnosno biraju, za vreme od 3 godine. Upražnjena mesta imaju se popuniti, ali postavljenje u ovim slučajevima važi samo do postavljenja novog odbora. Članove

Jugoslovenski film

Warner Bros First National d. d.

ZAGREB, Ilica 34, tel. 97-61

BEOGRAD, Jukićeva 11, tel. 23-083

poreskog odbora koje postavlja poreska vlast može ova vlast smeniti i u toku trogodišnjeg perioda.

Za članove poreskih odbora mogu biti postavljeni, odnosno birani, samo oni pismeni državljani Kraljevine, koji nisu osuđivani za zločin ili nečasna dela, niti su pod stečajem, i u opšte, koji uživaju sva građanska prava. Za birane članove potrebno je sem toga, da stanuju u dotičnom srezu (odnosno mestu) najmanje 5 godina.

Članstvo u poreskom odboru mogu odkloniti: narodni poslanici, lica koja su navršila 60 godina života, lica, koja imadu takve telesne nedostatke, zbog kojih ne mogu vršiti ovu dužnost, kao i onih, koji su je stalno vršili i u prošlom odboru.

K članu 114 .

1. Članovi poreskog odbora postavljaju se, odnosno biraju za vreme od tri godine. Članovi poreskog odbora koje postavlja poreska vlast mogu biti u toku trogoišnjeg perioda zamenjeni novim članovima. Upražnjeno mesto člana poreskog odbora mora se popuniti u roku od 15 dana. U tu svrhu dužna je poreska vlast odmah obavestiti — prema tome da li je upražnjeno mesto postavljenog ili biranog člana — višu poresku vlast odnosno komoru. Funkcija ovih naknadno postavljenih, odnosno naknadno biranih članova traje samo do izmaka trogodišnjeg perioda za koji se poreski odbor sastavlja.

Za člana poreskog odbora ne mogu biti postavljena, odnosno birana, lica (pored pobrojanih slučajeva u ovom članu zakona), još ni oni: koji su pod isleđenjem za zločina ili beščasteća prestupna dela; koji ispoljavaju načela protiv postojeće državne forme ili načela protivpravne promene državnog poretka, kao i oni koji su jednom bili rezrešeni odborničke dužnosti iz budi kojeg razloga sem po svojoj molbi ili po isteku mandata.

Ako komora izabere za članove poreskog odbora lica, koja nemaju uslova za taj položaj, prvostepena poreska vlast vratiće im predlog odnosno odluku o izboru, sa primedbama, zbog kojih dotično lice ne može biti član poreskog odbora, s tim da ovo izborno telo predloži odnosno izabere drugo lice u roku od 7 dana.

Odredbe zakona (čl. 114.) o kvalifikacijama odborskih članova i njihovih zamenika moraju se skrupulozno primenjivati, kako se ne bi docnije — s protivnog razloga — mogla javiti mogućnost poništavanja i ponavljanja opsežnog rada oko razreza tečevine od strane upravnog suda. Za ovakve slučajeve, biće strogo ogovoran šef prvostepene poreske vlasti. On je dužan proveriti kvalifikacije svakog izabranog, odnosno od više vlasti postavljenog člana, odnosno zamenika i ako utvrdi ma koji razlog, koji ovog zakonski diskvalifikuje, odmah će tražiti postavljenje odnosno biranje drugog kvalifikovanog lica.

Članstva u poreskom odboru ne moraju da se prime: narodni poslanici, lica preko 60 godina starosti, telesno nesposobni i lica koja su tu dužnost stalno vršila i u prošlom odboru. Radi bržeg svršavanja poslova i da bi se izbegla izlišna administracija, ne bi trebalo ova ni birati bez njihovog prethodnog pristanka. Akt o ne primanju dužna su ovakova lica uputiti prvostepenoj poreskoj vlasti u roku od 5 dana po saopštenju izbora.

Član odbora, koji ne bi hteo vršiti odborničku dužnost, kazniće se po odredbama čl. 138. zak.

Član 120.

Poreski je odbor dužan svaki predmet savesno rešavati, pa u koliko ne smatra stvar dovoljno razjašnjenom, može svakoga preslušati kao svedoka ili veštaka, koga predloži bilo referent poreske vlasti, bilo poreski obveznik. Može zahtevati od poreskog obveznika razjašnjenja i može odrediti ispitivanje trgovačkih knjiga, ako poreski obveznik na to pristane. Način ispitivanja knjiga regulisaće Ministar Finansija.

Saslušavano lice može da uskrati odgovor na pitanja, kojima bi u danom odgovoru mogao sebi, svom bračnom drugu ili rođaku u pravoj liniji, prouzrokovati opasnost kaznenog progona.

Kao svedoci i veštaci ne mogu se saslušati lica, koja se u tom svojstvu ne mogu saslušati pred sudovima u građanskom parničkom postupku, a protiv svoje volje ni ona lica, koja po građanskom parničnom postupku mogu otkloniti dužnost svedočenja ili davanja veštačkog mišljenja.

Isto tako ne mogu se preslušati ni ona lica koja na području istog poreskog odbora stoje sa poreskim obveznikom u odnosu poslovne konkurencije.

Nameštenici, koji su, ili koji su bili, u službi poreskog obveznika, mogu se preslušati njegovom privolom.

Kada i koliku dnevnicu može svedok ili veštak zahtevati odrediće Ministar Finansija pravilnikom uz ovaj zakon.

Ako se poreski obveznik ne odazove pozivu, da da razjašnjenje i ako ne dozvoli pregledanje knjiga, rešava poreski odbor po svom uverenju i prema podacima, koji mu stoje na raspoloženju.

Pri donošenju ocene ne može poreski odbor ići ispod službeno utvrđenih podataka, (108. tač. 4.), koje je poreska vlast prikupila i poreskom odboru predložila, sem u slučajevima kad se protivno pred odborom dokaže.

Ako poreski odbor nije u stanju utvrditi materijalnu istinu, prihod u takvim slučajevima utvrdiće u srazmeri prema drugim poreskim obveznicima.

K članu 120.

A.

Utvrđivanje poreskih osnovica za porez na radnje, preduzeća i zanimanja može biti na četiri načina i to:

I. na osnovu verodostojnih podataka i računa, sastavljenih po zakonski propisanim i uredno vođenim trgovačkim knjigama (član 53. zakona o neposrednim porezima);

II. pomoću upoređivanja (parifikacija) raspoloživih podataka i računa sa radnjama (zanimanjima), kojima je čisti prihod utvrđen po tač. I.;

III. slobodnom ocenom čistog prihoda na osnovu materijala, koji stoji na raspoloženju, a to su:

1. poreska prijava obveznika;

2. zapisničke izjave i predstavke poreskog obveznika, podnete poreskoj vlasti ili poreskom odboru;

3. po poreskom obvezniku predate knjige, i

4. u krajnjem slučaju parifikacijom (upoređenjem) sa drugim poreskim objektima, čiji je prihod utvrđen na način pod III.

Ad I. Utvrđivanje osnovica po knjigama poreskih obveznika vršiće se samo onda, kad oni to zatraže i kad poreska vlast odnosno poreski odbor nađu da su knjige verodostojne i da se mogu za razrez poreza upotrebiti. U svrhe razreza poreza dužna su ova preduzeća uz prijavu po opštem javnom pozivu, poslati poreskoj vlasti i to: ako vode prosto knjigovodstvo, inventar početni i završni poslovne godine po kojoj se vrši razrez, zatim početni i završni inventar još i prethodne godine. Sem toga sva preduzeća moraju u prijavi izjaviti kakve i koje knjige vode. Moraju objasniti kako je obračunat dobitak. Da li je i po kojim načelima vršena amortizacija, na kojim objektima i koliko ona iznosi i kako je cenjena vrednost robe. Obveznici koji vode dvojno knjigovodstvo, dužni su uz poresku prijavu podneti bilans sa računom gubitka i dobitka za odnosnu poslovnu godinu i bilans sa računom gubitka i dobitka još i prethodne godine. Pored toga moraju se prijavi priložiti:

1) izvod iz računa kapitala;

2) prepis svih računa samog obveznika i članova njegove familije (odnosno ortaka i članova njihove familije);

3) objašnjenje amortizacije i rezervisanja;

4) za trgovačke poslove valja priložiti izvod iz računa robe, za industrijska preduzeća valja priložiti izvod računa fabrikacije, a za bankarske radnje izvod računa valuta, deviza i efekata.

Kako preduzeća sa prostim tako i ona sa dvojnim knjigovodstvom moraju u prijavi navesti gde i kako su knjiženi oni izdaci koji se po zakonu o neposredim porezima ne ubrajaju u režijske. Sem toga moraju izjaviti, da li su imali izvanrednih prihoda koji nisu u vezi sa poslom njihove branše (na pr. špekulacije, posredovanje) i da li su ih i gde pokazali kao prihod.

Poreskim obveznicima uzeće se knjige za bazu porezivanja samo onda, ako istovremeno podnesu i prošlogodišnje završne račune sa svima prilozima koji su propisani za preduzeća koja se obligatno po knjigama porezuju. Poreska vlast dužna je poresku prijavu i sve priloge ispitati i uporediti sa podacima koje su prikupili od raznih ustanova. Ispitivanje poreske prijave i njezinih priloga sastoji se u iznalaženju pojedinih pribitnih i odbitnih stavaka po čl. 54 i 55 zakona zatim da detaljno i kritički ispita pojedine bilančne stavke u odnosu prema drugim bilančnim stavkama, zatim u odnosu prema drugim bilančnim stavkama, zatim u odnosu prema bilančnim stavkama u prošlogodišnjem bilansu. Ako ovako ispitivanje poreskih računa i poređenje njihovo sa prikupljenim podacima ne daju nikakva opravdana razloga sumnji u tačnost prijava, poreska vlast će staviti svoj predlog za porezivanje po toj prijavi i zaključnim računima, uvažavanjem pribitnih i odbitnih stavaka. Posumnjali vlast da prijavom i zaključnim računima nije dokazano pravo stanje preduzeća, zatražiće detaljne izvode najvažnijih računa ili će odmah preduzeti pregled knjiga.

Pregledom knjiga mora se utvrditi:

1) ko je sopstvenik preduzeća;

2) postoje li ortaci (makar i tajni) i koji su;

3) sadržaj najvažnijih odredaba osnivačkog ugovora ili zapisnika;

4) čim se preduzeće bavi i kako je protokolisano;

5) ko može za preduzeće primati obveze i preduzeće pravosnažno zastupati;

6) postoje li filijale, agenture i sl. i gdje se nalaze;

7) kakve knjige vodi po kom sistemu i ko vodi knjigovodstvo.

Pošto se utvrdi organ će pristupiti pregledu:

pomoćnih i glavnih knjiga, kontokorente i inventure (na pr. da li je pravilno sumirano, izvršen prenos, obračunata provizija kamata itd.) i kontrolu dokumenata (belega). Računski pregled ima se izvršiti mestimičnim probama. Pri kontroli knjiženja valja stalno imati u vidu, da ni jedno knjiženje ne sme i ne može biti bez dokumenata.

BANOVINSKA TKAONICA ĆILIMA-SARAJEVO
PRODAVAONICA ZAGREB, GUNDULIĆEVA 3

prodajemo ćilime državnim činovnicima na dugoročnu otplatu

POSEBNO ODJELENJE:
zastora pokrivača, linoleuma i t. d.

Belezi moraju biti originalni, a usmena objašnjenja bez belega ne važe. Pored računske kontrole i pregleda dokumenata valja preduzeti i kritički pregled (analizu) ne samo pojedinih knjižnih pozicija, nego i celog rada. Ovom analizom treba utvrditi:

1) visinu kapitala svakog ortaka (pa i tajnog) i ostalih vlastitih sredstava uloženih u preduzeće;

2) tuđi kapital, njegov iznos i uslove osiguranja ovakvog kredita;naročito valja utvrditi postoje li dugovi osobama, koje su u bliskoj vezi sa upravom i sopstvenicima, i pravni osnov svakog duga;

3) odnos između sopstvenih i tuđih srestava;

4) odnos između dugoročnih i kratkoročnih dugova;

5) odnos između investicija i obrtnog kapitala, zatim u kom su iznosu u jednom i drugom angažovana sopstvena, a u koliko tuđa sredstva;

6) kamate i druga odobrenja, njihov iznos, kome su odobreni i po kom osnovu, naročito obratiti pažnju na odobrenja za osiguranje kredita i na jemstva za robu i potraživanja (garancije, avalno jemstvo, žiro jemstvo, menice i sl.). Pri ovom valja paziti, da li su ti krediti u vezi sa poslom ili su uzeti za druge svrhe i potrebe sopstvenika;

7) kontokorentima naročito pažnju posvetiti i svako priznanje sa belezima i ugovorima tačno uporediti. Sopstveni račun ortaka, računi evidencije i račun prodiverzi (razno) često služe za izuzimanje prihoda radi smanjenja poreske osnovice, radi toga valja ih najvećom strogošću ispitivati i za svako priznanje tražiti opravdanje. Pod ovim se vidom često kriju i razni tranzitorni računi rezerve i sl.

Pri ispitivanju kontokorenta valja točno proveriti dubioze i bonitet takvih računa.

8) kod računa robe ispitati svako terećenje i za pravdanje fakture tražiti tovarne listove, račune špeditera i sl. i kontrolisati da li je roba stvarno primljena. Pri tome paziti i na to, kako je cenjena zaliha na početku i na kraju godine da li je uneta ispod nabavnih od-

nosno produkcionih troškova zašto i koliko niže, zatim da li je u obzir uzeta roba u komisiji i konsignaciji;

9) pri ispitivanju aktive i pasive, paziti da aktiva nije slučajno uneta u manjem, a pasiva u većem iznosu, nego što treba.

U pogledu vlastitih sredstava treba utvrditi da li je kapital uplaćen, da li postoji subkonto računa kapitala t. zv. privatni račun (konto mio, konto privato i sl.), kako je nastao, sa kolikim je iznosom priznat i zašto i da li su mu priznate kamate koje se uvek imaju uneti u poresku osnovicu.

Rezervni fondovi kod tečevinskih preduzeća nisu uobičajeni, ali se ipak mogu naći naročito u vidu latentnih rezerva tj. u bilansu nevidljivih. Oni se stvaraju u aktivi i pasivi. Kod njih valja utvrditi kako su nastali. Sa rezervama ne smeju se izjednačiti amortizacioni fondovi, jer ovi predstavljaju samo ispravku aktivnih bilačnih stavaka. Fondovima su slične i prelazne (tranzitorne) stavke, koje se stvaraju za nastale ali nedospele obveze.

Tuđa sredstva treba razlikovati:

1) zajmovi sa osiguranjem ili bez osiguranja;
2) dugovi za robu i usluge;
3) obveze prema preduzećima iz koncerna, kartela;
4) menične obveze;
5) obveze prema bankama.

Pri ispitivanju ovakvih bilančnih stavaka valja paziti, da li je dug stvaran, da li se otplata duga vrši na teret dobitka pošto se poreski ne mogu priznati, da li je pravilno priznavana kamata, provizije i sl. U tu svrhu treba sravniti ugovor o zajmu. Ako su u pitanju hipotekarni dugovi treba razlikovati da li su uzeti u interesu posla ili nekretnosti, koja se posebno porezuju i na čiji teret moraju onda i kamate sa ostalim odobrenjima pasti.

Dugove za robu i usluge kontrolisati na osnovu izvoda o saldu i na način kako je rečeno kontokorent.

Naročitu pažnju i najtačnije ispitivanje zahtevaju obveze prema preduzećima u koncernu, kartelu i drugim inače ovisnim preduzećima. U ovakvim slučajevima valja ne samo ugovor, nego i celokupnu korespodenciju podvrći detaljnom pregledu.

Isto tako valja postupiti i za obračun.

Bankovne obveze pregledati na osnovu bankovnih izvoda i obračuna a prema potrebi i kod same banke na osnovu zaključaka upravnog odbora, originalnog računa i korespondencije. Pri tom paziti i na obračun kamata i ostalih troškova.

Račun gubitka i dobitka valja ispitivati tako, da se time utvrdi da nije slučajno taj račun terećen sa većim iznosom nego što bi trebalo, odnosno da nije eventualno priznat sa manjim iznosom nego što bi trebalo.

Prihodi pokazani na strani dobitka ovog računa pretstavljaju bruto dobitak preduzeća. Da bi se od toga bruto prihoda dobio čisti prihod ili čisti gubitak, valja manju stranu računa odbiti od veće strane. Na osnovu ovako utvrđenog čistog prihoda ili gubitka iznalazi se poreska osnovica tako, da se čistom prihodu po § 54 dodaju svi oni izdaci, koji se od osnovice ne mogu odbiti, (na pr. plaćeni porez, kamate na vlastiti kapital i sl.) a odbijaju svi oni prihodi koji su u bruto prihodu sadržani a od njega se moraju po § 55 odbiti (na pr. prihod kuće, zemlje, drž. vred. papira i sl.). U tu svrhu vlast mora od obveznika tražiti tačnu i detaljnu specifikaciju svih izdataka i na osnovu toga ceniti da li će koji izdatak uneti u osnovicu.

Ako je po računu gubitka i dobitka pokazan gubitak, onda će se od pokazanog gubitka (salda) odbiti sve pribitne stavke iz čl. 54 u koliko već u saldu nisu sadržane.

Pre nego što poreski organ počne sa ispitivanjem računa dobitka i gubitka on mora biti na čisto s tim, da se porez razrezuje po čistom prihodu poslovne godine i da se pod čistim prihodom razumeju bruto prihodi po odbitku troškova i to kako prihodi tako i troškovi po stanju, kako su ostvareni u toku poslovne godine.

Bruto prihod se sastoji:

1) iz naknade za robu stavljenu u promet (dakle cena, pa i takse, trošarine, carine i druge daće u koliko se kupcu zaračunavaju);

2) iz vrednosti robe uzete za potrebu poreskog obveznika, njegove porodice i kućne posluge;

3) iz honorara, nagrade, kamate, provizije i druge oštete, koje se poreskom obvezniku daju kao ošteta za rad ili uslugu;

4) iz vrednosti zalihe krajem godine.

Prihodi navedeni pod tačkom 1, 2 i 4 knjiže se na desnoj strani računa robe, a oni pod 3 na raznim uspešnim računima (kao račun provizije, kamate, nagrade i sl.) Glavna zadaća poreskog organa sastoji se u tome da proveri da li su ova primanja uneta u knjige u stvarnom iznosu tj. da nisu umanjena i nepravilno proknjižena drugim raznoimenim računima.

Troškovima (režijom) radnje smatraju se:

1) izdaci za održavanje nekretnina koje su trajno oslobođene od poreza, živog i mrtvog inventara ako svi ti objekti služe svrhama tečevinskog preduzeća. Izdaci kojima se povečava vrednost ovih objekata ne smatraju se režijom;

2) kirija za lokal u tuđoj kući odnosno zakupna vrednost lokala u sopstvenoj kući, i to po oceni za razrez kućarine. Ako je zgrada trajno oslobođena od poreza, onda nema mjesta ovakvom odbitku;

3) katastarski čisti prihod zemljišta koje neposredno služi preduzeću ili radnji. Ali ako zemljište ne služi neposredno preduzeću ili radnji, već se izdaje pod zakup, ili se ustupa na upotrebu drugim

licima, ili se iskorišćava za druge svrhe, katastarski čisti prihod takvog zemljišta ne može se smatrati režijom.

4) plate i nadnice radnika i nameštenika sem članova porodice, ako sa sopstvenikom žive u zajedničkom kućanstvu;

5) pasivne kamate dugova koji terete posao: ako su poverioci poimenično navedeni, ako je pokazana visina duga i dugovanje kamata dokazano, (aktivne kamate su prihod). Kamate na kapital (ortaka, makar tajnog) ne smatraju se režijom (vidi čl. 61 zakona);

6) amortizacija (otpis) zgrada koje su trajno oslobođene od kućarine, a isto tako i amortizacija strojeva i ostalog mrtvog inventara. Međutim ovi otpisi smatraće se režijom samo u iznosu, koji odgovara stvarnom umanjenju vrednosti trošenju. Visina otpisa ima se upravljati prema prosečnom godišnjem umanjenju s obzirom na trajanje objekta (na pr. mašina je uneta u bilans sa 10.000.— dinara, a prema iskustvu služiće preduzeću 20 godina. Prema tome može se godišnje otpisati 5% t. j. 500.— dinara). U slučaju da Poreska uprava ne primi u bilansu pokazanu amortizaciju nego je smanji, ceniće poreski odbor umesnost otpisa. Amortizacija priznaće se kao režija samo onda, ako je ona kroz knjige i zaključne račune proknjižena. Zbir amortizacije ne sme nikada preći u bilansu pokazanu vrednost objekta, ne može se dozvoliti amortizacija zgrada i predmeta, koji služe ličnoj upotrebi sopstvenika ili članova njegove familije.

Za fabričke zgrade redovno će se priznati amortizacija sa 1—2%, a u izuzetnim slučajevima do 4%, za radničke zgrade najviše 1,5%, za automobile do 20%. Za mašine dozvoliće se amortizacija za vreme od 12 godina, a kod osetljivijih i kraće vreme. Za alat dozvoliće se amortizacija za vreme od 4—16 godina;

7) plaćena državna i samoupravna trošarina, i takse u koliko nisu u vezi sa povećanjem imetka, porez na poslovni promet, carina, plaćeni prirezi za komore, prinos za osiguranje radnika u koliko ga mora po zakonu snositi;

8) troškovi osiguranja robe, strojeva, radnje i zgrade, ako i u koliko neposredno služi svrhama preduzeća (primjena osigurana suma unosi se u poresku osnovicu u onom iznosu koji prelazi bilančnu vrednost uništenog objekta);

9) penzije i prinosi u penzione fondove nameštenika, ako postoji zakonska obveza ili ako je poreski obveznik pravilima odobrenim od vlasti na to obvezan, (penzije koje preduzeće daje bez ovakve obveze ne smatraju se režijom);

10) sem napred navedenog kod rudarskih preduzeća smatra se režijom još i prinos u rudarske bratimske blagajne kao i specijalne takse i rudarske dažbine, prinosi, naknade štete i zakupnine. Ove posljednje smatraju se režijom samo onda, ako su određene u stalnom iznosu. Ako je zakupnina zavisna od prinosa, prometa, ko-

ličine izvađene rude i sl. onda se ona ne smatra režijom, nego učestvovanjem u poslu. U ovom slučaju neće se primalac zakupnine porezati rentovnim porezom, jer je i njegov deo prihoda opterećen tečevinom;

11) prihod iz inostranstva ne podleži kod nas tečevini pod uslovima iz čl. 49;

12) kamate porezane porezom na rente po poreskom rasporedu;

13) drugi troškovi potrebni da se postigne , održi i osigura bruto prihod (osvetljenje, ogrev i sl.). Pri oceni ovih izdataka valja paziti da ne prestavljaju investicije (na pr. troškovi i takse oko nabave kapitala) ili da nisu namenjeni za privatne potrebe poreskog obveznika.

Ako su svi ovi izdaci pokazani u gubitku, onda ih se ne sme ponovno priznavati, jer su kod proračuna čistog prihoda već uvaženi.

Od bruto prihoda ne mogu se odbiti, a ako su po računu gubitka i dobitka već odbijeni, imaju se pribiti;

1) sume upotrebljene na povećanje preduzeća i radnje (investicije), za povećanje kapitala ili otplatu duga;

2) plaćeni neposredni porezi i samoupravni prirezi;

3) ekvivalent (vrednost) radne snage sopstvenika i članova porodica u preduzeću, ako s njim žive u zajedničkom kućanstvu;

4) darovi i neugovorene nagrade nameštenicima i svi drugi neobavezni izdaci (ovakvi izdaci makar bili i običajni ne mogu se smatrati režijom);

5) troškovi kućanstva poreskog obveznika (na pr. za izdržavanje sopstveno i članova porodice, auto, kola, konje, za poslugu i sl.);

6) kamate i ostala uzgredna davanja na celokupan uloženi sopstveni ili tuđi kapital, (tajni ortak);

7) unosi (dotacije) u rezervne fondove, (sem otpisa pomenutih u tač. 5. čl. 54);

8) gubici iz prošlih poslovnih godina i gubici koji su izazvani okolnostima, koje nisu u vezi sa poslom;

9) povraćaj potpore (subvencije);

10) izdaci koje je centrala u inostranstvu stavila na teret filijale na ime udela troškova.

Vanredni slučajevi obustave poslovanja radnje u prethodnoj poslovnoj godini ne mogu se pri utvrđivanju poreske osnovice za tekuću godinu uzimati u obzir, jer se takvi slučajevi mogu poreski rektificirati uz uslove člana 51. u toku same poslovne godine — kad se dogode. Prema tome, ako je zbog ovakvog slučaja računski pokazan prihod samo za jedan deo godine, u kojem se radnja faktično vodila, moraće se poreska osnovica, izvedena na osnovu računa, povisiti srazmerno vremenu, za koje radnja, zbog ovakvog vanrednog sluča-

ja, nije radila. Ovo zakonsko stanovište (član 51. drugi stav) važi i za ostale načine utvrđivanja poreske osnovice: pod II, III i IV.

Ad II. Drugi način utvrđivanja poreske osnovice — upoređivanjem sa radnjama, čija je osnovica utvrđena po računima — biće također u praksi ređa mogućnost. Ovaj će se način praktikovati onda, kad prikupljeni materijal nije toliko potpun kao što se pretpostavlja za način razreza pod I., ali je toliko obuhvatan i u nekom izvesnom delu toliko pouzdan, da se na osnovu njega može stvoriti zaključak o visini poreske osnovice upoređenjem (parifikacijom) sa srodnom vrstom radnje (zanimanja), kojoj je poreska osnovica utvrđena na osnovu knjiga. Za ovakvo upoređenje pretpostavlja se istovrsnost obadveju radnja i poslovanje pod podjednakim ili približno jednakim prilikama i uslovima (isto mesto, u jednako prometnoj ulici, jednaka ili približno jednaka frekventovanost radnje, slične uzance u kalkulisanju cena, relativno jednaka režija itd.).

Ad III. Treći način utvrđivanja poreskih osnovica biće u našim prilikama svakako najčešći. On je zakonski regulisan u članu 57. u vezi sa članom 120. Poreskom odboru, u ovim najčešćim slučajevima, stoje na raspoloženju u celini ili delimično ovi podaci:

1. poreska prijava poreskog obveznika, zapisničke izjave, koje je dao pred poreskom vlasti ili poreskim odborom, njegove predstavke upućene poreskom odboru ili poreskoj vlasti i njegove trgovačke knjige, ako ih je do tog časa predao (član 57.);

2. pribrani podaci poreske vlasti, kako oni zvanično utvrđeni, tako i oni nezvaničnog karaktera, i njezini predlozi;

3. mišljenja privrednih institucija i korporacija o visini prometa uloženog kapitala i o prosečnoj mogućnosti bruto zarade kod pojedinih vrsta radnja (zanimanja), za koja su se mišljenja poreske vlasti dužne na vreme same postarati da ih pribave.

Samo kad se radi o rudarskim preduzećima, poreskom odboru mora da stoji na raspoloženju i izveštaj nadležne rudarske vlasti prvog stepena, da je ispitala stavljeni predlog poreske vlasti.

Na osnovu ovako predloženog materijala poreski odbor donosi svoju odluku po svom slobodnm uverenju, ceneći visinu uloženog kapitala i obavljenog obrta (prometa) i mogući prihod prema svim konkretnim činjenicama i lokalnim i opštim uslovima (član 57.).

Specijalno za rudarska preduzeća, ako se poreski odbor ne slaže sa mišljenjem prvostepene rudarske vlasti, mora da pribavi pre stvaranja svoje odluke mišljenje Glavne Rudarske Direkcije.

Služeći se pri oceni čistog prihoda svojim slobodnim uverenjem, poreski odbor može (ali ne mora), da se za pravilniju ocenu prihoda posluži, pored gore pomenutog materijala, još i ovim sredstvima;

1. da može, ako nađe za potrebno, poslužiti se saradnjom trećih lica u svojstvu svedoka i veštaka po izvesnim pitanjima i okolnostima, kad ih predloži bilo referent poreske vlasti bilo poreski obveznik;

2. da zahteva od samog poreskog obveznika razjašnjenja o nejasnim podacima koje je dao u svojoj prijavi, i

3. ako poreski obveznik pristane, da odredi ispitivanje njegovih trgovačkih knjiga.

Ispitivanje knjiga neće odbor dozvoliti ako je ono izvršeno od poreske vlasti već u pripremnom postupku za razrez poreza, osim onda, kad postoje osnovani razlozi da je ispitivanje izvršeno nedovoljno ili nepravilno.

Kad poreski odbor odredi ispitivanje knjiga, izvršiće to po pravilu predsednik ili koji član odbora u prisustvu referenta. Izuzentno (vidi pravilnik k članu 120. B. a.) kad je za ispitivanje knjiga, zbog obimnosti i tehničke komplikovanosti, potrebna specijalna stručna snaga, odbor će odrediti knjigovodskog veštaka, nadležno zakletog.

Isto tako po pravilu neće se dozvoliti preslušavanje svedoka, a ni traženje mišljenja veštaka u koliko su ova dokazana sredstva u pripremnom postupku (Član 108. zakona o neposrednim porezima) već dovoljno iskorišćena.

Ad IV. Kad poreski odbor nije u stanju da utvrdi materijalnu istinu ni na način pod III., on može pribeći metodi upoređivanja radnje sa radnjama, kojima je osnovica utvrđena po metodi pod III (član 120. posljednji stav zakona o neposrednim porezima). Ovaj slučaj javljaće se u praksi onda, kad bude reč o kojoj radnji, za koju nisu pribrani detaljniji podaci, o kojima je reč u načinu razreza pod III, a naročito kad poreski odbor nije u mogućnosti da utvrdi ni uloženi kapital ni količinu obrta. U ovakvim slučajevima tražiće se odgovarajuća srodna vrsta radnje (zanimanja), kojoj je prihod utvrđen po metodi pod III. i, upoređujući s njom obim, prilike i način rada konkretne radnje, stvoriti zaključak o visini njezinog relativnog čistog prihoda.

U pogledu saslušavanja lica u svojstvu svedoka i veštaka valja strogo paziti na odnosne odredbe člana 120. zakona o neposrednim porezima. Poreski odbor služiće se saslušavanjem svedoka i veštaka svakako samo u slučajevima, kad u predloženom materijalu nije dat povoljan supstrat za donošenje odluke, odnosno, kad se jave činjenice koje bi pribrani materijal mogle svedočenjem opovrgnuti (član 120. pretposljednji stav), a sam odbor nema o njima saznanja. U analognim slučajevima poslužiće se poreski odbor i veštacima.

B.

1. Po članu 108. zakona o neposrednim porezima može poreska vlast, a dosledno i poreski odbor, da traži podatke i od:

(1) sopstvenika imanja, izdatih u zakup u pogledu svojih zakupaca, odnosno od zakupaca u pogledu sopstvenika i pazakupaca;

(2) od poslodavaca u pogledu njihovih nameštenika, i

(3) od vlasti i nadleštava državnih i samoupravnih po predmetima pomenutim u tački 3. do 6. člana 108. zakona o neposrednim porezima.

2. Isto tako obavezno je svako lice da pred poreskim odborom svedoči ili da kao stručnjak daje svoje mišljenje o činjenicama koje su odvažnosti u poreskom predmetu drugih lica. Izjave svedoka i mišljenja veštaka moraju se davati istinito i po najboljem znanju i savesti. Ko ne može da dade izjavu po sećanju, a da bi se ipak mogao izjasniti, obavezan je da pregleda svoje beleške ili knjige, ako ih ima, i da iz njih sačini potrebne izvode.

Iskaz svedokov i mišljenje veštakovo može se predati pismeno ili lično u zapisnik, ali poreski odbor može narediti da lično sednici prisustvuje.

3. Kao svedok ili veštak ne mogu se preslušati, odnosno odrediti:

(1) lica koja su u javnoj službi (državnoj, samoupravnoj) o okolnostima, koje su im poznate iz njihovog zvaničnog delokruga, ako je nadležna vlast mišljenja da se službeni razlozi izjavi protive;

(2) sveštenici o onome, što im je u ispovedi ili inače pod pečatom duhovne tajnosti povereno;

(3) lica koja su ili koja su bila u službi poreskog obveznika bez pristanka ovoga;

(4) lica koja na području istog poreskog odbora stoje sa poreskim obveznikom u odnosu poslovne konkurencije;

(5) lica koja nisu sposobna da saopšte svoja opažanja ili lica koja su u vremenu, na koje treba da se odnosi njihova izjava, bila nesposobna, da obuhvate činjenicu koja treba da se dokaže (na pr. slepi o onome što treba videti, ako se to nije dogodilo pre nego su oslepili; gluvi o onome što treba čuti, ako su i tada bili gluvi; gluhonemi, ako ne znadu pisati; duševno oboleli, ako im je bolest prešla granice do kojih se može normalno rasuđivati) : i

(6) sva ostala lica, koja se u svojstvu svedoka i veštaka ne mogu pred sudovima saslušavati u građanskom parničnom postupku (vidi odnosne odredbe građanskog parničkog postupka).

4. Dužnost svedočenja kao i davanja veštačkog mišljenja mogu otkloniti:

(1) lica koja sa poreskim obveznikom, o čijem se premetu traži njihova izjava, stoje u odnosu:

a) obračun, makar brak više i ne postojao;

b) rodbinskom u pravoj liniji (deca, unučad, praunučad, itd., odnosno roditelji, deda, pradeda itd.) ako bi datim odgovorom mogli tim licima ili sebi prouzrokovati opasnosti kaznenog progona;

(2) sva ona lica koja po građanskom parničkom postupku mogu da otklone dužnost svedočenja ili davanja veštačkog mišljenja (vidi odnosne odredbe građanskog parničkog postupka).

5. Kako poreska vlast tako i poreski odbor može odrediti, da pod zakletvom svedok bude preslušan i veštak o izvesnim činjenicama i pitanjima dade svoje mišljenje. Saslušavanje pod zakletvom izvršiće se pred nadležnom sudskom vlasti, u čijem zvaničnom području stanuje lice koje treba preslušati (čl. 109. i čl. 141. zak. o nep. por.).

6. Pozivanju na svedoke nema mesta kad je u pitanju sadržina javnih isprava.

7. Ako za veštake državni zastupnik i poreski obveznik predlažu razna lica, odrediće poreski odbor za veštaka treće lice, razume se, ako nađe da je veštačenje uopće potrebno. Tako će poreski odbor postupiti i kad treba više veštaka, ako državni zastupnik i poreski obveznik nisu složni u izboru lica.

8. Na traženje svedoka ili veštaka poreski će im odbor priznati pravo na dnevnicu i ovu odmah poreski obveznik pred odborom isplaćuje svedocima i veštacima na koje se pozvao odnosno koje je tražio; a svedocima i veštacima na koje se pozvao državni zastupnik, dnevnice će isplaćivati državna kasa. Dnevnica svedoka je od 30 do 50 dinara, a veštaka od 50 do 100 dinara. Svoje svedoke poreski obveznik mora sam privesti pred poreski odbor i u toku rasprave biće uzeta reč samo od onih koji su došli razume se, ako poreski odbor nađe za potrebno da se saslušaju.

9. Ispitivanje knjiga, određeno bilo od strane poreske vlasti (čl. 108. zak. o. n. p.) bilo od strane poreskog odbora (čl. 120. zak. o. n, p.) po pristanku poreskog obveznika, ima se izvršiti u prisustvu poreskog obveznika ili njegovog zastupnika ili opunomoćenog lica. Kad pregled odredi poreska vlast izvršiće ga za to određeni državni činovnik; ako je pregled odredio poreski odbor izvršiće ga, prema zaključku odbora, državni činovnik, ili sam predsednik, ili koji član odbora, ali u prisustvu referenta. Samo u izuzetnim slučajevima može vlast, odnosno, odbor odrediti za pregled knjiga koga privatnog veštaka (pravilnik k članu 120. A. ad III). Lice, određeno za pregled, mora biti legitimirano pismenim punomoćjem poreske vlasti, odnosno odbora, prema tome, koje od njih odredio pregled. Za veštaka treba po mogućnosti odabrati knjigovodstvu vešto lice i koje je dobro upućeno u odnosne gospodarske grane. Dan pregleda, ispitivanja treba saopštiti poreskom obvezniku ili njegovom zastupniku, odnosno punomoćnom licu, a ako poreski obveznik (njegov zastupnik, punomoćnik) ne bi došao na poziv bez dovoljnog opravdanja, moćiće se ispitivanje predloženih knjiga obaviti i bez njega.

Ispitivanje knjiga izvršiće se u pravilu u zvaničnim prostorijama poreske vlasti. Ako treba da se preduzme opsežniji pregled ili radi drugih naročito važnih razloga, može se, na predlog poreskog obveznika, ili po naređenju poreske vlasti, ispitivanje knjiga preduzeti u poslovnim prostorijama ili stanu poreskog obveznika.

Ako se poslovne prostorije ili stan obveznika ne nalaze na području (nadležne mu) poreske vlasti, zatražiće se, da ispitivanje knjiga izvrši ona poreska vlast, na čijem se području te prostorije ili stan nalaze.

O pregledu knjiga treba sastaviti zapisnik, koga potpisuju oni, koji pregledu sudeluju, označujući broj i datum naređenja o pregledu. U zapisniku će se konstatovati: kakvo se knjigovodstvo vodi, spoljni izgled knjiga i beležaka, okolnost koje su važne za prosuđivanje njihove verodostojnosti i ispravnosti, zatim knjiženja, koja se odnose na činjenice, koje treba pregledom utvrditi, i naposletku objašnjenja, koja dade poreski obveznik ili njegov zastupnik, punomoćnik, kao i konstatacije koje su učinjene na njegov zahtev.

Saopštavajući rezultat ispitivanja knjiga ne smedu se izdati odboru imena poslovnih prijatelja, mušterija, kao ni izvori nabavaka, izuzimajući slučaj, kad za pregled određeni organ, u knjiženju ili u knjigovodskim dokumentima, naiđe na netačnosti, zbog kojih bi trebalo saopštiti imena, da bi se mogla doneti odluka o dokaznoj snazi knjiženja.

Sva lica, koja vrše pregled i ocenjuju verodostojnost knjiga, obavezna su da smatraju kao najstrožiju tajnu sve ono, što su videli ili im je saopšteno prilikom ispitivanja knjiga. Protivni postupak podleži kazni po čl. 138. drugi stav.

Pregled knjiga može se ponuditi, odnosno, po pristanku poreskog obveznika, narediti kako u pripremnom postupku i za vreme dok prvi odbor nije doneo zaključak, tako i u žalbenom postupku (čl. 134. poslednji stav zak. o nep. por.), a i u postupku po poreskim krivicama (čl. 159. zak. o n. p.). No, ako je poreski obveznik od prvostepene poreske vlasti, odnosno od poreskog odbora traženi pregled trgovačkih knjiga odbio, neće ih uzimati u obzir ni reklamacioni odbor, ako mu ih poreski obveznik ponudi. Zbog toga treba u svakom razreznom aktu označiti, da li je obveznik uskratio pregled knjiga, ako je to od njega traženo.

Ako poreski obveznik, koji je svoje knjige ponudio za pregled, docnije ne dozvoli njihov pregled ili ovaj ma kako ometa, smatraće se, da je svoju ponudu povukao.

Pri pregledu knjiga treba nastojati da se ne ometa redovno poslovanje radnje, a sam pregled treba obaviti što je moguće brže i bez prekidanja.

Knjige, koje su deponovane kod poreske vlasti, i njihovi prilozi imaju se brižljivo i pod ličnom odgovornošću činovnika poreske vlasti čuvati. Pregled knjiga izvršiće se u onim granicama, kako je određeno u rešenju poreske vlasti, odnosno poreskog odbora.

Pri pregledu knjiga ima se, prema načinu vođenja knjiga i njihove sadržine, ispitati da li se knjiženja u njima vrše redovno, potpuno i ispravno, i da li su knjiženja takva, da se po njima mogu oceniti činjenice, zbog kojih je pregled određen.

Pregled knjiga ne sme se ograničavati samo na hronološka i sistematska knjiženja; on se, po pravilu (prema potrebi), mora protegnuti i na dokumenta knjiženja i pri tom treba imati na umu, da se u praksi javljaju razne mogućnosti knjiženja izvesnog slučaja, i da je, prema tome, potrebno da se prouči i veza među pojedinim računima.

Pri oceni verodostojnosti knjiga valja, pored ostalog, paziti naročito i na to:

(1) da li se knjige i ostale beleške vode u živom jeziku i pismu;

(2) da li su knjige povezane, da li su listovi svake knjige označeni tekućim brojevima i da li su propisno taksirane;

(3) da li na mestima, koja po pravilu moraju biti popunjena, ima ikakvih praznina;

4) da li je prvobitni sadržaj knjiženja premazivan, radiran, ili kojim drugim načinom stvoren nečitkim, i napokon, da li ima i takvih promena, po kojima ne bi moglo biti izvesno, da li su učinjene prilikom prvobitnog knjiženja ili docnije.

Član 127.

Osobeno i mimo izloženog postupka poreska vlast utvrđuje poreske osnovice i razrezuje porez:

1) kad je predmet prolazne prirode;

2) kad u toku poreske godine nastane poreska obveza;

3) društvima obveznim na javno polaganje računa;

4) u slučajevima iz člana 53a) i 107a) Zakona.

U prvom, drugom i četvrtom slučaju nadležna je prvostepena poreska vlast, a u trećem slučaju, za porez na dobitak preduzeća obvezanih na javno polaganje računa, drugostepena poreska vlast, koja razrez dostavlja radi zaduženja prvostepenoj poreskoj vlasti. Za sve ove slučajeve razrez poreza vrši se u obliku osobenog rešenja, koje je poreska vlast dužna saopštiti pismeno poreskom obvezniku.

Protiv visine poreske osnovice i ovako razrezanog poreza ima mesta žalbi višoj poreskoj vlasti u roku od 30 dana od dana saopštenja rešenja.

Žalba se predaje napismeno ili na zapisnik kod vlasti koja je donela rešenje, a predata žalba ne zadržava naplatu poreza, izuzimajući slučaj iz čl. 152.

Rešenja o razrezu društvenog poreza podleže naknadnom pregledu od strane Odeljenja poreza Ministarstva Finansija. Naknadne ispravke u zaduženju na osnovu ovakog pregleda mogu se izvršiti u koliko od dana dostave prvog rešenja o razrezu do dana dostave rešenja o naknadnim ispravkama cenzure nije prošlo više od dve godine dana. Razrez društvenog poreza ne može se naknadno ispravljati po onom pitanju koje je Državni savet konkretno pravomoćno

presudio. Protiv naknadno ispravljenog razreza društvenog poreza može se poreski obveznik žaliti Državnom savetu u roku od 30 dana od dana dostave rešenja.

Kad se u već izvršenom razrezu poreza bilo koje vrste, utvrde računske greške, ili greške u tehničkom sastavu poreske osnovice, ispraviće ih poreska vlast osobenim rešenjem. Ispravke grešaka ovakve prirode u korist poreskog obveznika, mogu se izvršiti po molbi poreskog obveznika i po službenoj dužnosti. Za donošenje ovakvih rešenja, nadležna jz vlast koja je izvršila razrez poreza.

Rešenja o razrezu tečevine koje poreska uprava donosi na osnovu poslovnih knjiga (član 53a) Zakona) podleže naknadnom pregledu od strane finansijske direkcije. Naknadne ispravke i zaduženja na osnovu ovakvog pregleda mogu se izvršiti u koliko od dana dostave prvog rešenja o razrezu do dana dostave rešenja o naknadnim ispravkama cenzure nije prošlo više od dve godine. Ova rešenja može Odeljenje poreza naknadno pregledati i ispraviti u istom roku (računajući od dana uručenja rešenja o razrezu prvostepene poreske vlasti).

Protiv naknadno ispravljenog razreza može poreski obveznik u roku od 30 dana podneti tužbu upravnom sudu ako je ispravke izvršila finansijska direkcija, a Državnom savetu ako je ispravke izvršilo Odeljenje poreza.

U slučaju razreza poreza po tač. 3 stav 1 ovoga člana, poreska je vlast ovlašćena tražiti od preduzeća obaveštenja o svima činjenicama, koje su bile podloga sastavu bilanse, a u vezi sa tim pregledati u poslovnici preduzeća knjige preduzeća i podloge na osnovu kojih su knjiženja izvršena, a po potrebi preslušati svedoke i veštake i provesti uviđaj. U koliko u ovom zakonu nisu sadržane druge odredbe, postupiće se po §§ 79—105 Zakona o opštem upravnom postupku od 9 decembra 1930 godine.

Za porez koji se naplaćuje posrednim putem kod poreskih obveznika (čl. 71 i 99), dužnost poreske vlasti sastoji se u primanju i knjženju naplaćenih suma i kontroli primene odnosnih odredaba.

K članu 127.

1. U članu 125. i 126. zakona o neposrednim porezima i pravilniku izložen je način redovnog rasporeda zemljarine, kućarine, tečevine i poreza na rente. To su sve rasporedi, koji obuhvataju popisom, katastrima, ili prijavom, podnetom po poreskom obvezniku po javnom pozivu, poreskoj vlasti već poznate poreske predmete. Za društveni porez u opšte, i za ostale slučajeve kućarine, tečevine i poreza na rente, koji se razrezuju van redovnog rasporeda, propisuje zakon razrez putem osobnih rešenja za svaki slučaj.

2. Osobenim rešenjem utvrdiće se poreska osnovica i razrezati:

a) kućarina, tečevina i porez na rente, kad je poreski predmet (zgrada, radnja, renta) samo prolazne prirode ili, kad se poreski objekat (zgrada, radnja, zanimanje, renta) javi u toku poreske godine.

Ovako osobenim rešenjem razrezana tečevina za radnje i preduzeća, koji se jave kao novi poreski objekat u toku poreske godine, imadu (po čl. 58. zakona) samo privremeno značenje. Poresku osnovicu za njih utvrđuje poreska vlast srazmerno sličnim drugim preduzećima (zanimanjima), koja su već zadužena tečevinom. Definitivni razrez, kako za prvu godinu rada (srazmerno trajanju rada u njoj), tako i za narednu godinu utvrdiće poreski odbor, kad se prvi put sastane.

Ovakva osobena rešenja za tečevinu u toku poreske godine novo nastalih radnja (zanimanja) važe kao definitivni razrez i ne trebaju se iznositi pred poreski odbor, kad takva preduzeća obustave tek započeti rad pre, nego što se izvrši redovni razrez za istu godinu (vidi čl. 58. drugi stav zakona).

Izuzetno, može poreska vlast ovakve slučajeve razreza kućarine, tečevine i poreza na rente izvršiti i u samom redovnom rasporedu, sve dok on nije zaključen i potpisan, ali će se u ovom slučaju obavesti obveznika izdavati u formi osobenog rešenja U rešenjima se mora upozoriti na 30-to dnevni žalbeni rok višoj poreskoj vlasti po čl. 127. zakona i na odredbu da žalba ne zadržava naplatu poreza. Izdana rešenja ima potpisati pored referenta i šef nadleštva;

b) porez svake godine, svakom društvu obaveznom na javno polaganje računa po čl. 74.

v) porez svake godine obveznicima tečevine iz člana 53a) i 107a), Zakona.

3. Za razrez društvenog poreza nadležna je drugostepena poreska vlast. Ona će se starati, da se kod nje vodi spisak svih obveznika društvenog poreza na njezinoj teritoriji i na osnovu toga spiska opominjaće ih u slučaju potrebe da podnesu poreske prijave (vidi pravilnik k članu 105. ad II.).

Za društva obavezna na javno polaganje računa mora se u svakom slučaju izraditi osobeno rešenje o izvršenom razrezu po ovom obrascu.

REŠENJE

o razrezu društvenog poreza za .... u ....

Na osnovu člana 74.—88. i člana 127. zakona o neposrednim porezima, a po poreskoj prijavi, bilansu, računu gubitka i dobitka, razrezan vam je društveni porez za poresku godinu .... kako sledi:

Dinara

I. Dobitak po bilansu bez dela dobitka prenetog iz prošle godine

II. Ovom dobitku dodaju se sume, kojima je dobitak po bilansu već umanjen

(Konkretne slučajeve unositi, kako su izneti u obrascu A. prijave za društveni porez. Tačka B. II. u članu 105. ad II. pravilnika).

III. Od dobitka po bilansu odbijaju se sume, koje su u tom dobitku već sadržane:

(konkretne slučajeve unositi, kako su iznete u obrascu A. za društveni porez tačka B. III. u članu 105. ad II. pravilnika).

Kad se odbije suma pod III. od zbira sume I.+II. ostaje poreska osnovica

odnosno po članu 86. (pretposljednji stav) zaokruženo

IV Po ovoj osnovici iznosi % osnovnog poreza

V. Račun rentabiliteta:

I. Osnovni kapital

2. a) opšti rezervni fond

b) ostali u bilansu pokazani pravi rezervni fondovi sa kojima preduzeće slobodno raspolaže

3. Preneti dobitak iz prošle godine

4. U prvoj polovini godine uplaćena suma povećanog kapitala.

5. Kapital iz stava drugog tačke 4) čl. 82.

Svega uloženog kapitala

Od ovog se odbija vrednost bilančnih stavaka čiji prihod ne ulazi u poresku osnovicu i to:

Uložni kapital za proračun rentabiliteta

Prema ovome uloženom kapitalu poreska osnovica sa pokazuje % rentabiliteta, kome procentu po članu 86. tač. II. odgovara stopa dopunskog poreza sa %, a sam dopunski porez iznosi

VI. Obračun minimalnog poreza:

a) Ukupni osnov iz prve i druge rečenice stava drugog tačke I. čl. 86 Zakona sastoji se od:

robnog bruto prometa

bruto premija (podrazumevajući i reosigurane premije) po odbitku storniranih poslova i bonusa

kamata (izuzev kamate oslobođene društvenog poreza)

provizija

usluga

Ukupan osnov za minimalni porez

Na taj osnov %% minimalnog poreza iznosi

b) Po trećoj rečenici stava drugog tač. I. čl. 86 Zakona %% minimalnog poreza od uložnog kapitala izračunatog pod tačkom V. iznosi

(Osnov za računanje minimalnog poreza unosi se u svakom rešenju o razrezu poreza, bez obzira da li će minimalni porez biti razrezan ili ne).

VII. Preduzeće radi na način predviđen u tački II. čl. 86 Zakona i njegov ukupni bruto promet iznosi
odbiv od toga promet sa inozemstvom sa
ostaje osnovica za razrez
odnosno zaokruženo
na koju posebni poreski dodatak iznosi i to:

od prvih punih	1,000.000.—	d.	0.3%
od narednih započetih ili punih	2,000.000.—	»	0.4%
» » » » »	3,000.000.—	»	0.5%
» » » » »	6,000.000.—	»	0.6%
» » » » »	8,000.000.—	»	0.7%
» » » » »	10,000.000.—	»	0.8%
» » » » »	20,000.000.—	»	0.9%
od svake naredne sume preko	50,000.000.—	»	1. %

Ukupni iznos posebnog poreskog dodatka

VIII. S obzirom na izloženo preduzeću se razrezuje:
osnovnog poreza iz tačke IV.
dopunskog poreza iz tačke V.
posebnog poreskog dodatka iz tačke VII.
kazne iz čl. 137 Zakona (na tačku IV. i VII.)
Svega društvenog poreza:
Od toga se odbija plaćeni službenički porez na plate iz tačke 8 čl. 82 Zakona sa
Čisto zaduženje društvenim porezom iznosi
odnosno zaokruženo po čl. 6 Zakona
Prema tome preduzeću se razrezuje minimalni porez izračunat po slovu a) odnosno b) tač. VI. (t. j. koji je od ova dva veći) sa
odnosno pošto preduzeće podleži posebnom poreskom dodatku razrezuje mu se ovaj porez u dvostruk. iznosu sa
posebnog poreskog dodatka iz tačke VII.
kazna po čl. 137 Zakona (na minimalni porez i posebni poreski dodatak)

Svega društvenog poreza
odnosno zaokruženo po čl. 6 Zakona

IX. Stanje rezervnih fondova i latentnih rezerva uzevši u obzir promene po ovom razrezu iznosi:

NAZIV FONDA		Stanje na početku posl. g.		Dotacija u toku posl. g.		Svega		Utrošeno u toku godine		Stanje krajem posl. g.	
		dinara	p.	dinara	p.	dinara	p.	dinara	p.	dinara	p.
Latentna rezerva	oporezano										
	neoporezano										
Opšti rezervni fond	oporezano										
	neoporezano										
Panzion i fond	oporezano										
	neoporezano										
Fond za umanjivanje vrednosti	oporezano										
	neoporezano										
Fond za sumnjiva potraživanja	oporezano										
	neoporezano										
Fond za tečajne razlike	oporezano										
	neoporezano										
itd.	oporezano										
	neoporezano										

RAZLOZI

(Navesti iscrpno razloge za svaki slučaj neuvažavanja, prijavljenih suma odbitaka odnosno dodataka).

Protiv ovog rešenja može se izjaviti žalba u roku od 30 dana preko ove vlasti na Odeljenje poreza ministarstva finansija. Žalba neće zadržavati naplatu poreza.

potpis referenta potpis šefa

(štambilj vlasti)

4. Sva zaduženja po osobenim rešenjima po tač. 1.) 2.) i 4.) člana 127 zakona moraju prvostepene poreske vlasti najkasnije za 8 dana po izmaku svakog meseca saopštiti drugostepenoj poreskoj vlasti individualnim pregledima sastavljenim posebno za svaki poreski oblik.

5. Povodom svakog razreza poreza po tač. 4) člana 127 zakona nadležna će drugostepena poreska vlast po prijemu poreske prijave

i isprava, o kojima je govora u članu 105 ad II. Pravilnika, prikupiti sve podatke i utvrditi sve važnije momente koji su potrebni i odlučni za pravilan razrez društvenog poreza. U tu će svrhu utvrditi: vrst, način i opseg poslovanja preduzeća; raspoloživa vlastita i tuđa sredstva; uslove poslovanja; povezanost ili ovisnost prema trećim licima ili društvima (kartel, koncern, finansijer, glavni akcioner itd.). Po ukazanoj potrebi nadležna drugostepena poreska vlast može tražiti i objašnjenja od preduzeća za sva ona pitanja, knjiženja, poslovne odnose ili transakcije koje su eventualno mogle uplivisati na rezultat poslovanja, a može također narediti i pregled knjiga.

Po izvršenim izvidima ili pregledu knjiga drugostepena poreska vlast donosi svoje obrazloženo rešenje o razrezu poreza. U rešenju se za svaku stavku unetu ili izuzetu iz poreske osnovice imadu detaljno navesti razlozi i citirati odnosne zakonske odredbe po kojima se postupilo. Pored toga u rešenju o razrezu društvenog poreza ima se naznačiti stanje fondova i latentnih rezerva na početku poslovne godine, dotacije i utrošci istih u toku poslovne godine, kao i stanje koncem poslovne godine, na način kako je izloženo u stavu 4 tačke 13 Pravilnika k članu 83 zakona.

Svako rešenje o razrezu društvenog poreza imadu potpisati: referent, šef otseka i finansijski direktor.

Svako rešenje o razrezu društvenog poreza poslaće drugostepena poreska vlast, pošto ga je unela u svoju sresku poresku knjigu, nadležnoj prvostepenoj poreskoj vlasti zbog zaduženja u poreskoj glavnoj knjizi i u poreskom godišnjem računu, kao i zbog dostave (uz potvrdu) odnosnom preduzeću. Potvrđene dostavnice vraćaju se drugostepenoj poreskoj vlasti da ih uloži u akt o razrezu.

Drugostepena poreska vlast ima da za sva preduzeća obvezana na javno polaganje računa osnuje i nastavno vodi zasebnu knjigu evidencije tih preduzeća. U ovoj knjizi moraju biti evidentirani svi podaci, koji su od važnosti za razrez poreza kao što su: naziv preduzeća, vrsta poslovanja, sedište uprave, filijale, poslovnice, fabrike itd.: osnovna glavnica, pravi rezervni fondovi (opšti, fond za ažio, fond valorizacije itd.), vezani fondovi (penzioni fond, fond za amortizaciju, fond za sumnjiva potraživanja); prijavljene odnosno utvrđene latentne rezerve po §-u 27 zakona o izmenama od 18 februara 1934 godine; dobitak ili gubitak po bilansu pojedine poslovne godine; poreska osnovica utvrđena po nadležnoj drugostepenoj vlasti, po Ministarstvu finansija ili po Državnom savetu; suma razrezanog osnovnog, dopunskog, minimalnog poreza,posebnog poreskog dodatka i kazne po Finansijskoj direkciji, Odeljenju poreza Ministarstva finansija ili Državnom savetu, kao i broj odnosnog rešenja, U istoj će knjizi trebati evidentirati i ostale okolnosti i momente, koji su od važnosti za pravilno prosuđivanje načina i uspeha poslovanja, kao što su: osnivači preduzeća, glavni akcioneri, finansijeri, koncerni, karteli, ugovori o komisionu, kupnje, prodaje.

poslovne domaće ili inostrane veze, ekonomska povezanost, glavniji verovnici, plaćene oštete ili naknade rezultat pregleda knjiga, krivična isleđenja i izrečene presude itd.

Za obveznike tečevine iz člana 53a) Zakona dužne su prvostepene poreske vlasti da osnuju i vode posebne knjige. U ovim knjigama moraju biti evidentirani svi podaci od važnosti za razrez poreza, kao što su: ime poreskog obveznika, vrsta poslovanja, sedište glavne radnje i pojedinih ogranaka, uložni kapital (sopstveni i tuđi), prijavljeni čisti prihod, osnovice koju je utvrdila prvostepena vlast, osnovica po cenzurnom nalazu finansijske direkcije i po cenzurnom nalazu Odeljenja poreza; tesne veze preduzeća i radnje sa drugim preduzećima i radnjama u zemlji i inostranstvu itd.

Razrez društvenog poreza izvršen po drugostepenoj poreskoj vlasti podleži naknadnom pregledu od strane Odeljenja poreza Ministarstva finansija. Da bi se taj naknadni pregled (cenzura) mogao u što kraćem vremenu izvršiti drugostepena poreska vlast će odmah po izvršenom razrezu poreza uručiti rešenje preduzeću. Najdalje 8 dana po isteku žalbenog roka ista vlast će koncept rešenja sa svim razreznim aktima tekuće i prethodne poreske godine i dostavnicom pojedinačno podnositi Odeljenju poreza zajedno sa eventualno uloženom žalbom. U sprovodnom pismu Direkcija će među ostalima naročito naznačiti: ime preduzeća i posao kojim se bavi; dan uručenja rešenja o razrezu poreza; dan do kojega se može vršiti cenzura: obrazloženje i mišljenje sa predlogom za sva sporna pitanja u koliko postoji žalba.

Po prijemu razreznih akta Odeljenje poreza Ministarstva finansija pristupiće odmah naknadnom pregledu (cenzuri) izvršenog razreza poreza.

U postupku naknadnog pregleda (cenzure) kao i povodom rešavanja žalbe može se ukazati potreba da se povedu izvidi, da se traži nadopuna razreznog akta ili objašnjenje po pojedinim pitanijma, ili da se naredi pregled knjiga. Sve ove izvide i nadopune vezaće Odeljenje poreza ministarstva finansija uz rok. Drugostepena poreska vlast rešavaće sva primljena akta u roku, te će u tu svrhu zasnovati posebnu evidenciju (rokovnik). Najkasnije u roku od 15 dana po prijemu akta imaju se obaviti naređeni izvidi, nadopune, objašnjenja ili pregled knjiga itd. Samo u izuzetnim slučajevima, kad ove radnje nije moguće izvršiti u tom roku, zatražiće se obrazloženim izveštajem produženje roka.

Ako se u cenzurnom postupku naknadnim pregledom razreznih akata, izvidima ili na drugi način utvrdi da je izvršen razrez u nižem iznosu nego što bi trebalo, Odeljenje poreza obaviće ispravku razreza poreza izvršenog po drugostepenoj poreskoj vlasti. Ispravka se vrši u formi rešenja protiv kojega se preduzeće može žaliti Državnom savetu u roku od 30 dana od dostave rešenja.

Naknadna ispravka u zaduženju na osnovu pregleda (cenzure) od strane Odeljenja poreza ministarstva finansija može se vršiti samo u roku od dve godine računajući od dana dostave rešenja drugostepene poreske vlasti o razrezu poreza pa do dana dostave rešenja Odeljenja poreza ministarstva finansija preduzeću.

Ispravku razreza društvenog poreza (cenzuru) nakon uručenja rešenja drugostepene poreske vlasti može vršiti Odeljenje poreza ministarstva finansija po svim predmetima i pitanjima odnosećim se na društveni porez (čl. 81. st. 2 i čl. 82-86 zakona) sem po pitanju ocene zaliha, (poslednji stav čl. 81 zakona).

Razrez društvenog poreza ne može se više naknadno ispravljati po onim pitanjima koje je Državni savet konkretno i pravomoćno već presudio.

Rešenja poreskih uprava o razrezu tečevine po poslovnim knjigama podleže cenzuri finansijske direkcije i Odeljenja poreza. Cenzura finansijske direkcije je obavezna a cenzura Odeljenja poreza fakultativna. Zbog toga, poreske uprave dužne su dostaviti na način i u roku propisanom za cenzuru razreza društvenog poreza sva rešenja o razrezu tečevine po poslovnim knjigama (član 53a) Zakona) finansijskoj direkciji na cenzuru. Odeljenju poreza pak poreske uprave dostavljaće na cenzuru samo ona svoja rešenja o razrezu koja Odeljenje zatraži. U pogledu postupka za razrez poreza i cenzure, roka za cenzuru i ostalog imaju se analogno primeniti odredbe o cenzuri razreza društvenog poreza. (Vidi prednje odredbe ove tačke).

6. Računske greške u razrezu poreza na štetu državne kase u koliko ne tangiraju sume evidentirane u sreskoj knjizi Direkcije, ispraviće nadležna Poreska uprava posljednjim rešenjem. Računske greške u razrezu poreza na štetu poreskog obveznika mogu ispraviti bilo po molbi ili po zvaničnoj dužnosti samo Finansijske direkcije.

7. Ako se u toku poreske godine otkriju slučajevi poreskih predmeta, koji nisu obrađeni u redovnom poreskom rasporedu, a ne spadaju ni među slučajeve iz člana 127. zakona tačke 1. i 2., i ako ovaki otkriveni slučajevi nisu krivične prirode u smislu člana 142. zakona, uneće se i poreski obraditi u redovnom rasporedu naredne godine, naravski izvršujući ujedno zaduženje i za prošlu godinu. Ovakve slučajeve treba za naredni raspored držati u naročitoj evidenciji.

Razume se, da se po predmetima, koji imadu krivični karakter, mora odmah povesti krivični postupak na osnovu člana 142. zakona o neposrednom porezu, a po svakom krivičnom slučaju utvrđeni zatajeni porez zaduživaće se i saopštavati drugostepenoj poreskoj vlasti kao i u slučajevima pod 4. ovoga člana.

KAZNE.

Član 137.

Ako poreski obveznik ne preda poresku prijavu u određenom

roku, ili mu ne bude uvaženo pravdanje prekoračenog roka, platiće pored osnovnog i dopunskog poreza, u ime kazne:

1) 3%, a ako prijavu ne preda u roku od 8 dana ni na pismeni poziv, 10% osnovnog poreza;

2) 15% minimalnog odnosno osnovnog poreza za dobitak preduzeća obvezana na javno polaganje računa.

Kaznu odmerava nadležna poreska vlast jednovremeno sa osnovnim i dopunskim porezom.

Član 138.

Sva lica, koja su ovim zakonom obvezana, da podnesu druge kakve prijave, sem onih u prethodnom članu pomenutih, ili podatke ovim zakonom propisane, ili su pismeno pozvani na osnovu ovog zakona od strane poreskih vlasti, ili poreskih i reklamacionih odbora, da daju izjave, plaćaju u ime kazne 50—500 dinara, ako ne udovolje obvezi, ili pozivu, ili dadu neistinite izjave, odnosno podatke.

Poreski odbornik, koji ne bi hteo vršiti odborničku dužnost kazniće se od 50—300 dinara. Istom kaznom kazniće se poreski odbornik, ako otkrije tajnu, koju je pri vršenju ove dužnosti saznao. Ta kazna ne isključuje odgovornost krivičnu, ni odgovornost za naknadu štete oštećenom licu.

Kazne iz prvog stava ovog člana izriče nadležna poreska vlast, a kazne iz drugog stava, drugostepena poreska vlast.

Protiv presude ima mesta žalbi nadležnoj višoj poreskoj vlasti u roku od 15 dana, računajući rok od dana, kada je presuda dostavljena krivcu.

Kazna iz ovog člana neće se primenjivati na ona lica, koja su dužna po čl. 20. ovog zakona na prijavljivanje površine zemljišta. Razlike u porezu na prihod od zemljišta koje se pokažu po izvršenom novom katastarskom premeru i klasiranju zemljišta prema prijavama, uvažavaće se samo u buduće računajući od 1. januara naredne godine posle izrade katastarskog operata.

Član 139.

Obveznici poreza po tač. 3. druga grupa, kao i putujući agenti i trgovački putnici pomenuti u istoj grupi tač. 1. a čl. 42. koji se zateku bez potvrde o plaćenoj porezi, platiće pored redovnog poreza po čl. 59. još i jednaki iznos u ime kazne.

Lice koje je po odredbama ovoga Zakona dužno da od poreskog obveznika obustavi, odnosno naplati porez (stav sedmi i osmi člana 59/I član 71 i član 99 Zakona) ako porez ne naplati, odnosno ne obustavi ili ga ne naplati odnosno ne obustavi u zakonskom iznosu platiće kao kaznu dvostruki iznos nenaplaćenog, odnosno neobustavljenog poreza, a najmanje 100 dinara. Ovu kaznu izriče poreska uprava.

J. Ivković
Proizvodnja baterija suhih i mokrih elemenata
Zagreb Vodnikova 4

Isto ovako biće kažnjen primalac prihoda, koji stoji u više odnosa službe ili čija je žena takođe u odnosu službe, ako po čl. 93. dozvoljeni odbitak koristi više nego za jedan odnos službe.

Poslodavac, koji organima poreske vlasti i finansijske kontrole spreči izviđaj na licu mesta ili mu ne da tražena obaveštenja ili mu uskrati uviđaj u poslovne knjige, platne spiskove ili poreske knjižice, biće kažnjen sa 1000 do 20.000 dinara.

Kazne po ovom članu izriče nadležna prvostepena poreska vlast, a protiv njene presude ima mesta žalbi nadležnoj višoj poreskoj vlasti u roku od 15 dana, računajući od dana, kada je presuda dostavljena presuđenom licu.

K čl. 137., 138., 139.

Kazne po ovim članovima zakona o neposrednim porezima dele se u tri vrste:

1) takve, koje se udaraju jednovremeno sa osnovnim i dopunskim porezom procentualno na osnovni porez;

2) takve, koje se udaraju i presudom izriču u visini redovnog poreza;

3) takve, koje se udaraju i presudom izriču zbog neurednosti konkretno određenom sumom u granicama zakona.

Ad 1. Jednovremeno sa osnovnim i dopunskim porezom odmerava se kazna, kad poreski obveznik ne preda poresku prijavu u određenom ili propisno produženom mu (čl. 4.) roku. Kazna iznosi 3% no, ako bude naknadno pismeno pozvan da prijavu preda, pa to ni onda ne učini za 8 dana, kazniće se poreski obveznik sa 10% osnovnog poreza.

Izuzetno, kad poresku prjavu ne preda u određenom ili propisno produljenom mu roku preduzeće obavezno na javno polaganje računa, kazna se odmerava sa 15% osnovnog poreza.

Ovako odmerene kazne saopštavaju se obvezniku istovremeno i u istom aktu, kojim mu se saopštava razrez poreza i stoji mu otvoreno pravo žalbe na reklamacioni odbor, odnosno na nadležnu višu poresku vlast prema tome, ko je nadležan za rešavanje žalbe na sam porez.

Ove kazne, koje se oslanjaju na č 1.137., zakona, posledica su samo činjenice da obveznik nije predao poresku prijavu za razrez poreza, te mu je porez morao biti razrezan bez nje i bez njegovog sudelovanja. Razumljivo je, da se ova kazna neće moći odmeravati u slučaju čl. 105., poslednji stav zakona, kad i koga Ministar Finansija oslobodi dužnosti predavanja poreske prijave.

Ad 2. Kazne u jednakom iznosu redovnog poreza izriču se presudom, pored redovnog poreza po čl. 59. zakona, radnjama, koje se ne vode u stalnom lokalu nego hodanjem od kuće do kuće i od mesta do mesta (čl. 42. druga grupa tač. 3.), kao i putujućim agentima i trgovačkim putnicima, koji ne stoje isključivo u službenom odnosu (čl. 42. druga grupa 1. a), kad se zateku u radu bez potvrde (na obrtnoj dozvoli odnosno poreskoj karti) o plaćenoj porezi za tekuću ili prošle godine (vidi zakon čl. 59. i čl. 157. pretposlednja dva stava).

Kazne ove vrste izriče nadležna prvostepena poreska vlast presudom, sa pravom obveznika na žalbu drugostepenoj poreskoj vlasti u roku od 15 dana od dana dostave presude.

Ad 3. Kazne ove vrsti izriču se zbog neurednosti presudom i to sa:

1) 50—500 dinara za sva lica, koja su zakonom obvezana da podnose kakve druge prijave sem onih, po kojima se ima izvršiti razrez poreza (na pr. po čl. 9., 32. poslednji stav, itd.); zatim za lica koja su dužna podnositi podatke ovim zakonom propisane, ili koja ne dadu po pismenom zahtevu na osnovu zakona tražene izjave ili ako budu neistinite izjave ili neistinite podatke.

2) 50—300 din. poreskom odborniku koji ne bi hteo vršiti odborničku dužnost, ili koji otkrije tajnu, koju je pri vršenju ove dužnosti saznao, pored eventualne krivične odgovornosti.

Prve kazne 1), sa 50—500 dinara, izriče presudom nadležna poreska vlast, (prvostepena, odnosno drugostepena), koja je sama ili po zahtevu nadležnog odbora tražila prijavu, podatke, izjavu itd.

Kazne 2), sa 50—300 dinara poreskim odobornicima izriče samo drugostepena poreska vlast. Protiv presude ima mesta žalbi nadležnoj višoj (drugostepenoj, odnosno Odjeljenju poreza ministarstva finansija) poreskoj vlasti u roku od 15 dana od propisne dostave presude.

Izuzetno, neće se primenjivati ove kazne na lica, koja su (po čl. 20. zakona) dužna prijaviti površine zemljišta u svrhu utvrđenja katastarskog čistog prihoda. U ovom slučaju postupiće se po odredbi čl. 138. poslednji stav zakona;

3) lica koja su po odredbama zakona dužna da za državu naplaćuju porez od poreskog obveznika (stav sedmi i osmi člana 59/I,

člana 71 i člana 99 Zakona) kažnjavaće se ako porez ne naplate, dvostrukim iznosom nenaplaćenog poreza a najmanje sa 100 dinara. Pored ovog, od tih lica, kao zakonskih jemaca, naplatiće se nenaplaćeni porez za sve vreme od dana kad su bila dužna da porez predadu državnoj kasi, odnosno naplate u poreskim markicama, pa do dana kad se porez naknadno naplati.

Kod poslodavaca koji službenički porez naplaćuju u poreskim markicama smatra se da je ovo krivično delo učinjeno i kad se poreske markice u poreskoj knjižici propisno ne ponište (žigom ili svojeručnim potpisom poslodavca).

Kazna iz ove zakonske odredbe primeniće se i prema primaocu prihoda iz više odnosa službe, ako odbitak po članu 93 Zakona koristi više nego jedan odnos službe.

4) sa 1000—20.000 dinara poslodavcu, koji organima poreske vlasti ili finansijske kontrole spreči izviđaj na licu mesta, ili mu ne da tražena obaveštenja, ili mu uskrati uviđaj u poslovne knjige, platne spiskove ili poreske knjižice.

Ove kazne pod 3) i 4) izriče nadležna prvostepena poreska vlast a protiv njezine presude ima mesta žalbi drugostepenoj poreskoj vlasti za 15 dana od propisne dostave presude.

Član 142.

Poreski kažnjivo delo čini onaj, koji u stvarima vlastitih poreza, ili kao zastupnik ili punomoćnih protivno instrukcijama svog vlastodavca, u prijavama ili izjavama određenim ovim Zakonom, u odgovorima poreskim vlastima, kod upotrebe pravnih lekova, pred poreskim i reklamacionim odborima i finansijskim sudovima ili uopšte u podnescima upućenim poreskim vlastima navodi ili tvrdi što netačno, ili ono što je dužan prijaviti ili navesti utaji, u koliko bi zbog ovakvih dela ili propusta mogla nastati potpuna ili delimična prikrata poreza, odnosno ako bi se time postiglo potpuno ili delimično oslobođenje ili otpis poreza.

Isto kažnjivo delo čini lice kome se po odredbama ovog Zakona porez principijelno razrezuje na osnovu rezultata njegovih poslovnih knjiga, ako u tim poslovnim knjigama, knjižnim dokumentima ili u završnom računu nešto učini ili propusti, da učini, što bi moglo dovesti do potpune ili delimične prikrate poreza.

Smatra se da je učinio kažnjivo delo i onaj koji potstrekavanjem, savetom, pristankom ili pomaganjem, naročito u svesno nepravilnom vođenju poslovnih knjiga. svesno navodi drugog na napred pomenuta kažnjiva dela ili inače učestvuje u njima samima.

Član 142a)

I lice koje u prethodnom članu pobrojana kažnjiva dela učini svesno u nameri prikrate poreza, kazniće se, pored plaćanja redov-

nog poreza, sa 3—6 puta onolikom sumom za koju je država bila izložena oštećenju. Ako i u koliko se ova novčana kazna ne bi mogla od osuđenog naplatiti, pretvoriće se ista u kaznu zatvora na taj način da se svakih 50 dinara računa kao jedan dan zatvora no s tim, da zatvor ne može da bude duži od šest meseci.

Pored novčane kazne, može se za kažnjiva dela pobrojana u prethodnom članu okrivljeno lice kazniti i samostalnom kaznom zatvora u sledećim slučajevima:

a) ako se je služilo za zavaravanje vlasti naročito pogodnim sredstvima, osobito u načinu knjiženja i lažnog bilansiranja;

b) ako je unatrag tri godine već bilo jedanput osuđeno zbog svesne prikrate poreza;

v) ako je delo poreske prikrate svesno činilo kroz više godina, no pod uslovima da je u svima tim slučajevima Država bila izložena oštećenju na porezu za više od 10.000 dinara.

Kazna zatvora može se izreći na trajanje do tri meseca; u koliko pak se radi o mogućnosti oštećenja države za više od 100.000 dinara, može se okrivljeno lice kazniti zatvorom od jedne godine, a u slučaju mogućnosti oštećenja za više od 500.000 dinara do dve godine. Svaki slučaj kažnjavanja zatvorom objaviće se na trošak osuđenog preko dnevnih listova.

Troškove izvršenja kazne zatvora snosi pravomoćno osuđeni, a po njegovoj smrti njegovi naslednici. Visinu troškova utvrdiće finansijski sud za svaki pojedini slučaj u presudi.

Onaj koji kažnjiva dela iz prethodnog člana čini iz nehata (grube nemarnosti), kazniće se pored plaćanja redovnog poreza novčanom kaznom do 300.000 dinara, s tim, da ova kazna ne može biti veća od sume za koju je bila Država izložena oštećenju. No kažnjiva dela počinjena propustom imaju se kazniti blaže od onih koja su izvršena činom.

Kazni po ovom članu nema mesta, ako krivac stvori zakonu odgovarajuće stanje pre no što poreska vlast za kažnjivo delo na bilo koji način sazna, odnosno ako saučesnik pre no što poreska vlast za kažnjivo delo sazna nadležnoj vlasti prijavi da je i kakvo kažnjivo delo učinio.

II. Dogod nije izrečena presuda, poreska vlast može, po molbi okrivljenog, odustati od već zametnutog krivičnog postupka, zbog kažnjivih dela iz prethodnog člana, ako se okrivljeni zapisnički obaveže da je voljan platiti zakinuti porez i još 1—2 puta onoliku sumu za koju je Država bila izložena oštećenju kao kaznu i odreče se napadanja ovog postupka pravnim lekovima. Ako se okrivljeni već ranije koristio odustajom od krivičnog postupka, poreska vlast može mu dozvoliti, pod uslovima napred navedenim, odustaju, ako se okrivljeni obaveže da će pored zakinutog poreza platiti još trostruki iznos na ime kazne.

Ako je okrivljeni već ranije bio kažnjavan zbog dela iz prethodnog člana, ne može mu se dozvoliti odustajanje od krivičnog postupka.

III. Od naplaćenih kazna po ovom članu pripada potkazivaču 1/4, ako pri samom potkazivanju izjavi, da traži potkazivačku nagradu. Ova nagrada pripada potkazivaču samo ako je u svojoj dostavi dao konkretne podatke ili dokaze, i samo od onog dela naplaćene kazne koji srazmerno otpada na podatke i dokaze koji budu utvrđeni kao tačni i istiniti.

Potkazivač koji je sam učestvovao u kažnjivom delu nema prava na nagradu.

Ako se povedenom istragom utvrdi potpuna neistinitost dostave, ima protiv dostavljača mesta krivičnom postupku.

Poreski činovnici nemaju prava na dostavljačku nagradu. Službenicima finansijske kontrole pripada ¼ od naplaćenih kazna, kako po ovom članu, tako po članu 139, prva tri stava, u svakom slučaju, kad otkriju bilo u službi, bilo van nje kažnjiva dela odnosno povrede iz ovog Zakona.

Član 143.

U postupku po delima poreske utaje sudeluju poreske vlasti i naročiti financijski sudovi.

Poreske vlasti nadležne za razrez poreza dužne su po svakom krivičnom delu izvršiti izviđaj i isleđenje i sprovesti osiguranje. Izviđanje i isleđenje mogu pravovaljano zametnuti i izvršiti i više poreske vlasti, koje potom sva isledna akta dostavljaju razreznoj vlasti na dalji postupak.

U slučaju potrebe može isledna poreska vlast izvršiti uviđaj u poslovnim prostoriijama u stanu okrivljenog lica kao i u drugim stanovima i na svakom mestu, ako bi to bilo od koristi za utvrđivanje pravog krivičnog stanja. Organi vlasti kojima je poveren ovakav uviđaj moraju za ovo imati naročito rešenje isledne vlasti, koje su pre uviđaja dužni pokazati licu kod koga se uviđaj vrši.

U svim ovim islednim radnjama policijski organi dužni su pružiti svoju pomoć poreskoj vlasti.

Kaznu po delima poreske utaje izriče presudom finansijski sud koji se obrazuje pri svakoj drugostepenoj poreskoj vlasti. Finansijski sud sačinjavaju: starešina drugostepene poreske vlasti jedan sudija iz redova sudija okružnog suda u središtu drugostepene poreske vlasti koga određuje pretsednik tog suda i jedan poreski obveznik — diplomirani pravnik, koga bira drugostepena upravna vlast. Članovi finansijskog suda osiim pretsednika postavljaju se na godinu dana.

Protiv presude Finansijskog suda može okrivljeni podneti tužbu po odredbama zakona o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima.

Rok za podnošenje tužbe je 30 dana, računajući od dana, kad je okrivljenom licu, odnosno državnom zastupniku dostavljeno rešenje.

Član 144.

Kazna se izriče u granicama određenim u ovom zakonu, pri čem se treba obazirati na prirodu počinjenog kažnjivog dela, na visinu utajenog poreza i naročito na okolnost koje delo olakšavaju ili otežavaju, prema tome koje od njih prevlađuju.

Kao okolnosti, koje delo otežavaju, smatra se naročito:

1) kad krivac svesno vodi netačne trgovačke knjige ili ih u onom slučaju, kad se poreska osnovica utvrđuje po trgovačkim knjigama, odstrani, da bi otežao krivičnu istragu;

2) ako je krivično delo izvršeno sa naročitim predomišljanjem ili posle naročitih priprema;

3) ako je počinjenim delom doista izostalo poresko zaduženje ili je porez propisan (zadužen) manjim iznosom od zakonskog poreza;

4) ako je krivac već ranije bio osuđen zbog jednakog ili sličnog kažnjivog dela, i

5) ako je krivac otežavao utvrđivanje istine svesno netačnim podacima i drugim srestvima, a ne samo jednostavnim nepriznavanjem krivice.

Kao okolnosti, koje delo olakšavaju smatraju se naročito:

1) ako krivac prizna delo u toku krivične istrage;

2) ako u poreskim stvarima još nije bio suđen;

3) ako je radio pod pritiskom ili po nagovoru drugih;

4) niži stepen obrazovanja, nedostatak inteligencije ili duhovna ograničenost, i

5) naročite okolnosti, kao porodične i imovne prilike, koje zaslužuju da se uzmu u obzir pri utvrđivanju kazne.

Član 145.

Troškovi izviđanja i dokazivanja, koje je pokrenula sama vlast snosi država.

Troškove izviđanja i dokazivanja, koje je pokrenuo poreski obveznik, snosi takođe država u koliko se sam obveznik nije izjasnio da će ih snositi sam ili ako se rezultat po poreskom obvezniku predloženih izviđaja i dokaza bitno razlikuje od njegovih tvrdnja a na njegovu štetu.

O visini troškova, a prema obimu i teškoći izviđaja i dokaza odlučuje vlast, koja je provela izviđaje ili dokaze. O žalbama, u ovom slučaju, odlučuje pravomoćno neposredno pretpostavljena vlast.

K članu 142, 142a, 143, 144 i 145.

1. Zakon u članu 142 taksativno nabraja poreski kažnjiva dela

bez obzira da li su ista učinjena svesno i namerno ili pak samo iz grube nemarnosti (nehata); opisuje, dakle, samo objektivno činjenično stanje kažnjivog dela, ne uzimajući u obzir subjektivne momente, koji uplivišu tek na visinu kazne. Sledeći član 142a) tek obazire se na te subjektivne momente, određujući prema njima visinu kazne.

Krivcem poreski kažnjivog dela smatra se ono lice, koje činom ili propustom na takav način prećuti ili krivo označi bitnu okolnost koju je bilo dužno navesti, da zbog toga može nastati o poreskom objektu ili subjektu kriva pretstava.

Krivac poreski kažnjivog dela može biti ili poreski obveznik sam ili njegov punomoćnik, onosno zastupnik. a sadržaj poreske prijave, objašnjenja, odgovara itd., smatra se odgovornim onaj koji je iste potpisao, bez obzira na to od koga su sastavljeni. Isto važi i za slučaj ako je poreskog obveznika u prijavi potpisao neko treći, ukoliko, naravno, potpisani ne dokaže da je njegov potpis lažan.

Ako poreski obveznik nije svojevlasno fizičko lice ili je pravna osoba, onda to lice odnosno pravna osoba može punovažno delati samo putem zakonskih ili statutarnih zastupnika. U tom slučaju krivac je kažnjivog dela svaki od tih zastupnika, koji je prijavu, objašnjenje, odgovor itd., potpisao, a kod propusta svi i to svaki zasebno. Ako je poreski obveznik svojevlasno lice, koje po svojoj vlastitoj volji ovlasti treće lice da radi u njegove ime, onda ovakav punomoćnik krivično odgovara samo u slučaju, ako je radio protivno instrukcijama svojeg vlastodavca, u suprotnom slučaju pak pada odgovornost na tog vlastodavca samog.

Potstrekačem smatra se ono lice koje poreskog obveznika umišljeno potstrekava, navodi ili savetuje da učini poreski kažnjivo delo.

Pomagačem smatra se ono lice, koje poreskom obvezniku pomogne da izvrši poreski kažnjivo delo, ili koje po navađanju poreskog obveznika pristane da učini isto takvo delo.

Kako potstrekavanje tako i pomaganje u kažnjivom delu, smatra se saučešćem u istom, pa se zato i kažnjava jednako kao direktno učinjeno poresko krivično delo.

Kao napred pomenuti saučesnici u poreski kažnjivim delima mogu da budu pre svega udeoničari u preduzeću, vodeći nameštenici (direktori, knjigovođe, prokuristi itd.), pravni zastupnici, veštaci itd.

Član 142 naročito ističe kažnjivo delo čina, odnosno propusta u poslovnim knjigama, knjižnim dokumentima i završnim računima. Zbog toga se i ovde primera radi navode izvesne takve radnje ili propusti. To su na primer: vođenje duplih trgovačkih knjiga; falsifikati knjižnih isprava bilo koje vrste; odobrenje naknada, kamata, provizija, patenata, licenca itd., na osnovu fiktivnih ugovora, zaključnica ili preuzetih obaveza u korist glavnih akcionara, finansijera, člano-

va društva, kartela, koncerna itd., kojima je cilj da deo dobitka ne bude oporezovan ili samo uz nižu poresku stopu (rentovni porez); obračunavanje pasivnih kamata ili prenosi ostvarenih prihoda na račune fiktivnih dužnika ili uloga; plaćanje tantijema, dividenda, honorara, premija i sličnih izdataka na podlozi fiktivnih putnih računa ili drugih knjižnih isprava; terećenja uspešnih računa na osnovu duplih ili fiktivnih obračuna, isprava itd.; zaključivanje fiktivnih berzanskih ili drugih spekulacija, transakcija itd., kako bi se poslovni dobitak proknjižio u korist inostranih poverilaca, glavnih akcionara, osnivača, poslovnih prijatelja itd.; fiktivna storna faktura, za robu koja je već prodana: neispravno prikazivanje poslovnih odnosa i transakcija na osnovu fiktivnih ugovora, zaključnica itd., po kojima se kupovine odnosno prodaje knjiže u komisionu umesto za sopstveni račun, ili se nabavke knjiže iznad, a prodaje ispod normalne tržišne cene; neproknjižavanje dobitaka iz konzorcijalnih poslova, iz prodaje robe ili drugih delova imovine, iz primljenih naknada, odšteta, nenaplativih potraživanja; neobračunavanje pripadajućih aktivnih kamata, neinventarisanje povraćene robe, robe na putu, robe plaćene ili one robe čija se faktura proknjižila na teret tekućih prihoda: isključenje iz inventure jednog dela postojećih zaliha ili drugih delova imovine; neispravno inventarisanje zaliha po količini i vrsti: utaja bilo kojeg izvora prihoda ili dela imovine čiji prihod podleži društvenom porezu: neispravni prenosi suma i salda pri otvaranju knjiga, u toku godine ili pri zaključku knjiga kao i neispravni prenosi pojedinih knjiženja u neodgovarajuće račune ili neodgovarajućoj svoti: neispravni zbirovi i množenja u inventuri, fakturama, računima, saldima računa itd.

2. Član 142a) pod tačkom I određuje visinu kazne za kažnjiva dela. Dolozna kažnjiva dela, dakle dela iz člana 142, koja su učinjena svesno i namerno, kažnjavaju se sa 3 do 6 puta onolikom sumom za koju je država bila izložena oštećenju, pored plaćanja redovnog poreza. Ova novčana kazna može se u slučaju nenaplativosti pretvoriti u kaznu zatvora tako da se 50 dinara novčane kazne računa za jedan dan zatvora, no s tim da zatvor ne može da bude duži od šest meseci.

Za osobito teška dolozna kažnjiva dela određena je pored novčane kazne i samostalna kazna zatvora. Da bi se mogao krivac kažnjivog dela osuditi na samostalnu kaznu zatvora, mora pre svega biti suma poreza, za koju je država bila izložena oštećenju, više od 10.000 dinara, a pored toga mora da je kažnjivo delo učinjeno pod jednom od okolnosti pobrojanih pd a), b) i v) tačke I člana 142a). Samostalna kazna zatvora može da iznosi najviše dve godine, a kao merilo visine te kazne služi visina poreza, za koji se država kažnjivim delom bila izložena oštećenju. Troškove izvršenja kazne zatvora snosi osuđeni, odnosno njegovi naslednici, a visinu tih troškova mora finansijski sud izrično utvrditi za svaki pojedini slučaj u samoj presudi. Presuda o kazni zatvora objaviće se na trošak osuđenog u dnevnim listovima, koji izlaze na teritoriji odnosne drugostepene poreske vlasti.

Za kažnjiva dela počinjena iz nehata (grube nemarnosti), određena je novčana kazna do 300.000 dinara time, da ista ne može da bude viša od sume, za koju je država kažnjivim delom bila izložena oštećenju. I u slučaju nehata osuđeni ima da plati pored novčane kazne redovni prikraćeni porez. U slučajevima kažnjivih dela iz nehata imaju se ona učinjena propustom kazniti blaže od onih koja su izvršena činom.

Zakonu odgovarajuće stanje može stvoriti krivac kažnjivog dela samo pre no što poreska vlast za to delo na bilo koji način sazna. Saučesnik može stvoriti zakonu odgovarajuće stanje samo ako pre no što je poreska vlast za kažnjivo delo saznala, istoj prijavi da je i kakvo je kažnjivo delo učinio.

Kod odustaje treba paziti na to dali se okrivljeni već ranije poslužio jedanput odustajom ili to čini prvi put. U prvom slučaju može se dozvoliti odustaja samo ako se okrivljeni obaveže da plati pored redovnog poreza još i trostruki iznos na ime kazne, a u drugom slučaju, prema težini dela jedan do dvostruki iznos. Dozvola odustaje diskreciono je pravo poreskih vlasti i krivac nema nikakvo pravo na nju.

Pošto saučesnik čini jednako kažnjivo delo kao i učinilac tog dela sam, to će se pored učinioca i on kazniti samostalno prema vrsti i težini učinjenog dela po odredbama člana 142a) Zakona. Presuda saučesnika izreći će se zasebno.

3. Da bi potkazivač imao pravo na nagradu zakon traži da u svojoj dostavi dade konkretne podatke ili dokaze. Pod konkretnim podacima ili dokazima smatraju se knjižne isprave, knjižni i drugi takovi tačni podaci, na osnovu kojih poreska vlast može odmah bez poteškoća i sigurno da utvrdi materijalnu istinu.

Ako potkazivač ne podnese ovakove podatke ili dokaze, nadležna će ga poreska vlast prethodno pozvati da svoju dostavu obrazloži i potkrepi drugim činjenicama koje bi mogle služiti osnovicom za krivično isleđenje i utvrđenje poreske krivice.

U slučaju da potkazivač ne udovolji ovom pozivu nadležna će poreska vlast na osnovu primljene dostave sama prethodno poverljivo obaviti potrebne izvide i prema njihovom ispatku doneti odluku imali se protiv poreskog obveznika provesti krivičan postupak ili ne. U potonjem slučaju staviće dostavu u akta sa svojim obrazloženjem.

Ako poreska vlast po obavljenim prethodnim izvidima zametne i provede proti poreskog obveznika krivični postupak, imaće utvrditi jesu li i koliko tačni podaci ili dokazi potkazivača u podnetoj dostavi. Na osnovu ovako utvrđenog stanja stvari doznačiće se potkazivaču nagrada samo od onog dela neplaćene kazne koji srazmerno ot-

pada na podatke i dokaze dostave, koji budu nađeni i utvrđeni kao i tačni i istiniti.

Potkazivač, koji je bio sam učesnik u kažnjivom delu, koje je prijavio poreskoj vlasti, pre no što ona za isto sazna, nema pravo na potkazivačku nagradu, ali pošto je tom prijavom stvorio zakonu odgovarajuće stanje neće biti kažnjen zbog saučešća u tom delu.

4. Izviđaje i isleđenja po krivičnim delima iz člana 142 zakona o neposrednim porezima vrše po pravilu poreske vlasti nadležne za razrez poreza. Međutim po ovlašćenju u stavu drugom člana 143 zakona mogu ove izviđaje i isleđenja pravovaljano da zametnu i izvrše također i više poreske vlasti. Ovim zakonskim ovlašćenjem poslužiće se viša poreska vlast kad god to nađe za shodno, a naročito u slučajevima kad važnost samog predmeta i državni interesi budu zahtevali neodložan i hitan postupak, ili naročitu stručnost islednih organa. No viša poreska vlast, čim izvrši takove izviđaje i isleđenja, mora po tom najhitnije sva akta dostaviti nadležnoj poreskoj vlasti na dalji nadležni zakonski postupak.

Isledna poreska vlast ima pravo da u krivičnom postupku vrši uviđaj ne samo u poslovnim prostorijama okrivljenog lica, već i u njegovom stanu kao i u stanovima i poslovima i poslovnim lokalima i na drugim mestima kod svih lica i preduzeća, koja su sa predmetnom krivicom u takvoj vezi, da bi uviđaj kod njih bio od koristi za utvrđivanje pravog činjeničnog stanja. Za ovakav uviđaj moraju isledni organi imati naročito rešenje isledne vlasti, koje su dužni pokazati licu kod kojeg se ima vršiti uviđaj. Sam uviđaj i pretres stana izvršiće se analogno odredbama §§ 136—142 Glave jedanaeste Zakona o krivičnom sudskom postupku.

5. Kaznu po poreski kažnjivim delima izriče presudom finansijski sud, koji se početkom svake kalendarske godine obrazuje pri svakoj drugostepenoj poreskoj vlasti. Taj sud sačinjavaju: starešina drugostepene poreske vlasti kao pretsednik, jedan sudija okružnog suda u sedištu drugostepene poreske vlasti, koga po molbi iste vlasti određuje pretsednik suda, i jedan diplomirani pravnih, koga bira drugostepena upravna vlast iz redova poreskih obveznika na svojoj teritoriji.

Član 156a.

Pravo poreskog obveznika na povraćaj pometnjom uplaćenog ili protupravnog naplaćenog poreza odnosno preplate bez tekućeg zaduženja, zastareva za pet godina računajući od dana uplate odnosno od dana nastale preplate. Pravo na povraćaj ostvaruje se posebnom molbom slobodno od takse. Preplate bez tekućeg zaduženja, koje su za povraćaj već zastarele, izravnaće se po zvaničnoj dužnosti putem pripisa.

K članu 156a.

Po poreskom obvezniku uplaćena suma ima se zaračunati u prvom redu za njegov raniji poreski dug, kamate i ovršne troškove, a zatim za tekući njegov dug, kamate i ovršne troškove. U koliko nakon ovakvog zaračunanja i obračunanja svih zaduženja i oduženja preostane kakav višak (pretplata) onda se isti knjiži u dobro poreskom obvezniku i za otplatu još nedospelog poreza tekuće ili naredne godine. Ali poreski obveznik može zahtevati, da mu se ova preplata i u gotovom novcu povrati. No to svoje pravo može on da ostvari samo unutar pet godina od dana nastale preplate. Ako preplata nastane usled otpisa poreza, rok od pet godina računa se od dana kad je poreskom obvezniku saopšteno rešenje o otpisu, a ne od dana kad je otpis poreza stvarno izvršen onog dana kad mu je rešenje o otpisu saopšteno.

Isto tako i u istom roku može tražiti povraćaj uplaćenog poreza i onaj koji je uplatu izvršio pometnjom, ili od koga je ista naplaćena protupravno, na pr.: porez je razrezan drugom licu (error in persona), ili nije bilo poreskog predmeta (error in objecto), ili je razrez poreza izvršen očitom greškom koja bi se već po službenoj dužnosti morala ispraviti i t. sl.

Svaku predanu molbu za povraćaj, koja je slobodna od takse, prvostepena će poreska vlast sa potrebnim podacima i obrazloženim mišljenjem odmah podneti nadležnoj višoj vlasti na dalji postupak po postojećim propisima.

Preplate koje postoje bez tekućeg zaduženja, a koje su za povraćaj u smislu gornjega već zastarele, ima prvostepena poreska vlast da po službenoj dužnosti izravna pripisom u smislu odredaba Pravilnika o knjiženju neposrednih poreza.

Član 164.

Podaci, koje je izneo poreski obveznik u prijavi, ili objašnjenju prijave po ovom zakonu, ne mogu se upotrebljavati u svrhu kažnjavanja, ili naknadnog razreza poreza po dosadašnjim propisima o neposrednom porezu, ako poreski odbor i državni zastupnik usvoje ove podatke.

K članu 164.

Ako poreski obveznik iz člana 53a) Zakona pokaže poreskim vlastima poslovne knjige u svrhu razreza tečevine za 1940 i naredne poreske godine, neće se podaci iz tih knjiga upotrebljavati u cilju kažnjavanja ili razreza poreza za poreske godine koje prethode 1940 godini.

Na osnovu člana 1 Uredbe o izmenama postojećih propisa i donošenja novih M. S. br. 1118 od 16 septembra 1939 godine Ministarski savet na predlog Ministra finansija propisao je sledeću

UREDBU

o otpisu zaostataka krajem 1937 odnosno 1939 godine na porezima, taksama i kaznama za poreske i taksene krivice

§ 1

Ovlašćuje se Ministar finansija, da može na molbu zainteresovanih lica otpisati zaostatke koji se pokazuju krajem 1937 godine na porezima, taksama i kaznama za poreske i taksene krivice, u koliko bi naplata ovih zaostataka značila ekonomsku propast dužnika.

Od utvrđenog zaostatka na porezima i taksama krajem 1937 godine imaju se prethodno odbiti uplate u 3% obveznicama za likvidaciju zemljoradničkih dugova izvršene u 1938 i 1939 godini a od zaostataka na porezima još i otpisi i uplate po Uredbi od 8 novembra 1935 o vanrednom otpisu srazmernog dela za naplatu još nedospjelog poreskog duga krajem 1932 godine, u koliko to još nije provedeno u poreskim glavnim knjigama.

Otplatama izvršenim u godini 1938 i 1939 smanjuje se zaduženje u tim godinama, a uplate preko toga zaduženja uzimaju se u račun iz ranijh godina.

Nema mesta otpisu u koliko na prednji način utvrđeni zaostatak nije veći od jednogodišnjeg iznosa poreskog odnosno taksenog zaduženja za 1938 godinu.

Molbe za otpis imaju se podneti u roku od 3 meseca od dana obnarodovanja ove Uredbe.

Molbe i svi prilozi onih lica, koja se smatraju zemljoradnicima u smislu odredbe tačke 15 člana 32 Zakona o neposrednim porezima, sitnih zanatlija koji tečevinu plaćaju u paušalnim iznosima, kao i onih lica čiije poresko zaduženje u godni 1938 nije iznosilo više od dinara 200.— oslobođavaju se plaćanja takse.

Na osnovu ovog člana ne može se vršiti otpis zaostataka na skupnom porezu, opštem porezu na poslovni promet i porezu na luksuz onim poreskim obveznicima, kojima se porez razrezuje na osnovu § 6 Zakona o skupnom porezu na poslovni promet.

§ 2

Poreskim obveznicima, koji su odredbom § 1 Uredbe od 22 decembra 1939 M. S. br. 1662 o izmenama i dopunama Zakona o neposrednim porezima oslobođeni od plaćanja zemljarine, otpisaće se po službenoj dužnosti sav zaostali neposredni porez, takse i kazne za poreske i taksene krivice sve do kraja 1939 godine. Uplate izvršne do kraja 1939 godine bilo u gotovom novcu ili u 3% obveznicima za likvidaciju zemljoradničkih dugova, ne vraćaju se.

§ 3

Upustva za izvršenje ove Uredbe propisaće Ministar finansija Pravilnikom.

§ 4

Ova Uredba stupa na snagu danom obnarodovanja u »Službenim novinama«.

M.S.br. 1667
22 decembra 1939

Pretsednik Ministarskog saveta,
Dragiša J. Cvetković s. r.

Potpretsednik Ministarskog saveta,
Vl. Maček s. r.
(Sleduju ostali potpisi g. g. ministara).

Objav. u S. N. od 23/XII 1939.

PRAVILNIK

za izvršenje Uredbe o otpisu zaostataka krajem 1937 odnosno 1939 godine na porezima, taksama, i kaznama za poreske i taksene krivice M. s. br. 1667 od 22 decembra 1939

Član 1

Otpisi poreza po § 1 Uredbe provodiće se na osnovu rešenja Odeljenja poreza Ministarstva finansija i finansijskih direkcija, donetih pod uslovima iz ovog Pravilnika.

Član 2

Na rok i način podnošenja molbe za otpis poreza biće upozoreni poreski i takseni obveznici oglasima i na druge uobičajene načine. Petnaest dana pred istek roka za podnošenje molba za otpis zaostataka na porezu, taksama i kaznama za poreske i taksene krivice skrenuće se građanstvu pažnja na dan do koga se mogu molbe podnositi.

Član 3

Molbe se podnose individualno. Lice, koje moli otpis zaostatka na porezima i kaznama za poreske krivice, a ujedno i otpis zaostatka na taksama i kaznama za taksene krivice podnosi jednu molbu. Molbe se predaju kod opštine. U mestima gde se nalazi Poreska uprava molba se predaje kod iste. Lice, koje ima duga na teritoriji više uprava, mora svakoj Upravi podneti posebnu molbu.

Član 4

Molba mora sadržavati podatke o celokupnoj imovini poreskog odnosno taksenog obveznika i izjavu, da druge pokretne i nepokretne imovine nema. Uz dokaze, koje molilac po svom nahođenju odabire i molbi prilaže, mora se nalaziti još i gruntovni izvod, zatim uverenje opštine o imovnom stanju molioca. Ako molilac ne stanuje u opštini zaduženja, onda mora uz molbu priložiti uverenje opštine stanovanja i opštine, u kojoj je zadužen porezom.

Molbe i svi prilozi onih lica, koja se smatraju zemljoradnicima u smislu odredbe tačke 15 člana 32 Zakona o neposrednim porezima, sitnih zanatlija koji tečevinu plaćaju u paušalnim iznosima, kao i onih lica čije poresko zaduženje u 1938 godini nije iznosilo više od 200 dinara oslobođavaju se od plaćanja takse. U tu svrhu vlast, koja vrši knjiženje i naplatu poreza po čl. 150 Zakona o neposrednim porezima, na zahtev zainteresovanog lica izdaće uverenje o tome, da li se to lice može koristiti povlasticom, da molbu i sve priloge podnese bez naplate takse. Na osnovu ovog uverenja svaka vlast, od koje molilac zatraži potrebne podatke ili dokaze, izdaće iste bez naplate takse pozivom na § 1 Uredbe i na uverenju izdato od strane vlasti, koja vrši naplatu i knjiženje poreza. Izdato uvjerenje molilac mora priključiti svojoj molbi, kao opravdanje za oslobođenje od takse.

Član 5

Svakog 15 u mesecu opština šalje Poreskoj upravi po posebnom spisku sve molbe, koje su do tog dana kod nje predane. Po svakoj pojedinoj molbi opština mora dati svoje detaljno mišljenje o moliočevom imovnom stanju i platežnoj sposobnosti. Opštine, koje vrše naplatu i knjiženje neposrednih poreza moraju uz molbu na posebnom tabaku sastaviti i po godinama detaljno prikazati zaduženje i oduženje molioca počevši od 1929 godine pa zaključno do 1939 godien. Ovo su dužne učiniti i one opštine, koje sada ne vrše knjiženje, ali se knjige za ranije godine bilo s kog razloga kod njih nalaze.

Član 6

Od opštine primljene molbe sa podacima proveriće uprave u toku mesec dana, pa će po svakoj pojedinoj molbi sastaviti referat sa predlogom. Molbe primljene kod same Poreske uprave ispitaće sama Uprava te će i za ove molbe sačiniti referat sa predlogom. Ako Poreska uprava vrši knjiženje neposrednih poreza, sačiniće uz svaku pojedinu molbu izvod iz poreskih glavnih knjiga specificirano po godinama, kako je to određeno u prethodnom članu. U koliko se molbom traži i otpis zaostatka na kaznama po poreskim krivicama molbi se imaju priključiti sva akta odnosne poreske krivice i iskaz zaostatka krajem 1937 godine, kao i podatke o izvršenim uplatama u toku 1938 i 1939 godine, i ujedno sastaviti referat i predlog.

Ako se traži otpis zaostataka na povremenim taksama i na kaznama za te takse, to se molbi mora priložiti izvod iz likvidacionih knjiga taksa prema vrsti za vreme od 1931 do zaključno 1939 god. kao i izvod iz registra taksenih krivica. U tim izvodima ima se detaljno prikazati zaduženje i oduženje i ima se sačiniti referat i predlog.

Ako se traži otpis zaostataka na ostalim taksama i na kaznama za taksene krivice, molbi se moraju priložiti odnosna odmerna akta ili akta taksene krivice sa izveštajem o stanju duga krajem 1937 god. i izvršenim uplatama za 1938 i 1939 god., a zatim se ima sačiniti referat i predlog.

U svim slučajevima molbama imaju se priključiti sva akta i pružiti sve podatke o egzekutivnim merama, koje su bile preduzimane u svrhe naplate ovih zaostataka. (Pridružiti akta egzekucije u koliko ih ima).

Prilikom pribiranja podataka podnete molbe ne mogu se slati iz nadleštva da se o njima ne bi izgubio trag.

Član 7

Po prethodnom članu spremljene molbe izneće Poreska uprava pred naročiti odbor od pet lica. U odbor ulaze: šef Poreske uprave kao pretsednik, tri lica iz građanstva, koje predlaže opštinski odbor svake opštine sa područja Poreske uprave i referent — činovnik Poreske uprave. Pošto će biti molbi kako za otpis poreza tako i za otpis taksa, to u većim poreskim upravama šef Uprave može kao petog člana odrediti poreskog referenta, a kao njegovog zamenika taksenog referenta, koji će naizmenično prisustvovati sednicama već prema tome, da li se rešava po molbi za otpis taksa ili porezu. Ako se traži otpis i taksa i poreza, prisustvovaće poreski referent, ako je veći zaostatak na porezima, a u obratnom slučaju referent za takse. Odbor po podnetim molbama daje svoje mišljenje, koje ima savetodavni karakter, a konačnu odluku donosi prema nadležnosti Finansijska direkcija odnosno Odeljenje poreza. Pošto odbor daje samo mišljenje, to članovi istog ne polažu zakletvu.

Član 8

Odbor se sastaje svakog meseca na poziv pretsednika. O odborskim sednicama izveštavaju se zainteresovana lica objavom, koje se objavljuje na uobičajeni način, a ima se izvesiti i na opštinskoj tabli za oglase. Molilac može prisustvovati sednicama odbora lično a može ga zastupati i ovlašćeni punomoćnik. Odbor može pojedine molioce pozvati na sednicu i individualnim pozivima, ako to za potrebno nađe. Objave o odborskim sednicama moraju se izvesiti u opštinskoj sudnici bar dva dana pre sednice.

Član 9

Članovi delegovani od opštinskog odbora prisustvuju sednicama samo za vreme raspravljanja po molbama građana odnosne opštine. Nadležnost odbora ceni se po mestu zaduženja. Sednicama odbora mora prisustvovati uvek bar jedan od članova izabranih od strane opštinskog odbora.

Član 10

O sednicama vodi se zapisnik i u njega se unosi glavne izjave molioca i mišljenje odbora. Članovi odbora mogu davati i obrazloženo odvojeno mišljenje, koje se mora uneti u zapisnik. Mišljenje odbora, kao i odvojeno mišljenje, u koliko takvih bude stavljaju se na samoj molbi i ista potpisuje pretsednik, članovi i referent. Ista lica potpisuju i sednički zapisnik.

Član 11

Pošto završi rad sa odborom, Poreska uprava će molbe onih lica, kod kojih zaostaci na porezima i taksama odnosno kaznama za poreske i taksene krivice ukupno ne prelaze sumu od 50.000.— dinara, poslati na konačno rešenje finansijskoj direkciji.

Finansijska direkcija rešava po podnetim molbama kolegijalno u komisiji. Komisija se sastoji iz pretsednika i dva člana. Pretsednik komisije je finansijski direktor, a njegov zamenik je pomoćnik finansijskog direktora odnosno najstariji šef otseka u direkciji. Članove komisije i njihove zamenike odrediće finansijski direktor iz redova konceptnih činovnika otseka za neposredne poreze odnosno otseka za takse i trošarinu.

U koliko se ukaže potreba finansijski direktor može obrazovati još jednu komisiju. U tom slučaju jednoj komisiji će pretsedavati finansijski direktor, a drugoj pomoćnik finansijskog direktora odnosno najstariji šef otseka direkcije. Zamenike presednika, članove komisija i njihove zamenike odrediće finansijski direktor iz redova konceptnih činovnika otseka za neposredne poreze odnosno otseka za takse i trošarinu. U ovom slučaju odrediće finansijski direktor i teritorijalnu nadležnost za svaku komisiju.

Najmlađi član komisije odnosno njegov zamenik je izvestilac komisije.

Član 12

Primljene molbe sa odborskim mišljenjem i eventualnim izveštajima Poreske uprave Direkcija će dati u rad nadležnim otsecima, gde će se molbe pripremiti za rešavanje u komisijama.

U tu svrhu kod molbi za otpis zaostataka na porezu referatom ima se utvrditi sledeće:

1) Koliki je zaostatak na porezima svih oblika krajem 1937 g. i to posebno na računu poreskog duga krajem 1932 god. dodajući tom zaostatku i nedospele rate za 1938 i naredne godine, u koliko iste nisu isplaćene ili otpisane; a posebno zaostatak na porezima od 1933 god. do kraja 1937 god.

2) Koliko je uplaćeno na ime poreza u 1938 i 1939 god. u gotovu, a koliko u 3% obveznicama za likvidaciju zemljoradničkih dugova i to odvojeno u koloni 29, a odvojeno u koloni 30 poreske glavne knjige.

3) Koliko iznosi godišnje zaduženje u 1938 i 1939 godini.

4) Da li je zaduženje za 1938 i 1939 god. izmireno uplatama poreza u tim godinama, i ako je izmireno, koliko je više uplaćeno preko tog zaduženja. Za ovaj višak uplata za 1938 i 1939 god. ima se umanjiti utvrđeni zaostatak krajem 1937 god., koji se pokazuje na dugu od 1933 god. na ovamo, t. j. u rubrici 29 poreske glavne knjige.

5) Zaostatak krajem 1937 god. koji se pokazuje na računu poreskog duga iz 1932 god. — rubrika 30 poreske glavne knjige, — ima se umanjiti za iznos uplata u 3% obveznicama za likvidaciju zemljoradničkih dugova, koje su izvršene u 1938 i 1939 god. kao i za višak uplata u gotovu preko godišnjih rata za 1938 i 1939 god.

6) U koliko otpisi po Uredbi o vanrednom otpisu srazmernog dela za naplatu još nedospelog poreskog duga krajem 1932 godine od 8 novembra 1935 god. još nisu provedeni u poreskim glavnim knjigama, isti se imaju odmah provesti i za njihov iznos umanjiti poreski dug krajem 1937 god. na računu poreskog duga iz 1932 god.

7) Zatim se zaostaci krajem 1937 god. imaju umanjiti i za iznose otpisa, koji su usledili u 1938 i 1939 god., a koji se odnose na 1937 i ranije godine.

8) Nedospele rate, a neizmirene rate na računu poreskog duga iz 1932 god. smatraju se kao zaostatak krajem 1937 godine.

9) Kada se sve prednje izvrši, dobiće se ukupan zaostatak na porezu krajem 1937 godine, koji može biti predmet otpisa, u koliko molilac ispunjava ostale zakonske uslove.

Član 13.

Kod molbi za otpis zaostataka na kaznama po poreskim krivicama ima se utvrditi zaostatak krajem 1937 god., koji se ima umanjiti za iznos uplata u 1938 i 1939 god. U referatu se ima označiti vrsta kazne, iznos zakinutog redovnog poreza i iznos kazne, poreski period, na koji se kazna odnosi i kada je rešenje — presuda postala pravomoćna. Prema tome u obzir dolaze samo oni zaostaci na kaznama po kojima su već doneta rešenja — presude, a krivice su učinjene pre kraja 1937 god.

Član 14.

Kod molbi za otpis zaostataka na kaznama po poreskim krivitvrditi sledeće:

1) Koliki je zaostatak krajem 1937 god.

2) Koliko je uplaćeno na ime taksa u 1938 i 1939 god. u gotovu, a koliko u 3% obveznicama za likvidaciju zemljoradničkih dugova.

3) Kod povremenih taksa koliko iznosi godišnje zaduženje takse u 1938 i 1939 god.

4) Da li je zaduženje na povremenim taksama za 1938 i 1939 god. uplatama u gotovu u tim godinama izmireno, i ako je izmireno, koliko je više uplaćeno preko tog zaduženja. Za ovaj višak uplata u gotovu za 1938 i 1939 ima se umanjiti zaostatak krajem 1937 god.

5) Taj se zaostatak ima umanjiti i za iznos uplata u 3% obveznicama za likvidaciju zemljoradničkih dugova, koje su usledile u 1938 i 1939 god. Kod ostalih taksa treba označiti zaostatak krajem 1937 a zatim ga umanjiti za iznos uplata u 1938 i 1939 god.

6) Zatim se zaostatak na taksama krajem 1937 mora umanjiti za iznos otpisa, koji su usledili u 1938 i 1939, a odnosi se na 1937 i ranije godine.

7) Kada se sve prednje izvrši, dobiće se zaostatak na taksama krajem 1937 god., koji može biti predmet otpisa u koliko molilac ispunjava ostale zakonske uslove.

Sa zaostacima na kaznama po taksenim krivicama ima se postupiti shodno propisu člana 13 ovog Pravilnika.

Član 15.

Pregledi o zaduženju i oduženju (izvode iz poreskih glavnih knjiga i likvidacionih knjiga taksa, kao i krivična akta za poreske i taksene krivice), koji se po zvaničnoj dužnosti prilažu uz molbu, moraju sadržavati podatke o tome, na koju se godinu zaduženje, prirasti i otpisi odnose.

Član 16.

U kom će se iznosu zaostaci konkretno moći rashodovati, zavisi od visine poreskog odnosa taksenog zaduženja (kod povremenih taksa) za 1938 godinu. Ni u kom slučaju nema mesta otpisu, ako na prednji način utvrđeni zaostatak nije veći od jednogodišnjeg iznosa poreskog odnosno taksenog zaduženja za 1938 godinu. Ako se dužnikova molba odbije radi toga, što utvrđeni zaostatak nije bio veći od jednogodišnjeg zaduženja za 1938., a docnije se to zaduženje usled žalbenog postupka umanji tako, da zaostatak pređe iznos jednogodišnjeg zaduženja, dužnik ima pravo zatražiti, da se njegova molba ponovno uzme u postupak i da se po njoj donese novo rešenje. Kod ostalih taksa, kod kojih nema godišnjeg zaduženja, nema mesta otpisu ako zaostatak na taksama nije veći od jednogodišnjeg poreskog zaduženja.

Na osnovu ovog Pravilnika ne može se vršiti otpis zaostataka na skupnom porezu, opštem porezu na luksuz onim poreskim obveznicima, kojima se porez razrezuje na osnovu § 6 Zakona o skupnom porezu na poslovni promet.

Isto tako ne dolaze u obzir eventualni zaostaci na porezu na rentama po čl. 71 Zakona o neposrednim porezima i na službeničkom porezu.

Ne dolazi u obzir ni zaostatak na vojnici, jer ista nema karakter neposrednog poreza.

Član 17.

Pošto direkcija utvrdi iznos zaostataka, ustupa se predmet nadležnoj komisiji, koja će uzeti u ocenu: molbu dužnika i po njemu podnete dokaze; mišljenje i predlog odbora iz čl. 7 ovog Pravilnika; izveštaj poreske uprave te na osnovu svih ovih činjenica i sopstvenog saznanja o imovnom stanju i privrednim prilikama molilaca, doneti odluku, da li bi naplata ovih zaostataka značila ekonomsku propast za dužnika. U tom slučaju doneće zaključak o otpisu ovih zaostataka. Ako se utvrdi, da je dužnik u stanju bez opasnosti po ekonomski opstanak otplatiti jedan deo zaostataka, doneće se zaključak o otpisu onog dela zaostatka, koji bi značio ekonomsku propast dužnika (delomičan otpis). Doneti zaključak potpisuju svi članovi komisije. Na osnovu ovog zaključka direkcija donosi rešenje o ot-

pisu, koje potpisuje financijski direktor. Zainteresovanom licu ima se uručiti jedan primerak rešenja, protiv kojeg nema mesta pravnom leku.

Član 18.

Rešenja o otpisu poreza unose se u naročiti pregled otpisa po opštinama zaduženja. U isti se pregled unose i otpisi na kaznama po poreskim krivicama, jer se isti donosi istim rešenjem, kojim se vrši i otpis poreza. U pregled se pored rednog broja, imena i prezimena dužnika, mesta stanovanja i mesta poreskog zaduženja, upisuje se broj računa u poreskoj glavnoj knjizi, odnosno redni broj kontrolnika poreskih krivica, broj rešenja, iznosi poreza i kazne, koji se otpisuju. Na osnovu pregleda vrši se sumarno knjiženje otpisanog poreza u sreskoj poreskoj knjizi kod finansijske direkcije, stavlja se klauzula o izvršenom knjiženju i pregled se dostavlja poreskoj upravi. Poreska uprava provešće individualan otpis poreza u poreskim glavnim knjigama, a otpis kazna po poreskim krivicama evidentiraće u kontrolniku poreskih krivica.

Otpis zaostataka na taksama i kaznama za taksene krivice uneće Direkcije u odvojeni pregled i to otpis taksa u jednoj koloni, a otpis kazna u drugoj koloni pregleda. Presumirani i zaključeni pregled otpisa overiće šef otseka za takse i trošarinu sa jednim od referenata — članova komisije i poslaće ga poreskoj upravi. Poreska uprava izvršiće individualni otpis u odgovarajućim likvidacionim knjigama taksa, a otpis kazna u registru taksenih krivica. Pregled o otpisu taksa i kazna po taksenim krivicama ima sadržati iste podatke kao i iskaz o otpisu poreza i kazna po poreskim krivicama.

Član 19.

Molbe za otpis zaostataka na porezima i kaznama po poreskim krivicama te molbe za otpis zaostataka na taksama i kaznama za taksene krivice preko 50.000.— dinara izneće poreska uprava pred odbor iz čl. 7 ovog Pravilnika radi davanja mišljenja o ekonomskom stanju molioca i njihovoj platežnoj sposobnosti. Po svršetku rada u odboru, uprava će sastaviti referate shodno čl. 12—14 ovog Pravilnika i staviti svoje mišljenje i konkretan predlog. Zatim će sastaviti dva spiska: jedan za molbe za otpis poreza i kazna po poreskim krivicama, a drugi za molbe za otpis taksa i kazna po taksenim krivicama. Za molbe kojima se traži otpis zaostataka na porezima i na taksama odnosno na kaznama za poreske ili taksene krivice, sastaviće se odvojeni spisak. U te spiskove treba upisati: ime i prezime molilaca, mesto stanovanja i iznos poreza i kazna po poreskim krivicama, odnosno taksa i kazna po taksenim krivicama, koji mogu biti predmet otpisa. Spisak sa molbama dostaviće se direkciji.

Član 20.

Direkcija će razmotriti sve molbe iz čl. 19 i iste sa svojim mi-

šljenjem i konkretnim predlogom dostaviće Odeljenju poreza na konačnu odluku. Odeljenje poreza rešava po podnetim molbama kolegijalno i u komisijama, čiji će sastav i broj odrediti Pomoćnik Ministra finansija. Komisija ima u svemu postupati po propisu čl. 17 ovog Pravilnika. Na osnovu zaključaka komisije, koji potpisuju svi članovi komisije,Odeljenje poreza donosi rešenje o otpisu ovih zaostataka. Rešenja o otpisu preko 50.000 do 100.000 dinara potpisuje načelnik Odeljenja poreza, a preko 100.000 dinara Pomoćnik Ministra finansija, a premapotpisuju u prvom slučaju šefovi nadležnih otseka, a u drugom slučaju i načelnik odeljenja. Protiv donetog rešenja nema mesta pravnom leku. Zainteresovanom licu ima se uručiti jedan primerak rešenja.

Po jedan primerak donetih rešenja dostaviće se direkciji radi unašanja u preglede iz čl. 18 ovog Pravilnika.

Član 21.

Ako se izvrši otpis zaostataka po ovom Pravilniku, a kasnije usledi rešenje, o otpisu za 1937 ili ranije godine poreza, taksa ili kazna po poreskim ili taksenim krivicama usled ranije pokrenutog žalbenog ili administrativnog postupka, — taj otpis ima se umanjiti za iznos otpisa po ovom Pravilniku tako, da će se u knjigama odnosno kontrolniku poreskih krivica provesti samo višak naknadnog otpisa prema otpisu po ovim propisima. Analogno se ima postupiti i kod taksa.

Ako se ovo previdi i naknadni otpis bude proveden u većem iznosu, no što je to određeno u prethodnom stavu, ispravka greške izvršiće se shodno §113 Zakona o opštem upravnom postupku.

Član 22.

Otpis zaostataka po § 2 Uredbe izvršiće se na osnovu sumarnih pregleda, koje će sastaviti poreske uprave i dostaviti Finansijskoj direkciji na pregled, odobrenje i knjiženje.

U tu svrhu ima se prethodno sastaviti spisak poreskih obveznika koji su zaduženi samo zemljarinom, a kod kojih katastarski čisti prihod ne iznosi više od 1.000.— dinara shodno propisu tač. 12 člana 10 Zakona o neposrednim porezima. Ove spiskove imaju sastaviti katastarske odnosno poreske uprave, prema tome koja od njih vrši razrez zemljarine.

Na osnovu ovog spiska poreska uprava će za svaku opštinu odvojeno sastaviti individualni pregled otpisa zaostataka ovim licima na obrascu, koji služi za mesečne promene.

Ovako sastavljene preglede pregledaće na licu mesta reonski inspektor finansijske direkcije, koji će prokontrolisati ispravnost istih kako u pogledu lica, kojima se vrši otpis, tako i u pogledu iznosa zaostataka, koji se predlažu za otpis. Ako se poreske glavne knjige

nalaze kod opština, onda se imaju za vreme pregleda dostaviti u poresku upravu. Sve neispravnosti reonski inspektor ima otkloniti, a nakon toga na svakom pregledu staviće sledeću klauzulu:

»Izvršio sam reviziju ovog individualnog pregleda o otpisu zaostataka po odredbi § 2 Uredbe M. s. br. 1667 od 22 decembra 1939 godine i našao sam da je ista ispravna kako u pogledu poreskih obveznika, koji su uneti u pregled, tako i u pogledu suma, koje se predlažu na otpis«, a po tome će staviti svoj potpis.

Član 23

Na prednji način sastavljene individualne preglede poreska uprava će uneti u sumarni pregled za ceo srez, koji se ima sastaviti po opštinama u duplikatu. Sumarni pregled sa svima prilozima dostaviće se finansijskoj direkciji radi konačnog pregleda, odobrenja i knjiženja. Jedan primerak sumarnog pregleda finansijska direkcija zadržaće za sebe, kao dokumenat za sresku poresku knjigu, dok se drugi primerak sa svima prilozima ima vratiti poreskoj upravi radi oduženja u poreskim glavnim knjigama.

Član 24

Rad na otpisu zaostataka po § 2 Uredbe ima se dovršiti najkasnije do 30 juna 1940 godine, tako da se do tog dana imaju u poreskim glavnim knjigama provesti otpisi svih ovih zaostataka.

Član 25

Sva uputstva za pravilnu i jednoobraznu primenu ovog Pravilnika davaće Odeljenje poreza Ministarstva finansija.

26 decembra 1939 godine
Odeljenje poreza
broj 86.200/III

Ministar finansija,
Dr. J. Šutej s. r.

Ob. u S. N. od 3/I 1940.

Na osnovu čl. 1. Uredbe o izmjenama postojećih propisa i donošenju novih M. S. br. 1118 od 16. IX. 1939. Ministarski Savjet na predlog Ministra financija propisao je sledeću

UREDBU

o izmjenama i dopunama odredaba § 19. fin. zakona za godinu 1939-1940. o specijalnom doprinosu za fond narodne obrane.

Financ. zakon za godinu 1939-40. u paragrafu 19. propisao je odredbu o porezima, kako slijedi:

I.

Pri Ministarstvu vojske i mornarice osniva se posebni fond pod naslovom: FOND NARODNE OBRANE.

Način rukovanja sa ovim fondom propisaće Ministarski Savjet na predlog Ministra vojske i mornarice i Ministra financija.

II.

1. Radi stvaranja sredstava koja će se unositi u fond narodne obrane, kao i radi delomičnog pokrića službe po 6% državnom zajmu za javne radove i narodnu obranu propisivaće se i naplaćivati specijalni doprinos počev od 1. VII. 1939. za vreme od 10 godina t. j. do 30. VI. 1949.

2. Kao osnovnica za razrez ovoga doprinosa služiće ukupno zaduženje predhodne poreske godine pravnih i fizičkih lica, neposrednog poreza, koji se sumarno knjiže u glavnoj poreskoj knjizi jedne općine (kvarta).

Neće se u ovo zaduženje unositi (kao osnovica) porez na poslovni promet (Opšti i skupni), porez na luksuz i vojnica.

3. izuzetno od odredbe predhodnog stava, kao osnovica za razrez specijalnog doprinosa služiti će:

a) zaduženje tekuće porezne godine: kod lica, koja se prvi put zadužuju porezom, koji po predhodnom stavu ulazi u osnovicu specijalnog doprinosa (novi por. obvezanici) i kod lica podložnih tečevini, kojom se ne zadužuju u poreskoj knjizi .

b) iznos poreza, koji se ustegom naplaćuje na prihod podložan porezu na rente i porezu od prinadležnosti iz službenog odnosa.

v) iznos dodatnog poreza iz poslednjeg stava čl. 86-I zakona o neposrednim porezima.

U ovim slučajevima specijalni doprinos razrezivat će se i naplaćivati istovremeno sa porezom, koji mu služi kao osnovnica.

Tač. 4. Specijalni doprinos iznosi od osnovnice proračunate po tač. 2 odnosno 3 i to:

do 25 D	10%
od 25 do 50 D	12%
od 50 do 100 D	14%
do 300 D.	16%
do 500 D.	18%
do 1.000 D.	20%
do 2.000 D.	22%
do 3.000 D.	24%
do 5.000 D.	27%
do 10.000 D.	30%
do 20.000 D.	33%
do 50.000 D.	36%
do 100.000 D.	39%
do 200.000 D.	42%
do 500.000 D.	45%
do 1,000.000 D.	48%
do 3.000.000 D.	50%
do 10,000.000 D.	53%
do 12,000.000 D.	56%
preko 12,000.000 D. pa na više	60%

5. Specijalni doprinos po višoj stopi ne može biti veći od doprinosa po najbližoj nižoj stopi uvećanog razlikom zbog koje se primenjuje viša stopa.

Pri proračunu specijalnog doprinosa vrši se zaokruženje u smislu čl. 6 zakona o neposrednim porezima.

6. Kod iznalaženja zaduženja (osnovice) pojedinog lica neće se uzimati u obzir trajna oslobodjenja poreza ma po kome zakonu, t. j. neće se unositi u osnovicu.

Privremena oslobođenja i olakšanja uzimaće se u osnovicu po idealno razrezanom porezu.

7. Promene u visini zaduženja (osnovice) koje eventualno kasnije nastanu povodom žalbenog postupka itd. uvažiće se odmah i izvršiti ispravak bilo otpisom razrezanog specijalnog doprinosa bilo pripisom.

8. od lica, koja imadu troje ili četvero zakonite žive maloletne djece naplaćivat će se specijalni doprinos po najbližoj nižoj stopi, dakle za jednu stopu niže, a od onih, koji imadu petero i više zakonite žive maloletne djece po daljnjoj narednoj nižoj stopi, dakle za dve stope niže od one redovne, u koju takva lica prema visini svog zaduženja (osnovice doprinosa) spadaju.

9. Od lica preko 30 godina starosti a neženjenih, kao i od oženjenih i udovaca bez djece naplaćivati će se specijalni doprinos po

narednoj višoj stopi, u koju takva lica prema visini zaduženja (osnovice doprinosa) spadaju.

10. Specijalni doprinosi na porez od prinadležnosti iz službenog posla naplaćivaće se sa polovinom odnosnog iznosa doprinosa. Neće se naplaćivati specijalni doprinos na službenički porez, kad iznos doprinosa ne prelazi 0.50 Din.

10a) Na porez na rente, koji se naplaćuje ustegom po odredbi čl. 71 zakona o neposred. porezima naplaćivati će se specijalni doprinos u visini 1/3 osnovice.

Na dodatni porez iz poslednjeg člana 86-I zakona o neposred. porezima naplaćivaće se specijalni doprinos sa 40%.

U ovim slučajevima neće primjenjivati odredbe tč. 8 i 9.

11. Na specijalan doprinos ne može se razrezivati nikakav niti državni niti samoupravni prirez, niti se on može uzimati u obzir kao poreski cenzus kod sticanja ili gubitaka kakvih prava poreskih obveznika.

12. U pogledu knjiženja, razreza, dospelosti, krivičnog postupka, eksekutivne naplate specijalnog doprinosa važe postojeće odredbe o neposrednim porezima.

13. Bliža uputstva i objašnjenja za izvršenje prednjih odredaba propisati će Ministar financija.

Kako se ustanovljuje osnovica za odmjeru specijalnog doprinosa.

Prema tumačenju Ministarstva finansija služi kao temelj zaduženje predhodne godine pravnih i fizičkih lica neposrednog poreza, koji se sumarno knjiži u glavnoj poreskoj knjizi jedne općine, ili jedne poreske uprave, ako ih ima više na području jedne općine ili grada.

U taj temelj ulaze svi porezi osim poreza na poslovni promet (bilo opći bilo skupni), porez na luksus i vojnica.

U taj temelj ulaze i kazne po čl. 137 zakona o neposrednim porezima (kazne radi nepravodobno podnesene prijave za kućarinu, tečevinu, društveni porez), jer ove kazne djele istu sudbinu kao i porez na koji su odmjerene.

Porezi koji ulaze u osnovici jesu: zemljarina, kućarina, tečevina. društveni porez, službenički porez, vanredni doprinos službeničkog poreza, porez na neženje, minimalni porez, porez na rente po rasporedu i posebni porezni dodatak.

Ako netko plaća godišnji porez po svim napred navedenim oblicima od 10.000 D. onda će mu se odmjeriti specijalni doprinos sa 30% od 10.000 D.

Ako su u nekoj trgovini suvlasnici, njima će se odmjeriti specijalni doprinos po alikvotnom dijelu, u kome sudjeluju u toj trgovini.

Ako netko ima svoj posebni poreski račun, na kome je zadužen. i ujedno je suvlasnik sa nekim drugim u trgovini ili nekoj radnji.

onda će se njegovom prvom računu dodati dio poreza od zajedničke radnje. Prema tome ako mu je odmjeren porez od zemljarine i kućarine na njegovom imenu sa 10.000 Din, a njegov drug, ako nema drugog računa od 5.000 Din.

Ako su suvlasnici neke trgovine trojica na jednake djelove, a porez im od te trgovine iznosi godišnje 30.000 Din. to će svaki imati osnovicu za specijalni doprinos po 10.000 Din. ali ako su suvlasnici na razne djelove t. j. jedan u polovici, a drugi svaki u četvrtini, to će za prvoga iznositi osnovica od 15.000 Din a za potonje svakome po 7.500 Din.

Što je potrebno znati u pogledu ovršnog postupka.

Za provadjanje ovršnog postupka dužnog poreza izdana je na osnovu čl. 159 zakona o neposrednim porezima Uredba o osiguranju, prisilnoj naplati i nenaplativosti poreza. Nije time rečeno, da se ovaj postupak odnosi samo na porez nego i na sve ostale državne i samoupravne daće, jer kad ove postanu pravomoćne, utjeravaju se na način, koji je propisan za porez.

Mi ćemo se ovdje osvrnuti samo na ono, što je svakomu porezovniku potrebno znati.

Kada prodje odredjeni rok, do koga se je imao porez ili ina javna daća naplatiti, a uplata nije izvršena, poreska vlast zadobiva pravo, da pristupi ovršnom ili eksekutivnom postupku proti dužnicima.

Ovršni ili eksekutivni postupak ima se poduzeti najprije proti onome, koji je u prvom redu dužan na plaćanje. Ako ovaj postupak ostane bez uspjeha bilo u cijelosti bilo djelomično, onda se ima poduzeti postupak proti eventualnom jamcu.

Ovršni postupak sadrži tri stepena i to:

prvi stepen je opomena, drugi je pljenidba i treći prodaja zaplijenjenih predmeta. Izmedju svakog pojedinog stepena mora proteći najmanje osam dana. Prije toga roka nemože se ovršni postupak nastavljati.

Nakon izminuća roka od osam dana, po uručenoj opomeni, pristupa ovršna vlast pljenidbi pokretnih stvari dužnika. O tom se ima voditi posebni zapisnik, u koji se popisuju imovinski predmeti dužnika, i to ovim redom:

1. gotov novac,
2. vrednosni papiri,
3. plaće, penzije, opskrba i druge prinadležnosti u zakonskim granicama,
4. nakiti i druge dragocjenosti,

5. potraživanja u gotovom (osim potraživanja po knjigama), i to: kućne najamnine, kod novčanih zavoda uložene glavnice, privatnim osobama pozajmljene glavnice i prihodi od tih glavnica, kao i sva druga slična potraživanja.
6. ostale pokretne stvari, a od ovih one koje se mogu lako unovčiti, dolaze u prvom redu.

Popis se mora tako vršiti, da bude za dužnika najmanje uvredljiv i štetan. Popis, takovih stvari, čijom bi se prodajom mogla dužniku prouzročiti veća šteta, nego je za pokriće duga potrebna, treba po mogućnosti izbjegavati i popisivati u prvom redu stvari, koji sam dužnik navede, a koji se mogu lako unovčiti.

Potraživanja iz tač. 5. popisati će se, ako su potpuno sigurna, ako se mogu naplatiti za tri mjeseca od dana popisa i ako ta potraživanja pokrivaju dug sa kamatima i troškovima. Ako koji od ovih uslova ne dostaje, popisati će se pokretne stvari, pa ako njihova vrednost ne dostaje za namirenje duga, popisati će se i potraživanja, koja su najsigurnija.

Stvari, za koje se nezna, čija su svojina, dali dužnika ili lica koje sa dužnikom solidarno jamče za dug, mogu se uzeti u popis samo ako druge stvari nisu dovoljne za pokriće duga. Za stvari, za koje se tvrdi da su tudje, mora se u popisu navesti i ime vlastnika. Ovršna vlast će stranku o tom obavjestiti i pozvati, da za 8 dana podnese izlučnu tužbu kod suda. Ako ovršna vlast u ovom roku ne primi potvrdu o predaji tužbe sudu, neće se vezati o prigovor o vlastništvu stvari u dalnjem postupku.

Prigovori i žalbe u ovršnom postupku.

Protiv opomene i proti naredjenja pri ovrhi može dužnik stavljati prigovore. Prigovor može se odnositi:

da je dug ugasio, prestao postojati uslijed uplate, preračunanja, otpisom ili zastarom.

da postoji odobren poček za plaćanje,

da nisu nastupili uslovi za izvršenje duga,

da je opomena izdana prije vremena, ili da je ovrha poduzeta prije zakonskog roka,

da nema mjesta plaćanju radi oslobodjenja trajnog ili privremenog, ili radi prestanka obveze za plaćanje.

da su popisani predmeti, koji se nisu smjeli popisivati,

da je popis proveden u većem opsegu nego što je bilo potrebno za podmirenje duga.

da vlast, koja je izdala opomenu ili poduzela ovrhu nije zato bila nadležna,

da se ovršni organ nije mogao legitimirati ili je prekoračio naredjenje itd.

Prigovori se podnose za 8 dana onoj vlasti, koja je izdala opomenu odnosno čiji je organ pri izvršenju izdao kakvo drugo ovršno naredjenje. Ova vlast je nadležna na donošenje riješenja o prigovoru. Rok počima od dana uručenja opomene, odnosno saopćenja naredjenja, ili od dana kad se naredjenje ili eksekutivna radnja izvrši.

Proti propisno saopćenog konkretnog, prema gornjem, naredjenja, obavještenja izvršne vlasti i proti riješenja po prigovorima može se uložiti žalba na finan. direkciju u roku od 8 dana, i direkcija o tom konačno odlučuje. Žalba se predaje ili pismeno ili usmeno u zapisnik kod izvršne vlasti.

Žalbe proti riješenja općinskih vlasti kao izvršnih, ima se podnesti u istom roku preko nadležne poreske uprave na fin. direkciju. Poreska uprava može i sama riješiti ovakovu žalbu, ako nadje da je opravdana i preinačiti riješenje općine, ali je dužna o tome obavjestiti i fin. direkciju.

A. S. v. por. insp.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

Krznarija
Josip Donavald
Zagreb Dežmanova 4

Specijalna radiona
Kobasičarskih strojeva
FRANJO TRBUHA
Zagreb Maksimirska c. 11

TKANINE ZA POKUĆTVO

zastore, prevlake, madrace. Posebni odio za otomane, madrace i krevete.

J. OMERZO I DRUG, ZAGREB

Petrinjska ulica 5., ugao Amruševe. Telefon 23-135.

„HORNYPHON" radio aparati
„KAPA“ zaštitna antena
radio pribor kod

HENRY

ZAGREB
GUNDULIĆEVA 5. dvorište
Telefon 24-373

JOSIP BALKOVIĆ - ZAGREB

tvornica užarske robe, trgovina ribolovnih predmeta
Pavla radića 3. Telefon broj 47-48, 58-00

VLASTITA IZRADBA:

Užarijc transmisionih užeta za pogon raznih popruga iz špage i jute, užica te

ČILIMA I OTIRAČA IZ KOKOSA

Nadalje prodaja svih tapetarskih potrepština kao gradla, strune (Rosshar), morske trave (Afrik) vune, kapoka, jutenog platna, slamnjača itd. — Veliko skladište i vlastita kvufekcija platna za šatore, nepromočivih ponjava za vagone, kola i automobile, pokrivača za konje.

Največi izbor ribolovnih potrepština za športaše i ribare.

BRAĆA BADEL SESVETE kraj Zagreba

Telefon tvornica Sesvete broj 22-58
Telefon skladište Zugreb Draškovićeva 58 br. 63-39

Moderna prvizvodnja naravnog alkoholnog i vinskog octa
tvornica octene kiseline iz naravnog alkolnog octa

JEDINA U ZEMLJI VAN KARTELA

Pecara šljivovice. proizvodnja ruma i svih vrsta likera te naravnog malinovog soka.
Paepornčamo svoje proizvode koji su poznati oaleko po svojoj odličnoj kvaliteti
SVAKI NALOG IZVRŠAVA SE ODMAH SA DOSTAVOM U KUĆU

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

ЕНГЛЕСКОГ ШТОФА И ПРИБОРА

како за господу тако и за даме

СОЛДАТОВИЋ и Ком.

КНЕЗ МИХАИЛОВА БР. 27

препоручује велики избор штофова најмодернијих десена

како за готово тако и на отплату

са најповољнијим ценама

---

original
Fruškogorski Biser

ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН ОРИГИНАЛ

ФРУШКОГОРСКИ БИСЕР

Законом заштићен.

Тражите свуда моје специјалитете:

- **Chateau Moser**
- **Chasselas**
- **Tokaj**
- **Angevine**
- **Карловачки Рајнски Ризлинг**
- **Црно Рекорд**
- **Vermuth**
- **Martini**

Бресковача, најбоља природна ракија. - Пенушце : Ројал, Касино, Кабинет, Краљевић Марко. - Малвасија безалкохолни сок од грожђа.

ТЕЛЕФОН 37-555 **Б. МОЗЕР, ЗЕМУН** **МОЗЕРОВА УЛ. 1**

ГЕСТЕТНЕР АПАРАТ

је савршенство данашње биро технике.
Умножава све канцеларијске формуларе,
растисе, обрасце, цртеже и т. д.

ТРАЖИТЕ ПРЕДОЧЕЊЕ АПАРАТА И ПОНУДУ.

Д. ГЕСТЕТНЕР LTD.,

БЕОГРАД
ДОБРИЊСКА 12. — ТЕЛ. 23-524

ЗАГРЕБ
ВАРШАВСКА 2 а — ТЕЛ. 22-594

МАНУФАКТУРНА РАДЊА И ФАБРИЧКО СТОВАРИШТЕ

„ТЕКСТИЛАНА“

Чика Љубина 7 **БЕОГРАД** **Тел. бр.: 22-766**

Препоручује своје богато стовариште:

Гарнитуре за ручавање за 6, 9 и 12 особа ланене, дамастне и памучне као и за чај.

Ланена и памучна платна за јорганске и душечне чаршаве као и за навлаке.

Ланени цвилих за душеке у модерним десенима и бојама,

Ланени и дамастни памучни пешкири као и фротирски најбољих квалитета.

Ланена платна за вез у свим ширинама, бела и у природној боји.

ЦЕНЕ ФАБРИЧНЕ.

»ХАРМОНИЈА«

Престолонаследников трг 12 (Теразије)

Поштански фах 361 — Телефон 25-794

Одењење клавира **Оделење нота**

Генерално заступство првокласних светских најпознатијих фабриката.
НОТЕ СВИХ СВЕТСКИХ ИЗДАЊА.

Трговина собног намештаја

Душана Љ. Димитријевића

КРАЉА АЛЕКСАНДРА 17 Београд ТЕЛЕФОН БР. 26-526

Два разреда годишње

полаже сигурно сваки онај који полази

Видовићеву школу

одобрену од Министарства просвете решењем број 7166/29.

Ко жели може да добије писмену гаранцију за успех с тим да се школарина враћа за случај неуспеха, јер Видовићева школа двадесетогодишњим искуством и усавршеним методом рада, а особито досадашњим успесима, има оправданог основа за такву гаранцију.

У школи предају десет квалификованих професора.

ТЕЧАЈЕВИ ДНЕВНИ за незапослене.

ТЕЧАЈЕВИ ВЕЧЕРЊИ за запослене.

ТЕЧАЈЕВИ ДОПИСНИ са штампаним свесцима и двадесет професора — сарадника за оне који не могу да полазе београдску школу већ желе да уче гимназију код своје куће.

КОРЕПЕТИТОРИ за редовне ученике у којем по три часа дневно изучавају задане лекције, израђују задатке и припремају се за школске предмете.

Адреса: Видовићева школа, Београд, Престолонаследников трг бр. 28, Теразије — (»Дом Шумадије«). Тел. 26-819.

ОДЛИЧНО ПЕНИ
ОСВЕЖАВА УСТА
ДАЈЕ ЗУБИМА СЈАЈ
ДЕЛУЈЕ АНТИСЕПТИЧНО
УНИШТАВА БАКТЕРИЈЕ
И ЗУБНИ КАМЕН
ПЕНЕЋИ
КУШАКОВИЋА
КАЛОДОНТ

Одлично скројени
Зимски капути за господу

Енглески штофови
за одела и капуте.
Првокласна израда по мери.

**Нови модели
зимских капута за даме**

Сваковрсно крзно, бунде, лисице
Модерне тканине за женске капуте и хаљине
Израда капута, костима и хаљина по мери
Продаја за готово и на 10-о месечну отплату.

ЂУРА ЈАНОШЕВИЋ
БЕОГРАД
Палата Академије Наука

ДАШЋАРСКО-ДРВАРСКА ТРГОВИНА

**ФЕЛИЦИЈАН
и КОЛЕНЦ**

БЕОРАД
КНЕЗА ПАВЛА УЛ. 97
Тел. 23-012 — 25-189

РУЧАК НА ВРЕМЕ
ЗНАЧИ ПРИВОЛЕТИ
ЈАЧЕ МУЖА ЗА СЕБЕ
ТО ЋЕТЕ ПОСТИЋИ
АКО ИМАТЕ
11
12
10
9
8

ШТЕДЊАК
ZENITH
СТОВАРИШТЕ-ХАРТВИГОВА-24 БЕОГРАД

ПОЛИТИКА

АДМИНИСТРАЦИЈА: 25-007 и 29-201 — СЕКРЕТАРИЈАТ УРЕДНИШТВА 25-010 — ДИРЕКТОР: ВЛАДИСЛАВ СЛ. РИБНИКАР — УРЕДНИЦИ: М. МИЛЕНОВИЋ и Ј. ТАНОВИЋ

Најомиљенији дневни лист У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

»ПОЛИТИКА« има дописнике у целој нашој земљи и на страни: у Паризу, Берлину, Лондону, Бечу, Прагу, Софији, Атини, Солуну, Токију и Цариграду. Доноси сваког дана најважније вести и занимљивости, једну причу или фељтон и два романа.

»ПОЛИТИКА« се највише чита у Београду и у свима нашим крајевима.

„ELKA“
fabrika trikotaže A. D.
BEOGRAD

TRIKOTAŽA ČARAPA TRICOT SAMO PRVOKLASNA IZRADA

„LERYK“
ZAVOD ZA UTISKIVANJE
NATPISA ZA FILMOVE L. D.

ZAGREB
KUKULJEVIĆEVA 51

CITY FILM
Zagreb

Jelačičev trg 17
telefon 37-52

Pozamenteriska radnja
J. Kurtović

Varšavska 1 - Zagreb - Tel. 30-96

A. D. ZA PRERADU KUKURUZA
Vase Čarapića 14 Postfah 526.
BEOGRAD

Zlatarsko rezbarska radiona,
te kovnica znakova medalja
i ordena

Braća Knaus

Zagreb, Ilica 15

ZNAČKE
MEDALJE

POKALE I NAGRADE za sve grane športa. ČAVLI za zastave i GRAVIRANJE, POZLAĆIVANJE I POSREBRIVANJE
ŠTAMPILJE I PEČATNJAKE

BUFFET
TRAFIKA

A. GAIDA

ZAGREB
VARŠAVSKA UL. 1 KOD BALKAN KINA

preporuča:
najbolje domaće vino, pivo,
rakiju, sve vrste likera
i alkoholnih pića

Izletnici! Športaši!
Dobra Plješivička vina i ostala alkoholna
pića, domaća kuhinja
Ljetna bašča Športska kuglana
Preporuča se
ĐUKA DUKANOVIĆ GOSTIONA
STENJEVEC 1/2 ZAGREBA

UTEMELJENO 1900.

JULIO DEUTSCH

Z A G R E B
MIRAMARSKA CESTA 20
TELEFONI: 22-855 I 22-856

NAJPOVOLJNIJE VRELO ZA SAV GRAĐEVNI MATERIJAL.

Prvo hrvatsko

Građanso Kaptolsko Društvo

za sjajne pogrebe u Zagrebu

Zadruga s. o. j.

(Poslovođa Juraj Fröbe)

Pavla Radića (Duga) ulica broj 9 - Telefon broj 22004
Telefoni u noći 22003 i 22005

Preuzima u i izvan grado pogrebe, prevoze i exhumacije od najjednostavnijih do najraskošnijih izvedba uz vrlo umjerene cijene,

Specijalni auto za prevoze

Zavod za posredovanje i namještanje kućnog, hotelskog, kavanskog i t. d.

pomoćnog osoblja

vrši u tu struku zasjecajuće poslove već 50 godina na upće zadovoljstvo
Zato sve Vaše potrebe podmirujte u našem zavodu.
ZAMJENA U ROKU TRI DANA BESPLATNO.

B. SZEIDNER ZAGREB

GAJEVA 27 — TELEFON 59-81

1851 „STITEX"

TVORNIČKO SKLADIŠTE ENGLESKIH ŠTOFOVA

LJUDEVIT STIASSNÝ

ZAGREB

Tel. interurb. 39-51 **Jelačićev trg 12.** Telegr.: STITEX Zagreb

---

Jugoslavensko

Schoeller—Bleckmann

PHÖNIX ČELIK d. d.

Stovarište Beograd **Zagreb**

Zagrebačka 1 Telefon 27-587 Martićeva 12 Telefon 66-27

ZASTUPSTVO AUTOMOBILA

Lincoln Ford Fordson

I GLAVNO STOVARIŠTE

ORIGINALNIH REZERVNIH DIJELOVA

A. BRUNNER, ZAGREB

MARTIĆEVA UL. 13 TEL. 29-32

Trebate li zavjese?

Trebate li sagove?

Trebate li tkanina za pokućtvo?

u velikom izboru i najpovoljnije kod domaće Tvrtke

S. TURKOVIĆ

Ilica 5. **ZAGREB** **Oktogon**

Telefon 22-219

MUSTAD

JUGOSLOVENSKA TVORNICA ČAVALA TE ŽELJEZNE
I ČELIČNE ROBE D. D.

KARLOVAC

Proizvodi u prvoklasnom kvalitetu:

„KRUNA“
potkivačke klince
Građevinski okov,
Limenu robu,
Postolarske klince,
Potkovice za obuću
Žične klince,
Žičanu robu,
Jedači pribor i t. d.

ZATO KUPUJTE ISKLJUČIVO KOD

Mustad

Jugoslovenske tvornice čavala te željezne i čelične robe d. d.

KARLOVAC

Veletrgovina manufakturne, kratke, galanterijske i pletene robe

Thaller i Kerschbaumer

VLASNICI

TIŠINA I KEMFELJA

TELEFON 24224 **ZAGREB 6.** PRETINAC 82

Ilica 26, u vlastitoj zgradi

VELIKO SKLADIŠTE PLATNA, PAMUČNIH, VUNENIH I SVILENIH TKANINA PLETENE, SITNE NIRNBERŠKE I BIŽUTERIJSKE ROBE, VEZIVA I VRPCA

NA VELIKO

Osnovano prije 110 godina!

NENADMAŠIV USPJEH
mnogih hiljada dokazuje da je
„HEINZELMÄNNCHEN" physihromni

renovator za kosu

Najbolje sretstvo protiv prosede kose. Bocu od Din 50.— dobijete u svakoj stručnoj radnji.

Depo: COSMOCHEMIA — ZAGREB,
Smičiklasova ulica 23.

Kao što Englez oduševljeno plaća porez, tako isto oduševljeno sluša SIERA radio prijemnik. Odaberite i Vi za svoj ukus najbolje, a to je SIERA. Elitna Holandska marka to je SIERA. Svake godine OSAM NOVIH TYPA SIERE. Cene i otplatni uslovi povoljni za sve staleže. SIERA u Vašoj kući, ceo svet pod vašim krovom.

SIERA A. D. Beograd, Topličin Venac 4—6
Zastupstva u svim većim mestima Jugoslavije.

Sve vrste uniformi, kapa, kao i sve ostale odjevne predmete nabavitćete uz povoljne cijene

ZA GOTOVO I NA OTPLATU

kod trgovačke kuće

R. MARČELJA

ZAGREB

PETRINJSKA ULICA 67

Ne lomi noge tražeći drugdje kad možeš sve potrebne knjige, papire, tiskanice i ostale potrepštine dobiti na jednom mjestu i najeftinije kod

St. Kugli Zagreb Ilica 30

Za vaše strojeve ulje Shell

Jugoslavensko Shell d. d.

Begrad — Zagreb

SIMDURAL KLIPOVI EC - KOLBEN ZA DIESEL
PRSTENOVI · **VENTILI**

TEHNIČKI BIRO

Ovl. ing. O. SCHEIBEL

Zagreb, Ilica 21. **Telefon 86-49**

A. d. pre Škodini zavodi u Plznju

Generalna i trgovačka direkcija Praha II., Jungmannova 37

Generalno zastupništvo
„JUGOŠKODA“ A. D.

Centrala
BEOGRAD
Pariska 13
Telegr. „ŠKODA“
Tel. 20-618, 30-973

Filijala
ZAGREB
Martićeva 13
Telefon 63-06

AUTOMOBILSKA ZASTUPNIŠTVA

BEOGRAD: Ing. D. Suvajdžić, Nemanjina 36, telefon 28-191
ZAGREB: „Jugoškoda“ A. D., Martićeva ul. 13. telefon 63-06
LJUBLJANA: Emanuel Rosa, Poljanska cesta br. 69, telefon 25-41

SVE POTREBŠTINE ZA TEKSTILNU INDUSTRIJU
dobavlja iz prvorazredne tvornice

W. V. MARSANO

ZAGREB, Berislavićeva 3.

pošt, fah 238 **telefon 22-5-28**

Zahtjevajte ponude

DRŽAVNA HIPOTEKRNA BANKA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Pređe (uprava fondova)

(Osnovana 1862 godine)

Bankom upravlja nezavisan upravni odbor

CENTRALA U BEOGRADU

Glavni filijali:

ZAGREB, LJUBLJANA, SPLIT, SARAJEVO, CETINJE, NOVI SAD, SKOPLJE, BANJALUKA, ZEMUN i NIŠ

Agencije:

VALJEVO‘ ČAČAK, PANĆEVO, BITOLJ i PRIJEPOLJE

GLAVNI POSLOVI BANČINI

Rukuje svim državnim i javnim fondovima: pupilnim, depozitnim i crkvenim kapitalima, manastirskim, opštinskim i zadužbinskim novcem itd.

Emituje obveznice i založnice

Prima uloge na štednuju

Odobrava zajmove na nepokretnosti, a opštinama i samoupravnim telima na prirez i prihod.

Eskontuje menice novčanih zavoda

Lombarduje hartije od vredonosti, akcije narodne banke i Privilegovane agrarne banke i blagajničke zapise Ministarstva finansija. Eskontuje naredne kupone sa svojih založnica dolarske emisije (Seligman), koje su nostrifikovane u Kraljevini.

Za sve bančine obaveze jamči država

Za sva obaveštenja obratite se na adresu:

DRŽANA HIPOTEKARNA BANKA, BEOGRAD

ili njenim filijalama.

ZDENKO J. ALJANČIČ

BEOGRAD

Kraljevića Marka 4, telefon 23950

Mašine za građenje: drobilice za kamen i pesak, sito za šljunak i pesak, mešalice za beton, finišeri.

Mašine i aparati za hemisku industriju emajlirani.

Skretnice i okretnice.

Klinasti kajševi.

Vage za kamione, vagone i vagonete - automatske vage.

Sušnice za drvo, lepenku, tekstil, hemikalije, voće i povrće.

Uređaji za vetrenje i vlaženje.

Industriske peći na plin i ulje.

TAPETARSKO DEKORATIVNA RADNJA

ČIK I DIESNER

PREPPRUČUJE SE ZA SVE U STRUKU ZASJECAJUĆE RADNJE, KAO TAPETIRANJE SOBA, SVIH VRSTI DEKORACIJA

UREĐAJI SVRATIŠTA, KAVANA, KUPATILA, IZRADBA OTOMANA, KAUČA, MADRACA TE ŽALUZIJA, ROLETA I T. D.

Specijalna izradba klubskog kožnatog pokućtva

Popravci obavljaju se najsavjesnije uz umjerene cijene.

Preradovićeva 38 ZAGREB Telefon 23-720

DRAGUTIN ROŽIĆ I SIN

Tvornica gumba, žnora i posamenterija

ZAGREB

Utemeljeno 1838. ULICA PAVLA RADIĆA 22 Telefon 63-73

PROIZVODI: gumbe, petlje, žnore, vrpce, kite, rese, kablove, sjenila i raznovrsne posamenterije. — Na veliko i malo. — Vanjske narudžbe obavljaju se najbrže.

Industrisko preduzeće za; preradu mesa, mortadele konzerve i salame

STEVAN SCHWARZ

fabrika

ZEMUN, Pregrevica 2a

Prodavaonice: **Beograd**
Cara Nikole 3
Zemun, Kr. Aleksandra 25 - Bežaniska 56

METALOKEMIKA A. D.

ZA HEMIJSKE I METALURGIJ. PROIZVODE

BEOGRAD

Kneza Pavla 5 — Telefon: 22-348

Specijalna trgovina engleskih tkanina

Turner i Pešić

Vlasnik Branko Pešić

Ilica broj 9 ***Zagreb*** *Telefon 20-49*

Želite li dobru i prijatnu reprodukciju zvuka? Želite li dobar i jak prijem na svim talasnim dužinama? Tada izaberite samo i isključivo

„STANDARD" RADIO

jer će Vam isti pružiti sve ono što se traži od jednog aparata. Dugoročna otplata. Prospekte šaljemo na zahtjev besplatno. Isključiva prodaja za Bezgrad, Zemun i Pančevo,

„RADIO IMPORT" **BEOGRAD, ČIKA LJUBINA 15|a**
uslužni telefon 28-991

KIRURGIJA

SANITETSKO I DENTALNO PODUZEĆE

Ilica 28 ZAGREB Tel. 94-43

SKLADIŠTE SVEUKUPNIH POTREPŠTINA ZA LIJEČNIKE ZUBARE, VETERINARE, BOLNICE, ZDRAVSTVENE USTANOVE I T. D.

HLEB

PECIVO

KEKSI

Parna pekara „SOKO" A. D.

BEOGRAD - STERIJINA 15

Telefon 27-519

Tvornica gumenih proizvoda

„REKORD“

Josifa G. Čuljkovića a. d. Beograd

Izrađuje sav prvorazredni gumeni materijal prvorazrednog kvaliteta, u svojoj fabrici u LESKOVCU

Trgovina galanterijske i kratke robe:

S. S. SURUTKA

Beograd — Kralja Milana 5

Telefon 24-644

Likeri

POKORNY

RUDARSKO PREDUZEĆE

„HROMASEO“

SA SEDIŠTEM U SKOPLJU

OBAVLJA SVE RUDARSKE POSLOVE

ZAGREBAČKA INDUSTRIJA SVILE D. D.
ZAGREB

Tvornica svilenih i polusvilenih tkanina
i svilenih i polusvilenih marama

VIKTOR MOHR
Trgovačka i tvornička zastupstva
ZAGREB, Vlaška ul. 72c/I.
Telefon 63-20 Telegram „Morvik“ Pošt. pret. 255

„STIGLER“ LIFTOVI i sve vrsti dizalica za hotele
sanatorije, bolnice, kazališta, javne i privatne
zgrade, industriju, trgovinu itd.

Zastupstva:
BEOGRAD LJUBLJANA SARAJEVO
Sve informacije i stručni savjeti na zahjev
bezplatno.

Moderni štofovi za dame i gospodu
ANASTAS PAVLOVIĆ

Centrala BEOGRAD
KRALJA PETRA 33
TEL. 26945, 29422

Filijala ZAGREB
PRAŠKA 4
TEL. 81-80

OSNOVANA 1844

INSTALACIJE

LUSTERI

SIJALICE

i sve popravke najpovoljnije kod

IVAN PASPA ml.

Zagreb, Bogovićeva ul. 9 Tel. 24-656 24-657

Dječje igračke. Krojačke biste. Figure te ostale stvari za aranžiranje izloga

BABY, Beneš k. d. Zagreb

Trakoščanska 58 - pošt. pretinac 48

Zagrebačka krznarija

ZAGREB ILICA BR. 53 Tel. 53-37

SKLADIŠTE KVALITETNOG KRZNA

RADIONICE I IZRADE KRZNA NAJMODERNIJEG NAČINA — STRUČNA

POHRANA KRZNA, PARIŠKI MODELI.

COBISS
00000094549

STAVNIŠTVO

MANNESMANN-ovih CIJEVI

G. RUMPEL GRAĐEVINSKO I TRGOVINSKO A. D.

Filijala: ZAGREB, Jelačićev trg 13 Telefon 34-51 do 34-56
Centrala BEOGRAD, Koste Glavinića 33 Telefon broj 50-331
Filijala: SARAJEVO, Aleksandrova 37 Telefon broj 36-11

NA SKLADIŠTU STALNO:

Plinske i parne cijevi bez šava, cijevi za bušenje, Hamburg lukovi, flanše, fitinzi, DOMAĆE švajsovane plinske cijevi.

IZRAVNO IZ TVORNICE:

BEZŠAVNE CIJEVI za KOTLOVE, BUNARE, za specijalne svrhe i cijevi na kolčak za vodovode, stupovi i t. d.

EKSPRESNE PRUGE ZA SVE KRAJEVE SVIJETA
ITALIA
LLOYD TRIESTINO
T
ADRIATICA
TIRRENIA

Obavjesti daju:

TALIJANSKE LINIJE, ZAGREB

Trg Ante Starčevića 6

Telefon 24-048 **Brz. kratica ITALPASS**